

รายงานวิจัย

เรื่อง

สภาพการจัดการศึกษา ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

โดย

ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์

สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

สภาพการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย ที่ประชาชนกำลังประสบปัญหา และต้องอยู่ท่ามกลางสภาพแวดล้อมทางสังคมที่วิกฤติและอันตรายนานาประการ ไม่ได้มีโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงขาดโอกาสการเข้ารับบริการทางการศึกษาในระบบจำนวนมาก และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนโดยรวมอยู่ในระดับต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับชาติมากนั้น รัฐบาลได้มีนโยบายที่ต้องการให้พื้นที่ของจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ จังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี จังหวัดนราธิวาส และจังหวัดสตูล นั้น เป็น "**เขตพัฒนาพื้นที่พิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้**" ที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะด้านการศึกษาที่ต้องจัดให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมให้เกิดสันติสุข ทั้งนี้เพื่อส่งผลต่อการพัฒนาคน และสังคมของประเทศให้มีคุณภาพต่อไป

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ในฐานะหน่วยงานด้านการกำหนดนโยบายการศึกษา การวางแผนการศึกษา และแผนพัฒนาการศึกษา รวมทั้งการติดตามประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาในระดับชาติ จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการศึกษา และวิจัย เรื่อง สภาพการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยขึ้น โดยได้รับความร่วมมือจาก ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ เป็นผู้ดำเนินการวิจัย สำหรับสาระ

สำคัญของการวิจัยเพื่อนำเสนอสภาพการพัฒนาการศึกษา และ ภาพที่สะท้อนให้เห็นถึงแนวทางการบูรณาการในภาพรวมของ การจัดการศึกษา รวมทั้งข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการกำหนด ทิศทางการส่งเสริม สนับสนุน และการพัฒนาการศึกษาในเขต พัฒนาพื้นที่พิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย

โอกาสนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ขอขอบคุณ ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ ที่ได้ดำเนินการศึกษา และวิจัยจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องขอขอบคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ช่วยพิจารณารายงานผลการวิจัย คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ, รองศาสตราจารย์ ดร.วัน เดชพิชัย, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไกรสร ศรีไตรรัตน์, รองศาสตราจารย์ ดร.สมพร ไชยะ, รองศาสตราจารย์ ดร.ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ และขอขอบคุณทุกฝ่ายที่ให้ความกรุณาและร่วมมือ อย่างดียิ่งในการจัดทำรายงานมา ณ โอกาสนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่ง ว่า รายงานวิจัยฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารการศึกษา และหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนด นโยบายการพัฒนาการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งเพื่อสนับสนุนการกำหนดนโยบายการศึกษา การวางแผน การศึกษา และการดำเนินงานทางการศึกษาของประเทศต่อไป

(รองศาสตราจารย์ชงทอง จันทร์วางสุ)

เลขาธิการสภาการศึกษา

คำนำของผู้วิจัย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ตระหนักถึงปัญหา และอุปสรรคในการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงได้มอบหมายให้ผู้วิจัยทำการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา การจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตลอดจนเสนอแนะเชิง นโยบายในการกำหนดทิศทางการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนา การศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยตระหนักถึงความเชื่อถือได้ของ ข้อมูลเป็นประการสำคัญ จึงใช้วิธีการวิจัยแบบผสม เพื่อยืนยัน ความสอดคล้องและถูกต้องของข้อมูล โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพผสมผสานกัน

ขอขอบคุณสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ที่ให้ทุน อุดหนุนการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณ คุณประเสริฐ แก้วเพชร ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ ประจำเขตตรวจราชการที่ 12 ที่ให้และชี้แนะข้อมูล แหล่งข้อมูลต่าง ๆ อันเป็นหลักฐานเชิง ประจักษ์ที่ใช้ในการวิจัย ขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลด้วยการตอบ แบบสอบถาม ผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมกลุ่มสนทนาและให้การ สัมภาษณ์ บุคคลผู้ให้และชี้แนะข้อมูล และแหล่งข้อมูลต่าง ๆ จนทำให้ผู้วิจัยเข้าถึงเอกสารชั้นต้นซึ่งไม่อยู่ในวิสัยที่ผู้วิจัยจะเปิดเผย รายชื่อท่านได้

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานการวิจัยฉบับนี้จะเป็น
ประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดน
ภาคใต้ได้ตามสมควร

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์
ผู้วิจัย

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษมากกว่าท้องถิ่นอื่นๆ ทั้งในแง่ของความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ การเป็นดินแดนที่เป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับอิสลามที่สำคัญและเป็นที่ยอมรับ และเป็นพื้นที่ที่มีประชากรหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม โดยส่วนใหญ่เป็นชาวไทยเชื้อสายมลายูซึ่งนับถือศาสนาอิสลาม ด้วยลักษณะเฉพาะที่แตกต่างไปจากพื้นที่อื่นๆ รัฐบาลจึงให้ความสำคัญและกำหนดให้จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งประกอบด้วยจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส สตูล และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา ได้แก่ อำเภอจะนะ นาทวี สะบ้าย้อย และเทพา เป็นเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจที่จะต้องดำเนินนโยบายในการพัฒนาและแก้ปัญหาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การศึกษา ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและความเข้าใจกันระหว่างประชาชนกับข้าราชการ โดยเฉพาะด้านการศึกษา ทั้งนี้เพื่อสร้างความรู้สึกผูกพันของคนที่อยู่ในสังคมเดียวกัน แม้แตกต่างกันทางด้านศาสนา ภาษา ประเพณีและวัฒนธรรมให้มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเพื่อสร้างความเป็นเอกภาพและสันติสุขอย่างยั่งยืนในพื้นที่

รัฐบาลเกือบทุกสมัยนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบันตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มาโดยตลอด นับแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดเกล้าฯ ให้มีการปฏิรูปทางการศึกษาและมีพระบรมราโชบายเกี่ยวกับการขยายการจัดการศึกษาสู่หัวเมือง ส่งผลให้มีการจัดตั้งโรงเรียนเพื่อให้เยาวชนไทยในมณฑลปัตตานีสืบกันมาจนได้มีที่ศึกษาเล่าเรียน รัฐบาลสมัยต่อๆ มาก็ได้มีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการแก้ปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้มาอย่างต่อเนื่อง แต่ด้วยสภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีความหลากหลาย ส่งผลต่อคุณภาพและมาตรฐานการเรียนรู้ของผู้เรียน นักเรียนขาดความสามารถในการสอบแข่งขันเพื่อศึกษาต่อ นักเรียนใช้เวลาจำนวนมากเรียนเนื้อหาซ้ำซ้อนกันเนื่องจากการจัดการศึกษายังขาดความเชื่อมโยงกัน ประกอบกับจังหวัดชายแดนใต้ยังมีสภาพปัญหาที่ต่างจากพื้นที่อื่น อันเนื่องมาจากความแตกต่างด้านเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ปัญหาความยากจนของประชาชน ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาการศึกษาเป็นอย่างมาก ถึงแม้เอกสารที่ปรากฏแสดงให้เห็นว่ารัฐได้ใช้ความพยายามในการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่มาอย่างต่อเนื่องแต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในพื้นที่ยังคงอยู่ในระดับต่ำกว่าภาพรวมของประเทศ จำนวนโรงเรียนของภาครัฐที่ได้รับผลกระทบจากการถูกเผายังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องส่งผลกระทบต่อขวัญกำลังใจของครูและ

บุคลากรทางการศึกษา และจำนวนนักเรียนในโรงเรียนของภาครัฐ ยังคงมีสัดส่วนน้อยกว่าภาคเอกชนและมีจำนวนลดลงทุกปี ในขณะที่ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนในภาคเอกชนต่ำกว่านักเรียนที่อยู่ในภาครัฐและคะแนนเฉลี่ยระดับชาติมาก ด้วยเหตุดังกล่าวสำนักเลขาธิการสภาการศึกษา จึงได้จัดทำโครงการศึกษาวิเคราะห์และวิจัยเรื่อง สภาพการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีการจัดการศึกษาที่หลากหลาย 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและอุปสรรคในการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 3) เพื่อเสนอแนะเชิงนโยบายในการกำหนดทิศทางการส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี จังหวัดสตูล และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา คือ อำเภอสะบ้าย้อย อำเภอนาทวี อำเภอเทพา และอำเภอจะนะ ดำเนินการวิจัยโดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสม ประกอบด้วย การศึกษาและตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับประเด็นวิจัย การจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group) จำนวน 2 ครั้ง การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview) ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวน 7 คน การสำรวจระดมความคิดเห็นโดยใช้แบบสอบถาม และการนำ

เสนอรายงานวิจัยฉบับร่างในที่ประชุมผู้เกี่ยวข้อง และนำการ
วิพากษ์ วิจารณ์รายงานการวิจัยจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน อย่างไร
ก็ตามการวิจัยในครั้งนี้มีข้อจำกัดในการเก็บข้อมูล

ข้อค้นพบจากการวิจัยและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการ
จัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีดังนี้

1. อุปสรรค

1) ความปลอดภัย

ปัญหาด้านความไม่ปลอดภัยส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์นักเรียน
ทั้งทางตรงและทางอ้อมเนื่องจากผู้เรียนมีเวลาเรียนไม่เต็มเม็ด
เต็มหน่วยเพราะต้องปิดโรงเรียนบ่อยครั้งและถึงแม้ในช่วงเปิด
เรียนเวลาในการจัดการเรียนการสอนก็น้อยกว่าปกติเพราะ
การเดินทางไป-กลับโรงเรียนของครูอยู่ในช่วงเวลาประมาณ 9.30-
14.30 น. ตามที่หน่วยความปลอดภัยกำหนดให้เข้า-ออกจากพื้นที่
ประกอบกับนักเรียนไม่มีโอกาสเรียนเสริมหรือเรียนเพิ่มเติมได้
เหมือนกับนักเรียนในพื้นที่อื่นๆ สถานที่เรียนขาดความพร้อม สื่อ
อุปกรณ์การเรียนการสอนมีไม่เพียงพอ ความรู้สึกไม่ปลอดภัยใน
ชีวิตและทรัพย์สินทำให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาขาดขวัญ
และกำลังใจในการปฏิบัติงาน และทำให้ครูที่มีประสบการณ์สอน
สูงๆ ขอย้ายออกนอกพื้นที่ ครูที่บรรจุใหม่เข้าไปเป็นพนักงาน
ราชการก็มีประสบการณ์น้อย ครูที่มีขีดความสามารถจากภูมิภาค

อื่นๆ ก็หวาดกลัวไม่กล้าสมัครเข้าไปสอนในพื้นที่ การเดินทางเข้าไปในเขต ติดตาม ประเมินผลทำได้น้อยมาก การที่หน่วยบริหารไม่สามารถเข้าถึงโรงเรียนจึงนำมาสู่ผลกระทบที่รุนแรงทั้งในด้านความมั่นคงและประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา

2) ความไม่เข้าใจตรงกัน

ความไม่เข้าใจตรงกันระหว่างภาครัฐกับชุมชน และสถาบันการศึกษาเอกชนในพื้นที่ โดยฝ่ายรัฐมักมองโรงเรียนเอกชนในแง่ลบ ทำให้ประเด็นที่จะส่งเสริม สนับสนุนไม่ได้อยู่บนพื้นฐานของความไว้วางใจซึ่งกันและกัน บางครั้งรัฐบริหารด้วยความระแวงมากกว่าส่งเสริม ในส่วนของชุมชนและท้องถิ่นบางครั้งแปลความเจตนาารมณ์ของรัฐไม่ตรงสภาพ มองว่าการดำเนินการของรัฐมักมีวาระซ่อนเร้น เช่น การกำหนดให้มีหลักสูตรสองภาษามีนัยที่จะทำให้ภาษามลายูถิ่นหมดไปจากประเทศไทย และการเข้าไปสนับสนุน ส่งเสริมสถาบันการศึกษาของท้องถิ่นเป็นการเข้าไปแทรกแซงการจัดการศึกษาโดยชุมชน

3) ความเชื่อ ค่านิยม

ความเชื่อ ค่านิยมตามวิถีชีวิตของมุสลิมในการเล่าเรียนศาสนามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนของพื้นที่ในทุกๆ ด้าน รวมถึงด้านการศึกษา ซึ่งในทัศนะของอิสลาม มุสลิมที่ดีจะต้องเป็นผู้ที่ยึดมั่นกับหลักคำสอนของอิสลาม เป็นวิถีในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องและการรู้จักศาสนาควร จะต้องผ่านกระบวนการ

ศึกษา ซึ่งต้องเป็นการศึกษาด้านอิสลามที่มีความเข้มข้น มีคุณภาพ และเป็นการศึกษาจากสถาบันการศึกษาที่ผู้เรียน สามารถดำรงชีวิตตามวิถีทางศาสนาได้อย่างเคร่งครัด ประกอบกับความเชื่อของผู้ปกครองที่ว่า เป็นการไม่สมควรหากส่งบุตรหลานเข้าโรงเรียนของรัฐซึ่งมีการจัดการเรียนการสอนรวมกันระหว่างนักเรียนชายและหญิง มีการจัดกิจกรรมที่เป็นวัฒนธรรมของชาวพุทธ ไม่มีวัฒนธรรมองค์กรที่เป็นมุสลิมจะกระทบต่อความเชื่อทางศาสนาอิสลาม ด้วยเหตุนี้ผู้ปกครองจึงนิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของการแบ่งแยกระหว่างนักเรียนไทยพุทธและนักเรียนไทยมุสลิม

4) การกำหนดนโยบายและการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

ตลอดเวลาที่ผ่านมานโยบายและแนวทางการแก้ไขปัญหามหาวิทยาลัยชายแดนภาคใต้ถูกผูกไว้กับตัวบุคคล และมักจะเปลี่ยนแปลงตามการโยกย้ายเปลี่ยนแปลงของบุคคลเหล่านี้ และแนวทางการปฏิบัติงานไม่ชัดเจนเท่าที่ควร ความไม่ต่อเนื่องของนโยบายทำให้ผู้ปฏิบัติสับสน และเมื่อมีการนำนโยบาย แผนงาน มาตรการ ไปสู่การปฏิบัติเพียงแต่ประเมินว่าได้ทำแล้ว แต่ขาดการวิเคราะห์ ประเมินถึงสิ่งที่ทำว่ามีคุณภาพ หรือเกิดผลตามเป้าหมายหรือไม่

5) ความเหลื่อมล้ำระหว่างครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับโรงเรียนของรัฐ

การสนับสนุน ส่งเสริมครูในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งสอนในพื้นที่เสี่ยงภัยและสอนนักเรียนไทยเช่นเดียวกันมีความเหลื่อมล้ำกันระหว่างครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับครูในโรงเรียนของรัฐ ทั้งในด้าน เงินเดือน สวัสดิการ ค่าตอบแทน การพัฒนาตนเอง โดยครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามส่วนใหญ่ได้รับเงินเดือนไม่ตรงตามวุฒิ ไม่ได้รับเงินวิทยฐานะ และเงินค่าเสี่ยงภัย

6) การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีสถาบันอุดมศึกษาอยู่ในทุกจังหวัด ซึ่งหากพิจารณาจากจำนวนสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่แล้ว น่าจะเพียงพอ แต่ยังคงขาดโปรแกรมหรือหลักสูตรที่สนองต่อความต้องการของผู้เรียน จึงมีนักเรียนในพื้นที่จำนวนไม่น้อยที่ไปเรียนต่อในต่างพื้นที่หรือต่างประเทศ โดยเฉพาะคณะหรือสาขาเกี่ยวกับอิสลามศึกษาด้านต่าง ๆ ยังให้บริการไม่เพียงพอกับนักเรียนที่ปีหนึ่ง ๆ จบด้านศาสนามากกว่าจำนวนที่รับได้ นักเรียนที่จบสายศาสนาจึงไม่มีที่เรียนต่อในสถาบันอุดมศึกษาอิสลามในประเทศ เนื่องจากมีที่นั่งไม่เพียงพอ อีกทั้งคุณภาพด้านอิสลามศึกษา ยังอาจไม่ค่อยได้รับการยอมรับจากชุมชนเพียงพอ นอกจากนี้ยังมีอุปสรรคเรื่องการขาดครู อาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถใน

การสอนเนื่องจากปัญหาด้านความปลอดภัย และนักเรียนที่สอบเข้าเรียนต่อในสถาบันอุดมศึกษาได้มีพื้นฐานความรู้วิชาสามัญไม่เพียงพอจะศึกษาในระดับอุดมศึกษาอย่างมั่นใจ

7) การแบ่งแยกของนักเรียนชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิม

การจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษาเป็นช่วงที่นักเรียนไทยมุสลิมส่วนมากยังคงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐบาล ซึ่งถือเป็นช่วงเวลาที่นักเรียนไทยพุทธและนักเรียนไทยมุสลิมมีโอกาสเรียนรู้ร่วมกันในโรงเรียน แต่เมื่อถึงระดับมัธยมศึกษาในขณะที่นักเรียนไทยพุทธเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนของรัฐหรือโรงเรียนเอกชนทั่วไป นักเรียนไทยมุสลิมส่วนใหญ่จะย้ายไปเรียนที่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เนื่องจากมีการเรียนการสอนวิชาศาสนาที่เข้มข้นกว่า ส่งผลให้เด็กนักเรียนทั้งสองกลุ่มเริ่มแยกออกจากกันและอาจแยกจากกันอย่างสิ้นเชิงในที่สุดเมื่อถึงระดับอุดมศึกษาเมื่อนักเรียนไทยมุสลิมเลือกเรียนในสถาบันอุดมศึกษาอิสลามที่มีในประเทศหรือต่างประเทศ ส่วนนักเรียนไทยพุทธเลือกเรียนในสถาบันอุดมศึกษาทั่วไปที่มีอยู่หลากหลายทั้งในและต่างพื้นที่

8) การขาดหน่วยงานบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนเอกชนโดยตรงในพื้นที่

การฝากภาระการสนับสนุน ส่งเสริมโรงเรียนเอกชนให้เขตพื้นที่การศึกษาช่วยดูแล อาจไม่เหมาะสมสำหรับบริบทพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เพราะลักษณะของโรงเรียนเอกชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความหลากหลาย และส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามและมีจำนวนค่อนข้างมากกว่าพื้นที่อื่นๆ ประกอบกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในพื้นที่เองมีภาระงานมาก และมีบุคลากรในกลุ่มสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ไม่เพียงพอในการดูแลโรงเรียนเอกชน ถึงแม้ กคศ.กำหนดให้ม็อดรากำลังบุคลากรในกลุ่มสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) แต่ละเขตพื้นที่การศึกษา เขตละ 5 คน แต่ส่วนใหญ่มีประมาณ 3 คน และบางเขตพื้นที่ไม่มีบุคลากรในกลุ่มดังกล่าวเลย ทำให้การดูแลโรงเรียนเอกชนซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากในพื้นที่ และส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ไม่สามารถทำได้อย่างทั่วถึง

9) การประเมินโดยใช้มาตรฐานเดียว

การประเมินต่างๆ ของรัฐใช้มาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศ ก่อให้เกิดปัญหาเพราะบริบทต่างกัน การประเมินในบริบทที่แตกต่างกันควรรู้วิธีการที่แตกต่าง ควรมีเกณฑ์ส่วนกลางและเกณฑ์สำหรับแต่ละบริบทตามความเหมาะสม โดยเฉพาะในบริบท

ชายแดนภาคใต้ซึ่งประชาชนมากกว่าร้อยละ 80 นับถือศาสนา อิสลามและมีวิถีชีวิตแบบมุสลิม การใช้ชีวิตในโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลามนักเรียนก็มีวิถีชีวิตแบบมุสลิม เกณฑ์บางอย่างที่ใช้ประเมินจึงไม่มีความเหมาะสม อีกทั้งโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมาตรา 15(1) ส่วนใหญ่ยังขาดความพร้อม ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามบางส่วนยังไม่จบปริญญาตรี และส่วนใหญ่ไม่มีความรู้เรื่องการบริหารจัดการ รัฐบาลยื่นมือเข้าไปช่วยสนับสนุนส่งเสริมได้ไม่กี่ปี โรงเรียนเพิ่งตื่นตัวได้ไม่กี่ปี ก็ให้สมศ. เข้ามาประเมินโดยใช้เกณฑ์เดียวกันกับโรงเรียนอื่นๆ ที่ได้รับการส่งเสริมพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ

- 1) ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการจัดการศึกษา
- 2) การมีเป้าหมายร่วมกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน
- 3) คุณภาพของผู้บริหาร ผู้สอน และผู้เรียน
- 4) การจัดการศึกษาที่สอดคล้องหรือสนองตอบต่อความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น
- 5) การดำเนินนโยบายผ่านองค์กรของผู้นำทางด้านการศึกษาและศาสนาของชุมชน ท้องถิ่น

6) เจตจำนงของภาครัฐ และบุคคลที่เกี่ยวข้องที่จะส่งเสริม สนับสนุนโดยมีนโยบาย แผนงาน มาตรการ ที่มีความยั่งยืนและมีแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน

7) ความเสียสละของครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้ง ภาครัฐและเอกชน

3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) การจัด/ ปรับองค์การเพื่อการบริหารจัดการ

ควรกำหนดให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโรงเรียนเอกชน โดยตรง การดำเนินการอาจปรับโครงสร้างเดิมของเขตพื้นที่ การศึกษาใหม่ หรือจัดตั้งหน่วยงานของ สช. ที่จังหวัดยะลา เพื่อให้เป็นองค์กรที่รับผิดชอบดูแลโรงเรียนเอกชนโดยตรง ซึ่งต้องวิจัย เพื่อหารูปแบบในการบริหารจัดการที่เหมาะสม

2) การปรับวิธีงบประมาณ

กระจายความเป็นธรรม เกี่ยวกับการอุดหนุนส่งเสริม โรงเรียนแต่ละขนาดในประเภทเดียวกัน ปรับระบบการตรวจสอบ ติดตามโรงเรียน สถาบันศึกษาของเอกชนทุกประเภท โดยเฉพาะ เรื่องคุณสมบัติ/พฤติกรรมของผู้สอน นักเรียน การดำเนินงาน ของมูลนิธิ และการบริหารจัดการงบประมาณของโรงเรียนให้ เป็นไปอย่างสร้างสรรค์ และกัลยาณมิตร

3) การส่งเสริมพัฒนาครู

ดูแลครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ได้รับสิทธิประโยชน์เท่าเทียมกันเพื่อเป็นการสร้างขวัญ กำลังใจให้กับบุคคลที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ การสนับสนุนงบประมาณอย่างเพียงพอในการพัฒนาศักยภาพของครูผู้สอนให้มีความรู้ และทักษะในการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องเพื่อแก้ปัญหาเรื่องคุณภาพของครู ทั้งนี้เพราะครูส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่ ขาดประสบการณ์องค์ความรู้ บางคนไม่ได้จบวิชาครู

4) การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย

เร่งแก้ปัญหาและพัฒนาการสอนภาษาไทยให้มีคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ได้ตลอดจนการวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทยให้กับนักเรียนไทยมุสลิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะในการอ่านและเขียนภาษาไทย เขียนและอ่านจากซ้ายไปขวา แต่ภาษามลายูนั้นเขียนและอ่านจากขวาไปซ้าย

5) การพัฒนาด้านอิสลามศึกษา

เร่งพัฒนาการศึกษาด้านอิสลามศึกษาในพื้นที่ให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งในโรงเรียนของเอกชนและโรงเรียนของรัฐ โดยการพัฒนาหลักสูตรอิสลามศึกษาที่ใช้ในสถาบันศึกษาปอเนาะ ตาดีกา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และโรงเรียนของรัฐที่เปิดสอนหลักสูตรอิสลามศึกษาให้เป็นเอกภาพ เป็นมาตรฐาน

เดียวกัน สามารถเทียบโอนระหว่างกันได้ ทำให้ผู้เรียนไม่ต้องเสียเวลาในการเรียนซ้ำ และไม่ต้องสิ้นเปลืองทรัพยากรโดยไม่จำเป็น รวมทั้งหาแนวทางสนับสนุน ส่งเสริมให้โรงเรียนของรัฐบาลสามารถจัดการเรียนการสอนวิชาศาสนาให้เข้มข้นขึ้นโดยเฉพาะการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาซึ่งแนวทางหนึ่งคือการประสานงานกับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเพียงอย่างเดียว ตามมาตรา 15 (2) หรือสถาบันศึกษาปอเนาะ มาช่วยจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนของรัฐบาล เพื่อให้ให้นักเรียนไทยมุสลิมบางส่วนยังคงอยู่ในโรงเรียนของรัฐบาล นักเรียนไทยมุสลิมและนักเรียนไทยพุทธก็จะมีโอกาสเรียนหนังสือร่วมกันต่อไป

6) การพัฒนาด้านอุดมศึกษา

พัฒนาคุณภาพและขยายการรับนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนด้านอิสลามศึกษา เช่นวิทยาลัยอิสลามศึกษาที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา และสถาบันอิสลามและอาหรับศึกษาของมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ให้ไปสู่การยอมรับในวงวิชาการของโลกมุสลิม รวมทั้งเร่งรัดการพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ที่มีประวัติความเป็นมายาวนานในการผลิตและพัฒนาครู ผู้บริหาร ทั้งภาครัฐและเอกชน

7) การสนับสนุนส่งเสริมสถาบันศึกษาปอเนาะ

สนับสนุน ส่งเสริมการศึกษาของสถาบันศึกษาปอเนาะ ให้มีการเรียนอาชีพและวิชาสามัญที่มีคุณภาพตามความต้องการของสถาบันศึกษาปอเนาะ เช่น การสนับสนุน (เพิ่ม) บุคลากรของ ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน (กศน.) ในพื้นที่ให้สามารถเข้าไปช่วย จัดการศึกษาในสถาบันศึกษาปอเนาะได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

8) การส่งเสริม พัฒนาเยาวชน

เปิดโลกทัศน์ให้กับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้เรียนรู้สังคมวัฒนธรรมในภูมิภาคอื่นๆ ของประเทศ การเพิ่ม กิจกรรมเยาวชน เพื่อให้ให้นักเรียนไทยพุทธและนักเรียนไทยมุสลิม มีโอกาสการเรียนรู้ร่วมกัน ได้พบปะและทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและมีมิตรภาพความเป็นเพื่อน อันเป็นพื้นฐานของความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

9) วิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษา ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

เนื่องจากจังหวัดชายแดนภาคใต้มีบริบท ลักษณะ เอกลักษณ์ของสถานศึกษาที่หลากหลายและแตกต่างจากภูมิภาค อื่นของประเทศ จึงควรวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการ ศึกษาที่เหมาะสม ลดปัญหา พัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพ ตลอดจนมีความเป็นไปได้

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
คำนำของผู้วิจัย	ข
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ค-ณ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ภูมิหลัง	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
1.3 วิธีดำเนินการวิจัย	6
1.4 นิยามศัพท์	8
1.5 ขอบเขตของการวิจัย	9
1.6 การนำเสนอเอกสาร	9
บทที่ 2 บทบาทของรัฐในการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้	
2.1 บทบาทของรัฐในอดีต	10
2.2 บทบาทของรัฐในปัจจุบัน	15
2.2.1 นโยบายเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้	16
2.2.2 ระเบียบ คำสั่ง และประกาศที่เกี่ยวข้อง	23
2.2.3 แผนพัฒนาและกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้	39
2.3 สรุป	60

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 3 หน่วยงานเฉพาะที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

3.1 ศูนย์พัฒนาการศึกษาภาค 2 (สำนักผู้ตรวจราชการ ประจำเขตตรวจราชการที่12)	62
3.2 ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษา จังหวัดชายแดนภาคใต้	64
3.3 สำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ จังหวัดชายแดนภาคใต้	66
3.4 ศูนย์ปฏิบัติการการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้	70
3.5 สำนักงานโครงการความร่วมมือทางวิชาการ เพื่อพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้	74
3.6 สำนักประสานการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม	76
3.7 สรุป	83

บทที่ 4 สถาบันการศึกษาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้

4.1 ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)	87
4.2 สถาบันศึกษาปอเนาะ	92
4.3 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม	100
4.4 สถาบันอุดมศึกษาอิสลาม	113
4.5 สรุป	116

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สภาพปัจจุบันการจัดการศึกษาในจังหวัด ชายแดนภาคใต้	
5.1 จำนวนสถานศึกษา	118
5.2 จำนวนนักเรียน	126
5.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	141
5.4 อัตราการเรียนต่อ	147
5.5 ผลการประเมินภายนอกสถานศึกษาระดับ ขั้นพื้นฐานรอบแรก	152
5.6 สรุป	158
บทที่ 6 ปัญหา และผลกระทบ	
6.1 ปัญหา	161
6.1.1 ข้อมูลจากงานวิจัย	162
6.1.2 ข้อมูลจากการจัดทำแผนพัฒนาและกรอบ ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง	167
6.2 ผลกระทบ	184
6.3 สรุป	191
บทที่ 7 สภาพปัจจุบันและปัญหาจากแหล่งข้อมูลอื่น	
7.1 ข้อมูลจากการจัดกลุ่มสนทนา	194

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 7 สภาพปัจจุบันและปัญหาจากแหล่งข้อมูลอื่น (ต่อ)	
7.2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์	221
7.3 ข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็น	229
7.4 สรุป	239
บทที่ 8 ข้อเสนอแนะจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง	
8.1 ข้อเสนอของคณะที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี	242
8.2 ข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	244
8.3 ข้อเสนอของคณะกรรมการศึกษาวิถึทางการพัฒนาเพื่อความมั่นคงของมนุษย์	246
8.4 ข้อเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามของมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา	253
8.5 ข้อเสนอแนะอื่นๆ	254
8.6 สรุป	268

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 9 บทสรุปและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	
9.1 อุปสรรคการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้	279
9.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ	286
9.3 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	287
บรรณานุกรม	291
ภาคผนวก	
แบบสอบถามฉบับภาษาไทย	305
แบบสอบถามฉบับภาษามลายู	309
คณะผู้วิจัย	

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 การอุดหนุนเป็นค่าตอบแทนผู้สอนในตาดีกาและ ค่าบริหารจัดการมัสยิด	89
2 จำนวนตาดีกาในจังหวัดชายแดนภาคใต้	91
3 การส่งเสริมและสนับสนุนสถาบันศึกษาปอเนาะ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้	97
4 สถาบันศึกษาปอเนาะในพื้นที่จังหวัดชายแดน ภาคใต้	99
5 การอุดหนุนนักเรียนในโรงเรียนเอกชนการกุศล และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามของมัสยิด หรือมูลนิธิ	107
6 การอุดหนุนเป็นค่าตอบแทนครูสอนศาสนาในโรงเรียน เอกชนมาตรา 15 (1)	110
7 การอุดหนุนเป็นค่าตอบแทนครูสอนศาสนา และค่าบริหารจัดการโรงเรียนเอกชนสอน ศาสนาอิสลามมาตรา 15 (2)	111
8 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดน ภาคใต้	112
9 จำนวนสถานศึกษาสังกัดสพฐ. ปีการศึกษา 2550	120

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
10 จำนวนสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปีการศึกษา 2550	121
11 จำนวนสถานศึกษาสังกัด สช. ปีการศึกษา 2550	122
12 จำนวนสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาแยกตามสังกัด ปีการศึกษา 2550	123
13 จำนวนสถาบันอุดมศึกษาในสังกัด สกอ.	125
14 จำนวนนักเรียนในสังกัด สพฐ. จำแนกตามระดับการศึกษาปีการศึกษา 2550	128
15 จำนวนนักเรียนในสังกัด สช. ปีการศึกษา 2550	130
16 จำนวนนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคุมวิชาสามัญ 15(1)จำแนกตามระดับการศึกษา ปีการศึกษา 2550	132
17 จำนวนนักเรียนในโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญ 15 (1) จำแนกตามระดับการศึกษาปีการศึกษา 2550	133
18 จำนวนนักเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปีการศึกษา 2550	134

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
19 จำนวนนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสังกัดปีการศึกษา 2550	136
20 จำนวนนักศึกษาระดับอาชีวศึกษาแยกตามสังกัด ปีการศึกษา 2550	138
21 จำนวนนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ในจังหวัดชายแดนภาคใต้	139
22 จำนวนครูและบุคลากรในสถานศึกษาทุกสังกัด	140
23 ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา (NT) ปีการศึกษา 2550	142
24 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2550 : ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6	144
25 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2550 : ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6	145
26 อัตราการเรียนต่อม.1 ม.4 และปวช. ปีการศึกษา 2550 ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้	148

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า	
27	เกณฑ์การพิจารณาการประเมินในระดับมาตรฐาน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	153
28	ผลการประเมินภายนอกสถานศึกษา ระดับขั้นพื้นฐานด้านผู้เรียน : ปฐมวัย	154
29	ผลการประเมินภายนอกสถานศึกษา ระดับขั้นพื้นฐาน ด้านผู้เรียน : ประถมศึกษา - มัธยมศึกษา	155
30	ผลการประเมินภายนอกสถานศึกษาระดับ ขั้นพื้นฐานด้านผู้บริหาร	156
31	ผลการประเมินภายนอกสถานศึกษาระดับ ขั้นพื้นฐานด้านครูผู้สอน	157
32	ข้อมูลบุคลากรทางการศึกษาและนักเรียนที่ได้รับ ผลกระทบ	185
33	จำนวนโรงเรียนที่ถูกลอบวางเพลิง	188

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบที่	หน้า
ภาพประกอบที่ 1 จำนวนนักเรียนในสังกัด สพฐ.จำแนกตาม ระดับ การศึกษาปีการศึกษา 2550	129
ภาพประกอบที่ 2 จำนวนนักเรียนในสังกัด สช. ปีการศึกษา 2550	131
ภาพประกอบที่ 3 จำนวนนักเรียนสังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ปีการศึกษา 2550	135
ภาพประกอบที่ 4 สัดส่วนการจัดการศึกษาระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานของแต่ละสังกัด	137
ภาพประกอบที่ 5 ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพ การศึกษา (NT) ปีการศึกษา 2550	143
ภาพประกอบที่ 6 ผลการทดสอบ O-NET ปีการศึกษา 2550 : ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	146
ภาพประกอบที่ 7 อัตราการเรียนต่อม.1 ม.4 และปวช. ปีการศึกษา 2550 ใน 3 จังหวัดชายแดน ภาคใต้	149
ภาพประกอบที่ 8 สัดส่วนอัตราการเรียนต่อภาครัฐและเอกชน ปีการศึกษา 2550 ใน 3 จังหวัดชายแดน ภาคใต้เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	150

สารบัญภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบที่		หน้า
ภาพประกอบที่ 9	สัดส่วนอัตราการเรียนต่อภาครัฐและเอกชน ปีการศึกษา 2550 ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	150
ภาพประกอบที่ 10	สัดส่วนอัตราการเรียนต่อภาครัฐและเอกชน ปีการศึกษา 2550 ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เรียนต่อชั้นปวช. ปีที่ 1	151
ภาพประกอบที่ 11	สัดส่วนอัตราการเรียนต่อภาครัฐและเอกชน ปีการศึกษา 2550 ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เรียนต่อชั้น ม.4 และปวช. ปีที่ 1	151
ภาพประกอบที่ 12	สัดส่วนอัตราการเรียนต่อเปรียบเทียบสายสามัญและสายอาชีพ ปีการศึกษา 2550 ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้	152

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ภูมิหลัง

จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษมากกว่าท้องถิ่นอื่นๆ ทั้งในแง่ของความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ในฐานะเป็นรัฐอิสระรัฐหนึ่งในแหลมมลายูก่อนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งภายใต้การปกครองของอาณาจักรไทย เป็นดินแดนที่เป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับอิสลามที่สำคัญและเป็นที่รู้จัก และเป็นพื้นที่ที่มีประชากรหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวไทยเชื้อสายมลายูที่นับถือศาสนาอิสลาม ด้วยลักษณะเฉพาะที่แตกต่างไปจากพื้นที่อื่นๆ รัฐบาลจึงให้ความสำคัญและกำหนดให้จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่พิเศษที่จะต้องดำเนินนโยบายในการพัฒนาและแก้ปัญหาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การศึกษา ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และความเข้าใจกันระหว่างประชาชนกับข้าราชการ โดยคณะรัฐมนตรีมีมติ เมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน พ.ศ. 2549 เห็นชอบกำหนดให้จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นเขตพัฒนาพิเศษ

เฉพาะกิจ ประกอบด้วยจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส สตูล และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา ได้แก่ อำเภอจะนะ นาทวี สะบ้าย้อย และเทพา (สำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ จังหวัดชายแดนภาคใต้. 2551 : 2)

การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสมาชิกของสังคม ให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจซึ่งกันและกัน เข้าใจสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ และเป็นเครื่องมือที่จะหล่อหลอมจิตใจและความรู้สึกของคนที่อยู่ในสังคมเดียวกันแม้แตกต่างกันทางด้านศาสนา ภาษา ประเพณีและวัฒนธรรมให้มีความรู้สึกผูกพัน และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเพื่อสร้างเอกภาพให้เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศชาติโดยรวม (ศูนย์มุสลิมศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา. 2549 : 47) โดยเฉพาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งเป็นสังคมแบบมุสลิม มีวัฒนธรรมส่วนใหญ่เป็นแบบอิสลามและใช้ภาษามลายูท้องถิ่นในชีวิตประจำวัน การจะสร้างความเข้าใจร่วมกันและสร้างความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเพื่อสร้างความสันติสุขอย่างยั่งยืนในพื้นที่ จำเป็นต้องใช้ระบบการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพดี พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช พระราชทาน ณ ศูนย์มมนาการ ภาคการศึกษา 2 ในการเสด็จเยี่ยมราษฎรจังหวัดยะลา เมื่อวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2502 ความตอนหนึ่งว่า

“ การศึกษาที่นี้สำคัญมากให้พยายามจัดให้ดี ให้พลเมืองสามารถพูดภาษาไทยได้ แม้จะพูดได้ไม่มากนัก เพียงแต่พอรู้เรื่องกันก็ยังมีดี เพราะเท่าที่ผ่านมามีคนไม่รู้

ภาษาไทยต้องใช้ล่ามแปล ควรให้พูดเข้าใจกันได้เพื่อสะดวกในการติดต่อซึ่งกันและกัน ”

รัฐบาลเกือบทุกสมัยนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบันตระหนักถึงความสำคัญจำเป็นในการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มาโดยตลอด นับแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดเกล้าฯ ให้มีการปฏิรูปทางการศึกษาและมีพระบรมราโชบายเกี่ยวกับการขยายการจัดการศึกษาสู่หัวเมือง ส่งผลให้มีการจัดตั้งโรงเรียนเพื่อให้เยาวชนไทยในมณฑลปัตตานีสมาัยนั้นได้มีที่ศึกษาเล่าเรียน รัฐบาลสมัยต่อๆ มาก็ได้มีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการแก้ปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้มาอย่างต่อเนื่อง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็ได้มีการจัดทำแผนพัฒนาหรือกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งได้พยายามปรับกลไกการบริหารจัดการให้มีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการจัดตั้งหน่วยงานเพื่อส่งเสริม สนับสนุนประสานงาน และพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นการเฉพาะ เช่น ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศปป.จชต.) สำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สพก.จชต.) และศูนย์ปฏิบัติการการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศปก.จชต.)

สภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีความหลากหลาย มีการจัดการศึกษาในสถานศึกษาหลายประเภท ทั้งโรงเรียนในสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) โรงเรียนในสังกัดสำนักบริหารงาน

คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) เช่น โรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญ 15(1) โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาประเภทสอนศาสนาอิสลามควบคู่สายสามัญ 15(1) โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาประเภทสอนศาสนาอิสลามอย่างเดียว 15(2) สถาบันศึกษา ปอเนาะ ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) นอกจากนี้ ยังมีศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โรงเรียนพระปริยัติธรรม โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ โรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน แต่เนื่องจาก ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ประชาชนจึงมีวิถีชีวิตที่เน้นการเรียนรู้เรื่องศาสนามากกว่าการเรียนรู้วิชาสามัญ แม้จะมีโรงเรียนของรัฐบาลในพื้นที่เป็นจำนวนมาก แต่ผู้ปกครองนิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถาบันศึกษาปอเนาะหรือโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมากกว่า โดยโรงเรียนดังกล่าวจะสอนศาสนาควบคู่วิชาสามัญถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งสำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12 สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการรายงานว่ามีจำนวนนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมากกว่าโรงเรียนของรัฐในสัดส่วนประมาณ 70 : 30 (สำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้. 2551 : 27)

ด้วยรูปแบบการจัดการศึกษาที่หลากหลายดังกล่าวส่งผลต่อคุณภาพและมาตรฐานการเรียนรู้ของผู้เรียน นักเรียนขาดความสามารถในการสอบแข่งขันเพื่อศึกษาต่อ นักเรียนใช้เวลา

จำนวนมากเรียนเนื้อหาซ้ำซ้อนกันเนื่องจากการจัดการศึกษายังขาดความเชื่อมโยงกัน ประกอบกับจังหวัดชายแดนใต้ยังมีสภาพปัญหาที่ต่างจากพื้นที่อื่น อันเนื่องมาจากความแตกต่างด้านเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ปัญหาความยากจนของประชาชน ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาการศึกษาเป็นอย่างมาก (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. มปป : คำนำ) ถึงแม้เอกสารที่ปรากฏแสดงให้เห็นว่ารัฐได้ใช้ความพยายามในการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่มาอย่างต่อเนื่อง แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในพื้นที่ยังคงอยู่ในระดับต่ำกว่าภาพรวมของประเทศ จำนวนโรงเรียนของภาครัฐที่ได้รับผลกระทบจากการถูกเผา ยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องส่งผลกระทบต่อขวัญ กำลังใจของครูและบุคลากรทางการศึกษา และจำนวนนักเรียนในโรงเรียนของภาครัฐมีสัดส่วนน้อยกว่าภาคเอกชนและมีจำนวนนักเรียนลดลงทุกปี ในขณะที่ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนในภาคเอกชนต่ำกว่านักเรียนที่อยู่ในภาครัฐและคะแนนเฉลี่ยระดับชาติมาก ด้วยเหตุดังกล่าว สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงได้จัดทำโครงการศึกษาวิเคราะห์และวิจัยเรื่อง สภาพการจัดการการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบาย การพัฒนาการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้
1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาในจังหวัด

ชายแดนภาคใต้ที่มีการจัดการศึกษาที่หลากหลาย

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและอุปสรรคในการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้

3. เพื่อเสนอแนะเชิงนโยบายในการกำหนดทิศทางการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.3 วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิทยาการวิจัยแบบผสม (Mixed Research) (Johnson and Christensen. 2002 ; McMillan and Schumacher. 2006) มีสาระโดยสรุปในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาและตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับประเด็นวิจัย จากบทความ บทสัมภาษณ์ งานวิจัย นโยบาย แผน กลยุทธ์ต่างๆ เป็นต้น

2. จัดกลุ่มสนทนา (Focus Group) (Mertens. 2005) จำนวน 2 ครั้ง

ในการจัดกลุ่มสนทนาครั้งที่ 1 ผู้ทรงคุณวุฒิ 13 คน ประกอบด้วยผู้เกี่ยวข้องโดยตรงที่ดำเนินงานด้านการบริหารจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่จัดการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบการศึกษา ซึ่งเป็นผู้แทนจากทั้งภาครัฐและภาคเอกชนของทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา (สายสามัญ และสายอาชีพ) ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงระดับอุดมศึกษา และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม รวมทั้งผู้อำนวยการ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ในการจัดกลุ่มสนทนาครั้งที่ 2 โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ 12 คน ประกอบด้วย ครูและผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

3. การสัมภาษณ์โดยสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview) ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 7 คน

4. การสำรวจความคิดเห็นโดยใช้แบบสอบถาม

4.1 แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นแบบสอบถาม ทั้งฉบับภาษาไทย และภาษามลายู ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ถามระดับความพึงพอใจและระดับปฏิบัติ และแบบสอบถามคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับภาระงานและข้อเสนอแนะ

4.2 ความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม อาศัยความเห็นสอดคล้องของผู้ทรงคุณวุฒิในการจัดกลุ่มสนทนาครั้งที่ 2

4.3 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูจำนวน 218 คน จาก 11 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส สตูล และเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสงขลา เขต 3 โดยครูสอนสายสามัญตอบแบบสอบถามฉบับภาษาไทย ครูสอนสายศาสนาตอบแบบสอบถามฉบับภาษามลายู

4.4 การแปลความหมายของคะแนน ใช้เกณฑ์ดังต่อไปนี้

1.00- 1.49	พึงพอใจหรือปฏิบัติน้อยที่สุด
1.50- 2.49	พึงพอใจหรือปฏิบัติน้อย
2.50- 3.49	พึงพอใจหรือปฏิบัติปานกลาง
3.50- 4.49	พึงพอใจหรือปฏิบัติมาก

4.50- 5.00 ฟังพอใจหรือปฏิบัติมากที่สุด

5. เขียนและจัดทำรายงานวิจัยฉบับร่าง เพื่อนำเสนอ รายงานวิจัยให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา วิพากษ์ และให้ข้อเสนอแนะ รวมทั้งรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมสัมมนา

1.4 นิยามศัพท์

ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยในการศึกษาสภาพของจังหวัดชายแดนภาคใต้ไว้ดังนี้

สภาพการจัดการศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาที่กำลังเป็นอยู่และเกิดขึ้นจริงในปัจจุบันในจังหวัดชายแดนภาคใต้

จังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง จังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี จังหวัดนราธิวาส จังหวัดสตูล รวมทั้งจังหวัดสงขลา เฉพาะใน 4 อำเภอ คือ อำเภอเทพา อำเภอสะบ้าย้อย อำเภอนาทวี และอำเภอจะนะ

สถาบันศึกษาอิสลาม หมายถึง สถานศึกษาศาสนาอิสลามที่ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตตามวิถีอิสลามได้อย่างเคร่งครัด ซึ่งมีหลากหลายรูปแบบ

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม หมายถึง โรงเรียนที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามของกระทรวงศึกษาธิการ

ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) หมายถึง สถานศึกษาภายใต้การดูแลของมัสยิดที่มีการเรียนการสอนอิสลามศึกษาที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาพหุวัฒนธรรมประจำมัสยิด พ.ศ. 2548 ในจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส สตูล

และสงขลา 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเทพา อำเภอสะบ้าย้อย อำเภอนาทวี และอำเภอจะนะ

สถาบันศึกษาปอเนาะ หมายถึง สถาบันสังคมของชุมชนมุสลิมที่เสริมสร้างการเรียนรู้ในทางศาสนาอิสลามและวัฒนธรรมอิสลาม เพื่อเสริมสร้างให้สมาชิกในชุมชนมีความรู้และความประพฤติดีงามในการดำรงชีพอย่างสันติสุข และมีความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ

อิสลามศึกษา หมายถึง สารการเรียนรู้อิสลามศึกษาในสาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรมของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี จังหวัดสตูล และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา คือ อำเภอเทพา อำเภอสะบ้าย้อย อำเภอนาทวี และอำเภอจะนะ

1.6 การนำเสนอเอกสาร

การวิจัยครั้งนี้ มีการนำเสนอเอกสาร โดยแบ่งเป็น 9 บทตามลำดับ ดังนี้

- บทที่ 1 บทนำ
- บทที่ 2 บทบาทของรัฐในการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้
- บทที่ 3 หน่วยงานเฉพาะที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้
- บทที่ 4 สถาบันการศึกษาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้
- บทที่ 5 สภาพปัจจุบันการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้
- บทที่ 6 ปัญหา และผลกระทบ
- บทที่ 7 สภาพปัจจุบันและปัญหาจากแหล่งข้อมูลอื่น
- บทที่ 8 ข้อเสนอแนะจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง
- บทที่ 9 บทสรุปและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

บทที่ 2

บทบาทของรัฐ ในการจัดการศึกษา ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

เนื้อหาสาระในบทนี้เป็นการนำเสนอบทบาทของรัฐ นับแต่อดีตจนถึงปัจจุบันที่แสดงให้เห็นว่ารัฐตระหนักถึงความสำคัญ และได้ใช้ความพยายามในการแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้มาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในด้านการศึกษา บทบาทและความพยายามของรัฐดังกล่าว ปรากฏทั้งในรูปของนโยบาย ระเบียบ ประกาศ แผนพัฒนาหรือกรอบยุทธศาสตร์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.1 บทบาทของรัฐในอดีต

การจัดการศึกษาในมณฑลปัตตานีก่อนสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เยาวชนในมณฑลปัตตานีจะได้รับการศึกษาในลักษณะที่แตกต่างกันออกไปทั้งรูปแบบและเนื้อหา

วิชา กล่าวคือเยาวชนส่วนใหญ่จะได้รับการศึกษาเล่าเรียนจาก ปอเนาะโดยมีโต๊ะครูเป็นผู้สอน และศึกษาตามสุเหร่าหรือมัสยิด หรือเรียนคัมภีร์อัล-กุรอานกับบิดามารดา วิชาที่ได้เรียนจากบุคคล ดังกล่าวจะเป็นการศึกษาเกี่ยวกับบทบัญญัติในศาสนาอิสลาม การปฏิบัติศาสนกิจ และภาษามลายู เยาวชนในมณฑลปัตตานี จึงได้ศึกษาเรียนรู้ตามควรแก่อัตภาพ (นพดล โรจนอดุมศาสตร์. 2523: ข-ค) ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงโปรดเกล้าฯ ให้มีการปฏิรูปทางการศึกษา และมี พระบรมราชโองบายเกี่ยวกับการขยายการจัดการศึกษาสู่หัวเมือง โดยมีพระบรมราชโองการประกาศจัดการศึกษาในหัวเมือง เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน รศ. 117 (พ.ศ. 2441) ในการประกาศจัดการ เล่าเรียนในหัวเมืองครั้งนี้ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า เจ้าอยู่หัวทรงวางจุดมุ่งหมายของการศึกษาไว้อย่างกว้างๆ 2 ประการ คือ เพื่อให้มีความประพฤติชอบและเพื่อให้ประกอบอาชีพ ในทางที่ชอบ (วุฒิชัย มูลศิลป์. 2546. 142-145) และช่วงเวลา ดังกล่าวมีการจัดตั้งโรงเรียนเพื่อให้เยาวชนไทยได้มีที่ศึกษา เล่าเรียน แต่ประชาชนในมณฑลปัตตานีไม่นิยมส่งบุตรหลาน เข้าศึกษาเล่าเรียน

ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 6 (พ.ศ. 2453-2468) มีความคิดใหม่ ที่เกิดขึ้นอย่างเห็นได้ชัดประการหนึ่งคือแนวความคิดเกี่ยวกับ ชาตินิรัฐ (Nation-state) ที่เห็นว่าคนภายในชาติเดียวกันควรมี เอกลักษณะร่วมกันที่เหมือนกันอย่างน้อยๆ ก็ในด้านภาษา รัฐบาล

จึงมุ่งเน้นให้ประชาชนสามารถอ่าน เขียนและพูดภาษาไทยได้ ในทางปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว รัฐบาลพยายาม จัดให้มีการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมลายู ซึ่งมีการสอนตาม สุเหร่าต่าง ๆ โดยการส่งครูไปสอนซึ่งเป็นคนที่นับถือศาสนา พุทธเพราะคนมุสลิมที่เรียนหนังสือพอที่จะสามารถเป็นครูได้นั้น ยังไม่มี และรัฐพยายามสนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชนส่ง บุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐ (นพดล โรจนอุดมศาสตร์. 2523: 42, 153) แต่ความพยายามดังกล่าวไม่ประสบความสำเร็จ ตามเป้าหมายเพราะประชาชนไม่ให้ความร่วมมือและไม่เห็นด้วย รูปแบบการศึกษาที่ประชาชนเห็นด้วยและสนับสนุนส่งเสริมคือ การศึกษาตามแบบอิสลาม ไม่ว่าจะศึกษาที่บ้าน ที่สุเหร่าและที่ ปอเนาะ สมุหเทศาภิบาลมณฑลปัตตานี จึงได้พยายามเรียกร้อง ให้รัฐบาลออกพระราชบัญญัติบังคับให้เด็กเข้าศึกษาภาษาไทย ในโรงเรียนที่รัฐบาลจัดตั้งขึ้น

ความพยายามยืนยันแนวคิดต่อการจัดการศึกษาในมณฑล ปัตตานีของสมุหเทศาภิบาลมณฑลปัตตานีหลายครั้งเป็นการ ก่อตัวของการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาของชาติครั้ง สำคัญคือ การประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2464 ซึ่งมีผลบังคับให้เด็กที่มีอายุ 7 ปีจนถึงอายุ 14 ปี ต้องเรียนใน โรงเรียนประถมศึกษา โดยมณฑลปัตตานีเป็นมณฑลหนึ่งที่มีการ บังคับใช้พระราชบัญญัตินี้ในทุกตำบลตั้งแต่ปีแรก จุดมุ่งหมาย ของพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวก็เพื่อให้เด็กได้ศึกษาเล่าเรียน

จนสามารถอ่านและเขียนภาษาไทยได้ตามสมควร ได้รู้
ขนบธรรมเนียมประเพณีของไทยและสามารถพูดภาษาไทยได้
(นพดล โรจนอุดมศาสตร์. 2523: ง; มนูญ ลาชโรจน์. 2521: 120;
วินิจ สังขรัตน์. 2544: 82) อย่างไรก็ตามความพยายามดังกล่าว
ก็ไม่สามารถพัฒนาการศึกษาของประชาชนในมณฑลปัตตานี
ให้ก้าวหน้าได้เท่าที่ควร เพราะนอกจากประชาชนจะไม่ให้ความ
ร่วมมือแล้ว ยังเกิดความรู้สึกต่อต้านเพราะไม่พอใจกฎหมาย
ดังกล่าวในหลายประเด็น เช่น การกำหนดให้ราษฎรช่วยจ่ายค่า
บำรุงการศึกษาซึ่งเรียกว่าเงินศึกษาพลีคนละ 1-3 บาท การที่รัฐใช้
เกณฑ์บังคับให้เด็กชายและเด็กหญิงเรียนร่วมกันซึ่งผู้ปกครอง
เด็กถือว่าขัดต่อศาสนบัญญัติของศาสนาอิสลาม ประกอบกับ
โรงเรียนส่วนมากตั้งอยู่ในวัด มีพระเป็นครุผู้สอน หลักสูตรมีแต่
เรียนภาษาไทยอย่างเดียว ฯลฯ (สมพงษ์ ปานเกล้า. 2541: 57-
63, 105-106) นอกจากนี้ในช่วงเวลาดังกล่าวยังได้ประกาศใช้
พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร พ.ศ. 2461 โดยมีเจตนารมณ์เพื่อ
ต้องการควบคุมโรงเรียนของชาวต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
โรงเรียนที่กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนเป็นผู้จัดตั้งขึ้นเพื่อให้การศึกษา
แก่ลูกหลานจีนโพ้นทะเล เกี่ยวกับการเมือง ภาษาและวัฒนธรรม
จีนที่เกิดขึ้นเป็นจำนวนมากในขณะนั้น จนเป็นเหตุให้รัฐบาลไทย
ต้องออกกฎหมายควบคุมเพื่อความมั่นคงแห่งรัฐและสนอง
นโยบายสร้างจิตสำนึกในความเป็นไทยแก่ลูกหลานจีนในไทย (ปก
แก้วกาญจน์. 2531: 381) สำหรับโรงเรียนปอเนาะ โรงเรียน

ตามสุเหร่า หรือโรงเรียนตามบ้านที่ผิดพระราชบัญญัติโรงเรียน
ราษฎรได้รับการยกเว้น เพื่อมิให้ประชาชนเดือดร้อนและเพื่อ
ป้องกันมิให้เกิดความยุ่งยากทางการเมือง (วินิจ สังขรัตน์. 2544:
84 - 86; นพดล โรจนอุดมศาสตร์. 2523: 58)

ในช่วงสมัยรัชกาลที่ 7 (พ.ศ. 2468-2478) เป็นช่วงของการ
เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์
มาเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตย แนวนโยบายในการ
จัดการศึกษามุ่งเน้นที่คุณภาพ (Quality) ไม่เน้นเชิงปริมาณ
(Quantity) การสอบไล่ไม่ถือเป็นสิ่งสำคัญแต่เน้นการให้เด็กมีความรู้
มีวิชาชีพติดตัวเป็นสำคัญ สำหรับในส่วนของมณฑลปัตตานี
รัฐบาลมิได้เคร่งครัดในเรื่องการเกณฑ์ให้เด็กเข้าเรียนตามพระราช
บัญญัติประถมศึกษามากนัก โดยเฉพาะเด็กหญิงก็ยังไม่มีการ
เกณฑ์แต่อย่างใด แต่ได้มีการทดลองเปิดโรงเรียนสำหรับเด็กหญิง
มุสลิมขึ้นในปี พ.ศ. 2472 โดยระยะแรกสอนแต่ภาษามลายูเท่านั้น
(วินิจ สังขรัตน์. 2544: 89-90)

2.2 บทบาทของรัฐในปัจจุบัน

รัฐบาลได้ใช้ความพยายามในการจัดการศึกษาในพื้นที่
จังหวัดชายแดนภาคใต้มาเป็นระยะเวลายาวนาน ได้มีการกำหนด
นโยบายเฉพาะสำหรับพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษกว่าท้องถิ่นอื่น
ไม่ว่าจะเป็นนโยบายเกี่ยวกับการแก้ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่

นโยบายเกี่ยวกับการศึกษา รวมทั้งมีการทุ่มเทจัดสรรงบประมาณจำนวนมากในการจัดการศึกษาให้กับหน่วยที่จัดการศึกษาต่างๆ ทั้งนี้เพื่อใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และความมั่นคง

2.21 นโยบายเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้

สาระส่วนนี้เป็นการนำเสนอนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามลำดับดังนี้

1) คำแถลงนโยบายของรัฐบาล

รัฐบาลเกือบทุกสมัยได้ให้ความสำคัญต่อการแก้ปัญหาและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยกำหนดเป็นนโยบายของคณะรัฐมนตรีในส่วนของนโยบายรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือเป็นนโยบายเร่งด่วนที่ต้องรีบดำเนินการในปีแรกที่รัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภา ซึ่งคำแถลงนโยบายของรัฐบาลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ นับแต่สมัยพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี จนถึงรัฐบาลชุดปัจจุบัน มีดังนี้

1.1 คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันพุธที่ 23 มีนาคม 2548

นโยบายรักษาความมั่นคงของรัฐ

"รัฐบาลจะแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยระดมทรัพยากร และปรับปรุงการบริหารจัดการทั้งปวง ตามหลักการ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินขึ้นในพื้นที่โดยเร็วที่สุด รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนในพื้นที่อย่างยั่งยืน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การสร้างสมานฉันท์ ทั้งในระดับชาติและในระดับพื้นที่ การอำนวยความสะดวกและความยุติธรรม การขจัดอิทธิพลอำนาจมืด การประพาสทุจริตผิดกฎหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างเฉียบขาด ควบคู่ไปกับการขจัดความยากจน การพัฒนาการศึกษาและการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมที่สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของพื้นที่ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมของประชาชน ตลอดจนร่วมมือกับนานาชาติ โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้านในการพัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหอาชญากรรมข้ามชาติ และการก่อความไม่สงบบริเวณชายแดน"

1.2 คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ วันศุกร์ที่ 3 พฤศจิกายน 2549

นโยบายการรักษาความมั่นคงของรัฐ

"ส่งเสริมการผนึ่กกำลังระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคสังคม และภาควิชาการ เพื่อการป้องกันประเทศอย่างต่อเนื่อง

ในยามปกติ และนำไปสู่การระดมสรรพกำลังเพื่อยกระดับขีดความสามารถของกองทัพให้เพียงพอและทันเวลาในยามไม่ปกติ ทั้งนี้ ในยามปกติรัฐบาลจะเสริมสร้างและใช้ศักยภาพของกองทัพ สนับสนุนการพัฒนาพลังอำนาจของชาติทุกด้าน เพื่อให้ประเทศ มีความมั่นคงและมั่งคั่งภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความสมานฉันท์ สามารถป้องกัน บรรเทา และแก้ไขปัญหาที่สำคัญของชาติ ได้แก่ ปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยน้อมนำแนวทางพระราชทาน "เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา"..."

1.3 คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นายสมัคร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันจันทร์ที่ 18 กุมภาพันธ์ 2551

นโยบายเร่งด่วนที่จะเริ่มดำเนินการในปีแรก

"แก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยน้อมนำแนวทางพระราชทาน "เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา" มาดำเนินการกิจในด้านความมั่นคงและด้านการพัฒนา โดยให้มีความสอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของพื้นที่ วิถีชีวิต วัฒนธรรม และความเชื่อของประชาชน ตลอดจนอำนวยความสะดวกและเป็นธรรมและความยุติธรรม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินสร้างความสมานฉันท์และสันติสุขในพื้นที่โดยเร็วที่สุด"

๒ นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

นโยบายการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ปี พ.ศ. 2550-2551 ประกอบด้วยนโยบาย 6 ประการ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ นโยบายประการที่ 6 ซึ่งมีสาระดังนี้

นโยบายประการที่ 6

"พัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนและประชาชนได้รับการศึกษาที่บูรณาการกับวิถีชีวิต อัตลักษณ์ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม และอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข"

๓ นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาตามบริบทของแต่ละหน่วยงาน

สำหรับในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้กำหนดไว้ในเป้าประสงค์ประการที่ 4 คือ " **ผู้เรียนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ**" โดยได้กำหนดกลยุทธ์

ประการที่ 6 คือ "กลยุทธ์เร่งพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้"

สำหรับกลยุทธ์เร่งพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อให้ผู้เรียนและประชาชนได้รับการศึกษาที่บูรณาการกับวิถีชีวิต อัตลักษณ์ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม และอยู่ร่วมกันอย่างสันติ โดยปี 2551 มีจุดเน้น ดังนี้

1. เด็กและเยาวชนทุกคนได้รับการศึกษาภาคบังคับ และมีโอกาสศึกษาต่อในช่วงชั้นที่ 4
2. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น
3. ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความปลอดภัย และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

กิจกรรมสำคัญที่เป็นจุดเน้นกลยุทธ์เร่งพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย

1. วางมาตรการที่จะรักษาความปลอดภัยให้แก่ครู นักเรียนและสถานศึกษา
2. ประกันโอกาสทางการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาส
3. พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนบนพื้นฐานความหลากหลายทางวัฒนธรรม

4. เร่งพัฒนาคุณภาพโรงเรียนประจำจังหวัด ประจำอำเภอให้เข้าสู่มาตรฐานชาติ และจัดโครงการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนก่อนเข้าสู่ระดับอุดมศึกษา
5. ปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการในพื้นที่
6. แลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างสายสัมพันธ์แห่งความเป็นไทยข้ามเขตพื้นที่การศึกษา
7. ส่งเสริมเครือข่ายความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน

จากนโยบายที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้กำหนดเป็นยุทธศาสตร์ให้หน่วยงานในสังกัดได้นำไปสู่การปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ สำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้กำหนดให้กลยุทธ์ที่ 6 เร่งพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในปีงบประมาณ 2551 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เป็นจุดเน้นและภารกิจสำคัญในการดำเนินงาน การดำเนินการตามกลยุทธ์ที่ 6 สำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สพท.จชต.) ได้กำหนดจุดเน้นในการดำเนินงานดังนี้ (สำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้. 2551: 50-51)

1. เสริมสร้างความรัก สามัคคี ความใกล้ชิด ผูกพัน ระหว่างโรงเรียนและชุมชน

2. ส่งเสริมการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐ ตามอัตลักษณ์ของพื้นที่

3. ส่งเสริมการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่นและให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

4. ส่งเสริมให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โรงเรียน มีความเข้มแข็งในการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายการพัฒนา การศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้จาก นโยบายเฉพาะของรัฐ

5. เสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ในส่วน ที่เกี่ยวข้องกับ การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่มุ่งเน้นการ พัฒนาคนและสังคมบนพื้นฐานความหลากหลายทางวัฒนธรรม

6. เร่งรัดให้เกิดการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษา ในทุกระดับที่สอดคล้องกับความต้องการวิถีชีวิตและวัฒนธรรม ของประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง

7. เปิดโอกาสให้ผู้นำทางศาสนาและผู้ทรงคุณวุฒิ ในพื้นที่มีส่วนร่วมเสนอแนะการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพ ของคนและสังคม การพัฒนาการศึกษาจึงต้องจัดให้สอดคล้องกับ อัตลักษณ์ความเชื่อทางศาสนา วัฒนธรรมและประเพณี การพัฒนา การศึกษาที่ตอบสนองต่อความแตกต่างแต่ไม่สร้างความแตกแยก

ทางศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุขภายใต้ความเป็นไทย การทุ่มเทในด้านต่างๆ เพื่อให้การพัฒนาการศึกษาในพื้นที่ดำเนินไปอย่างบรรลุเป้าหมายปลายทางที่หวังไว้

2.2.2 ระเบียบ คำสั่ง และประกาศ ที่เกี่ยวข้อง

สาระในส่วนนี้เป็นการนำเสนอมติคณะรัฐมนตรี ระเบียบ คำสั่ง และประกาศสำคัญๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามลำดับดังนี้

**1) การปรับอัตราจ้างครูรายเดือนเป็นกรอบอัตรากำลัง
พนักงานราชการของสถานศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้
และการอนุมัติให้ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและศูนย์
วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็น
พนักงานราชการ**

เมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2550 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติกรอบอัตรากำลังพนักงานราชการสำหรับสถานศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลาเขต 1,2 นครธิวาสเขต 1,2 ปัตตานีเขต 1,2 และสงขลาเขต 3) จำนวน 1,639 อัตรา ปิงบประมาณ พ.ศ. 2550- 2551 ตามที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอเป็นกรณีพิเศษเฉพาะรายโดยไม่ให้นำการอนุมัติกรณีนี้ไปใช้อ้างอิงกรณีอื่น และในวันเดียวกันนี้ คณะรัฐมนตรีอนุมัติกรอบอัตรากำลังพนักงานราชการสำหรับครูประจำศูนย์

การเรียน ชุมชนและศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาใน 3 จังหวัด ชายแดนภาคใต้ (จังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี จังหวัดนราธิวาส) และ 4 อำเภอในจังหวัดสงขลา (อำเภอเทพา อำเภอสะบ้าย้อย อำเภอนาทวี และอำเภอจะนะ) จำนวน 326 อัตรา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 ตามที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอเป็นกรณีพิเศษ เฉพาะราย

2) การปรับสถานภาพวิทยากรสอนศาสนาอิสลามเป็น พนักงานราชการและปรับสถานภาพลูกจ้างประจำตำแหน่ง ครูผู้สอนเป็นข้าราชการครู

เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2550 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการการปรับสถานภาพวิทยากรสอนศาสนาอิสลามเป็น พนักงานราชการและปรับสถานภาพลูกจ้างประจำตำแหน่งครูผู้สอนเป็นข้าราชการครู ตามที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอดังนี้

(1) กรอบอัตรากำลังพนักงานราชการ "ตำแหน่งครูผู้สอนศาสนาอิสลาม" ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 5 จังหวัด ชายแดนภาคใต้ (นราธิวาสเขต 1, 2 ปัตตานี เขต 1, 2 ยะลา เขต 1,2 สงขลาเขต 1,2,3 และสตูล) จำนวน 882 อัตรา ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 เป็นต้นไป โดยใช้งบประมาณต่อปีจำนวน 107,533,440 บาท

(2) หลักการให้ปรับสถานภาพลูกจ้างประจำ "ตำแหน่งครูสอนศาสนาอิสลาม" ที่มีอยู่ในสพท. 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีคุณสมบัติปริญญาดำเนินการตามที่คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากร

ทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) กำหนดเป็นข้าราชการครู "ตำแหน่งครูสอนศาสนาอิสลาม" รวม 97 ราย

3) กองทุนสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบสืบเนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

เพื่อให้มีการจัดตั้งกองทุนขึ้นในสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ให้ประชาชนและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมสนับสนุนในการให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบสืบเนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้การดำเนินการให้ความช่วยเหลือเป็นไปอย่างต่อเนื่อง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ จึงได้มีการประกาศ "ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยกองทุนสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบสืบเนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2550" เมื่อวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2550 ซึ่งกองทุนตามระเบียบดังกล่าวประกอบด้วยเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้มอบให้เพื่อใช้จ่ายในกิจการของกองทุน ซึ่งใช้จ่ายได้แต่เฉพาะการให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบเพื่อดำรงชีพ การฟื้นฟูสมรรถภาพ การศึกษา บุตร และการฟื้นฟูสภาพความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และการดำเนินการอื่นใดในการจัดให้มีสาธารณประโยชน์ที่จำเป็น โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารกองทุนสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบสืบเนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ซึ่งประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีหรือผู้ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธาน มีอำนาจหน้าที่ในการอนุมัติการจ่ายเงินหรือทรัพย์สิน ของกองทุนเพื่อช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบ ควบคุมดูแลการรับเงิน หรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้กองทุน กำหนดหลักเกณฑ์และวิธี ปฏิบัติงานในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับผู้ได้รับผลกระทบ การรับมอบ เงินและทรัพย์สิน และการช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบ (ระเบียบ สำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยกองทุนสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบสืบเนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบใน จังหวัดชายแดนภาคใต้พ.ศ. 2550. 2550: 1-3)

4) บำเหน็จความชอบสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

เพื่อเป็นการสร้างขวัญ กำลังใจ และแรงจูงใจให้แก่ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งต้องปฏิบัติงาน ในภาวะไม่ปกติ จึงมีการประกาศ "ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยบำเหน็จความชอบสำหรับผู้ปฏิบัติงานในจังหวัด ชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2550" เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2550 สาระ โดยสรุปของระเบียบดังกล่าวมี ดังนี้ (ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยบำเหน็จความชอบสำหรับผู้ปฏิบัติงานในจังหวัดชายแดน ภาคใต้พ.ศ.2550. 2550: 1-8)

เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในระเบียบนี้ หมายถึง ข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก

กองอาสารักษาดินแดนและอาสาสมัครทหารพราน ซึ่งได้รับคำสั่งจากทางราชการให้ปฏิบัติงานในหน้าที่ประจำในจังหวัดชายแดนภาคใต้

บำเหน็จความชอบ หมายถึง เงินค่าตอบแทนพิเศษ การเลื่อนเงินเดือนกรณีพิเศษนอกเหนือโควตาปกติ การประกันชีวิต ทูบการศึกษา ฝึกอบรม หรือดูงาน เงินช่วยเหลือตามที่ ก.บ.จ.ต. พิจารณาเห็นสมควร การขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ การขอพระราชทานเหรียญราชการชายแดน การยกย่องเชิดชูเกียรติยิ่ง การแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน การจัดสรรโควตาพิเศษสำหรับการคัดเลือกเข้ารับการศึกษา หรือฝึกอบรมหลักสูตรที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้จัดหรือร่วมจัด สิทธิลาพักผ่อน และการสงเคราะห์และช่วยเหลือแก่ทายาท

ระเบียบฯ กำหนดให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า "คณะกรรมการพิจารณาบำเหน็จความชอบสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้" ซึ่งย่อคือ "ก.บ.จ.ต." มีอำนาจหน้าที่พิจารณาเสนอขอรับความชอบต่อคณะรัฐมนตรีเพื่ออนุมัติการให้บำเหน็จความชอบ พิจารณาอนุมัติการให้บำเหน็จความชอบ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเสนอขอรับบำเหน็จความชอบเพื่อให้หน่วยงานของรัฐปฏิบัติ เป็นต้น

การดำเนินการให้บำเหน็จความชอบแบ่งเป็น 2 ประเภท มีดังนี้

1. บำเหน็จความชอบที่เป็นตัวเงิน

1) เงินค่าตอบแทนพิเศษ: ให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมีสิทธิได้รับเงินค่าตอบแทนพิเศษตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

2) การเลื่อนเงินเดือนกรณีพิเศษนอกเหนือโควตาปกติ: ให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมีสิทธิได้รับการเลื่อนเงินเดือนกรณีพิเศษนอกเหนือโควตาปกติ

3) การประกันชีวิต: ให้หน่วยงานของรัฐต้นสังกัดของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจัดให้มีการประกันชีวิตให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้ได้รับค่าสินไหมทดแทนกรณีเสียชีวิตหรือได้รับบาดเจ็บทุพพลภาพอันเนื่องมาจากการปฏิบัติงานในหน้าที่ราชการ

4) ทุนการศึกษา ฝึกอบรม หรือดูงาน: ให้ ก.บ.จ.ต. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานได้รับทุนการศึกษา ฝึกอบรม หรือดูงานทั้งในและต่างประเทศเป็นกรณีพิเศษนอกเหนือโควตาปกติ

5) เงินช่วยเหลือตามที่ ก.บ.จ.ต. เห็นสมควร: ให้ก.บ.จ.ต. กำหนดเงินช่วยเหลือให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานตามที่เห็นสมควร

2. บำเหน็จความชอบที่ไม่ใช่เป็นตัวเงิน

2.1 การขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์:

1) กรณีเจ้าหน้าที่ฯ เป็นผู้มีความดีเด่นและมีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดว่าด้วยการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่เชิดชูยิ่งช้างเผือกและเครื่องราช

อิสริยาภรณ์อันมีเกียรติยศยิ่งมงกุฎไทย ให้พิจารณาเสนอขอพระราชทานฯ เป็นกรณีพิเศษโดยให้ลดระยะเวลาการเสนอขอพระราชทานลงจากหลักเกณฑ์ปกติไม่เกินสองปี

2) กรณีเจ้าหน้าที่ฯ ได้กระทำความดีความชอบที่มีได้เป็นผลงานตามปกติตามหน้าที่ หรือมิได้เป็นผู้มีผลงานและคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ที่จะได้รับการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชฯ ในข้อ 1 ให้พิจารณาเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์แก่เจ้าหน้าที่ฯ เป็นกรณีพิเศษ

3) กรณีเจ้าหน้าที่ฯ เสียชีวิตหรือทุพพลภาพอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และมีได้เกิดจากสาเหตุส่วนตัวหรือความประมาทเลินเล่ออย่างรุนแรง ให้พิจารณาเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่เชิดชูยิ่งช้างเผือก เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติยศยิ่งมงกุฎไทย หรือเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์แล้วแต่กรณีแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานนั้นสูงขึ้นเป็นกรณีพิเศษได้ไม่เกินสองชั้น

2.2 การขอพระราชทานเหรียญราชการชายแดน : ให้เจ้าหน้าที่ฯ เป็นบุคคลผู้อยู่ในหลักเกณฑ์และคุณสมบัติที่จะได้รับการพิจารณาเสนอขอพระราชทานเหรียญราชการชายแดนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขที่กำหนด

2.3 การยกย่องเชิดชูเกียรติยิ่ง: ให้มีการประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติยิ่งให้แก่เจ้าหน้าที่ ที่ปฏิบัติงานดีเด่น หรือทำคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติเป็นอย่างยิ่งโดยการออกเกียรติบัตรให้มีเข็มหรือโล่ยกย่องเชิดชูเกียรติยิ่งด้วยก็ได้ตามที่ ก.บ.จ.ต. กำหนด

2.4 การแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน: ให้หน่วยงานของรัฐนับระยะเวลาที่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ได้ปฏิบัติงานในหน้าที่ประจำจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นทวีคูณ สำหรับใช้ในการคำนวณระยะเวลาการดำรงตำแหน่งหรือ เคยดำรงตำแหน่งในสายงานที่จะแต่งตั้งเพื่อประโยชน์ในการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสูงขึ้น ตามหลักเกณฑ์ที่องค์กรกลางบริหารงานบุคคลแต่ละประเภทกำหนด ให้หน่วยงานของรัฐสนับสนุนและส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ มีโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่ง เพื่อ จูงใจมิให้ขอย้ายออกนอกพื้นที่

2.5 การจัดสรรโควต้าพิเศษสำหรับการคัดเลือกเข้ารับการศึกษ หรือฝึกอบรมหลักสูตรที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้จัดหรือร่วมจัด: ให้หน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้จัดหรือร่วมจัดหลักสูตรการศึกษา ฝึกอบรมพิจารณาจัดสรรโควต้าพิเศษให้แก่ ก.บ.จ.ต. เพื่อพิจารณาคัดเลือกเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเข้ารับการศึกษ ฝึกอบรม

2.6 สิทธิลาพักผ่อน: ให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานซึ่งได้ปฏิบัติงานในหน้าที่ประจำในจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อเนื่องกันไม่น้อยกว่าสามเดือน มีสิทธิลาพักผ่อนประจำปีในปีหนึ่งได้เพิ่มขึ้นอีก

สิบวันทำงาน ถ้าในปีใดเจ้าหน้าที่ฯ ผู้ใดมิได้ลาพักผ่อนประจำปี หรือลาพักผ่อนประจำปีไม่ครบยี่สิบวันทำการ ให้สะสมวันที่ยังมิได้ลาในปีนั้นรวมเข้ากับปีต่อๆ ไปได้ แต่วันลาพักผ่อนสะสมรวมกับวันลาพักผ่อนในปีปัจจุบันจะต้องไม่เกินยี่สิบวันทำการ

2.7 การสงเคราะห์และช่วยเหลือแก่ทายาท : ให้หน่วยงานของรัฐต้นสังกัดของเจ้าหน้าที่ฯ ให้การสงเคราะห์และช่วยเหลือแก่ทายาทของเจ้าหน้าที่ฯ ที่เสียชีวิตหรือได้รับบาดเจ็บทุพพลภาพจนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ราชการได้ และถูกสั่งให้ออกจากราชการหรือออกจากงาน อันเนื่องมาจากการสู้รบ ต่อสู้ปราบปราม หรือถูกประทุษร้ายจากสถานการณ์ความไม่สงบและมีได้เกิดจากสาเหตุส่วนตัวหรือความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง โดยให้พิจารณาบรรจุทายาทของเจ้าหน้าที่ฯ ที่อยู่ในวัยทำงาน เข้าทำงานเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ครบคร้วละหนึ่งคน

ให้หน่วยงานของรัฐพิจารณาจัดสรรโควตาพิเศษสำหรับทายาทของเจ้าหน้าที่ฯ ที่เสียชีวิตหรือได้รับบาดเจ็บทุพพลภาพ เข้าศึกษาในสถาบันการศึกษาของรัฐทุกระดับจนถึงระดับปริญญาตรี ตามความเหมาะสม

5) นโยบายเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

เพื่อให้การดำเนินงานในการแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถระงับและคลี่คลายปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ เกิดความสมานฉันท์และไว้

วางใจในระดับที่เกื้อกูลต่อการพัฒนาทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ด้วยการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่รัฐ อย่างมีบูรณาการ มีเอกภาพในการปฏิบัติงานเชิงรุกที่มี ประสิทธิภาพพร้อมกับการใช้พลังสร้างสรรค์ที่ดำรงอยู่ในสังคมไทย จึงได้มี "คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 206/2549 เรื่อง นโยบาย เสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้" สั่ง ณ วันที่ 30 ตุลาคม 2549 โดยกำหนดให้มีการจัดตั้งองค์การบริหารจัดการ แก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นการเฉพาะ และกำหนดให้ นโยบายเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีองค์ ประกอบ ดังนี้ (สำนักนายกรัฐมนตรี. 2549: 1-5)

1) วัตถุประสงค์: เพื่อให้จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความ ปลอดภัยสงบสันติปราศจากเงื่อนไขที่เอื้อต่อการใช้ความรุนแรง และมีบรรยากาศที่เกื้อกูลต่อการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

2) นโยบาย:

2.1 นำยุทธศาสตร์พระราชทาน "เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา" และ "ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง" รวมทั้งยึดมั่นแนวทางสันติวิธี เป็นบรรทัดฐานในการจัดการกับความขัดแย้งและการสร้างความ สมานฉันท์

2.2 ยึดถือความเป็นธรรมและกระบวนการยุติธรรม ตามหลักนิติธรรมเป็นปัจจัยสำคัญในการฟื้นฟูอำนาจรัฐ

2.3 ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เป็นพลังในการเข้าถึงประชาชน เพื่อเสริมสร้างสันติสุขและ

การพัฒนาอย่างยั่งยืน

2.4 สร้างความเข้าใจต่อสถานการณ์ความเป็นจริงต่อสังคม ทั้งภายในและภายนอกประเทศเพื่อสร้างความตระหนักของการอยู่ร่วมกันภายในชาติอย่างสันติสุขบนพื้นฐานของความหลากหลายในวิถีคิด วิถีชีวิต และวัฒนธรรม

3) แนวทางปฏิบัติ มีการกำหนดแนวทางปฏิบัติไว้ 12 ข้อ ดังนี้

3.1 ดำเนินการทางการเมืองเชิงรุก สร้างความเป็นธรรมในสังคม บังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 สร้างความเข้าใจ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อให้เกิดความร่วมมือ

3.3 ขจัดเงื่อนไขและสาเหตุของปัญหาที่ทำให้เกิดความแตกแยก ไม่เท่าเทียมกัน

3.4 สร้างความเข้าใจ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องทันเวลา

3.5 ส่งเสริมให้มีช่องทางสร้างความเข้าใจกับกลุ่มที่มีความเห็นแตกต่าง

3.6 สร้างความเข้าใจ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องทันเวลา

3.7 พัฒนาคนและสังคมบนพื้นฐานความหลากหลายของวิถีชีวิตและวัฒนธรรม

3.8 เร่งรัดให้เกิดการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษา ในทุกระดับที่สอดคล้องกับความต้องการวิถีชีวิต และวัฒนธรรม ของพื้นที่อย่างแท้จริง เปิดโอกาสให้ผู้นำศาสนา และผู้ทรงคุณวุฒิ ในพื้นที่มีส่วนร่วมเสนอแนะการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาศักยภาพ ของคนและสังคม

3.9 พัฒนาและเสริมสร้างเศรษฐกิจในพื้นที่อย่างยั่งยืน

3.10 ใช้มวลชนสัมพันธ์ผ่านสื่อองค์กรต่างๆ ทำความ เข้าใจกับสังคม

3.11 สร้างความเข้าใจอันดีและความร่วมมือกับประเทศ เพื่อนบ้าน

3.12 พัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีคุณสมบัติที่เหมาะสม

6) การปรับปรุงแก้ไขการกำหนดเขตพื้นที่การศึกษา และกำหนดเขตพื้นที่การศึกษาเพิ่มเติม

เพื่อให้การบริหารและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขต พัฒนาพื้นที่พิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นไป ด้วยความรวดเร็ว บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้มี "ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ปรับปรุงแก้ไขการกำหนด เขตพื้นที่การศึกษา และกำหนดเขตพื้นที่การศึกษาเพิ่มเติม พ.ศ. 2550" เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2550 มีสาระสำคัญ คือ การปรับปรุง แก้ไขการกำหนดเขตพื้นที่การศึกษาที่กำหนดไว้เดิมและกำหนด เขตพื้นที่การศึกษาเพิ่มเติมในจังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส จังหวัดละ 1 เขตดังต่อไปนี้ (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง

ปรับปรุงแก้ไขการกำหนดเขตพื้นที่การศึกษา และกำหนดเขตพื้นที่การศึกษาเพิ่มเติม พ.ศ. 2550 : 22-23)

1) เขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 1 ประกอบด้วยอำเภอเมืองยะลา รามัน กรงปินัง ให้สำนักงานเขตพื้นที่ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองยะลา

2) เขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 2 ประกอบด้วยอำเภอบันนังสตา ยะหา กาบัง ให้สำนักงานเขตพื้นที่ตั้งอยู่ที่อำเภอบันนังสตา

3) เขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 3 ประกอบด้วยอำเภอเบตง และ ธารโต ให้สำนักงานเขตพื้นที่ตั้งอยู่ที่อำเภอเบตง

4) เขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 1 ประกอบด้วยอำเภอเมืองปัตตานี ยะหริ่ง ปานาระ หนองจิก ให้สำนักงานเขตพื้นที่ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองปัตตานี

5) เขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ประกอบด้วยอำเภอโคกโพธิ์ ยะรัง มายอ แม่ลาน ให้สำนักงานฯ ตั้งอยู่ที่อำเภอโคกโพธิ์

6) เขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 3 ประกอบด้วยอำเภอสายบุรี ไม้แก่น กะพ้อ ทุ่งยางแดง ให้สำนักงานเขตพื้นที่ตั้งอยู่ที่อำเภอสายบุรี

7) เขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ประกอบด้วยอำเภอเมืองนราธิวาส บาเจาะ ยี่งอ รือเสาะ ศรีสาคร ให้สำนักงานเขตพื้นที่ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองนราธิวาส

8) เขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 ประกอบด้วย

อำเภอสุโขทัย โกลก สุคีริน แวง ตากใบ สุโขทัย ให้สำนักงาน
เขตพื้นที่ตั้งอยู่ที่อำเภอสุโขทัย โกลก

9) เขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 3 ประกอบด้วย
อำเภอระแงะ จะแนะ เจาะไอร้อง ให้สำนักงานเขตพื้นที่ตั้งอยู่ที่
อำเภอระแงะ

7) การตั้งอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษา (อ.ก.ค.ศ.) วิสามัญเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ จังหวัดชายแดนภาคใต้

ก.ค.ศ. มีมติตั้ง อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ
จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมี "ประกาศคณะกรรมการข้าราชการ
ครูและบุคลากรทางการศึกษา เรื่องตั้ง อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเขตพัฒนา
พิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้" เมื่อวันที่ 4 มกราคม 2550
มีสาระสำคัญ คือ การจัดตั้ง อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเขตพัฒนาพิเศษ
เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามมติ ก.ค.ศ. ประกอบด้วย
เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นประธาน
อนุกรรมการ และอนุกรรมการอีก 10 คน โดยมีผู้อำนวยการกลุ่ม
วิชาการบริหารงานบุคคลเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ
และเจ้าหน้าที่สำนักงาน ก.ค.ศ. ที่เลขาธิการ ก.ค.ศ. มอบหมาย 2
คนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ในการเสนอแนะให้คำ
ปรึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาสถานศึกษาของรัฐ เสนอแนะแนวทางการ
ปรับโครงสร้างระบบบริหารการจัดการศึกษาให้เป็นเอกภาพ
ออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข

การบริหารงานบุคคลนอกเหนือจากเกณฑ์ปกติ สร้างขวัญ
กำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการครูและบุคลากรทาง
การศึกษา และหน้าที่อื่นๆ ตามที่ ก.ค.ศ.มอบหมาย (คณะกรรมการ
ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. 2550: 1-2)

8) การสนับสนุนทุนการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา ให้แก่นักศึกษาชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาร่วมกับสถาบัน
อุดมศึกษาและศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้
ดำเนินโครงการสนับสนุนทุนการศึกษาต่อระดับปริญญาตรีใน
ประเทศให้แก่เยาวชนที่มีภูมิลำเนาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ
จังหวัดชายแดนภาคใต้ หรือ "ทุนอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาจังหวัด
ชายแดนภาคใต้" เพื่อสนับสนุนให้เยาวชนที่มีภูมิลำเนาในเขต
พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้เข้าศึกษาระดับ
อุดมศึกษา โดยออกเป็นประกาศสำนักงานคณะกรรมการ
การอุดมศึกษา เรื่อง ทุนอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาจังหวัดชายแดน
ภาคใต้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2551) ทั้งนี้ใน
ปีการศึกษา 2551 มีการสนับสนุนทุนการศึกษาจำนวน 1,000 ทุน
โดยสถาบันอุดมศึกษาจะสนับสนุนที่หนึ่งการศึกษาพร้อมยกเว้น
ค่าเล่าเรียน และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาสนับสนุน
ค่าใช้จ่ายให้แก่นักศึกษา เป็นจำนวนเงินคนละ 4,000 บาท/เดือน
(ค่าใช้จ่ายส่วนตัวและที่พัก) เป็นระยะเวลา 10 เดือนปีการศึกษา

(เดือนมิถุนายนถึงเดือนมีนาคม) ตลอดระยะเวลาการศึกษาตามหลักสูตร

ในส่วนของกระทรวงมหาดไทยได้มีการสนับสนุนเงินทุนอุดหนุนการศึกษาโดยออกเป็น ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยเงินทุนอุดหนุนการศึกษาแก่นักศึกษาชาวไทยมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้เข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2548 เพื่อช่วยเหลือสนับสนุนนักศึกษาชาวไทยมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เรียนดี มีความประพฤติดี ขาดแคลนทุนทรัพย์ ให้เข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา โดยพิจารณาจากผู้ขอรับเงินทุนอุดหนุนการศึกษาที่ได้รับการคัดเลือกให้เข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาตามโครงการจัดส่งนักศึกษาชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้เข้าศึกษาต่อมหาวิทยาลัยต่างๆ โดยกระทรวงมหาดไทยพิจารณาคัดเลือกผู้มีสิทธิได้รับเงินทุนฯ โดยพิจารณาจากผลการเรียน ความประพฤติ และฐานะของบิดา มารดา หรือผู้ปกครองพร้อมความเห็นของจังหวัด การจ่ายเงินทุนฯ จ่ายเป็นปีจนสำเร็จการศึกษาโดยจ่ายให้ผู้ที่ศึกษาทางวิทยาศาสตร์ ทุนละ 20,000 บาทต่อปี และผู้ที่ศึกษาทางสังคมศาสตร์ ทุนละ 15,000 บาทต่อปี โดยมีเงื่อนไขว่าเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะยินยอมกลับไปปฏิบัติราชการในท้องที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นเวลาไม่น้อยกว่าสามปี (ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยเงินทุนอุดหนุนการศึกษาแก่นักศึกษาชาวไทยมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้เข้าศึกษาต่อในสถาบัน

อุดมศึกษา พ.ศ. 2548. 2548 : 15-18)

2.2.3 แผนพัฒนาและกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้

สาระในส่วนนี้เป็นการนำเสนอแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ในส่วนที่เกี่ยวกับการศึกษาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นับแต่ปี 2536 ถึงปัจจุบันตามลำดับดังนี้

1) แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของกระทรวงศึกษาธิการ

รัฐบาลภายใต้การนำของนายชวน หลีกภัย โดยกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีนายสัมพันธ์ ทองสมัคร เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการวิเคราะห์ปัญหาและเสนอมาตรการในการแก้ไขปัญหาด้านการจัดการศึกษาใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ยะลา ปัตตานี นราธิวาส และสตูล รวมอีก 5 อำเภอของจังหวัดสงขลา ประกอบด้วยนาทวี สะบ้าย้อย จะนะ เทพาและสะเตา) และได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาชายแดนภาคใต้ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2536 กระทรวงศึกษาธิการได้ระดมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดน

ภาคใต้ขึ้น ซึ่งแผนยุดังกล่าวได้กำหนดแนวทางการพัฒนาเป็น 3 ระยะ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2536: 2) ดังนี้

- ระยะเร่งด่วน มุ่งแก้ไขปัญหาคาดแคลนบุคลากรทางการศึกษา จัดซื้อเครื่องมือสื่อสารและยานพาหนะเท่าที่จำเป็น จัดรถโดยสารแก่นักเรียนเพื่อเดินทางไปโรงเรียนโดยขอใช้งบกลางปี 2536

- ระยะเร่งรัด มุ่งแก้ปัญหาคาดแคลนบุคลากรอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเครื่องมือสื่อสารยานพาหนะเพิ่มเติมให้เพียงพอ และดำเนินการผลิตและพัฒนาบุคลากรเพื่อการอยู่ในพื้นที่อย่างถาวร โดยของบประมาณดำเนินการให้เสร็จในปี 2537-2539

- ระยะยาว มุ่งพัฒนาการศึกษาทั้งระบบในพื้นที่ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สูงขึ้น สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนและทิศทางการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามนโยบายของรัฐบาล

2 แผนยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างสันติสุขปี 2548 - 2551

รัฐบาลสมัยพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร โดยนายอดิศักดิ์ โพธารามิก เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างสันติสุข ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาอนุมัติหลักการเมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2548 ต่อมาเมื่อได้มีการเปลี่ยนแปลง

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการมาเป็นนายจาตุรนต์ ฉายแสง เมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2548 จึงได้มีการดำเนินการจัดทำแผน ยุทธศาสตร์ฯ ให้สมบูรณ์ขึ้น โดยมีการกำหนดเป้าหมายเพื่อให้ ประชาชนทุกคนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับบริการการศึกษา อย่างทั่วถึงตลอดชีวิต ได้เรียนวิชาภาษาไทย ประวัติศาสตร์ และวิชาสามัญอย่างครบถ้วน ได้เรียนรู้อาชีพที่จำเป็นต่อการ ดำรงชีวิต และเรียนรู้อาชีพที่ถูกต้อง มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีงานทำ เป็นศาสนิกชนที่ดี มีสมาพันธ์ ก่อให้เกิดสังคมสันติสุข ประกอบด้วย 8 ยุทธศาสตร์ซึ่งมีสาระโดยสรุปดังนี้ (สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา. 2548: ก-ง)

2.1) ใช้ประชาชนเป็นศูนย์กลาง มุ่งให้คนทุกคนในสาม จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ทั้งด้านวิชาสามัญ วิชาชีพ และศาสนา มีความรู้ ความสามารถ และสามารถใช้ภาษาไทยในการสื่อสารกันได้อย่างถูกต้องชัดเจน มีความรู้ภาษากลางและภาษาจีนกลางเพื่อสื่อสารติดต่อและ เจริญธุรกิจ มีความสามารถในการประกอบอาชีพ

2.2) ใช้ตำบลเป็นพื้นที่เป้าหมาย มุ่งให้เกิดการบูรณาการ การปฏิบัติงานร่วมกันในตำบล ทั้งหน่วยงานและบุคลากรของรัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนทุกภาคส่วน โดยสำรวจทรัพยากรทางการศึกษา จัดทำแผนการศึกษาที่ บูรณาการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและกีฬาในระดับตำบล และจัดให้มีคณะพัฒนาการศึกษาประสานการศึกษาระดับตำบล

ที่เชื่อมโยงทุกมิติ โดยมีสถาบันอุดมศึกษา วิทยาลัยชุมชน และสถาบันอาชีวศึกษาเป็นพี่เลี้ยงทางวิชาการ

2.3) ใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย มุ่งพัฒนาการเรียนรู้ ภาษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยปรับหลักสูตรและพัฒนาสื่อ การเรียนการสอนให้หลากหลายและทันสมัย และตรงกับความต้องการของท้องถิ่น จัดหลักสูตรการเรียนรู้ภาษามลายูท้องถิ่น สำหรับข้าราชการ จัดการเรียนรู้ภาษามลายูกลางและภาษา จีนกลางเพื่อการสื่อสารการเจรจาธุรกิจ ส่งเสริมการสอนอาชีวะ ในสถาบันศึกษาปอเนาะ จัดให้มีการเรียนร่วมกันของนักเรียน ที่นับถือศาสนาอิสลาม ศาสนาพุทธและศาสนาอื่น ๆ ส่งเสริม สถาบันและหน่วยงานการศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนให้มี ศักยภาพในการจัดการศึกษาที่หลากหลาย ออกแบบการเรียนรู้ ที่เชื่อมโยงและถ่ายโอนกันได้ทั้งในระบบและนอกระบบ รวมทั้ง ให้มีการเทียบโอนกันได้ระหว่างการศึกษารูปแบบเดียวกันและต่าง รูปแบบ ทั้งในตาดีกา สถาบันศึกษาปอเนาะ โรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลาม การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์และ ธรรมศึกษาเข้ากับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การเทียบโอน ประสบการณ์การฝึกอบรมและอาชีพกับหลักสูตรวิชาชีพและ อาชีวศึกษา การเทียบโอนประสบการณ์การฝึกอบรมและสถาบัน อุดมศึกษา รวมทั้งการจัดตั้งคณะกรรมการอิสลามศึกษาและ ศาสนาเป็นที่ปรึกษาและรับรองมาตรฐานด้านอิสลามศึกษา รวมทั้งการขยายความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ

2.4) การใช้ทรัพยากรร่วมกันขององค์กร โดยให้ใช้ทรัพยากรทางการศึกษาที่มีอยู่หลากหลายทั้งด้านบุคลากร อาคารสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์และงบประมาณร่วมกันทั้งของรัฐ และเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันศาสนา สถาบันอื่นๆ ที่จัดการศึกษา รวมทั้งเชื่อมโยงเครือข่ายทรัพยากรทางการศึกษาในทุกมิติ

2.5) การสร้างสมานฉันท์เพื่อสันติสุข มุ่งสร้างความตระหนักและความเข้าใจในคุณค่าของความหลากหลายของเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม ส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจที่ดีต่อกัน ส่งเสริมให้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้และทำกิจกรรมร่วมกันทั้งระดับสถาบัน ครอบครัวและบุคคล

2.6) การวิจัยและพัฒนาเพื่อเศรษฐกิจและสังคม โดยให้สถาบันอุดมศึกษาและวิทยาลัยชุมชนเป็นเจ้าภาพเพื่อยกระดับความรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการปัญหาของตนเอง รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดการสร้างและพัฒนาเครือข่ายการวิจัยร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งในและต่างประเทศอย่างยั่งยืน

2.7) การปรับระบบบริหาร มุ่งสร้างกลไกการบริหารการศึกษาในพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพ โดยปรับสำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12 เป็นศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปรับองค์กรสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกแห่งให้เอื้อต่อการจัดการศึกษาในพื้นที่ที่มี

ลักษณะพิเศษ สร้างเครือข่ายการทำงานในการบริหารจัดการ
ศึกษาให้เกิดการเชื่อมโยง ช่วยเหลือเกื้อกูลและสัมพันธ์กัน

2.8) การสร้างขวัญและกำลังใจ มุ่งเสริมสร้างขวัญและ
กำลังใจครู บุคลากรทางการศึกษา ทั้งของรัฐและเอกชน และผู้เรียน
ทุกคนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยจัดให้มีศูนย์บำรุงขวัญ
เพื่อเยี่ยมเยียนให้ความช่วยเหลือและแก้ปัญหาอย่างทันเหตุการณ์
จัดให้มีสวัสดิการเป็นพิเศษ เร่งรัดระบบสื่อสาร จัดให้มีศูนย์
ป้องกันและรักษาสวัสดิการและทรัพย์สิน จัดฝึกอบรมการ
ป้องกันตนเอง การซ่อมแซมปรับปรุงบ้านพักครูและบุคลากร
รวมทั้งจัดระบบเยี่ยมเยียนและฟื้นฟูจิตใจอย่างต่อเนื่อง

3) แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้

รัฐบาลสมัยพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร สมัยที่ 2 ซึ่งมี
นายจาตุรนต์ ฉายแสงเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
ได้มีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดย
กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาที่ต้องยึดหลักการจัดการศึกษา
เชิงบูรณาการกับวิถีชีวิต อัตลักษณ์ ความหลากหลายทาง
วัฒนธรรม ความต้องการของท้องถิ่นและประชาชนที่มีลักษณะ
เฉพาะ มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดน
ภาคใต้ให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และความต้องการ
ของผู้เรียน ประชาชน และให้การศึกษามีบทบาทในการเสริมสร้าง
สันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และกำหนดมาตรการดำเนินงาน
7 ประการดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2548: 8-16)

3.1) การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน โดยการปรับหลักสูตรในสถานศึกษาทุกประเภททุกสังกัดให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนของสถานศึกษา ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนสองภาษา (ไทย-มลายูถิ่น) ดำเนินการเทียบคุณวุฒิทางการศึกษาสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศที่ยังตกค้าง ส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

3.2) การพัฒนาสถานศึกษาของรัฐ โดยเร่งพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนที่มีชื่อเสียงในอดีต ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนอิสลามในสถานศึกษาของรัฐทุกระดับ เปิดโอกาสให้ผู้สำเร็จการศึกษา ปริญญาตรีและผู้สอนศาสนาที่เป็นที่ยอมรับมาเป็นผู้สอนในสถานศึกษาของรัฐ จัดตั้งและพัฒนาสถานศึกษาในรูปแบบพิเศษ ทั้งโรงเรียนราชประชานุเคราะห์เพื่อรองรับเด็กกำพร้า เด็กยากจน เด็กด้อยโอกาส โรงเรียนวิทยาศาสตร์สำหรับผู้มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ และส่งเสริมให้สถานศึกษาของรัฐร่วมมือกับชุมชนในการช่วยเหลือดูแลบุตรหลานอย่างใกล้ชิด

3.3) การพัฒนาสถานศึกษาเอกชน โดยเปิดโอกาสให้มีการสอนศาสนาในโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญให้มีมาตรฐานเดียวกับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม พัฒนากิจกรรมการมุลนิธิ การกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมาตรา 15 (1) ส่งเสริมการสอนวิชาสามัญและอาชีพ

ครบวงจรในโรงเรียนเอกชนมาตรา 15 (2) ที่สอนศาสนาอย่างเดียว และสถาบันศึกษาปอเนาะ เพิ่มระบบการนิเทศโรงเรียนเอกชนให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนการสอนศาสนาอิสลามขั้นพื้นฐาน (ฟัฎรดูอีน) ในศูนย์การศึกษาศาสนาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)

3.4) การพัฒนาอาชีพและการศึกษานอกโรงเรียน โดยจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้กับผู้ไม่จบการศึกษาภาคบังคับและการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดการศึกษา อบรมเพื่อยกระดับการศึกษาของวัยแรงงาน จัดเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ให้กับประชาชน จัดสอนภาษามลายูท้องถิ่นให้กับข้าราชการ ทหาร ตำรวจและประชาชนทั่วไป จัดหลักสูตรวิชาชีพ และการฝึกอบบรมที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

3.5) การพัฒนาอุดมศึกษา โดยยกฐานะมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีเป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศ และยกระดับวิทยาลัยอิสลามให้เป็นสถาบันนานาชาติ พัฒนาศักยภาพของมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์โดยเร่งเปิดสอนคณะอิสลามศึกษาและสาขาที่เป็นวิทยาการใหม่ของโลกมุสลิม โดยร่วมมือกับมหาวิทยาลัยอัล- อัศฮัร ประเทศอียิปต์ ส่งเสริมมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาให้มีบทบาทในการพัฒนาบุคลากรให้สถานศึกษาของรัฐและเอกชน ส่งเสริมการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนใต้ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา

สงฆ์ในระดับอุดมศึกษาให้มีความเข้มแข็ง

3.6) การสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยเลื่อนขั้นเงินเดือนให้แก่ข้าราชการผู้ปฏิบัติงานโดยเพิ่มโควตาพิเศษอีกร้อยละ 1 เพิ่มมาตรการดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของบุคลากร จัดทำหลักเกณฑ์ มาตรการจูงใจและเงื่อนไข ในการส่งเสริมความก้าวหน้าทางอาชีพของบุคลากรด้านการศึกษาในพื้นที่

3.7) การปรับโครงสร้างระบบบริหารการจัดการศึกษาให้เป็นเอกภาพ โดยจัดให้สำนักผู้ตรวจราชการ เขตตรวจราชการที่ 12 (จังหวัดยะลา) เป็นศูนย์ประสานงานในลักษณะที่เป็นกระทรวงศึกษาธิการส่วนหน้า ภายใต้การกำกับของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ สร้างความเข้มแข็งให้สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ในการดูแลโรงเรียนเอกชนทุกแห่ง โดยกำหนดให้มีรองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ด้านการศึกษาเอกชน และกลุ่มงานการศึกษาเอกชนดูแลรับผิดชอบเป็นการเฉพาะ พัฒนาระบบข้อมูลการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระบบข้อมูลบุคลากรในพื้นที่ที่เดินทางไปศึกษาต่อต่างประเทศ ระบบการติดตาม ประเมินผล การรายงาน ที่เข้มแข็ง และมีประสิทธิภาพ

4) แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปี 2551-2554

รัฐบาลสมัยพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ โดยมีศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอาน เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปี 2551- 2554 ของกระทรวงศึกษาธิการ หรือแผนยุทธศาสตร์ "การศึกษาเพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข" ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2550 สำหรับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ กำหนดเป้าหมายการดำเนินการ 4 ปี (ปีงบประมาณ 2551 - 2554) โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อให้เด็กเยาวชน ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง 2) เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานด้วยรูปแบบและกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการ วิถีชีวิต สภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมที่หลากหลาย และ 3) เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษา สถาบัน การศึกษา แหล่งการเรียนรู้กับองค์กรศาสนา นำไปสู่สังคมสันติสุข และประเทศชาติมั่นคง โดยแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ด้านต่างๆ รวม 6 ด้านมีสาระสรุปได้ดังนี้ (สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. มปป. : 13-26)

4.1) ยุทธศาสตร์จัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคง
เร่งรัดการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายเสริมสร้างสันติสุข
จังหวัดชายแดนใต้ ปลุกฝังอุดมการณ์ความเป็นชาติไทย ส่งเสริม
การใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร สร้างความเข้าใจประวัติศาสตร์
ชาติพันธุ์ และหลักศาสนาที่ถูกต้องตามแนวทางสันติวิธี โดยเน้น
กลุ่มเป้าหมายเยาวชนเป็นพิเศษ รวมทั้งเสริมสร้างความ
ปลอดภัยให้แก่ครู บุคลากรทางการศึกษาและสถานศึกษา

4.2) ยุทธศาสตร์พัฒนาคุณภาพการศึกษา มุ่งเน้นการ
ปรับปรุงแก้ไขพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาให้ได้
มาตรฐานการศึกษาของประเทศ และสอดคล้องกับสภาพปัญหา
ความต้องการ ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและแนวทาง
สันติวิธี

4.3) ยุทธศาสตร์ส่งเสริมศาสนศึกษา ให้ความสำคัญกับการ
ส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาด้านศาสนศึกษาที่เท่าเทียมกัน
โดยเฉพาะด้านพุทธศาสนาและอิสลามศึกษา

4.4) ยุทธศาสตร์เสริมสร้างโอกาสการศึกษาและการเรียนรู้
ตลอดชีวิต ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างโอกาสในการได้รับ
การศึกษาตั้งแต่การศึกษาปฐมวัยจนถึงระดับอุดมศึกษา ทั้งเด็ก
ทั่วไป เด็กยากจน เด็กด้อยโอกาสและเด็กพิการ ทั้งการศึกษา
ที่สอดคล้องกับความต้องการและเสริมสร้างศักยภาพที่มีความ
โดดเด่นในพื้นที่

4.5) ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการศึกษาเพื่ออาชีพและการมีงานทำ จะเร่งสร้างโอกาสทางการศึกษาวิชาชีพ ส่งเสริมค่านิยมด้าน อาชีพตลอดจนสร้างความเป็นเลิศทางวิชาชีพ โดยใช้จุดแข็งด้าน ศาสนาและกายภาพในภูมิภาคตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ตลาดแรงงานทั้งในพื้นที่ นอกพื้นที่ และในประเทศโลกมุสลิม

4.6) ยุทธศาสตร์พัฒนาการบริหารจัดการให้ความสำคัญกับ การสร้างความพร้อมและกลไกในการส่งเสริมและประสานงาน การบริหารจัดการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ การดูแลครู และบุคลากรทางการศึกษาให้ได้รับสิทธิประโยชน์เพื่อเป็นการสร้างขวัญ กำลังใจ รวมทั้งการส่งเสริม การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียในการพัฒนาการศึกษาของท้องถิ่น

5 แผนพัฒนาการอุดมศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษ เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษาได้จัดทำร่างแผน พัฒนาการอุดมศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดน ภาคใต้ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญคือการจัดการศึกษาอย่างมี คุณภาพในทุกกระดับ มุ่งสู่การมีอาชีพและมีงานทำ เพื่อสังคม สมานฉันท์และเกิดสันติสุขอย่างยั่งยืนการศึกษา ระดับอุดมศึกษา จึงได้กำหนดกรอบในการพัฒนาอุดมศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษ เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ออกเป็นยุทธศาสตร์ 4 ด้านดังนี้ (สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา. 2550: 14)

5.1) เน้นบทบาทของอุดมศึกษาเพื่อการศึกษาที่มีคุณภาพ และเชื่อมโยงรอยต่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา และการศึกษาในหน่วยงานอื่น ที่ครอบคลุมการพัฒนาเยาวชน นักเรียน นักศึกษา ครูประจำการ อาจารย์ งานวิจัย รวมทั้ง สถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่

5.2) สร้างความเข้มแข็งให้แก่สถาบันอุดมศึกษาโดยใช้ เครือข่ายความร่วมมือ และเครือข่ายสารสนเทศเพื่อพัฒนา นักศึกษา วิชาการ งานวิจัยและการให้บริการวิชาการที่เป็น ลักษณะพิเศษเฉพาะพื้นที่

5.3) บทบาทอุดมศึกษากับการพัฒนาองค์ความรู้เพื่อสร้าง สังคมสมานฉันท์และสันติสุข

5.4) บทบาทอุดมศึกษากับการเรียนรู้ตลอดชีวิตและ การสร้างอาชีพที่เชื่อมโยงสู่ประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก

6) กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-พ.ศ. 2565)

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ได้จัดทำ กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551- พ.ศ. 2565) ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการและข้อเสนอแนะ เชิงนโยบายตามที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอ เมื่อวันที่ 15 มกราคม 2551 สาระสำคัญในส่วนของประเด็น ทิศทาง และนโยบายของ กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว มีประเด็นหนึ่งที่กล่าวถึงการ

พัฒนาอุดมศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้(สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2551: 42-43)

การพัฒนาอุดมศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

6.1) ปัญหาของจังหวัดชายแดนภาคใต้จำเป็นต้องใช้การศึกษาเข้าเยียวยาเพื่อสันติสุขและการพัฒนาพื้นที่ในระยะยาว สถิติของเยาวชนในปัจจุบันแสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาเอกชนมีบทบาทสำคัญในพื้นที่ ในขณะที่จำนวนประชากรและเด็กในวัยเรียนมีจำนวนค่อนข้างคงที่ แต่ผลการทดสอบทางวิชาการพบว่าเด็กนักเรียนมีความอ่อนแอทางวิชาการ

6.2) ในระดับอุดมศึกษา สัดส่วนบัณฑิตในหลักสูตรอุดมศึกษา ด้านวิทยาศาสตร์มีสัดส่วนต่ำ เช่นเดียวกับภูมิภาคอื่นๆ ที่นักศึกษาในพื้นที่เกือบครึ่งไปศึกษาในสถาบันนอกพื้นที่ ในขณะที่บางส่วนเดินทางไปศึกษาต่อแถบตะวันออกกลางและประเทศมุสลิม ซึ่งโดยมากสำเร็จการศึกษาแล้วกลับมาเป็นครู

6.3) มหาวิทยาลัยควรเชื่อมโยงและบูรณาการวิชาการวิชาชีพกับศาสนาและวัฒนธรรมท้องถิ่น ไม่ใช่จัดการเรียนการสอนด้านศาสนาเท่านั้น ระบบอุดมศึกษาควรให้การสนับสนุนในลักษณะต่างๆ แก่เพื่อนสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ ซึ่งมีทั้งสถาบันของรัฐ สถาบันเอกชนและวิทยาลัยชุมชน

แนวทางการพัฒนา

การพัฒนาอุดมศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ จังหวัดชายแดนภาคใต้

1. การพัฒนาอุดมศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ
จังหวัดชายแดนภาคใต้ ต้องมองภาพรวมหลายมิติ

: ทั้งทางสังคม ศาสนา ประวัติศาสตร์ การเมือง ระบบ
การศึกษาวิชาโลกและศาสนาแบบควบคู่ขนาน

: การแก้ปัญหาระยะสั้น กลางและยาวรวมถึงเป้า
ยุทธศาสตร์และเป้าปฏิบัติ

: ในเบื้องต้น สร้างความเข้มแข็งของกลุ่มสถาบัน
อุดมศึกษาทั้งรัฐและเอกชน วิทยาลัยชุมชนในพื้นที่ และรวมถึง
การระดมสรรพกำลังของสถาบันอุดมศึกษาในภาคใต้ 14
จังหวัดและทั้งประเทศในลำดับต่อมา

: การพัฒนาอุดมศึกษาครอบคลุมทั้งการพัฒนาเด็ก
เยาวชนและนักศึกษา การพัฒนาครูและบุคลากรในพื้นที่
การสร้างเสริมความเข้มแข็งของสถาบันอุดมศึกษา และการพัฒนา
อุดมศึกษาสู่อาเซียน

2. ด้านการพัฒนาเด็กเยาวชนและนักศึกษา ต้องเร่ง
สร้างโอกาสด้านการศึกษาให้กับเยาวชนให้สามารถเรียนรู้ที่
เชื่อมต่อกับอาชีพ พัฒนาทักษะทางภาษาโดยเฉพาะภาษาไทย
ภาษาบาฮาซามาเลเซียและอินโดนีเซีย พัฒนาทักษะด้าน
วิชาการและวิชาชีพที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ส่งเสริมการแลกเปลี่ยน
เยาวชนเพื่อเรียนรู้พหุลักษณะ พหุวัฒนธรรม ส่งเสริม
ความเข้าใจสันติศึกษา

3. ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรในพื้นที่ อุดมศึกษา จำเป็นต้องให้ความสำคัญสูงยิ่งในการพัฒนาครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อสังคมพหุลักษณะ พหุวัฒนธรรม รวมถึงการพัฒนา ระบบการเรียนการสอน สื่อ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ นำโครงการครูสหกิจแก้ปัญหาความขาดแคลนครู เสริมสร้างความรู้และทักษะอาชีพให้กับประชาชนในท้องถิ่น สร้างความเข้าใจในการเชื่อมโยงวิชาการ วิชาชีพกับศาสนา วัฒนธรรม และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

4. ด้านการสร้างความเข้มแข็งให้สถาบันอุดมศึกษา สร้างและพัฒนาอาจารย์มหาวิทยาลัยและวิทยาลัยชุมชนที่มีคุณภาพโดยเงื่อนไขพิเศษ ส่งเสริมการทำงานในระบบเครือข่าย อุดมศึกษา ทั้งในและนอกพื้นที่ ใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสมจาก เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จัดให้มีกองทุนพัฒนา อุดมศึกษาของพื้นที่เฉพาะ เรียนรู้จากประสบการณ์การบริหาร การศึกษาพิเศษของประเทศอื่น โดยเฉพาะสร้างความเชื่อมต่อ แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับโลกมุสลิม

5. ด้านการพัฒนาการศึกษาสู่ภูมิภาคอาเซียน เร่ง พัฒนาพื้นที่ไปสู่ความร่วมมือในภูมิภาคของอาเซียน, Indonesia- Malaysia- Thailand Growth Triangle IMT-GT, Joint Development Strategy- JDS, สร้างโอกาสในการ ประกอบอาชีพการส่งออก และภาคบริการกับมาเลเซีย อาเซียนและโลกมุสลิม สร้างความ เข้มแข็งของวิทยาลัยชุมชน ให้จัดหลักสูตรระยะสั้นและ อนุปริญญาเพื่อผลิตแรงงานความรู้ (Knowledge Workers) ป้อน ภูมิภาค เชื่อมโยงอุดมศึกษาไทยกับสถาบันอุดมศึกษาใน มาเลเซีย

7) กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้จัดทำ "กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้" ในระยะ 10 ปีข้างหน้า เพื่อสนับสนุนนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลในการแก้ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีทิศทางการทำงานที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการดำเนินการพัฒนาของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2551)

การกำหนดแนวคิดและหลักการของกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ยึดนโยบายรัฐบาลเป็นสำคัญ น้อมนำแนวยุทธศาสตร์พระราชทาน "เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา" และ "ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" เป็นแนวทางในการพัฒนาและแก้ไขปัญหา โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน หลักการของยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ มี 3 ประเด็นคือ ให้ความสำคัญกับการบรรเทาความเดือนร้อนและฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา พัฒนาสตูลเป็นพื้นที่กั้นชนและเฝ้าระวังการลุกลามของเหตุการณ์ความไม่สงบ และพัฒนาสงขลาเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงกับนานาชาติและกระจายผลการพัฒนาสู่พื้นที่อื่นๆ ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีการกำหนดยุทธศาสตร์ไว้ 5 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การคุ้มครองความปลอดภัย การอำนวยความสะดวก
ความเป็นธรรมเพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นในอำนาจรัฐ และสร้าง
ภูมิคุ้มกันแก่คนกลุ่มเสี่ยง

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การแก้ไขปัญหาความยากจนและเสริม
สร้างความมั่นคงทางอาชีพและรายได้ สามารถพึ่งพาตนเองได้

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาคุณภาพคน เพื่อสร้างโอกาส
การมีงานทำและยกระดับคุณภาพชีวิต

ยุทธศาสตร์ที่ 4 เสริมสร้างความเข้มแข็งฐานเศรษฐกิจ
ของพื้นที่และการพัฒนาความร่วมมือกับต่างประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การบริหารจัดการเขตพัฒนาพิเศษ
เฉพาะกิจ

สำหรับยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาคุณภาพคน เพื่อสร้าง
โอกาสการมีงานทำและยกระดับคุณภาพชีวิต มีแนวทางการ
ดำเนินการหลักในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาดังนี้

1. ขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบทุกระดับอย่าง
จริงจัง เพื่อฟื้นฟูและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้โดย

1.1 จัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับวิถีชีวิต อัตลักษณ์
ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความต้องการของท้องถิ่นและ
ประชาชนในพื้นที่ เพื่อพัฒนาการศึกษาและการเรียนรู้ทั้งในและ
นอกระบบด้วยการพัฒนาหลักสูตร การปรับกระบวนการเรียนรู้
รวมทั้งการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพ โดยให้ความสำคัญกับการ
เสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาทุกรูปแบบ

1.2 ขยายโอกาสการศึกษาโดยการสนับสนุนทุนการศึกษา และโควตาเข้าเรียนแก่เยาวชนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ทุกระดับ

1.3 ส่งเสริมการจัดการศึกษาในหลักสูตรนานาชาติ ทั้งหลักสูตรทั่วไปของสถาบันการศึกษาในจังหวัดสงขลา ซึ่งเป็น ศูนย์กลางการศึกษาของภาคใต้ และหลักสูตรอิสลามศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อขยายโอกาสการศึกษาในพื้นที่และรองรับนักศึกษาจากภายนอกทั้งในประเทศและต่างประเทศ

8 แผนพัฒนาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2551-2554

กระทรวงมหาดไทย ได้ร่วมกับศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้บูรณาการจัดทำแผนพัฒนาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ รองรับกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งคณะกรรมการเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กพต.) ได้มีมติเห็นชอบในหลักการของกรอบยุทธศาสตร์ฯ เมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2551 (ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้. 2551: 36 - 46) สำหรับแผนงาน/โครงการภายใต้แนวทางหลักที่เกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาที่ปรากฏในแผนพัฒนาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีดังนี้

ยุทธศาสตร์ 3 การพัฒนาคุณภาพคน เพื่อสร้างโอกาส
การมีงานทำและยกระดับคุณภาพชีวิต

แนวทางหลัก 3.1 "ขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา
ทั้งระบบ บนพื้นฐานความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น"

แผนงาน 1) การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานบริการ
ด้านการศึกษาทั้งระบบประกอบด้วย

1.1 โครงการส่งเสริมและพัฒนากิจการศึกษาศึกษา
อิสลามศึกษาทั้งระบบ

1.2 โครงการพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา
ทั้งระบบ

2) ขยายโอกาสทางการศึกษาทุกระดับอย่างทั่วถึง
ประกอบด้วย

2.1 โครงการส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาทุกกลุ่ม
เป้าหมาย

2.2 โครงการพัฒนาชุมชนและการศึกษาใน
จังหวัดชายแดนภาคใต้

2.3 โครงการส่งเสริมการศึกษานานาชาติด้าน
อิสลามกับกลุ่มประเทศอิสลาม

2.4 โครงการส่งเสริมความเป็นชาติและสังคม
พหุวัฒนธรรม

2.5 โครงการสนับสนุนทุนการศึกษาส่งเสริม
โอกาสทางการศึกษาทุกกลุ่มเป้าหมาย

- 2.6 โครงการค่าใช้จ่ายด้านการสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมจากชายแดนภาคใต้ในต่างประเทศ
 - 2.7 โครงการค่าใช้จ่ายด้านการพัฒนาวิชาชีพของนักศึกษาไทยมุสลิมจากจังหวัดชายแดนภาคใต้
 - 2.8 โครงการส่งเสริมการเรียนรู้ในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ โดยการเรียนรู้/สื่อสารภาษาไทย- มลายูถิ่นและมลายูกกลางเสริมสร้างการเรียนรู้เสริมสร้างศักยภาพเยาวชนพัฒนาหลักสูตร กศน.
 - 2.9 โครงการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชน
- 3) การจัดการศึกษาเพื่อเพิ่มโอกาสด้านอาชีพและการมีงานทำ ประกอบด้วย
- 3.1 โครงการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพและการมีงานทำ
 - 3.2 การส่งเสริมเครือข่ายสถาบันอาชีวศึกษาตามแนวชายแดน จัดห้องเรียน อาชีพที่ อ.สะเตตา อ.บันนังสตา อ.สะบ้าย้อย
 - 3.3 ปรับวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสตูลเป็นสถาบันเฉพาะทาง

2.3 สรุป

จากเอกสารที่ปรากฏแสดงให้เห็นว่ารัฐบาลพยายามแก้ปัญหาและพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้มาโดยตลอด นับแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ที่ทรงมีพระบรมราชโองบายขยายการจัดการศึกษาสู่หัวเมืองและมีการดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง ความพยายามของรัฐในปัจจุบันปรากฏให้เห็น ทั้งจากนโยบายของรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภาซึ่งกำหนดให้การแก้ปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นนโยบายเร่งด่วนที่จะเริ่มดำเนินการในปีแรก นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดให้การพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นนโยบายสำคัญหนึ่งในหกนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดเป้าประสงค์ของการดำเนินงานไว้ประการหนึ่ง คือ ผู้เรียนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ และได้กำหนดกลยุทธ์เร่งพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ นอกจากนี้ยังมีการออกคำสั่ง ประกาศ ระเบียบ ต่างๆ เพื่อเป็นกรอบทิศทางการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตลอดจนการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา และกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ของหน่วยงานต่างๆ โดยเฉพาะกระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำแผนพัฒนา

การศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้มาตั้งแต่ปี 2536 และมีการปรับยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้มาเป็นระยะๆ เช่นการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างสันติสุขปี 2548- 2551 การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ประจำปี 2551- 2554 เป็นต้น

การที่รัฐบาลโดยกระทรวงศึกษาธิการ มีนโยบายและแนวทางจัดการต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามที่กล่าวมา ถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีแล้ว และสิ่งที่รัฐบาลควรตระหนักให้มากเพื่อแสดงความจริงใจในการแก้ไขปัญหาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือทำอย่างไรให้นโยบายและแนวทางการแก้ปัญหาเป็นไปอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาที่ผ่านมา นโยบายและแนวทางการแก้ไขปัญหาถูกยึดติดกับตัวบุคคล และมักจะเปลี่ยนแปลงตามการโยกย้ายเปลี่ยนแปลงของบุคคลเหล่านี้ ความไม่ต่อเนื่องของนโยบายทำให้ผู้ปฏิบัติสับสน ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน และอีกประการหนึ่งที่รัฐบาลไม่ควรมองข้ามซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของความสำเร็จในการนำนโยบายดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติ คือการมีแนวทางการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมที่มีส่วนเกี่ยวข้องของผู้นำองค์กรทางศาสนาและองค์กรทางศาสนาในท้องถิ่น

บทที่ 3

หน่วยงานเฉพาะที่รับผิดชอบ การจัดการศึกษา ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

สาระในบทนี้เป็นการนำเสนอหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีการจัดตั้งขึ้นเป็นการเฉพาะเพื่อปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันหรือสนับสนุนหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อตอบสนองนโยบายการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีลักษณะเฉพาะต่างจากท้องถิ่นอื่น ๆ

3.1 ศูนย์พัฒนาการศึกษาภาค 2 (สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12)

สมัยรัฐบาลของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ รัฐบาลโดยกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้ปรับปรุงการศึกษาในส่วนภูมิภาคขึ้นเรียกว่าโครงการพัฒนาการศึกษาส่วนภูมิภาค (พ.ศ.ภ.)

ซึ่งเริ่มดำเนินการเมื่อปี พ.ศ. 2501 มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหาการศึกษาของประเทศเกี่ยวกับจำนวนสถานศึกษาที่มีไม่เพียงพอ กับความต้องการของประชาชน ปัญหาการขาดแคลนครูในส่วนภูมิภาค และเพื่อพัฒนาการศึกษาในส่วนภูมิภาคให้มีระดับ และมาตรฐานทัดเทียมกับการศึกษาในส่วนกลาง โดยมีการแบ่ง การศึกษาทั่วประเทศออกเป็นภาคการศึกษาตามลักษณะความเป็นอยู่และสภาพปัญหาการศึกษาในภาคนั้นๆ ออกเป็น 12 ภาค และให้ภาคการศึกษา 2 รับผิดชอบและดูแลการศึกษาในสี่จังหวัด ชายแดนภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล เพื่อวางแผน การพัฒนาการศึกษาในพื้นที่แห่งนี้ โดยมีปอเนาะเป็นเป้าหมาย สำคัญที่จะต้องพัฒนา เพราะการจัดการศึกษาปอเนาะสมัยนั้น ในสายตาของภาครัฐถือถือว่าเป็นการจัดการศึกษาที่ล่าช้ากว่า สถาบันอื่นๆ (ศูนย์มุสลิมศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา. 2549 : 64; วินิจ สังขรัตน์. 2544: 96) เพื่อดำเนินงานตามโครงการพัฒนา การศึกษาส่วนภูมิภาคดังกล่าว จึงได้มีการจัดตั้ง "ศูนย์พัฒนา การศึกษาภาค 2" ขึ้น ที่จังหวัดยะลา

ต่อมาในปี 2525 กระทรวงศึกษาธิการได้เปลี่ยนชื่อเป็น "สำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 2" และในปี พ.ศ. 2535 ได้มีพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการ (ฉบับที่ 2) แบ่งส่วน ราชการสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ โดยเรียก ชื่อสำนักงานนี้ว่า "สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เขตการศึกษา 2" ต่อมารัฐบาลได้มีนโยบายปฏิรูประบบราชการ จึงได้ปรับสำนักงานนี้ใหม่อีกครั้ง กระทรวงศึกษาธิการจึงได้อนุมัติ (โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ นายอดิศักดิ์ โพธารามิก) เมื่อวันที่ 27 กันยายน 2547 ให้เป็น "สำนักผู้ตรวจราชการ ประจำเขตตรวจราชการที่ 12" รับผิดชอบเขตตรวจราชการที่ 18 จังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส เป็นหน่วยงานระดับสำนักใน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล สารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการตรวจราชการ นิเทศ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการปฏิบัติราชการตามนโยบายและ แผนการติดตาม ประเมินผลของกระทรวง วิจัยและพัฒนาระบบ และประสานเครือข่ายการตรวจราชการ ปฏิบัติการร่วมกับหรือ สนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับ มอบหมาย

3.2 ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัด ชายแดนภาคใต้ (ศปบ.จชต.)

เพื่อให้มีหน่วยงานประสานการจัดการศึกษาในจังหวัด ชายแดนภาคใต้ให้การจัดการศึกษาเกิดการบูรณาการ มีเอกภาพ สอดคล้องต่อนโยบายการปฏิรูปการศึกษา และสอดคล้องกับ สภาพท้องถิ่นที่มีลักษณะพิเศษในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กระทรวงศึกษาธิการจึงประกาศจัดตั้งศูนย์ประสานงานและบริหาร

การศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นส่วนราชการภายใน สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2548 โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ นายจาตุรนต์ ฉายแสง หน่วยงานดังกล่าวตั้งอยู่ ณ สำนักผู้ตรวจราชการประจำ เขตตรวจราชการที่ 12 จังหวัดยะลา และมีอำนาจหน้าที่ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2548)

1. เป็นผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในการประสานงาน กับกองอำนาจการเสริมสร้างสันติสุขใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และหน่วยงานอื่นๆ

2. ร่วมพัฒนานโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการพัฒนา การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายปฏิรูปการศึกษา และสภาพ ท้องถิ่นใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

3. ประสาน ส่งเสริม กำกับ ติดตาม การปฏิบัติงานให้ เกิดเอกภาพและสอดคล้องกับนโยบาย และรายงานให้กระทรวง ศึกษาธิการทราบเป็นระยะ

4. เสนอแนะการบริหารงานบุคคลและสวัสดิการของ บุคลากรในจังหวัดชายแดนภาคใต้

5. ประสานและปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการ ปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

3.3 สำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ จังหวัดชายแดนภาคใต้ (สพก.จชต.)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อนุมัติจัดตั้ง "สำนักพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สพก.จชต.)" ขึ้นเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2550 เป็นหน่วยงานภายใน มีภารกิจหลักในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและพัฒนา เพื่อแสวงหาแนวทางและนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประสาน ส่งเสริมและสนับสนุนในการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอน ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย มีการกำหนดกรอบภารกิจและทิศทางการดำเนินงานไว้ 5 ประการดังนี้ (สำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้. 2551: 3-6)

กรอบภารกิจ

ดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ดังนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและพัฒนา เพื่อแสวงหาแนวทางและนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

2. ประสาน ส่งเสริมและสนับสนุนในการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอน การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยร่วมกับสำนักที่รับผิดชอบภารกิจในด้านต่างๆ

3. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

ทิศทางการดำเนินงาน

1. พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการ ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การปรับรูปแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ท้องถิ่นและสังคม มุ่งเน้นในการจัดการเรียนการสอนทั้งด้านศาสนา ภาษาไทย ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและภาษาต่างประเทศ ที่สำคัญมีการเทียบโอนการเรียนวิชาศาสนา และวิชาสามัญ ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนสองภาษา (ไทย-มลายูถิ่น) เทียบวุฒิทางการศึกษาสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศ ส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

2. พัฒนาสถานศึกษาของรัฐ ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการประสาน ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในสถานศึกษาของรัฐ เปิดโอกาสให้ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีและผู้สอนศาสนาที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับเข้ามาเป็น

ผู้สอนในสถานศึกษาของรัฐ จัดตั้งและพัฒนาสถานศึกษาในรูปแบบพิเศษเพื่อรองรับเด็กกำพร้าเด็กยากจน และด้อยโอกาส และผู้มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาต่างประเทศและเทคโนโลยี ให้สถานศึกษาของรัฐร่วมมือกับชุมชนมุ่งเน้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือดูแลบุตรหลานอย่างใกล้ชิด

3. ส่งเสริมพัฒนาสถานศึกษาเอกชน ดำเนินการประสานส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนารูปแบบการสอนศาสนาในโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญ เพิ่มคุณภาพนักเรียนและสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องทั้งด้านวิชาศาสนา วิชาสามัญ ส่งเสริมการสอนวิชาสามัญและอาชีพแบบครบวงจร เพิ่มระบบการนิเทศโรงเรียนเอกชน ส่งเสริมสนับสนุนการสอนศาสนาอิสลามขั้นพื้นฐาน (ฟัรฎูอีน) ในศูนย์การศึกษาศาสนาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) เปิดโอกาสให้ผู้นำศาสนา ผู้ทรงคุณวุฒิทางศาสนาในพื้นที่มีส่วนร่วมในการบริหารหลักสูตร และการจัดทำหนังสือเรียน

4. สร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ส่งเสริม สนับสนุน และร่วมดำเนินการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งจากภาครัฐและเอกชน เพิ่มมาตรการดูแลด้านสวัสดิการและสวัสดิภาพของข้าราชการครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง มุ่งเน้นในเรื่องความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของบุคลากรโดยร่วมมือกับหน่วยงาน ด้านความมั่นคงและชุมชนอย่างใกล้ชิด จัดทำหลัก

เกณฑ์มาตรฐานการจูงใจและเงื่อนไขในการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพของบุคลากรด้านการศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

5. ปรับโครงสร้างระบบบริหารการจัดการศึกษาให้เป็นเอกภาพ จัดตั้งกลไกและโครงสร้างพิเศษด้านการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยจัดตั้งสำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สพก.จชต.) พร้อมทั้งให้มีการประสานงานและร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12 (จังหวัดยะลา) ซึ่งเป็นศูนย์ประสานงานในลักษณะที่เป็นกระทรวงศึกษาธิการ ส่วนหน้าภาคใต้ สร้างความเข้มแข็งให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการพัฒนาระบบข้อมูลการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีประสิทธิภาพ พัฒนาระบบติดตามประเมินผลและรายงานที่เข้มแข็ง พัฒนาระบบการประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชน สังคม และท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นให้มีความเป็นเอกภาพในการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความมั่นคงของรัฐ

3.4 ศูนย์ปฏิบัติการการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศปก.จชต.)

กระทรวงศึกษาธิการโดยมีศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้ออกประกาศเรื่อง จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ กระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ.2549 ตามที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดระบบการประสานงาน และการบูรณาการ ตลอดจนสนับสนุน และส่งเสริมการพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการดำเนินการดังกล่าว หน่วยงานส่วนกลาง จะต้องร่วมปฏิบัติอย่างใกล้ชิดกับหน่วยงานภายในและภายนอก ในส่วนภูมิภาค อาทิ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 11,12 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นการปฏิบัติงานด้านการศึกษาในภาพรวมของกระทรวงศึกษาธิการควรได้รับการตอบสนอง และการสนับสนุน ทั้งด้านข้อมูล ข่าวสาร การวิเคราะห์ การนำเสนอ และการแก้ปัญหาของกระทรวงศึกษาธิการ จึงเห็นควรจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะกิจขึ้นเป็นการภายในในสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีเหตุผลประกอบ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2549)

1. เหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นไปอย่างต่อเนื่องระยะยาว

2. กระทรวงศึกษาธิการได้รับการประสานงาน กำกับดูแลด้านการพัฒนาการศึกษา และการสนับสนุนกิจกรรมเสริมทางการศึกษา เช่น โครงการรินน้ำใจ โครงการสานใจไทยฯ โครงการเสมาห่วงใย ฯลฯ

3. มีการบูรณาการระบบการประสานงานจากหน่วยงานภายในและภายนอกอย่างสม่ำเสมอ

4. กระบวนการแก้ปัญหาระยะยาว ต่างมุ่งมายังหน่วยงานทางการศึกษาตลอด

5. กระทรวงศึกษาธิการ ต้องมีระบบข้อมูล ข่าวสาร กรณีดังกล่าวอย่างเป็นระบบ

6. เพื่อลดความซ้ำซาก ปรับระบบการตรวจติดตาม เสนอแนะได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อาศัยอำนาจ มาตรา 8 และมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 จึงให้จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อรับผิดชอบงานด้านการศึกษา เกี่ยวกับการประสานงาน วิเคราะห์สถานการณ์ ติดตามประเมินผล และเสนอแนวทางในการดำเนินงาน เพื่อสนับสนุนการพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

ศูนย์ปฏิบัติการการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ กระทรวง
ศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานภายในเทียบเท่าสำนักในสำนักงาน
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ข่าวสาร เพื่อรายงานเหตุการณ์
ที่เกิดขึ้นต่อผู้บริหารระดับสูงและสาธารณะ
2. ดำเนินการพัฒนาระบบการข่าว วิเคราะห์สถานการณ์
ที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้สามารถรายงาน
เหตุการณ์ ขอรับและให้การสนับสนุนแก่หน่วยงานต่าง ๆ
3. ดำเนินการเกี่ยวกับการตรวจสอบ ติดตามประเมินผล
และประสานเครือข่ายด้านการพัฒนาการศึกษา และรายงานผล
การปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อผู้บริหารระดับสูง
4. รับฟังความคิดเห็น รับเรื่องร้องทุกข์ ร้องเรียนและ
วิเคราะห์เสนอผู้บริหารระดับสูง
5. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของ
หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

สำหรับการดำเนินงานตามภารกิจ สปก.จชต. ได้กำหนด
แนวทางไว้ดังนี้

(1) ด้านการข่าว

ทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลข่าวสารเกี่ยวข้องกับ
สถานการณ์จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งการวิเคราะห์รายงาน
การจัดระบบสั่งการ

(2) ด้านพัฒนา

จัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาสถาบันศึกษา ปอเนาะ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยมีกรอบแนวทางพัฒนา 4 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาด้านกายภาพโครงสร้างของสถาบันศึกษา ปอเนาะ การพัฒนาการประมวลหลักสูตรการเรียนการสอนอิสลามศึกษา การพัฒนาบุคลากรครู-อาจารย์ผู้สอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และสถาบันศึกษา ปอเนาะ และการบูรณาการหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 กับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

(3) ด้านการติดตามประเมินผล

การดำเนินงานตามภาระหน้าที่ดังกล่าว จะส่งผลให้เกิดแนวปฏิบัติงานเพื่อเชื่อมโยงประสานงานระหว่างเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ และกระทรวงศึกษาธิการ การประสานงานการติดตามปฏิบัติงาน ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการกระทรวงศึกษาธิการ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ สำนักงานตั้งอยู่ชั้น 10 อาคารรัชมังคลาภิเษก

2. จัดตั้งสำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12 (ยะลา) เป็นหน่วยงานประสานงานระหว่างพื้นที่ของกระทรวงศึกษาธิการ

3. แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาฯ 4 ชุด เพื่อศึกษาปัญหาแก้ไขปรับปรุง ดำเนินงาน 4 ด้าน ดังกล่าว

4. ศึกษาและแก้ปัญหาเฉพาะกิจหรือเร่งด่วน เพื่อคลี่คลายปัญหาที่ไม่สอดคล้องกับกระบวนการศึกษาของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

5. ติดตามแก้ไขช่วยเหลือ ยับยั้งสถานการณ์ที่เกิดความรุนแรง ความเสียหาย บาดเจ็บ เสียชีวิตของนักเรียน นักศึกษา ครู-อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

3.5 สำนักงานโครงการความร่วมมือทางวิชาการ เพื่อพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ด้วยกระทรวงศึกษาธิการ มีภารกิจสำคัญในการแก้ปัญหา ระบบพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งจะต้องมีหน่วยงานประสานและบูรณาการโครงการที่สำคัญร่วมกัน ทั้งนี้สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้มีส่วนร่วมการพัฒนารูปแบบการจัดการ โดยมีผลการวิจัยในรูปแบบการพัฒนาการศึกษา รวมทั้งเครือข่ายในพื้นที่ซึ่งสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง

กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้จัดทำกรอบความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนา

การศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อนำประสบการณ์และ
เครือข่ายการทำงานวิจัยกับองค์กรหลัก และสถาบันการศึกษา
เพื่อนำประโยชน์มาใช้เสริมสร้างงานของกระทรวงศึกษาธิการ
ต่อไป เพื่อให้การกำหนดนโยบาย/แผนงาน โครงการ กิจกรรม
ตลอดจนการประสานงานร่วมกันกับองค์กรหลักของกระทรวง
ศึกษาธิการ ตลอดจนเครือข่ายการวิจัยในพื้นที่จังหวัดชายแดน
ภาคใต้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงได้จัดตั้งสำนักงานโครงการ
ความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดน
ภาคใต้ ระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ กับสำนักงานกองทุน
สนับสนุนการวิจัย (สกว.) เป็นหน่วยงานภายในสำนักงานปลัด
กระทรวงศึกษาธิการ โดยอาศัยอำนาจตาม มาตรา 8 และมาตรา
12 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวง
ศึกษาธิการ พ.ศ.2546 โดยออกเป็นประกาศของกระทรวง
ศึกษาธิการ เรื่องจัดตั้งสำนักงานโครงการความร่วมมือทาง
วิชาการเพื่อพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระหว่าง
กระทรวงศึกษาธิการกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
(สกว.) เมื่อวันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2550 หน่วยงานดังกล่าวมีภารกิจ
หน้าที่ ดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2550)

1) พัฒนาองค์ความรู้ในการนำไปพัฒนาการจัดการศึกษา
เพื่อส่งเสริมความสงบสุขและความสามัคคีกันในจังหวัดชายแดน
ภาคใต้

- 2) ดำเนินการวิจัยและพัฒนาทางด้านวิชาการ เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้
- 3) บูรณาการและพัฒนาเครือข่ายการวิจัยของกระทรวงศึกษาธิการให้มีความต่อเนื่องมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- 4) จัดระบบการบริหารจัดการโครงการและพัฒนาโครงการนำร่องในพื้นที่
- 5) ปฏิบัติงานร่วมกันหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

3.6 สำนักประสานการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สำนักประสานการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นหน่วยงานระดับสำนักในศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) มีการกำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานด้านการศึกษา ดังนี้

1) แนวทางการดำเนินงาน

มุ่งพัฒนาการศึกษาของจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีมาตรฐานและคุณภาพ เน้นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมศักยภาพและความต้องการของผู้เรียน ให้มีการเรียนรู้วิชาสามัญ วิชาชีพและวิทยาศาสตร์อย่างสมดุล ส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาที่หลากหลายและประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่ถูกต้อง สนับสนุนทรัพยากรการบริหารการศึกษาให้เพียงพอต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่าง

กว้างขวาง จัดให้มีระบบการแนะแนว การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียน ส่งเสริมความเข้มแข็งและสร้างความตระหนักของเครือข่ายการศึกษาในการมีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพการศึกษาของจังหวัดชายแดนภาคใต้

2 เป้าหมาย

พัฒนาการศึกษาของจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้สอดคล้องกับสภาพสังคมวัฒนธรรม บนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยการศึกษาเป็นกลไกในการสร้างสันติสุขของจังหวัดชายแดนภาคใต้

3 มาตรการดำเนินงาน

เพื่อให้มีรูปแบบและวิธีการดำเนินงานในการบริหารจัดการศึกษา และแก้ไขปัญหาการศึกษาที่ชัดเจน มีประสิทธิภาพให้เกิดความเข้าใจร่วมกันทุกภาคส่วน จึงกำหนดแนวทางการดำเนินงานดังนี้

3.1) การพัฒนาอิสลามศึกษา

3.1.1. พัฒนาหลักสูตรอิสลามศึกษาและการจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษาทุกระดับทุกประเภทให้มีคุณภาพ

3.1.2. ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาของรัฐและเอกชน ส่งเสริมผู้นำศาสนา ผู้ทรงคุณภูมิปัญญาในพื้นที่ให้มีส่วนร่วมการบริหารหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

3.1.3. เร่งรัดการใช้หลักสูตรบูรณาการสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษากับสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้สอดคล้องกับความต้องการท้องถิ่น มีการเทียบโอนและสอบเทียบความรู้อิสลามศึกษาทุกระดับ

3.1.4. เร่งพัฒนาผู้สอนอิสลามศึกษา ในการจัดการเรียนรู้ และให้มีโอกาสศึกษาต่อในวิชาชีพครูทุกระดับ

3.1.5. จัดให้มีผู้เชี่ยวชาญอิสลามศึกษา เป็นผู้นิเทศติดตาม โดยกำหนดอัตรากำลังประจำในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12

3.2) การพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้

3.2.1. พัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนการสอน ในสถานศึกษาทุกระดับและทุกสังกัด ให้สอดคล้องกับความต้องการ วิถีชีวิต วัฒนธรรม และภูมิหลังของพื้นที่ ทั้งในด้านศาสนา สังคม ภาษา วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษามลายูกลาง และภาษามลายูถิ่น อย่างสอดคล้องกับวุฒิภาวะของผู้เรียนแต่ละวัย

3.2.2. ส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมีสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นแกน

3.2.3. ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนสองภาษา (ภาษาไทยและภาษามลายูถิ่น) ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจัดทำหลักสูตร สื่อสารการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับท้องถิ่น

3.2.4. จัดให้มีการเทียบโอนการเรียนรู้วิชาศาสนา และวิชาสามัญทุกรูปแบบ ทั้งระบบ

3.2.5. ดำเนินการเทียบคุณวุฒิทางการศึกษา สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศ ให้ใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในประเทศ หรือเป็นคุณวุฒิเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพได้ รวมทั้งพัฒนาท้องถิ่นได้

3.2.6. ส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในทุกระดับ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามที่พึงประสงค์ของหลักสูตร

3.3) การพัฒนาการจัดการศึกษาของรัฐ

3.3.1. จัดระบบการแนะแนว ระบบการดูแลผู้เรียน ในสถานศึกษาทุกระดับ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งด้าน การศึกษาต่อ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ

3.3.2. เร่งพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนที่มีชื่อเสียง ในอดีตของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้มีการพัฒนาคุณภาพอย่างรวดเร็ว

3.3.3. ส่งเสริมให้สถานศึกษาร่วมมือกับชุมชน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือดูแลบุตรหลานอย่าง ใกล้ชิด เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาการเรียนรู้ตามแนวพระบรม ราชโองการ "เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา"

3.3.4. ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาทาง เลือกในรูปแบบที่สนองความต้องการ หรือให้โอกาสในการเข้าถึง การเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

3.4) การพัฒนาการศึกษาเอกชน

3.4.1 พัฒนากิจกรรมการมูลนิธิ กรรมการอำนวยการ โรงเรียน กรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครูในโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลาม มาตรา 15(1) เพื่อเพิ่มคุณภาพนักเรียนและ สร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ทั้งด้านศาสนา วัฒนธรรมและ ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

3.4.2 ส่งเสริมการสอนวิชาสามัญ และอาชีพ แบบครบวงจร ทั้งด้านการผลิต การตลาด และการเข้าถึงแหล่งทุน ในสถานศึกษาปอเนาะ โดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับ หน่วยงานของรัฐ

3.4.3 สร้างระบบและบุคคลในการนิเทศโรงเรียน เอกชนให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.4.4 ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ระหว่างสถานศึกษาของรัฐกับสถานศึกษาเอกชน

3.5) การพัฒนาอาชีพ การจัดการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

3.5.1 จัดการศึกษานอกโรงเรียนให้กับผู้ไม่จบ การศึกษาภาคบังคับและการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี

3.5.2 จัดการศึกษา อบรม เพื่อยกระดับการศึกษา ของประชากรวัยแรงงาน โดยร่วมมือกับภาคีเครือข่าย

3.5.3 จัดเทียบระดับการศึกษา เทียบโอนความรู้ และประสบการณ์ให้กับประชาชนเพื่อการศึกษาต่อ และการ

ประกอบอาชีพ

3.5.4 จัดการสอนภาษามลายูท้องถิ่นให้กับข้าราชการทหาร ตำรวจ และประชาชนทั่วไป

3.5.5 จัดสอนภาษาไทยให้กับประชาชนผู้ไม่รู้หนังสือไทย

3.5.6 จัดหลักสูตรวิชาชีพและการฝึกอบรมตามความต้องการของชุมชนเพื่อสร้างรายได้และการมีงานทำ

3.6) การพัฒนาอุดมศึกษา

3.6.1 ยกฐานะมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานีเป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศส่งเสริมและพัฒนาความร่วมมือเพื่อความเป็นนานาชาติ

3.6.2 พัฒนาศักยภาพของมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ และเร่งเปิดสอนในสถาบันอิสลามและอาหรับศึกษาและสาขาที่เป็นวิทยาการสมัยใหม่ของโลกมุสลิม

3.6.3 สร้างความเข้มแข็งและเร่งขยายเป้าหมายการรับนักศึกษาของมหาวิทยาลัยชุมชน

3.6.4 ส่งเสริมมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาให้มีบทบาทในการผลิตครู และพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาของรัฐและเอกชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.6.5 ส่งเสริมการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

3.6.6 ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาสงฆ์ในระดับอุดมศึกษาให้มีความเข้มแข็งสามารถผลิตบัณฑิตทางด้านพระพุทธศาสนาในท้องถิ่นและพื้นที่ใกล้เคียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.7) การสร้างขวัญกำลังใจของบุคลากร

3.7.1 เพิ่มมาตรการดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของบุคลากร โดยร่วมมือกับหน่วยงานความมั่นคงและชุมชนอย่างใกล้ชิด

3.7.2 เพิ่มสวัสดิการเป็นกรณีพิเศษ เพื่อเป็นขวัญกำลังใจแก่บุคลากร และให้ความช่วยเหลือเยียวยาแก่ผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

3.7.3 จัดทำหลักเกณฑ์ มาตรการจูงใจ และเงื่อนไขพิเศษในการส่งเสริมความก้าวหน้าทางอาชีพของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้

3.7.4 เร่งรัดให้มีระบบการสื่อสารที่รวดเร็วทั่วถึง และฝึกอบรมการป้องกันตัวเองของบุคลากรในพื้นที่

3.7.5 สร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายการศึกษาในการดูแลป้องกันช่วยเหลือทรัพยากรการศึกษา

3.8) การบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

3.8.1 จัดโครงสร้างพิเศษด้านการศึกษา เป็นกลไกประสานและบริหารให้มีความเป็นเอกภาพและประสิทธิภาพในการดูแลสถานศึกษาของรัฐ เอกชน และสถาบันสอนศาสนาอิสลาม ทุกประเภทอย่างทั่วถึง

3.8.2 สร้างความเข้มแข็ง และความตระหนักของ
กรรมการสถานศึกษา ในการดูแลสถานศึกษาของรัฐและเอกชน
ทุกประเภทอย่างใกล้ชิด

3.8.3 พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา
ของจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีประสิทธิภาพ

3.8.4 พัฒนาระบบการติดตามประเมินผลและการ
รายงานผลที่เข้มแข็ง

3.8.5 ปรับโครงสร้างสถาบันอาชีวศึกษาให้เอื้อต่อ
การบริหารจัดการศึกษาพิเศษของจังหวัดชายแดนภาคใต้ และปรับ
หลักสูตรที่สนองความต้องการของเยาวชนและประชาชนในระดับ
อุดมศึกษา

3.8.6 พัฒนาครูสาขาวิชาที่ขาดแคลน ระดับ
ปริญญาตรีในจังหวัดชายแดนภาคใต้

3.8.7 สนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษา ให้มี
ความพร้อมต่อการบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
พอเพียง

3.7 สรุป

กล่าวได้ว่า ความพยายามของรัฐในการพัฒนาการศึกษา
ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในช่วงเริ่มต้นนั้น มีการดำเนินการใน
ลักษณะเดียวกันกับส่วนอื่นๆ ของประเทศ ที่มีการแบ่งการศึกษา

ออกเป็น 12 ภาคการศึกษาทั่วประเทศ เพื่อพัฒนาการศึกษาใน ส่วนภูมิภาค ในส่วนของภาคใต้ นั้น มีการจัดตั้งภาคการศึกษา 2 ในปี 2501 เพื่อดูแลการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งนับเป็นจุดเริ่มต้นของการจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะรับผิดชอบในการสนับสนุน ส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีคุณภาพทัดเทียมกับส่วนกลาง และหน่วยงานดังกล่าวมีการปรับเปลี่ยนชื่อมาเป็นระยะๆ ตามนโยบายของรัฐบาล

การเริ่มต้นให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในฐานะเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษปรากฏให้เห็นเด่นชัดในช่วงปี 2548 - 2550 ซึ่งมีการจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะเพื่อดูแล รับผิดชอบการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้หลายหน่วยงาน ทั้งนี้ในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงที่สถานการณ์ทั้งด้านความมั่นคงและการศึกษาอยู่ในช่วงวิกฤตหลังเหตุการณ์ความรุนแรงในปี 2547 หน่วยงานต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นถูกจัดตั้งขึ้นบนพื้นฐานของความจำเป็นและความเหมาะสม แต่ละหน่วยงานมีภารกิจ มาตรการดำเนินการเพื่อสนับสนุน ส่งเสริมการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีมาตรฐาน และคุณภาพ และปรับปรุงระบบการบริหารจัดการศึกษาในพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพ เช่น ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศปบ.จชต.) สำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สพก.จชต.) ศูนย์ปฏิบัติการการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศปก.จชต.)

สำนักงานโครงการความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนาการศึกษา
ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างไรก็ตามหน่วยงานส่วนใหญ่ที่
จัดตั้งขึ้นเป็นหน่วยงานที่อยู่ในส่วนกลาง จะมีเพียงหน่วยงาน
ส่วนหน้าของกระทรวงศึกษาธิการที่อยู่ในพื้นที่คือ ศูนย์ประสาน
งานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศปบ.จชต.)
ตั้งอยู่ที่สำนักผู้ตรวจราชการ ประจำเขตตรวจราชการที่ 12 ที่
จังหวัดยะลา สิ่งที่รัฐบาลควรตระหนักคือจะทำอย่างไรให้ แต่ละ
หน่วยงานประสานหรือปฏิบัติงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ
และเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ไม่ใช่เป็นลักษณะที่ต่างคนต่างทำ
และปัจจุบันยังไม่มีหน่วยงานในพื้นที่ที่สามารถเชื่อมโยงการศึกษาได้
ทั้งระบบ ทุกกระดับ/ประเภทการศึกษา ได้แก่ การศึกษาขั้นพื้นฐาน
การอาชีวศึกษา การศึกษาระดับอุดมศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชน
รวมทั้งการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อลดขั้นตอนต่างๆ ลง และให้มี
ความคล่องตัวในการบริหารจัดการ

Unit 4

สถาบันการศึกษาอิสลาม ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

การศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีลักษณะพิเศษต่างไปจากภูมิภาคอื่นๆ ของประเทศ ประชาชนในพื้นที่นิยมส่งบุตรหลานของตนศึกษาทั้งวิชาสามัญและวิชาด้านศาสนา โดยเฉพาะด้านศาสนาซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมุสลิม ทำให้เกิดสถาบันการศึกษาศาสนารูปแบบต่างๆ เป็นจำนวนมากในพื้นที่ แม้แต่โรงเรียนของรัฐเองก็มีความจำเป็นต้องจัดการเรียนการสอนด้านอิสลามศึกษา และปัจจุบันได้มีความพยายามปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนด้านอิสลามให้มีความเข้มข้นขึ้น มิฉะนั้นผู้ปกครองอาจจะไม่ส่งบุตรหลานของตนเข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐ

สำหรับสถาบันการศึกษาที่สอนวิชาการศาสนาในพื้นที่ที่สำคัญๆ ประกอบด้วยศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) สถาบันศึกษาปอเนาะ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และ

สถาบันอุดมศึกษาอิสลาม ซึ่งสาระโดยสรุปของแต่ละสถาบัน การศึกษาผู้วิจัยขอแนะนำเสนอตามลำดับดังนี้

4.1 ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)

คำว่า ตาดีกา (TADIKA) มาจากคำย่อภาษามาลายูชื่อว่า "Taman Didikkan Kanak Kanak" หมายถึง สถานที่อบรมเด็ก เล็ก อาจจะหมายถึง โรงเรียนอนุบาล แต่ตาดีกาในจังหวัดชายแดน ภาคใต้ไม่ใช่โรงเรียนอนุบาลเพราะอายุของผู้เรียนมีความ หลากหลาย ตาดีกาจะสอนเฉพาะวิชาศาสนา หนังสือส่วนใหญ่ จะเป็นภาษามลายู มีหนังสือเรียนที่เป็นภาษาอาหรับเฉพาะ รายวิชาภาษาอาหรับเท่านั้น ภาษาที่ใช้ในการเรียนการสอนคือ ภาษามลายูท้องถิ่นกับภาษามลายูกกลาง (อิบราฮีม ณรงค์รักษา เขต. 2549 : 60)

ตาดีกาส่วนใหญ่จะเปิดการเรียนการสอนในวันเสาร์ - อาทิตย์ แต่บางแห่งอาจเปิดสอนในช่วงเย็นของวันธรรมดา (ยกเว้น วันศุกร์ซึ่งเป็นวันหยุดตามศาสนาอิสลาม) ตาดีกาอาจตั้งอยู่ใน บริเวณมัสยิดหรือพื้นที่ของมัสยิด ตาดีกาบางแห่งอาจใช้สถานที่ ของโรงเรียนรัฐบาลหรือโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในการจัดตั้งและบำรุงตาดีกานั้น ชุมชนยังคงเป็นผู้สนับสนุนหลัก เช่น ชาวบ้านอาจจัดงานกินน้ำชาเพื่อรวบรวมเงินทุนทั้งจาก ภายในและภายนอกชุมชนในการก่อสร้างอาคารเรียน ครูที่สอน

ในตาดีกา (หรือเจ๊ะครู) อาจเป็นคนในชุมชนที่มีความรู้ในเรื่องต่างๆ มาช่วยสอน ในบางกรณีอาจเป็นนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา ตอนปลายของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ที่มีความรู้ ศาสนาในระดับพอที่จะมาสอนได้ (คณะอนุกรรมการศึกษาวิถีสอน พัฒนาเพื่อความมั่นคงของมนุษย์. 2549 : 63)

การดูแล สนับสนุนตาดีกาเดิมอยู่ในความรับผิดชอบของ กระทรวงมหาดไทย ซึ่งเดิมตาดีกาที่จดทะเบียนกับกรมการ ปกครอง กระทรวงมหาดไทย เรียกว่า สถานสอนจริยศึกษา แต่ มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2548 กระทรวงศึกษาธิการ ได้รับโอนภารกิจในการดูแลส่งเสริมตาดีกาใน 3 จังหวัดชายแดน ภาคใต้ และได้ออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยศูนย์ การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส พ.ศ. 2548 และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วย ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 โดยเรียกชื่ออย่างเป็นทางการว่า "ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)" หน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลตาดีกา คือ สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานปลัดกระทรวง ศึกษาธิการ ตามระเบียบดังกล่าวกำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการ ส่งเสริมและสนับสนุนเกี่ยวกับงบประมาณ การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาหลักสูตร การบริหารจัดการของศูนย์ และกิจกรรมของ องค์กรตาดีกาทุกระดับ (ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย

ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในจังหวัดปัตตานี
ยะลา นราธิวาส พ.ศ. 2548 : 5-12)

สำหรับการอุดหนุนค่าตอบแทนผู้สอนในศูนย์การศึกษา
อิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) และค่าบริหารมัสยิด รัฐบาลจะ
อุดหนุนเฉพาะมัสยิดที่จดทะเบียนแล้วเท่านั้น และจะให้การ
อุดหนุนไม่เกินมัสยิดละ 1 แห่ง รายละเอียดของการอุดหนุนมีดังนี้

ตารางที่ 1 การอุดหนุนเป็นค่าตอบแทนผู้สอนในตาดีกาและ ค่าบริหารจัดการมัสยิด

ที่	จำนวนนักเรียน (คน)	จัดสรร ค่าตอบแทน ผู้สอน (คน)	ค่าตอบแทน ผู้สอน คนละ/ เดือน (บาท)	ค่าบริหาร จัดการมัสยิด/ เดือน (บาท)	รวมเป็นเงิน (บาท)
1.	ไม่เกิน 80 คน	2	2,000	1,000	5,000
2.	81- 120 คน	3	2,000	1,000	7,000
3.	121 คนขึ้นไป	4	2,000	1,000	9,000

ที่มา : ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจัดสรรเงิน
อุดหนุนเพื่อเป็นค่าตอบแทนผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)
และค่าบริหารจัดการมัสยิด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550. (2551, 18 กุมภาพันธ์).
ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 125 ตอนพิเศษ 35 ง. หน้า 50.

สำหรับหลักสูตรการเรียนการสอนนั้น เดิมตาดีกาจะมีหลักสูตรเป็นของตนเอง ซึ่งไม่สามารถเทียบโอนกับสถาบันการศึกษาอื่นๆ ไม่มีหลักสูตรที่ชัดเจนตายตัว แต่ในปี พ.ศ. 2548 กระทรวงมหาดไทยได้จัดทำ "หลักสูตรอิสลามศึกษาพหุวัฒนธรรมประจำมัสยิด พ.ศ. 2548" และยังคงใช้หลักสูตรดังกล่าวถึงแม้จะโอนมาอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการ การเรียนการสอนในตาดีกาจะเป็นการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษาระดับพื้นฐาน เนื้อหาของหลักสูตรครอบคลุมระดับการเรียนศาสนาตอนต้นที่เรียกว่า "อิบตีดาอียะห์" ที่ผ่านมการเรียนในระดับอิบตีดาอียะห์ จำแนกออกเป็น 4 ชั้นย่อย แต่ในปีการศึกษา 2549 การเรียนในระดับอิบตีดาอียะห์จะจำแนกออกเป็น 6 ชั้นย่อย เพื่อให้สอดคล้องและควบคู่ไปกับการเรียนวิชาสามัญในระดับประถมศึกษา เนื่องจากนักเรียนที่เรียนในตาดีกาส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่เรียนอยู่ในระดับประถมศึกษาอยู่แล้ว (คณะอนุกรรมการศึกษาวิถีทางพัฒนาเพื่อความมั่นคงของมนุษย์. 2549 : 64)

รายละเอียดเกี่ยวกับจำนวนตาดีกาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนตาดึกาในจังหวัดชายแดนภาคใต้

เขตพื้นที่	จำนวนตาดึกา (แห่ง)	จำนวนนักเรียน (คน)	จำนวนครู (คน)
ยะลา 1	242	23,433	1,525
ยะลา 2	131	14,241	442
ยะลา 3	41	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
ปัตตานี 1	449	17,541	1,327
ปัตตานี 2	229	22,983	674
ปัตตานี 3	138	13,111	589
นราธิวาส 1	272	31,238	872
นราธิวาส 2	178	28,238	719
นราธิวาส 3	146	16,289	767
สงขลา 3 (4 อำเภอ)	134	13,577	607
สตูล	175	29,308	926
รวม	2,135	200,959	8,448

ที่มา : ศูนย์สารสนเทศทางการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้. (2551). สภาพการ
จัดการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีการศึกษา2550 ยะลา:
ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้.

4.2 สถาบันศึกษาปอเนาะ

ผลจากความพยายามของรัฐบาลของรัฐในอดีตที่ต้องการเข้าไปควบคุมและแปรสภาพการเรียนการสอนในปอเนาะที่เป็นการศึกษาศาสนาตามวิถีชีวิตของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมลายู ทำให้สถาบันการศึกษาตามระบบปอเนาะจำแนกออกได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ 1) ปอเนาะแบบดั้งเดิมที่ให้การศึกษาด้านศาสนาตามวิถีชีวิตชุมชนมุสลิมแบบดั้งเดิม (ปอเนาะแบบดั้งเดิมหรือที่ปัจจุบันทางราชการเรียกว่า สถาบันศึกษาปอเนาะ) 2) โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่สอนศาสนาเพียงอย่างเดียว (ปอเนาะแบบโรงเรียน) และ 3) โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่สอนศาสนาควบคู่กับวิชาสามัญ หากจำแนกสถาบันการศึกษาทั้งสามประเภทออกตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 แล้วจะได้ว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่สอนศาสนาอิสลามควบคู่กับสามัญเป็นโรงเรียนตามมาตรา 15 (1) โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่สอนศาสนาอิสลามเพียงอย่างเดียวหรือปอเนาะแบบโรงเรียนนั้น เป็นโรงเรียนตามมาตรา 15 (2) ขณะที่ปอเนาะแบบดั้งเดิมหรือสถาบันศึกษาปอเนาะนั้น เดิมทีทางรัฐบาลมิได้จัดเข้าไว้ในสถาบันการศึกษาตามกฎหมายนี้ หรืออาจกล่าวได้ว่าปอเนาะแบบดั้งเดิมนั้นเป็นสถาบันศึกษา นอกกฎหมายในสายตาของรัฐบาล แต่ในปี 2547 รัฐบาลกลับมาให้ความสนใจอีกครั้งหนึ่งและจงใจให้ปอเนาะแบบดั้งเดิมนี้อาจ

ทะเบียน และเรียกว่าสถาบันศึกษาปอเนาะ โดยได้จัดให้สถาบันศึกษาปอเนาะเข้าอยู่ในโรงเรียนเอกชนมาตรา 15(2) (คณะอนุกรรมการศึกษาวิถึทางพัฒนาเพื่อความมั่นคงของมนุษย์. 2549 : 54 - 55)

อย่างไรก็ตามรัฐบาลพยายามที่จะให้ปอเนาะแบบดั้งเดิมจดทะเบียนและให้การอุดหนุนอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมอีกครั้งหนึ่งในปี พ.ศ. 2547 โดยได้มีการประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยสถาบันศึกษาปอเนาะ พ.ศ. 2547 เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2547 เปิดโอกาสให้ปอเนาะต่างๆ มาจดทะเบียนขึ้นเป็นสถาบันศึกษาปอเนาะที่ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งการจดทะเบียนหลังการประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยสถาบันศึกษาปอเนาะ พ.ศ. 2547 ในครั้งนี้ปอเนาะ ก็ถูกเรียกว่า "สถาบันศึกษาปอเนาะ" ไม่ใช่โรงเรียนปอเนาะอย่างที่หลายคนเข้าใจ และตามระเบียบดังกล่าวได้มีการให้ความหมายของสถาบันศึกษาปอเนาะว่าเป็นสถาบันสังคมของชุมชนอิสลามที่เสริมสร้างการเรียนรู้ในทางศาสนาอิสลามและวัฒนธรรมอิสลามเพื่อเสริมสร้างให้สมาชิกในชุมชนมีความรู้และความประพฤติที่ดีงามในการดำรงชีพอย่างสันติสุขและมีความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ (ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยสถาบันศึกษาปอเนาะ พ.ศ. 2547. 2547 : 4)

หากมองย้อนกลับไปพิจารณาการให้การอุดหนุนของรัฐบาลแก่ปอเนาะแบบดั้งเดิมนั้น ที่ผ่านมานี้ไม่พบว่ารัฐบาลให้การ

อุดหนุนที่ชัดเจนอย่างเป็นรูปธรรมนัก การดำเนินการจึงต้องพึ่งตนเองโดยอาศัยการสนับสนุนจากชุมชนเป็นหลัก อย่างไรก็ตามในการออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยสถาบันศึกษาปอเนาะ พ.ศ. 2547 นั้นเพื่อเป็นการจูงใจให้ปอเนาะมาจดทะเบียน กระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความช่วยเหลือหรือการอุดหนุนแก่ปอเนาะแบบดั้งเดิมที่มาขอจดทะเบียนขึ้นเป็นสถาบันศึกษาปอเนาะ แต่การสนับสนุนดังกล่าวนี้เป็นการให้แบบครั้งเดียว ไม่ใช่การอุดหนุนเป็นรายปี ดังนี้ (คณะอนุกรรมการศึกษาวิถีทางพัฒนาเพื่อความมั่นคงของมนุษย์. 2549: 61- 62)

1. การอุดหนุนด้านกายภาพในวงเงินประมาณ 200,000-450,000 บาทต่อแห่ง สถาบันศึกษาปอเนาะ นำวงเงินดังกล่าวไปจัดทำหรือปรับปรุงป้ายชื่อปอเนาะ อาคารเรียน ที่พัก เสาธงชาติสุขา และสาธารณูปโภคอื่นๆ เช่น น้ำดื่ม น้ำใช้

2. การอุดหนุนด้านวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการรวบรวมหลักสูตรการเรียนหรือสาระการเรียนในวิชาศาสนาในปอเนาะดั้งเดิมซึ่งมีทั้งสิ้น 16 รายวิชา นอกจากนั้นกระทรวงศึกษาธิการพยายามที่จะดำเนินการให้ผู้ที่จบการศึกษาจากปอเนาะดั้งเดิมสามารถเทียบโอนวุฒิการศึกษากับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่สอนศาสนาควบคู่วิชาสามัญได้ และกระทรวงศึกษาธิการจะช่วยเหลือในเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น จัดทำคู่มือการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนวิชาชีพรให้แก่ปอเนาะดั้งเดิมที่ต้องการ

3. การอุดหนุนด้านการพัฒนาบุคลากร กระทรวงศึกษาธิการได้สนับสนุนให้ผู้บริหารโต๊ะครู ผู้ช่วยโต๊ะครูจากปอเนาะ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่สอนศาสนาควบคู่วิชาสามัญ และตาดีกาที่สนใจศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไปสามารถศึกษาต่อได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น ในระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาบริหารการศึกษาและระดับปริญญาตรีต่อเนื่อง สาขาวิชาภาษาไทยและสังคมศึกษา

อย่างไรก็ตามหลังจากการส่งเสริมให้ปอเนาะแบบดั้งเดิมมาจดทะเบียนขึ้นเป็นสถาบันศึกษาปอเนาะแล้ว กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนที่เป็นรูปธรรม มีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการสนับสนุนสถาบันศึกษาปอเนาะที่เป็นรูปธรรม โดยการออกประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ว่าด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนสถาบันศึกษาปอเนาะจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยกำหนดประเภทของการส่งเสริมสนับสนุนสถาบันศึกษาปอเนาะไว้ ดังนี้ (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ว่าด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนสถาบันศึกษาปอเนาะจังหวัดชายแดนภาคใต้. 2548: 9)

1. สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน เช่น หนังสือเรียน หนังสือนอกเวลา สิ่งพิมพ์ เอกสาร คอมพิวเตอร์ จานดาวเทียม ฯลฯ
2. วัสดุและครุภัณฑ์ เช่น โต๊ะ - เก้าอี้ ครูและนักเรียน ตู้ใส่หนังสือ ฯลฯ

3. อาคารสถานที่ เช่น อาคารเรียน อาคารประกอบ อาคารที่พัก (ปอเนาะ) เสาธง ป้ายชื่อสถาบันศึกษาปอเนาะ รวมทั้ง การปรับปรุงและซ่อมแซมอาคาร

4. ด้านอื่นๆ เช่น การพัฒนาบุคลากร กิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน ฯลฯ

นอกจากนี้ เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนสถาบันศึกษา ปอเนาะให้เกิดความเสมอภาคเช่นเดียวกับศูนย์การศึกษาอิสลาม ประจำมัสยิด รัฐบาลจึงให้เงินอุดหนุนเป็นค่าบริหารจัดการสถาบัน ศึกษาปอเนาะและค่าตอบแทนโต๊ะครู ผู้ช่วยโต๊ะครู โดยจะ สนับสนุนเฉพาะสถาบันศึกษาปอเนาะที่จดทะเบียนถูกต้องตาม ระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยสถาบันศึกษาปอเนาะ พ.ศ. 2547 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2548 โดยให้สำนัก บริหารคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนดำเนินการจัดสรร เงินอุดหนุนเป็นค่าบริหารจัดการสถาบันศึกษาปอเนาะ และ ค่าตอบแทนโต๊ะครู ผู้ช่วยโต๊ะครู ดังนี้

ตารางที่ 3 การส่งเสริมและสนับสนุนสถาบันศึกษาปอเนาะ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ที่	จำนวนนักเรียน (คน)	จัดสรรค่า ตอบแทนโต๊ะครู ผู้ช่วยโต๊ะครู (คน)	ค่าตอบแทน โต๊ะครู ผู้ช่วยโต๊ะครู (บาท)	ค่าบริหาร จัดการสถาบัน ศึกษาปอเนาะ/ เดือน (บาท)	รวมเป็น เงิน/เดือน (บาท)
1.	ไม่เกิน 80 คน	2	2,000	1,000	5,000
2.	81- 120 คน	3	2,000	1,000	7,000
3.	121 คนขึ้นไป	4	2,000	1,000	9,000

ที่มา : ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข
ว่าด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนสถาบันศึกษาปอเนาะจังหวัดชายแดน
ภาคใต้ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550. (2551, 18 กุมภาพันธ์). **ราชกิจจานุเบกษา**
เล่ม 125 ตอนพิเศษ 35 ง. หน้า 38

หลักสูตรของสถาบันศึกษาปอเนาะเป็นหลักสูตรที่ไม่เป็น
ลายลักษณ์อักษรจนทำให้หลายคนอาจเข้าใจว่าเป็นสถาบันที่ไม่มี
หลักสูตร ที่เป็นเช่นนี้เพราะสถาบันศึกษาปอเนาะเป็นสถาบัน
การศึกษาที่ไม่มีระบบชั้นเรียน การเรียนการสอนจะเป็นไปตาม
สภาพความเป็นจริง โดยการวัดและการประเมินผลจะขึ้นอยู่กับ
โต๊ะครูเป็นส่วนใหญ่ รายวิชาที่เปิดสอนจะเป็นวิทยาศาสตร์ เช่น
วิชาอัลกรุอาน การอรรถาธิบาย ประวัติศาสตร์ ภาษาอาหรับ ฯลฯ

หลักสูตรของสถาบันศึกษาปอเนาะ จะมีความคล้ายคลึงกับหลักสูตรอิสลามศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมากต่างกันตรงที่หลักสูตรในสถาบันปอเนาะจะไม่มีระดับชั้นเรียนที่ชัดเจน ในขณะที่หลักสูตรของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจะแบ่งการเรียนการสอนออกเป็น 3 ระดับ กล่าวคือระดับอิบตีดาอียะฮ์ (ระดับต้น) ระดับมุตะวัชชีฎเฆาะฮ์ (ระดับกลาง) และระดับซานาอียะฮ์ (ระดับสูง) หลักสูตรของสถาบันปอเนาะมีที่มา 2 แหล่ง คือ มาจากแต่ละปอเนาะพัฒนาขึ้นเอง และมาจากกลุ่มปอเนาะซึ่งเป็นหลักสูตรที่พัฒนาจากการระดมความคิดเห็นระหว่างปอเนาะต่างๆ แม้ปอเนาะจะไม่มีหลักสูตรที่เป็นลายลักษณ์อักษร แต่ก็มีบางปอเนาะที่นำบางส่วนของหลักสูตรโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมาใช้ เพราะหลักสูตรของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามก็พัฒนามาจากหลักสูตรปอเนาะเดิม (อิบราฮีม ณรงค์รักษาเขต. 2549 : 78-79) รายละเอียดของสถาบันศึกษาปอเนาะในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปรากฏดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 สถาบันศึกษาปอเนาะในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

เขตพื้นที่	จำนวนสถาบันศึกษาปอเนาะ (แห่ง)	จำนวนนักเรียน (คน)	จำนวนครู (คน)
ยะลา 1	65	3,654	259
ยะลา 2	26	1,840	140
ยะลา 3	2	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
ปัตตานี 1	81	5,091	288
ปัตตานี 2	97	6,067	290
ปัตตานี 3	37	2,251	110
นราธิวาส 1	20	1,161	62
นราธิวาส 2	17	1,400	60
นราธิวาส 3	12	1,251	41
สงขลา 3 (4 อำเภอ)	33	1,640	75
สตูล	1	43	4
รวม	391	24,398	1,329

ที่มา : ศูนย์สารสนเทศทางการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้. (2551). **สภาพการจัดการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีการศึกษา2550**. ยะลา: ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้.

4.3 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นสถาบันการศึกษาที่วิวัฒนาการมาจากปอเนาะดั้งเดิมซึ่งจัดการเรียนการสอนโดยไม่มี การวัดและประเมินผล ไม่มีชั้นเรียน ในอดีตเมื่อปอเนาะถูกมอง ในแง่ลบ จึงก่อให้เกิดความพยายามจากภาครัฐที่จะให้ปอเนาะมา จดทะเบียนกับภาครัฐ ในปี พ.ศ. 2501 สมัยรัฐบาลของจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ มีการกำหนดให้ปรับปรุงการศึกษาในส่วนภูมิภาค ขึ้น โดยให้ภาคการศึกษา 2 ให้รับผิดชอบและดูแลการศึกษาใน สิ่งจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาสและสตูล เพื่อวางแผนการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่แห่งนี้ โดยมีปอเนาะเป็น เป้าหมายสำคัญที่จะต้องพัฒนา เพราะการจัดการศึกษาปอเนาะ สมัยนั้นในสายตาของภาครัฐถือว่าการจัดการศึกษาที่ล่าช้าหลัง กว่าสถาบันอื่นๆ (สถาบันเอเชียศึกษา. 2549. 64 ; วินิจ สังขรัตน์. 2544 : 96) ประกอบกับปัญหาความปลอดภัยมั่นคงของชาติ เพราะปอเนาะไม่ได้จดทะเบียน ไม่มีการควบคุมดูแล ภาครัฐจึงมี ความสนใจและพยายามปรับปรุงปอเนาะซึ่งเป็นสถาบันทาง การศึกษาของชาวไทยเชื้อสายมลายูให้มาอยู่ภายใต้กฎหมาย โรงเรียนราษฎร์โดยเรียกว่าโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม เพื่อที่ทางรัฐบาลจะสามารถควบคุมดูแลการเรียนการสอน หลักสูตร และการวัดและประเมินผลได้ (อรณพ เนียมคง. 2538 : 52)

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยกระทรวงศึกษาธิการร่วมกับกระทรวงมหาดไทยได้จัดสัมมนาเพื่อปรับปรุงปอเนาะภาคใต้ มีมติให้มีการจดทะเบียนปอเนาะต่อกระทรวงศึกษาธิการในช่วงระยะเวลา พ.ศ. 2504-2509 โดยเมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2504 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการปรับปรุงส่งเสริมปอเนาะในภาคการศึกษา 2 พ.ศ. 2504 ซึ่งนับเป็นการพัฒนาปอเนาะไปสู่ระบบการจัดการเรียนการสอนหรือเป็นการจัดระบบการศึกษาเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2497 การจดทะเบียนปอเนาะตามระเบียบนี้กำหนดให้ปอเนาะที่จะได้รับการส่งเสริมหรือช่วยเหลือจากทางราชการต้องจดทะเบียนเป็นสถานศึกษาวิชาศาสนาให้ถูกต้องและการจดทะเบียนให้เป็นไปตามความสมัครใจของโต๊ะครู ผลการใช้ระเบียบนี้ ปรากฏว่าเมื่อสิ้นปี พ.ศ. 2507 มีปอเนาะในภาคการศึกษา 2 มาจดทะเบียนกับทางราชการจำนวน 171 ราย ปอเนาะที่จดทะเบียนแล้วได้มีความสนใจที่จะปรับปรุงกิจกรรม อาคาร สถานที่สอน หลักสูตรการเรียนการสอน มีชั้นเรียน และมีการวัดผล และในปี 2508 รัฐบาลมีความเห็นว่าควรส่งเสริมปอเนาะที่จดทะเบียนแล้วให้แปรสภาพเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม ต่อมาเมื่อวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2509 คณะรัฐมนตรีได้มีมติห้ามจัดตั้งปอเนาะขึ้นมาใหม่ตามข้อเสนอแนะของสภาความมั่นคงแห่งชาติ และให้

ปอเนาะที่จดทะเบียนแล้วจะต้องมาขอจัดตั้งเป็นโรงเรียนราษฎรสอนศาสนาอิสลามภายในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2514 และในปี 2526 โรงเรียนราษฎรสอนศาสนาอิสลามได้เปลี่ยนเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 (อรรถพ เนียมคง. 2538 : 42-43 ; อิบราเฮ็ม ณรงค์รักษาเขต. 2549 : 63-65)

สำหรับสาเหตุที่ปอเนาะยอมเปลี่ยนเป็นโรงเรียนราษฎรสอนศาสนาอิสลามก็เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับทางราชการ เมื่อทางราชการให้โอกาสในการจดทะเบียนเป็นไปตามความสมัครใจมิได้เป็นการบังคับ และทางราชการไม่มีการบังคับในการสอนวิชาศาสนาในปอเนาะ นอกจากนี้ทางราชการให้การสนับสนุนทางด้านการเงิน วัสดุอุปกรณ์การศึกษาให้แก่ปอเนาะที่จดทะเบียนหลังจากที่ปอเนาะได้แปรสภาพเป็นโรงเรียนราษฎรสอนศาสนาอิสลามและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามแล้ว หลักสูตรของปอเนาะเดิมซึ่งไม่เป็นลายลักษณ์อักษรได้ถูกพัฒนาให้เป็นหลักสูตรที่เป็นลายลักษณ์อักษร หลักสูตรที่เป็นลายลักษณ์อักษร ได้แก่ หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. 2504 หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. 2513 หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. 2523 หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. 2535 หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. 2540 หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. 2546 (อิบราเฮ็ม ณรงค์รักษาเขต. 2549 : 65-66)

ในส่วนของการอุดหนุนโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามนั้น คณะอนุกรรมการศึกษาวิถีสอนศาสนาเพื่อพัฒนาเพื่อความมั่นคงของมนุษย์ (2549 : 53 - 54) ได้สรุปการอุดหนุนของรัฐบาลแก่ปอเนาะที่แปรสภาพเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามจนถึง ปี 2525 ซึ่งมีการเปลี่ยนเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ดังนี้

การอุดหนุนของรัฐบาลที่ให้แก่ปอเนาะที่แปรสภาพเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามในช่วงระหว่างปี 2509 -2511 ที่แต่ละโรงเรียนจะได้รับนั้นประกอบด้วย

1. ให้เงิน 10,000 บาทในปีแรกที่ขอจัดตั้ง
2. ให้ครูช่วยสอนวิชาสามัญ 1 คน
3. ให้เงินทุนปีละ 3,000 บาทในปีถัดไป และ
4. ให้การผ่อนผันเรื่องคุณสมบัติบางประการของเจ้าของผู้จัดการ ครูใหญ่ และครูโดยไม่ต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์

อย่างไรก็ตามในปี พ.ศ. 2510 กระทรวงศึกษาธิการได้ประชุมร่วมกับกระทรวงมหาดไทยเพื่อพิจารณามติคณะรัฐมนตรีและประเมินผลการดำเนินงานปรับปรุงปอเนาะให้เป็นโรงเรียนราษฎร์ซึ่งได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2508 โดยมีมติให้ขยายเวลาการแปรสภาพออกไปเป็นให้เสร็จสิ้นภายในวันที่ 15 มิถุนายน 2514 และให้โรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามที่จัดตั้งภายในเดือนกันยายน 2512 ได้รับเงินอุดหนุนดังนี้

1. ให้เงิน 10,000 บาทในปีแรกที่ขอจัดตั้ง
2. ให้ครูช่วยสอนวิชาสามัญ โดยใช้เกณฑ์ถ้าสถานศึกษานักเรียน 50-149 คนให้ครู 1 คน มีนักเรียน 150-299 คนให้ครู 2 คน และมีนักเรียน 300-499 คนให้ครู 3 คน และ
3. ให้เงินเพื่อการดำรงอยู่ปีละ 3,000 บาทเป็นเวลา 2 ปี ต่อมาในเดือนกันยายน 2513 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้ "โครงการอุดหนุนโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2513" โครงการดังกล่าวนี้มุ่งเน้นที่จะส่งเสริมการเรียนการสอนในวิชาสามัญและศาสนาให้ได้ผลดีตามแผนการศึกษาแห่งชาติและแผนการพัฒนาภาคใต้ การอุดหนุนของรัฐบาลอยู่ในรูปของ 1) การเงิน 2) บุคลากรครู และ 3) อุปกรณ์การเรียนการสอน การให้อุดหนุนในส่วนนี้แตกต่างจากเมื่อครั้งอุดหนุนเพื่อให้แปรสภาพ กล่าวคือการอุดหนุนในครั้งนี้มีสูตรการคำนวณว่าโรงเรียนใดจะได้รับการอุดหนุนประเภทใดเป็นจำนวนเท่าใดนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะและจำนวนนักเรียนของแต่ละโรงเรียน

หลังจากนั้นในปี 2517 กระทรวงศึกษาธิการได้จัดโครงการทดลองโรงเรียนพีเลียงโดยคัดเลือกโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส เป็นโรงเรียนพีเลียงเพื่อร่วมในการปรับปรุงส่งเสริมการสอนโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม ขณะที่รัฐบาลก็ได้อุดหนุน

ด้านการเงิน ด้านบุคลากรโดยส่งครูไปช่วยสอนวิชาสามัญ และวิชาชีพ และอุดหนุนในด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน

ในปี 2520 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้ "โครงการอุดหนุนโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2520-2524" การอุดหนุนตามโครงการดังกล่าวนี้ สามารถจำแนกออกได้เป็น 5 ด้าน คือ 1) การเงิน 2) บุคลากร 3) อุปกรณ์การเรียนการสอน 4) ให้สิทธิบางประการ และ 5) วิทยาการสงเคราะห์

ในปี 2525 รัฐบาลได้ออก "พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525" ให้โรงเรียนราษฎร์ประเภทต่างๆ ที่จัดตั้งตามกฎหมายเดิมคือพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2497 เป็นโรงเรียนเอกชนตามพระราชบัญญัติใหม่นี้ โรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามจึงเปลี่ยนเป็น "โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม" โดยที่การอุดหนุนจากรัฐบาลประกอบด้วย 1) การเงิน 2) บุคลากร 3) อุปกรณ์การเรียนการสอน 4) วิทยาการสงเคราะห์ และ 5) อื่นๆ

สำหรับการอุดหนุนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในปัจจุบันมีรายละเอียด ดังนี้

ในปีงบประมาณ 2547 เพื่อให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการพัฒนาตามยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ กระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2547 (2548 : 16-17) กำหนด

ให้สำนักงานบริหารคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ส่งเสริมและสนับสนุนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ดังต่อไปนี้

1. การส่งเสริมและสนับสนุนด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน
2. ส่งเสริมและสนับสนุนด้านวัสดุและครุภัณฑ์
3. ส่งเสริมและสนับสนุนด้านอาคารสถานที่
4. ส่งเสริมและสนับสนุนด้านอื่นๆ

ในปี 2548 สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ได้ประกาศใช้ "ประกาศสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนเรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียนเอกชนเป็นบัตรค่าเล่าเรียน พ.ศ. 2548" ระเบียบดังกล่าวกำหนดหลักเกณฑ์ว่า โรงเรียนที่มีสิทธิได้รับการอุดหนุนเป็นบัตรค่าเล่าเรียน (อุดหนุนรายหัว 100%) คือโรงเรียนตามมาตรา 15 (1) ที่เปิดสอนวิชาศาสนาอิสลามควบคู่วิชาสามัญที่มีมูลนิธิหรือมัสยิดเป็นผู้รับใบอนุญาต และที่เป็นโรงเรียนเอกชนการกุศล รวมทั้งโรงเรียนตามมาตรา 15(3)

ตารางอัตราการอุดหนุนเป็นเงินค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียน แนนทำยประกาศฯ ในส่วนของการอุดหนุนนักเรียนในโรงเรียนเอกชนการกุศลและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามของ มัสยิดหรือมูลนิธิ มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 5 การอุดหนุนนักเรียนในโรงเรียนเอกชนการกุศล และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามของมัธยมหรือมูลนิธิ

หน่วย : บาท/คน/ปี

ระดับการศึกษา	ค่าใช้จ่ายพื้นฐาน	เงินเดือนครู	อุดหนุนสมทบ	รวมอัตราการอุดหนุน
ก่อนประถมศึกษา	600	3,860	4,960	9,420
ประถมศึกษา	1,100	3,860	4,460	9,420
มัธยมศึกษาตอนต้น	1,800	4,825	3,900	10,525
มัธยมศึกษาตอนปลาย	2,700	4,825	3,900	11,425

หมายเหตุ :

- โรงเรียนเอกชนที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษา ได้รับการอุดหนุนเป็นเงินค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียนเฉพาะระดับชั้นอนุบาล 2 และ 3
- ตารางนี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2548

ที่มา : ประกาศสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการอุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียนเอกชน เป็นบัตรค่าเล่าเรียน พ.ศ. 2548. (2548, 29 ธันวาคม).

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 122 ตอนที่ 125 ง. หน้า 57-62.

ในปี 2550 เพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุนครูสอนศาสนา
ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มาตรา 15(1) และ (2) เช่น
เดียวกับศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) กระทรวง
ศึกษาธิการประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการ
อุดหนุนเป็นค่าตอบแทนครูสอนศาสนาในโรงเรียนเอกชนสอน
ศาสนาอิสลาม มาตรา 15(1) และ (2) และการอุดหนุนเป็นค่าบริหาร
จัดการโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มาตรา 15(2) ในจังหวัด
ชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2550 โดยกำหนดการอุดหนุนครูและค่า
บริหารจัดการโรงเรียนเป็น 2 ประเภทดังนี้ (ระเบียบกระทรวง
ศึกษาธิการว่าด้วย การอุดหนุนเป็นค่าตอบแทนครูสอนศาสนาใน
โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม... 2551 : 4-5)

1. การอุดหนุนเป็นค่าตอบแทนครูสอนศาสนาใน
โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมาตรา 15 (1) และ (2)

2. การอุดหนุนเป็นค่าบริหารจัดการและค่าตอบแทนครู
สอนศาสนาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาในโรงเรียนเอกชนสอน
ศาสนาอิสลามที่สอนศาสนาอย่างเดียว ตามมาตรา 15(2)

ในขณะเดียวกันสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริม
การศึกษาเอกชนก็ได้ประกาศใช้ "ประกาศสำนักงานคณะ
กรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ
และเงื่อนไข การอุดหนุนเป็นค่าตอบแทนครูสอนศาสนาใน
โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มาตรา 15(1) และ (2) และการ
อุดหนุนเป็นค่าบริหารจัดการโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

มาตรา 15(2) แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2550" เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2550 สารสำคัญของหลักเกณฑ์การอุดหนุนมีดังนี้ (ประกาศสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การอุดหนุนเป็นค่าตอบแทนครูสอนศาสนา... 2551 : 50-52)

1. ครูที่มีสิทธิได้รับการอุดหนุนจะต้องเป็นครูสอนศาสนาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มาตรา 15(1) ที่เปิดสอนวิชาสามัญควบคู่วิทยาศาสตร์หรือเป็นครูสอนศาสนาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มาตรา 15(2) ที่เปิดทำการสอนวิชาศาสนาอย่างเดียว

2. โรงเรียนที่มีสิทธิได้รับการอุดหนุนเป็นค่าบริหารจัดการ ต้องเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมาตรา 15 (2) และเปิดทำการสอนวิชาศาสนาอย่างเดียว

การอุดหนุนเป็นค่าตอบแทนครูสอนศาสนาในโรงเรียนเอกชนมาตรา 15 (1) เป็นไปตามตารางที่ 6 ดังนี้

ตารางที่ 6 การอุดหนุนเป็นค่าตอบแทนครูสอนศาสนาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคู่วิชาสามัญมาตรา 15(1)

ที่	จำนวนนักเรียน (คน)	จัดสรรค่าตอบแทนครูสอนศาสนา (คน)	ค่าตอบแทนคนละ/เดือน (บาท)	รวมเป็นเงิน (บาท)
1.	ไม่เกิน 80 คน	2	2,000	4,000
2.	81- 120 คน	3	2,000	6,000
3.	121 คนขึ้นไป	4	2,000	8,000

ที่มา : ประกาศสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การอุดหนุนเป็นค่าตอบแทน ครูสอนศาสนาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มาตรา 15(1) และ (2) และการอุดหนุนเป็นค่าบริหารจัดการโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมาตรา 15(2) แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2550. (2551, 18 กุมภาพันธ์). **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 125 ตอนพิเศษ 35 ง. หน้า 51.

การอุดหนุนเป็นค่าตอบแทนครูสอนศาสนา และค่าบริหารจัดการโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมาตรา 15(2) ที่สอนศาสนาอย่างเดียว เป็นไปตามตารางที่ 7 ดังนี้

ตารางที่ 7 การอุดหนุนเป็นค่าตอบแทนครูสอนศาสนา และค่าบริหารจัดการโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มาตรา 15(2)

ที่	จำนวนนักเรียน (คน)	จัดสรรค่าตอบแทนครูสอนศาสนา (คน)	ค่าตอบแทนครูคนละ/เดือน (บาท)	ค่าบริหารจัดการโรงเรียน/เดือน (บาท)	รวมเป็นเงิน (บาท)
1.	ไม่เกิน 80 คน	2	2,000	1,000	5,000
2.	81- 120 คน	3	2,000	1,000	7,000
3.	121 คนขึ้นไป	4	2,000	1,000	9,000

ที่มา : ประกาศสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การอุดหนุนเป็นค่าตอบแทน ครูสอนศาสนาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มาตรา 15(1) และ (2) และการอุดหนุนเป็นค่าบริหารจัดการโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมาตรา 15(2) แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2550. (2551, 18 กุมภาพันธ์). **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 125 ตอนพิเศษ 35 ง. หน้า 51

รายละเอียดของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปรากฏดังตารางที่ 8 ดังนี้

ตารางที่ 8 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้

เขตพื้นที่	โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคู่วิชาสามัญ			โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาเพียงอย่างเดียว		
	จำนวน (แห่ง)	จำนวนนักเรียน (คน)	จำนวนครู (คน)	จำนวน (แห่ง)	จำนวนนักเรียน (คน)	จำนวนครู (คน)
ยะลา 1	23	28,344	1,878	32	1,329	183
ยะลา 2	17	5,451	516	5	655	32
ยะลา 3	7	1,330	338	-	-	-
ปัตตานี 1	22	23,240	1,226	18	1,677	108
ปัตตานี 2	26	13,578	1,030	13	996	93
ปัตตานี 3	14	12,655	966	2	164	7
นราธิวาส 1	30	16,398	1,363	3	205	-
นราธิวาส 2	9	7,154	510	-	-	-
นราธิวาส 3	9	7,265	553	-	-	-
สงขลา 3 (4 อำเภอ)	29	15,072	424	-	-	-
สตูล	16	8,001	509	2	100	7
รวม	202	138,488	9,313	75	5,126	430

ที่มา : ศูนย์สารสนเทศทางการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้. (2551). **สภาพการจัดการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีการศึกษา 2550** ยะลา: ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้.

4.4 สถาบันอุดมศึกษาอิสลาม

นอกเหนือจากสถาบันการศึกษาต่างๆ ที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังมีสถาบันการศึกษาพิเศษและหลักสูตรการศึกษาพิเศษที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลามในระดับอุดมศึกษานั้นก็คือวิทยาลัยอิสลามยะลา(มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา) และวิทยาลัยอิสลามศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี

สำหรับวิทยาลัยอิสลามยะลานั้น เป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ได้รับอนุมัติให้จัดตั้งจากทบวงมหาวิทยาลัยในปี 2541 โดยทบวงมหาวิทยาลัยได้ออกใบอนุญาตที่ 4/ 2541 ลงวันที่ 3 เมษายน 2541 อนุญาตให้มูลนิธิเพื่อการอุดมศึกษาอิสลามภาคใต้จัดตั้งวิทยาลัยอิสลามยะลา ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ตำบลบุดี อำเภอเมืองจ. ยะลา (ประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. 2541 : 11) ในระยะแรกของการจัดตั้งนั้นวิทยาลัยอิสลามยะลาได้รับเงินสนับสนุนด้านอาคารและสิ่งก่อสร้างจากธนาคารอิสลามเพื่อการพัฒนา (Islamic Development Bank) และได้รับเงินสนับสนุนด้านการบริหารงานจากองค์การสงเคราะห์มุสลิมนานาชาติ (International Islamic Relief Organization) และประเทศอื่นๆ รวมเป็นเงินจำนวนประมาณ 300 ล้านบาท สำหรับหลักสูตรการเรียนการสอนในปัจจุบัน (มกราคม 2549) ของวิทยาลัยอิสลามยะลาประกอบด้วยหลักสูตรในระดับ

ปริญญาตรี 6 สาขาวิชา ได้แก่ 1) สาขาวิชาชะรีอะฮ์ (กฎหมายอิสลาม) 2) สาขาวิชาอูศูลิตดีน (หลักการศาสนาอิสลาม) 3) สาขาวิชาภาษาอาหรับ 4) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ 5) สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเงินอิสลาม และ 6) สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ หลักสูตรในระดับบัณฑิตศึกษา มีทั้งสิ้น 3 หลักสูตร คือในระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตมี 1 สาขาวิชาคือ การสอนอิสลามศึกษา และในระดับปริญญาโท มี 2 สาขาวิชา คือ 1) สาขาวิชาชะรีอะฮ์ และ 2) สาขาวิชาประวัติศาสตร์และอารยธรรมอิสลาม นักศึกษาของวิทยาลัยอิสลามยะลานั้นมาจากทั้งในแถบภาคใต้และภาคอื่นๆ ของประเทศไทย และมาจากต่างประเทศ เช่น จีน กัมพูชา เวียดนาม เป็นต้น (คณะอนุกรรมการศึกษาวิถีสู่การพัฒนาเพื่อความมั่นคงของมนุษย์. 2549 : 65-66) และตั้งแต่วันที่ 14 มิถุนายน 2550 เป็นต้นไป วิทยาลัยอิสลามยะลา ได้เปลี่ยนประเภทเป็นมหาวิทยาลัย ใช้ชื่อว่า มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา ตั้งอยู่เลขที่ 203 หมู่ที่ 7 ถนนยะลา-รามัน ตำบลบุดี อำเภอเมืองจังหวัดยะลา (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การเปลี่ยนประเภทวิทยาลัยอิสลามยะลาเป็นมหาวิทยาลัย. 2550 : 23)

ในกรณีของวิทยาลัยอิสลามศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีได้จัดตั้งขึ้นเมื่อปี 2523 ในรูปของหลักสูตรอิสลามศึกษาภายใต้คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ต่อมาในปี 2532 ทบวงมหาวิทยาลัยได้อนุมัติให้เป็นวิทยาลัยอิสลามศึกษาและมีฐานะเป็นคณะหนึ่งของมหาวิทยาลัย

โดยออกเป็น "พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งส่วนราชการในมหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์ ทบวงมหาวิทยาลัย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2532" ทั้งนี้
เพื่อตอบสนองนโยบายที่จะขยายงานทางด้านการศึกษา การเรียนการสอน
การให้บริการวิชาการแก่สังคม และการค้นคว้าวิจัยด้านวิชา
ศาสนาอิสลามและศิลปวิทยาการเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม (พระราช
กฤษฎีกาจัดตั้งส่วนราชการในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ทบวงมหาวิทยาลัย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2532. 2532 : 8-11) สำหรับ
การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันมีทั้งในระดับปริญญาตรี
ประกาศนียบัตรบัณฑิต และปริญญาโท โดยแบ่งออกเป็นแผนก
ต่างๆ ได้ดังนี้ คือ 1) แผนกวิชาอิสลามศึกษา 2) แผนกวิชา
กฎหมายอิสลาม 3) แผนกวิชาเศรษฐศาสตร์และการจัดการ
ในอิสลาม 4) แผนกวิชาครุศาสตร์อิสลาม 5) แผนกวิชาตะวันออก
กลางศึกษา 6) แผนกวิชาบัณฑิตวิทยาลัย แผนกวิชาบัณฑิต
วิทยาลัยนี้ได้จัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาโทและจำแนก
ออกเป็นสาขาวิชาดังนี้ 1) สาขาวิชาชะรีอะฮ์ (กฎหมายอิสลาม)
2) สาขาวิชาอูศูลลุดดีน (หลักการศาสนาอิสลาม) 3) สาขา
วิชาครุศาสตร์อิสลาม และ 4) สาขาวิชาประวัติศาสตร์และ
อารยธรรมอิสลาม (คณะอนุกรรมการศึกษาวิถีทางพัฒนาเพื่อ
ความมั่นคงของมนุษย์. 2549 : 66)

4.5 สรุป

สถาบันการศึกษาอิสลามที่กล่าวมาข้างต้นเป็นสถาบันการศึกษาที่เป็นตัวขับเคลื่อนสังคมมุสลิมที่สำคัญ และถือเป็นสถาบันการศึกษาที่มีความแตกต่างจากบริบทสังคมส่วนใหญ่ทั่วไป ซึ่งรัฐบาลได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาสถาบันดังกล่าวมาโดยตลอด โดยเฉพาะปอเนาะซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนามานับแต่อดีต ความพยายามดังกล่าวส่งผลให้มีการแปรสภาพปอเนาะเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในที่สุด และปอเนาะในปัจจุบันบางส่วนก็มาจดทะเบียนขึ้นเป็นสถาบันศึกษาปอเนาะ ปัจจุบันรัฐบาลให้การสนับสนุนช่วยเหลือสถาบันศึกษาอิสลามดังกล่าวในหลายรูปแบบทั้งในรูปของเงินอุดหนุนรายหัว ค่าตอบแทนครูผู้สอน/โต๊ะครู /ผู้ช่วยโต๊ะครู ค่าบริหารจัดการมัสยิด/สถาบันศึกษาปอเนาะ ลักษณะของการอุดหนุนจะแตกต่างกันไปตามประเภทของสถานศึกษาโดยมุ่งหวังที่จะพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพและให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

สถาบันการศึกษาอิสลามเหล่านี้มีอิทธิพลสำคัญตลอดช่วงชีวิตวัยเรียนของนักเรียนไทยเชื้อสายมลายูในพื้นที่ในทุกระดับการศึกษา กล่าวคือในระดับประถมศึกษาถึงแม้นักเรียนไทยเชื้อสายมลายูส่วนใหญ่ที่เรียนในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐบาล แต่เนื่องจากความเข้มข้นมีค่อนข้างน้อยของการเรียนวิชา

ที่เกี่ยวกับศาสนาในโรงเรียนของรัฐ ผู้ปกครองจึงมักส่งบุตรหลานไปเรียนศาสนาขั้นต้นหรือขั้นพื้นฐานเพิ่มเติมในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) เมื่อถึงระดับมัธยมศึกษา นักเรียนไทยเชื้อสายมลายูส่วนใหญ่จะย้ายไปเรียนต่อในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเนื่องจากการเรียนการสอนวิชาศาสนาที่เข้มข้นกว่า และเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียนไทยเชื้อสายมลายูที่ต้องการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ส่วนหนึ่งจะเข้าเรียนในสถาบันอุดมศึกษาอิสลามซึ่งทำให้ตนสามารถดำรงชีวิตตามวิถีทางศาสนาได้อย่างเคร่งครัด สถาบันอุดมศึกษาอิสลามในประเทศที่จดทะเบียนเป็นทางการมีอยู่เพียงสองแห่ง คือ วิทยาลัยอิสลามศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และ มหาวิทยาลัยอิสลามยะลาซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

สถาบันการศึกษาอิสลามดังกล่าวมีความสำคัญ และมีความเหมาะสมกับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รัฐควรให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ และพัฒนาบนความเข้าใจและยอมรับในความแตกต่างทางศาสนา วัฒนธรรม วิถีคิดที่มีความแตกต่าง ให้เป็นประโยชน์ต่อเยาวชนและประเทศชาติ

บทที่ 5

สภาพปัจจุบันการจัดการศึกษา ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

สาระในบทนี้เป็นการนำเสนอสภาพปัจจุบันการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในประเด็นเกี่ยวกับจำนวนสถานศึกษา จำนวนนักเรียน นักศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และผลการประเมินภายนอกสถานศึกษาระดับขั้นพื้นฐานรอบแรก ดังมีรายละเอียดตามลำดับดังนี้

5.1 จำนวนสถานศึกษา

การจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีรูปแบบที่หลากหลาย มีการจัดการศึกษาในสถานศึกษาหลายประเภท จากข้อมูลของสำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ข้อมูลจากศูนย์สารสนเทศทางการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษา

จังหวัดชายแดนภาคใต้ ข้อมูลจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วน
ท้องถิ่น และข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
พบว่าในจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส สตูลและ 4 อำเภอใน
จังหวัดสงขลา คือ อำเภอเทพา อำเภอสะบ้าย้อย อำเภอนาทวี
และอำเภอจะนะ มีสถานศึกษาประมาณ 4,297 แห่ง โดยมีสถาน
ศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
จำนวน 1,268 แห่ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 39 แห่ง
สถานศึกษาภายใต้การกำกับดูแลของสำนักบริหารงานคณะ
กรรมการการส่งเสริมการศึกษาเอกชนที่จัดการศึกษาประเภท
ในระบบ จำแนกเป็นโรงเรียนสามัญ 15 (1) มี 76 แห่ง โรงเรียนที่
สอนศาสนา/สามัญ 15 (1) มี 202 แห่ง และโรงเรียนการกุศล 15 (3)
มี 3 แห่ง สำหรับโรงเรียนเอกชนที่จัดการศึกษาประเภทนอกระบบ
จำแนกเป็น โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาเพียงอย่างเดียว 15 (2) มี
75 แห่ง สถาบันศึกษาปอเนาะ มี 391 แห่ง ศูนย์การศึกษาอิสลาม
ประจำมัสยิด (ตาดีกา) มี 2,135 แห่ง สถานศึกษาเรอาญะฮ์มี 44 แห่ง
นอกจากนี้ยังมีสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาในสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) สำนักงานคณะกรรมการ
การอุดมศึกษา (สกอ.) สำนักบริหารงานคณะกรรมการการส่งเสริม
การศึกษาเอกชน (สช.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน (สพฐ.) และกระทรวงสาธารณสุข รวม 28 แห่ง และมีสถาบัน
อุดมศึกษาของรัฐบาลในสังกัดสกอ. 7 แห่ง และสถาบันอุดมศึกษา
เอกชน 1 แห่ง รายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 9 ถึงตารางที่ 13

ตารางที่ 9 จำนวนสถานศึกษาสังกัด สพฐ. ปีการศึกษา 2550

จังหวัด	เขตพื้นที่			รวม
	1	2	3	
ยะลา	117	72	36	225
ปัตตานี	145	121	71	337
นราธิวาส	157	125	78	360
สงขลา	-	-	170	170
สตูล	176			176
รวม				1,268

ที่มา : สำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้. (2551). การพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีงบประมาณ 2551. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.

ตารางที่ 10 จำนวนสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ปีการศึกษา 2550

จังหวัด	โรงเรียนสังกัดอปท.		รวม
	เทศบาล	อบจ.	
ยะลา			12
อบจ.ยะลา	-	1	
นครยะลา	6	-	
เมืองเบตง	5	-	
ปัตตานี			13
อบจ.ปัตตานี	-	2	
เมืองปัตตานี	5	-	
ตำบลตะลุบัน	6	-	
นราธิวาส			10
เมืองนราธิวาส	6	-	
เมืองสุไหงโก-ลก	4	-	
สตูล			4
เมืองสตูล	4	-	
รวม	36	3	39

ที่มา : กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2550). สถิติข้อมูลการศึกษา
ท้องถิ่น โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปีการศึกษา
2550. กรุงเทพฯ : ส่วนแผนและงบประมาณทางการศึกษาท้องถิ่น
สำนักประสานและพัฒนการศึกษาท้องถิ่น.

ตารางที่ 11 จำนวนสถานศึกษาสังกัด สข. ปีการศึกษา 2550

สพท.	เอกชนในระบบ			เอกชนนอกระบบ				รวม
	สามัญ 15(1)	ศาสนา/ สามัญ 15 (1)	การ กุศล 15(3)	ศาสนา อย่าง เดียว 15 (2)	สถาบัน ศึกษา ปอเนาะ	ตา ติกา	เรา เภาะฮ์	
ยะลา 1	10	23	-	32	65	242	-	372
ยะลา 2	-	17	1	5	26	131	-	180
ยะลา 3	4	7	-	-	2	41	-	54
ปัตตานี 1	6	22	1	18	81	449	-	577
ปัตตานี 2	5	26	13	13	97	229	-	384
ปัตตานี 3	3	14	1	2	37	138	-	195
นราธิวาส 1	11	30	-	3	20	272	-	295
นราธิวาส 2	8	9	4	-	17	178	-	216
นราธิวาส 3	2	9	1	-	12	146	-	170
สงขลา 3	12	29	4	-	33	134	-	212
สตูล	15	16	6	2	1	175	44	259
รวม	76	202	31	75	391	2,135	44	2,954
รวม	309			2,645				

ที่มา : ศูนย์สารสนเทศทางการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้. (2551). **สภาพการ
จัดการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีการศึกษา 2550.** ยะลา :
ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้.

ตารางที่ 12 จำนวนสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาแยกตาม สังกัด ปีการศึกษา 2550

สังกัด	จังหวัด	สถานศึกษา	รวม
สำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา (สอศ.)	ยะลา	วิทยาลัยเทคนิคยะลา	18
		วิทยาลัยอาชีวศึกษายะลา	
		วิทยาลัยสารพัดช่างยะลา	
		วิทยาลัยการอาชีพเบตง	
		วิทยาลัยการอาชีพรามัน	
	ปัตตานี	วิทยาลัยเทคนิคปัตตานี	
		วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกปัตตานี	
		วิทยาลัยอาชีวศึกษาปัตตานี	
		วิทยาลัยประมงปัตตานี	
		วิทยาลัยการอาชีพปัตตานี	
	นราธิวาส	วิทยาลัยสารพัดช่างนราธิวาส	
		วิทยาลัยการอาชีพสุไหงโก-ลก	
	สงขลา	วิทยาลัยเทคนิคจะนะ	
		วิทยาลัยการอาชีพนาทวี	
	สตูล	วิทยาลัยเทคนิคสตูล	
		วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสตูล	
		วิทยาลัยการอาชีพละงู	

ตารางที่ 12 จำนวนสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาแยกตาม สังกัด ปีการศึกษา 2550 (ต่อ)

สังกัด	จังหวัด	สถานศึกษา	รวม
สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)	ปัตตานี สงขลา	วุฒิชัยวิทยา โพธิ์คีรีราชศึกษา สะบ้าย้อยวิทยา	3
สำนักงานคณะกรรมการ การอุดมศึกษา (สกอ.)	นราธิวาส	วิทยาลัยเทคนิคนราธิวาส วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี วิทยาลัยการอาชีพตากใบ	3
สำนักบริหารงาน คณะกรรมการ การส่งเสริมการศึกษา เอกชน (สช.)	ยะลา ปัตตานี	เทคนิคบริหารธุรกิจยะลา ผดุงประชาพาณิชยการ ยุวชิตบริหารธุรกิจปัตตานี	3
กระทรวงสาธารณสุข	ยะลา	วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร	1
รวม	28 (แห่ง)		

ที่มา : ศูนย์สารสนเทศทางการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้. (2551). **จำนวนสถานศึกษาที่เปิดสอนระดับอาชีวศึกษาแยกตามสังกัด ปีการศึกษา 2550.** ยะลา : ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้.

ตารางที่ 13 จำนวนสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษา

จังหวัด	ประเภท	รวม
จังหวัดยะลา 1. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา 2. วิทยาลัยชุมชนยะลา 3. มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา	รัฐบาล รัฐบาล เอกชน	3
จังหวัดปัตตานี 1. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 2. วิทยาลัยชุมชนปัตตานี	รัฐบาล รัฐบาล	2
จังหวัดนราธิวาส 1. มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ 2. วิทยาลัยชุมชนนราธิวาส	รัฐบาล รัฐบาล	2
จังหวัดสตูล 1. วิทยาลัยชุมชนสตูล	รัฐบาล	1
รวม	8 แห่ง	

หมายเหตุ : ยังมีสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
อีกหนึ่งแห่งคือ สถาบันพลศึกษา วิทยาเขตยะลา

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2551). **สถาบันอุดมศึกษา
ในสังกัด.** สืบค้นเมื่อ 2 กันยายน 2551 จาก <http://www.mua.go.th>

ข้อมูลจำนวนสถานศึกษาดังกล่าวข้างต้นสะท้อนสภาพสังคมแบบมุสลิมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ที่ศาสนาอิสลามมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนของพื้นที่นี้ในทุกๆ ด้าน รวมถึงด้านการศึกษา ซึ่งในทัศนะของอิสลาม มุสลิมที่ดีจะต้องเป็นผู้ที่ยึดมั่นกับหลักคำสอนของอิสลามเป็นวิถีในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง และการรู้จักศาสนาควรจะต้องผ่านกระบวนการการศึกษา ความจำเป็นของการศึกษาดังกล่าว เป็นแรงผลักดันสำคัญที่ก่อให้เกิดสถาบันการศึกษาด้านอิสลามในรูปแบบต่างๆ ทั้งที่อยู่ในระบบและนอกระบบและสถาบันอุดมศึกษาอิสลาม ซึ่งส่วนใหญ่มีการบริหารจัดการศึกษาโดยภาคเอกชน อย่างไรก็ตามหากพิจารณาจำนวนสถานศึกษาของภาครัฐก็มีอยู่ไม่น้อยเช่นกันทั้งสถานศึกษาของสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ซึ่งนับเป็นโอกาสดีของผู้เรียนในพื้นที่ที่มีสถานศึกษาหลากหลายให้เป็นทางเลือก

5.2 จำนวนนักเรียน

จังหวัดชายแดนภาคใต้มีจำนวนนักเรียนนักศึกษาในปีการศึกษา 2550 ประมาณ 858,738 คน มีจำนวนนักเรียนในโรงเรียนของภาครัฐ (สังกัดสพฐ.) ปีการศึกษา 2550 ทั้งสิ้น

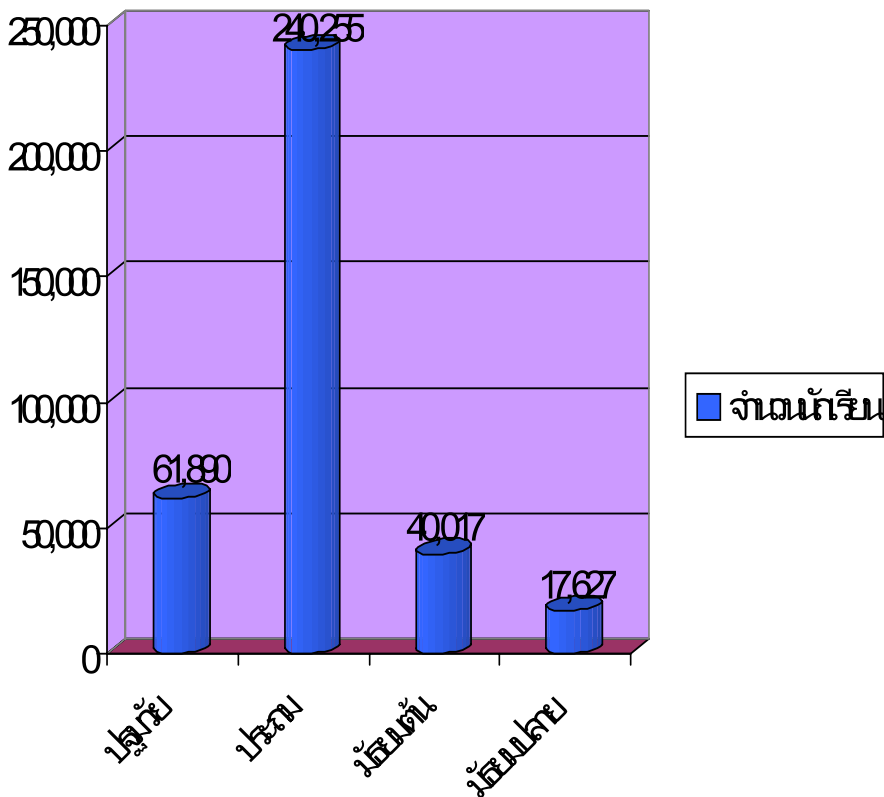
359,789 คน โดยมีนักเรียนในระดับประถมศึกษาในสัดส่วนมากที่สุด รองลงมาคือนักเรียนในระดับก่อนศึกษาและมีนักเรียนระดับมัธยมศึกษาน้อยที่สุดในขณะที่นักเรียนในโรงเรียนของภาคเอกชน ปีการศึกษา 2550 จากข้อมูลของศูนย์สารสนเทศทางการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า มีจำนวนนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาในสัดส่วนมากที่สุด คือ 118,826 คน รองลงมาคือระดับประถมศึกษาและก่อนประถมศึกษาตามลำดับ ในส่วนของนักเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีนักเรียนระดับประถมศึกษาในสัดส่วนมากที่สุดคือ 15,727 คน รองลงมาคือระดับก่อนประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตามลำดับ จากข้อมูลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าเมื่อนักเรียนเริ่มเข้าเรียนในระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา นักเรียนส่วนใหญ่เข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐ และด้วยวิถีชีวิตของชาวมุสลิมนักเรียนไทยเชื้อสายมลายูในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐดังกล่าวจะไปเรียนศาสนาตอนเย็นที่ตาดีกา ซึ่งหากเปรียบเทียบข้อมูลจำนวนของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐกับผู้เรียนในตาดีกาจะพบว่ามีใกล้เคียงกัน คือ 240,255 คน กับ 200,959 คน อย่างไรก็ตามเมื่อขึ้นชั้นมัศึกษานักเรียนส่วนใหญ่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้จะอยู่ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมากกว่าในโรงเรียนมัธยมของรัฐ

ตารางที่ 14 จำนวนนักเรียนในสังกัด สพฐ. จำแนกตามระดับ
การศึกษา ปีการศึกษา 2550

สพท.	จำนวนนักเรียน					รวม จังหวัด
	ก่อน ประถม	ประถม ศึกษา	ม.ต้น	ม.ปลาย	รวมเขต	
ยะลา 1	6,018	23,972	3,335	1,679	35,004	67,284
ยะลา 2	4,717	16,567	948	194	22,426	
ยะลา 3	1,737	5,699	1,636	782	9,854	
ปัตตานี 1	8,879	31,161	4,994	2,518	47,552	92,243
ปัตตานี 2	5,679	21,306	1,951	902	29,838	
ปัตตานี 3	3,135	10,641	729	348	14,853	
นราธิวาส 1	7,711	27,132	3,946	2,542	41,331	104,483
นราธิวาส 2	6,858	25,102	4,218	1,924	38,102	
นราธิวาส 3	5,152	17,661	1,729	508	25,050	
สงขลา (4อำเภอ)	4,597	36,313	7,643	2,090	50,643	50,643
สตูล	7,407	24,701	8,888	4,140	45,136	45,136
รวม	61,890	240,255	40,017	17,627		359,789

ที่มา : สำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้.
(2551). การพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ
จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีงบประมาณ 2551. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.

ภาพประกอบที่ 1 จำนวนนักเรียนในสังกัด สพฐ. จำแนกตามระดับการศึกษา ปีการศึกษา 2550

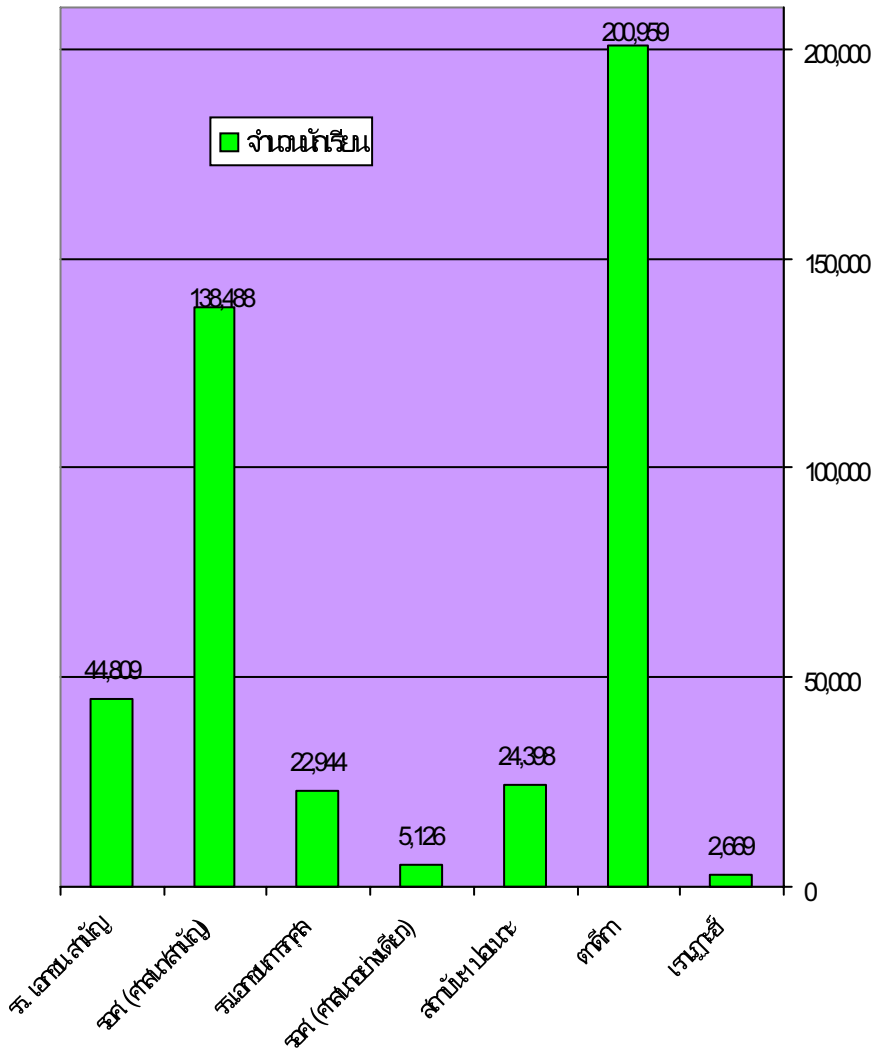

ตารางที่ 15 จำนวนนักเรียนในสังกัด สข. ปีการศึกษา 2550

สพท.	เอกชนในระบบ			เอกชนนอกระบบ				รวม
	สามัญ 15(1)	ศาสนา/ สามัญ 15 (1)	การ กุศล 15(3)	ศาสนา อย่าง เดียว 15 (2)	สถาบัน ศึกษา ปอเนาะ	ตา ติกา	เรา เภาะฮ์	
ยะลา 1	4,920	28,344	-	1,329	3,654	23,433	-	61,680
ยะลา 2	-	5,451	140	655	1,840	14,241	-	22,327
ยะลา 3	4,849	1,330	-	-	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	-	6,179
ปัตตานี 1	5,617	23,240	883	1,677	5,091	17,541	-	54,049
ปัตตานี 2	2,838	13,578	10,198	996	6,067	22,983	-	56,660
ปัตตานี 3	1,794	12,655	580	164	2,251	13,111	-	30,555
นราธิวาส 1	9,865	16,398	-	205	1,161	31,238	-	58,867
นราธิวาส 2	3,443	7,154	5,912	-	1,400	28,238	-	46,147
นราธิวาส 3	1,869	7,265	718	-	1,251	16,289	-	27,392
สงขลา 3	4,386	15,072	679	-	1,640	13,577	-	35,354
สตูล	5,228	8,001	3,834	100	43	20,308	2,669	40,183
รวม	44,809	138,488	22,944	5,126	24,398	200,959	2,669	439,393

ที่มา : ศูนย์สารสนเทศทางการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้. (2551). **สภาพการ
จัดการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีการศึกษา 2550.** ยะลา :
ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้.

ภาพประกอบที่ 2 จำนวนนักเรียนในสังกัด สช. ปีการศึกษา 2550

**ตารางที่ 16 จำนวนนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา
อิสลามควบคู่วิชาสามัญ 15(1) จำแนกตาม
ระดับการศึกษา ปีการศึกษา 2550**

สพท.	จำนวนนักเรียน					รวม จังหวัด
	ก่อน ประถม	ประถม ศึกษา	ม.ต้น	ม.ปลาย	รวมเขต	
ยะลา 1	3,032	5,549	11,198	8,565	28,344	35,125
ยะลา 2	353	504	3,121	1,473	5,451	
ยะลา 3	0	0	975	355	1,330	
รวม	3,385	6,053	15,294	10,393		
ปัตตานี 1	2,700	3,896	10,437	6,207	23,240	49,473
ปัตตานี 2	0	0	8,971	4,607	13,578	
ปัตตานี 3	0	0	6,961	5,694	12,655	
รวม	2,700	3,896	26,369	16,508		
นราธิวาส 1	0	0	10,646	5,752	16,398	30,817
นราธิวาส 2	0	0	4,745	2,409	7,154	
นราธิวาส 3	0	0	4,562	2,703	7,265	
รวม	0	0	19,953	10,864		
สงขลา (4อำเภอ)	2,062	2,655	6,697	3,658	15,072	15,072
สตูล	78	161	4,926	2,836	8,001	8,001
รวมทั้งหมด	8,225	12,765	73,239	44,259		138,488

ที่มา : ศูนย์สารสนเทศทางการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้. (2551). **จำนวนนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคู่วิชาสามัญ จำแนก รายชั้นเรียน ปีการศึกษา 2550.** ยะลา : ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้.

**ตารางที่ 17 จำนวนนักเรียนในโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญ
15(1) จำแนกตามระดับการศึกษา ปีการศึกษา
2550**

สพท.	จำนวนนักเรียน					รวม จังหวัด
	ก่อน ประถม	ประถม ศึกษา	ม.ต้น	ม.ปลาย	รวมเขต	
ยะลา 1	1,722	2,897	301	0	4,920	9 7 6 9
ยะลา 2	0	0	0	0	0	
ยะลา 3	1,457	2,691	610	91	4,849	
รวม	3,179	5,588	911	91		
ปัตตานี 1	2,044	3,469	104	0	5,617	10,249
ปัตตานี 2	1,047	1,791	0	0	2,838	
ปัตตานี 3	1,069	725	0	0	1,794	
รวม	4,160	5,985	104	0		
นราธิวาส 1	3,326	6,449	90	0	9,865	15 1 7 7
นราธิวาส 2	1,665	1,646	132	0	3,443	
นราธิวาส 3	768	1,101	0	0	1,869	
รวม	5,759	9,196	222	0		
สงขลา (4อำเภอ)	1,822	2,564	0	0	4,386	4,386
สตูล	1,969	3,259	0	0	5,228	5,228
รวมทั้งหมด	16,889	26,592	1,237	91		44,809

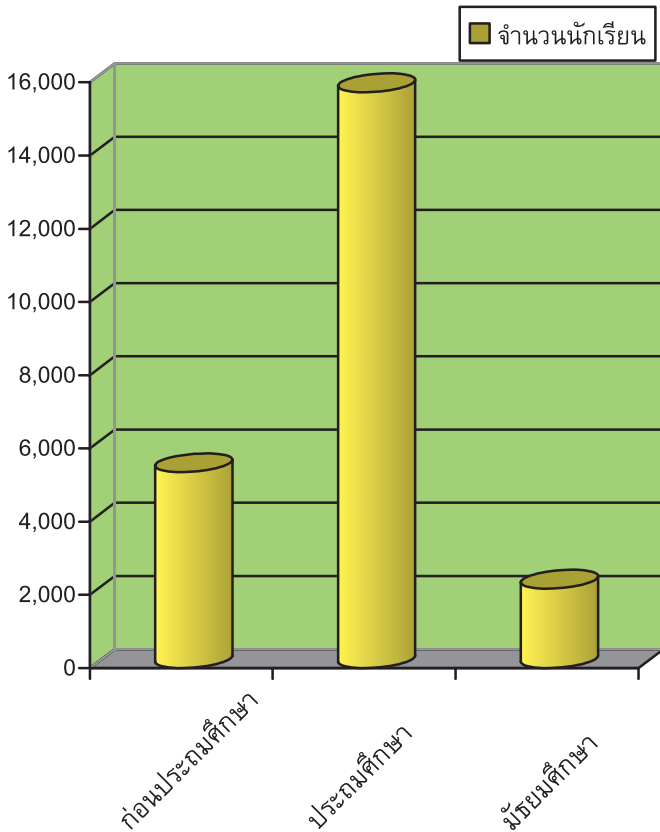
ที่มา : ศูนย์สารสนเทศทางการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้. (2551). **จำนวน
นักเรียนในโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญจำแนกรายชั้นเรียน
ปีการศึกษา 2550**. ยะลา : ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัด
ชายแดนภาคใต้.

ตารางที่ 18 จำนวนนักเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปีการศึกษา 2550

จังหวัด	โรงเรียนสังกัดอปท.		จำนวนนักเรียน			รวมนักเรียน
	เทศบาล	อบจ.	ก่อน ประถม ศึกษา	ประถม ศึกษา	มัธยม ศึกษา	
ยะลา	11	1	1,518	4,061	464	6,043
ปัตตานี	11	2	1,514	5,421	546	7,481
นราธิวาส	10	-	1,797	4,564	868	7,229
สตูล	4	-	522	1,681	291	2,494
รวม	36	3	5,351	15,727	2,169	23,247

ที่มา : กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2550). สถิติข้อมูลการศึกษา
ท้องถิ่นโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปีการศึกษา
2550. กรุงเทพฯ : ส่วนแผนและงบประมาณทางการศึกษาท้องถิ่น
สำนักประสานและพัฒนาการศึกษาท้องถิ่น.

ภาพประกอบที่ 3 จำนวนนักเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปีการศึกษา 2550

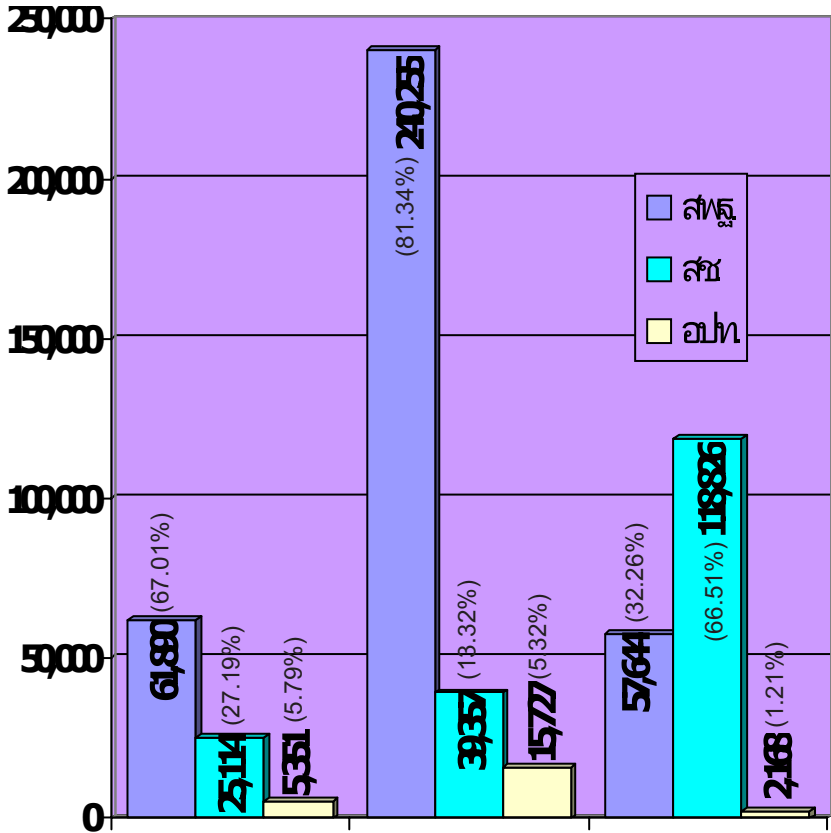
ตารางที่ 19 จำนวนนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสังกัด ปีการศึกษา 2550

จังหวัด	จำนวนนักเรียน											
	ก่อนประถมฯ			ประถมศึกษา			มัธยมต้น			มัธยมปลาย		
	สพฐ. ¹	สช. ²	อปท. ³	สพฐ. ¹	สช. ²	อปท. ³	สพฐ. ¹	สช. ²	อปท. ³	สพฐ. ¹	สช. ²	อปท. ³
ยะลา	12,472	6,564	1,518	46,238	11,641	4,061	5,919	16,205	413	2,655	10,484	51
ปัตตานี	17,693	6,860	1,514	63,108	9,881	5,421	7,674	26,473	462	3,768	16,508	84
นราธิวาส	19,721	5,759	1,797	69,895	9,196	4,564	9,893	20,175	868	4,974	10,864	-
สงขลา (4 อำเภอ)	4,597	3,884	-	36,313	5,219	-	7,643	6,697	-	2,090	3,658	-
สตูล	7,407	2,047	522	24,701	3,420	1,681	8,888	4,926	291	4,140	2,836	-
รวม	61,890	25,114	5,351	240,255	39,357	15,727	40,017	74,476	2,034	17,627	44,350	135

- หมายเหตุ :**
- ข้อมูลจำนวนนักเรียนสังกัดสช. เป็นจำนวนนักเรียนในโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญ และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคู่วิชาสามัญ
 - ข้อมูลจำนวนนักเรียนสังกัดอปท. เป็นจำนวนนักเรียนในโรงเรียนเทศบาลและโรงเรียนในสังกัดอบจ.

- ที่มา :**
- สำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้. (2551). **การพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีงบประมาณ 2551**. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
 - ศูนย์สารสนเทศทางการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้. (2551). **จำนวนนักเรียนในโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคู่วิชาสามัญ จำแนกรายชั้นเรียน ปีการศึกษา 2550**. ยะลา : ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้.
 - กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2550). **สถิติข้อมูลการศึกษาท้องถิ่นโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปีการศึกษา 2550**. กรุงเทพฯ : ส่วนแผนและงบประมาณทางการศึกษาท้องถิ่น สำนักประสานและพัฒนาการศึกษาท้องถิ่น.

ภาพประกอบที่ 4 สัดส่วนการจัดการศึกษาระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐานของแต่ละสังกัด

น.ร.ทั้งหมด 92,355 คน น.ร.ทั้งหมด 295,339 คน น.ร.ทั้งหมด 178,638 คน
(3 สังกัด) (3 สังกัด) (3 สังกัด)

ตารางที่ 20 จำนวนนักศึกษาระดับอาชีวศึกษาแยกตาม สังกัด ปีการศึกษา 2550

สังกัด	จำนวนนักศึกษา (คน)
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)	12,748
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)	22
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)	1,597
สำนักบริหารงานคณะกรรมการการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)	1,921
กระทรวงสาธารณสุข	526
รวม	16,814

ที่มา : ศูนย์สารสนเทศทางการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้. (2551). **สรุปจำนวนนักศึกษาระดับอาชีวศึกษา ปีการศึกษา 2550.** ยะลา: ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตารางที่ 21 จำนวนนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัด ชายแดนภาคใต้

จังหวัดยะลา/มหาวิทยาลัย	จำนวนนักศึกษา	ประเภท
จังหวัดยะลา		
1. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา	9,990**	รัฐบาล
2. วิทยาลัยชุมชนยะลา	1,414*	รัฐบาล
3. มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา	857**	เอกชน
จังหวัดปัตตานี		
1. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	2,530*	รัฐบาล
2. วิทยาลัยชุมชนปัตตานี	1,219*	รัฐบาล
จังหวัดนราธิวาส		
1. มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์	1,203**	รัฐบาล
2. วิทยาลัยชุมชนนราธิวาส	1,410*	รัฐบาล
จังหวัดสตูล		
1. วิทยาลัยชุมชนสตูล	872**	รัฐบาล
รวม	19,495	

ตารางที่ 22 จำนวนครู และบุคลากรในสถานศึกษาทุกสังกัด ของ 5 จังหวัดภาคใต้

สพท. ประเภท	สพท.											รวม
	ยะลา 1	ยะลา 2	ยะลา 3	ปัตตานี 1	ปัตตานี 2	ปัตตานี 3	นราธิวาส 1	นราธิวาส 2	นราธิวาส 3	สงขลา (4 อำเภอ)	สตูล	
สพฐ.	2,805	1,584	687	3,211	2,406	1,085	3,247	2,633	1,830	3,251	2,821	25,560
ครู	2,068	1,062	449	2,419	1,694	733	2,345	1,917	1,269	2,569	2,358	18,883
พนักงานราชการ	436	355	139	433	873	218	515	380	347	392	180	3,768
ครูอัตราจ้าง	39	11	7	79	24	23	96	18	18	65	52	432
ครูไม่บาย	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	0	300
วิทยากรอิสลาม	84	44	22	90	165	20	83	139	89	14	83	838
ลูกจ้างประจำ	131	73	36	148	114	60	164	141	77	174	144	1,262
ลูกจ้างชั่วคราว	17	9	4	12	6	1	14	8	0	7	4	82
เอกชนสามัญ	1,039	12	216	168	142	61	423	235	65	87	209	2,657
ครู	1,039	12	216	168	142	61	423	235	65	87	209	2,657
เอกชนศาสนา	516	97	73	1,078	1,046	989	1,416	276	261	336	380	6,458
ข้าราชการ	41	11	3	59	38	23	53	13	10	0	0	251
ครูจ้าง	475	86	70	1,019	1,008	966	1,363	263	251	336	380	6,217
โต๊ะครู/ผู้ช่วยฯ	155	431	8	213	306	95	62	72	35	68	3	1,448
ผู้สอน (ตาดีกา)	719	1,249	239	758	739	588	890	933	808	372	529	7,824
รวม	5,234	3,373	1,223	5,428	4,639	2,818	6,038	4,149	2,999	4,114	3,942	43,957

ข้อมูล ณ 20 มิถุนายน 2551

ที่มา : สำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (2551). **การพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีงบประมาณ 2551**. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.

5.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา (NT) ปีการศึกษา 2550 ของนักเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยในทุกวิชาต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ ยกเว้นในวิชาภาษาอังกฤษ และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2550 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ และหากพิจารณารายเขตพื้นที่พบว่า เขตพื้นที่การศึกษานราธิวาสเขต 3 มีคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และผลการสอบ National Test ต่ำกว่าเขตพื้นที่อื่นๆ ในเกือบทุกวิชา ส่วนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่การศึกษายะลาเขต 2 มีผลคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าเขตพื้นที่อื่นๆ เกือบทุกวิชา

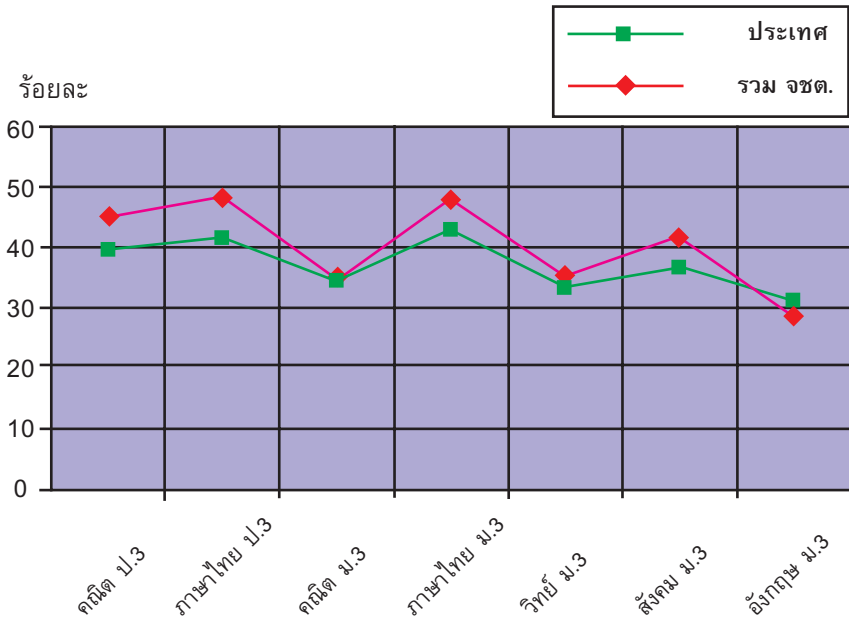
ตารางที่ 23 ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา (NT) ปีการศึกษา 2550

สพท.	ป.3			ม.3			
	คณิตฯ	ภาษาไทย	คณิตฯ	ภาษาไทย	วิทย์	สังคมฯ	ภาษาอังกฤษ
ยะลา 1	41.40	44.75	31.54	43.83	32.72	37.47	29.67
ยะลา 2	41.47	44.61	32.42	41.03	30.70	32.94	31.42
ยะลา 3	35.51	38.75	32.85	45.47	33.82	38.99	26.13
ปัตตานี 1	45.08	46.46	34.52	44.33	33.74	38.07	32.00
ปัตตานี 2	35.24	37.04	36.30	42.61	36.38	37.80	39.80
ปัตตานี 3	46.91	47.40	34.24	43.34	34.42	37.60	39.71
นราธิวาส 1	32.59	33.72	39.48	39.48	29.11	32.98	25.29
นราธิวาส 2	42.51	47.18	42.23	44.50	42.30	40.22	41.58
นราธิวาส 3	30.62	30.78	28.09	37.80	28.29	31.61	25.03
สงขลา 3	37.05	40.30	32.17	45.81	30.93	38.18	24.96
สตูล	44.92	47.76	34.14	46.98	32.54	39.26	26.79
รวม จขต.	39.39	41.70	34.36	43.20	33.18	36.83	31.13
ประเทศ	4505	4826	34.73	48.13	35.24	41.82	28.70

: นักเรียนทุกสังกัด

ที่มา : สำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้.
(2551). การพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ
จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีงบประมาณ 2551. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.

ภาพประกอบที่ 5 ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน
เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา (NT)
ปีการศึกษา 2550

**ตารางที่ 24 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้
พื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2550 : ชั้นประถม
ศึกษาปีที่ 6**

สพท.	คะแนนเฉลี่ยร้อยละ			
	ภาษาไทย	คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์	ภาษาอังกฤษ
ยะลา 1	30.93	38.45	37.91	35.03
ยะลา 2	29.21	36.07	35.15	37.12
ยะลา 3	31.65	39.91	40.66	35.18
ปัตตานี 1	31.82	41.16	40.56	38.37
ปัตตานี 2	27.56	33.16	31.66	28.80
ปัตตานี 3	30.17	38.15	31.43	36.41
นราธิวาส 1	28.05	33.87	33.52	30.94
นราธิวาส 2	30.65	38.59	37.34	36.87
นราธิวาส 3	26.78	31.03	30.46	28.76
สงขลา 3	32.83	39.36	40.96	31.72
สตูล	34.72	43.55	45.34	34.56
รวม จชต.	30.40	37.55	36.82	33.98

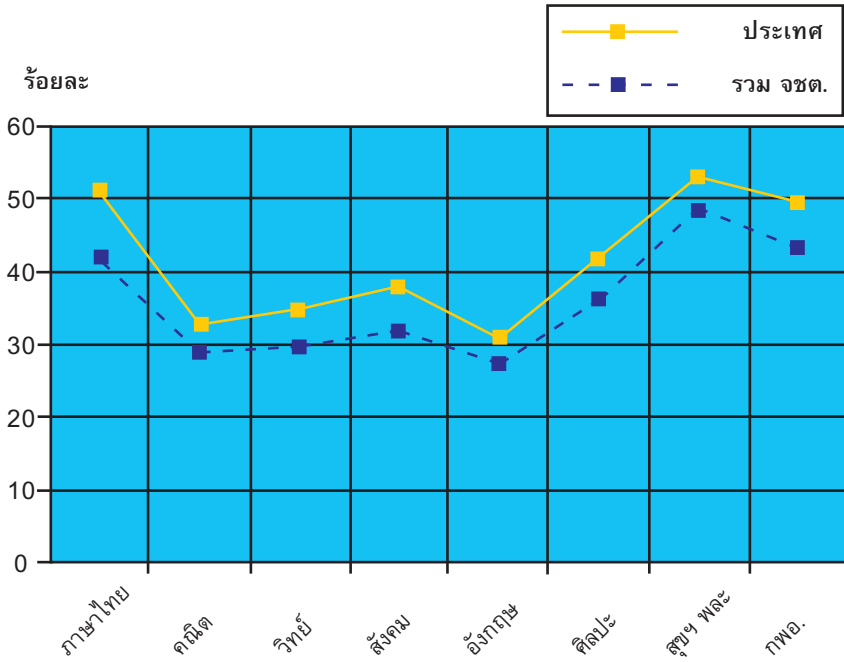
ที่มา : สำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้.
(2551). การพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ
จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีงบประมาณ 2551. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.

ตารางที่ 25 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยม
พื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2550 : ชั้นมัธยม
ศึกษาปีที่ 6

สพท.	คะแนนเฉลี่ยร้อยละ							
	ภาษาไทย	คณิตฯ	วิทย์ฯ	สังคม	อังกฤษ	ศิลปะ	สุขข พละ	กพอ.
ยะลา 1	42.19	28.80	30.33	32.18	27.46	36.22	48.37	43.39
ยะลา 2	38.00	27.50	27.61	29.22	25.92	33.66	46.78	40.45
ยะลา 3	45.52	29.92	30.68	33.68	27.81	39.06	50.03	46.81
ปัตตานี 1	42.42	29.04	30.35	31.92	27.67	36.11	48.67	43.49
ปัตตานี 2	38.47	27.82	28.42	30.07	26.32	34.03	46.64	40.90
ปัตตานี 3	39.17	27.32	28.67	31.11	26.45	34.52	47.55	41.72
นราธิวาส 1	41.88	28.98	30.32	31.52	27.43	36.28	48.33	42.50
นราธิวาส 2	40.31	28.00	28.70	31.35	27.26	35.82	48.10	42.99
นราธิวาส 3	38.45	27.99	28.61	30.72	26.39	33.26	46.26	39.93
สงขลา 3	42.95	28.37	29.29	32.86	26.80	37.02	50.05	45.91
สตูล	50.64	32.23	34.40	37.73	30.30	41.66	52.81	49.65
รวม จชต.	41.82	28.72	29.76	32.03	27.26	36.15	48.51	43.43
ประเทศ	50.70	32.49	34.62	37.76	30.93	41.61	52.71	49.53

ที่มา : สำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้.
(2551). การพัฒนาการศึกษาชั้นพื้นฐานเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ
จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีงบประมาณ 2551. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.

ภาพประกอบที่ 6 ผลการทดสอบ O-NET ปีการศึกษา 2550 : ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

5.4 อัตราการเรียนต่อ

จำนวนนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีการศึกษา 2549 จำนวนทั้งสิ้น 34,584 คน มีอัตราการเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 31,532 คน คิดเป็นร้อยละ 91 .18 เข้าเรียนต่อสถานศึกษาภาครัฐ ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 9,220 คน คิดเป็นร้อยละ 29 เข้าเรียนต่อสถานศึกษาเอกชน ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 22,312 คน คิดเป็นร้อยละ 71

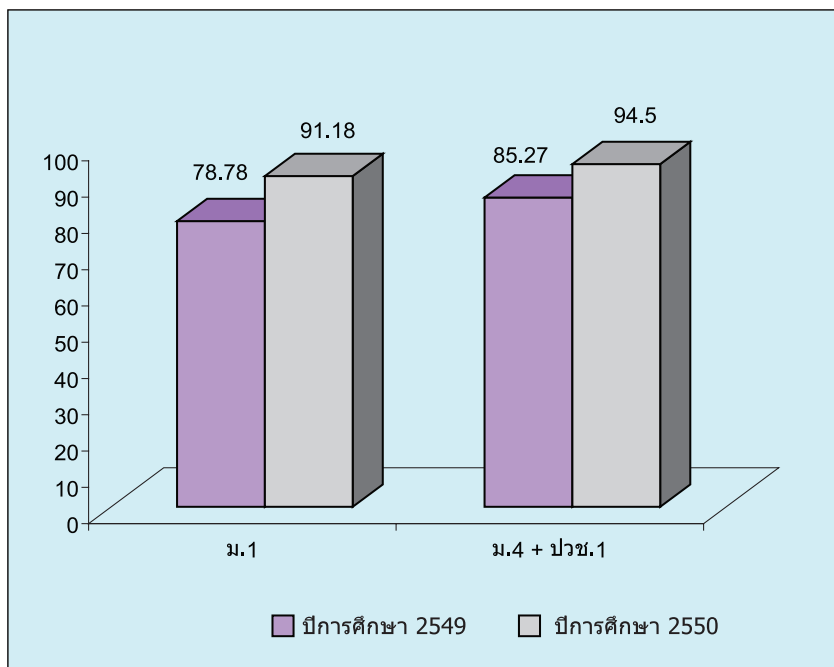
จำนวนนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีการศึกษา 2549 จำนวนทั้งสิ้น 23,348 คน มีอัตราการเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และสายอาชีพ (ปวช.) ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีการศึกษา 2550 จำนวน 22,065 คน คิดเป็นร้อยละ 94 .50 รายละเอียดปรากฏดังตารางและภาพประกอบข้างล่าง

ตารางที่ 26 อัตราการเรียนต่อ ม. 1 ม. 4 และ ปวช. ปีการศึกษา 2550 ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

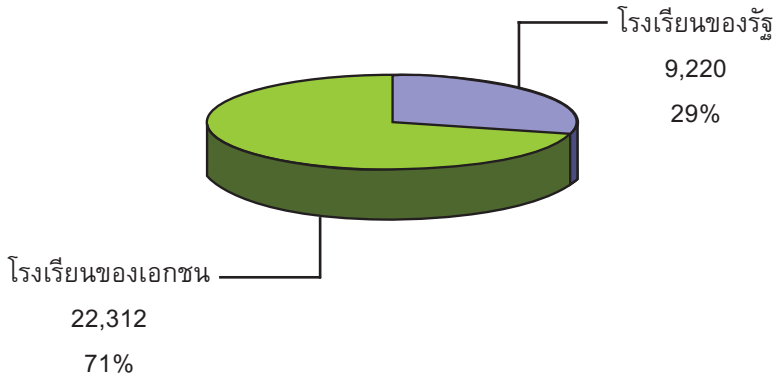
สังกัด	จบ	เรียนต่อ ม.1		จบ	เรียนต่อ ม.4		เรียนต่อ		เรียนต่อ ม.4	
	ป.6	ปี2550		ม.3	ปี2550		ปวช.1		และ ปวช.1	
	ปี	จำนวน	ร้อยละ	ปี	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	2549			2549						
สพฐ.	29,137	8,377	26.57	7,187	4,073	21.97	-	-	4,073	18.46
เทศบาล	2,518	630	2.00	398	58	0.31	-	-	58	0.26
รร.สาธิต	-	119	0.38	121	153	0.83	-	-	153	0.69
โรงเรียนกีฬา	-	37	0.12	37	37	0.20	-	-	37	0.17
อบจ.	-	57	0.18	-	-	-	-	-	-	-
อาชีวของรัฐ	-	-	-	-	-	-	3,376	95.72	3,376	15.30
โรงเรียนของรัฐ	31,655	9,220	29.24	7,743	4,321	23.31	3,376	95.72	7,697	34.88
สช.	2,929	22,312	70.76	15,605	14,217	76.69	-	-	14,217	64.43
อาชีวของเอกชน	-	-	-	-	-	-	151	4.28	151	0.68
โรงเรียนของเอกชน	2,929	22,312	70.76	15,605	14,217	76.69	151	4.28	14,368	65.12
รวม/เฉลี่ย	34,584	31,532	91.18	23,348	18,538	79.40	3,527	15.11	22,065	94.50

ที่มา: ศูนย์สารสนเทศทางการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้. (2551). **อัตราการเรียนต่อ ม. 1 ม. 4 และ ปวช. ปีการศึกษา 2550 ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้.** ยะลา: ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้.

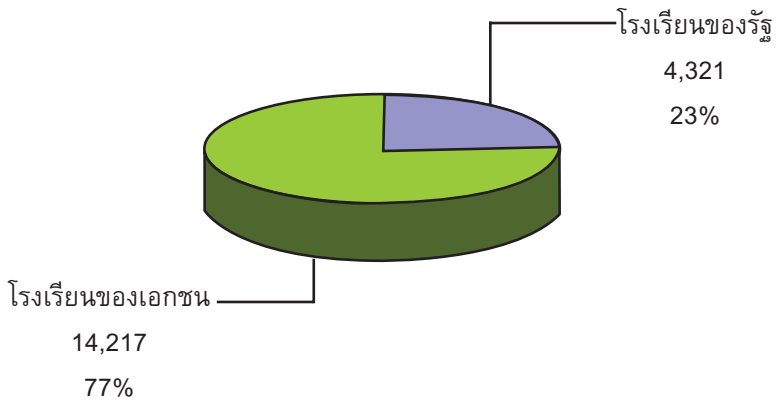
ภาพประกอบที่ 7 อัตราการเรียนต่อระดับชั้น ม.1 ม.4 + ปวช ปีการศึกษา 2550 ใน 3 จังหวัดชายแดน ภาคใต้

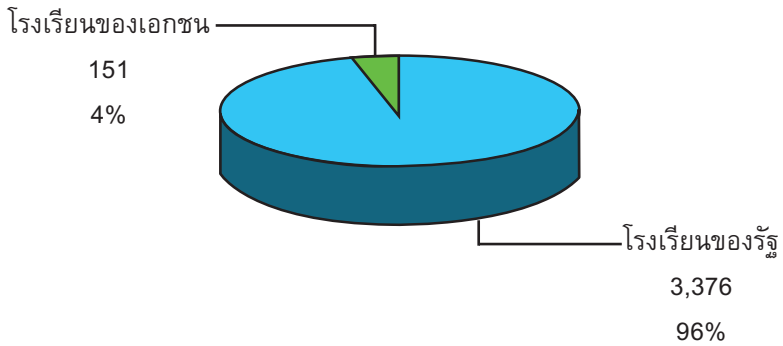
ภาพประกอบที่ 8 สัดส่วนอัตราการเรียนต่อภาครัฐและเอกชน
ปีการศึกษา 2550 ใน 3 จังหวัดชายแดน
ภาคใต้ที่เรียนต่อชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1

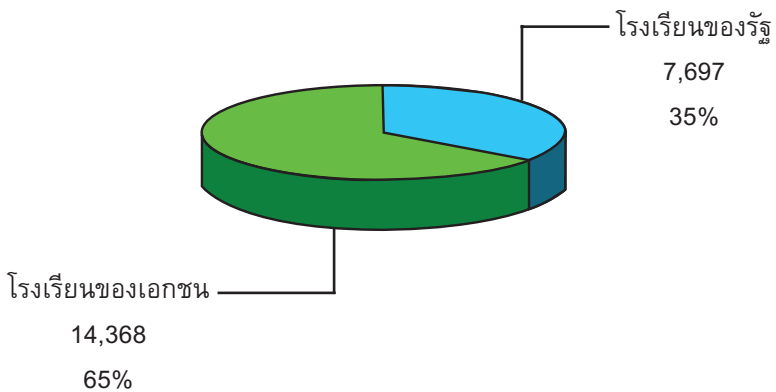
ภาพประกอบที่ 9 สัดส่วนอัตราการเรียนต่อภาครัฐและเอกชน
ปีการศึกษา 2550 ใน 3 จังหวัดชายแดน
ภาคใต้ที่เรียนต่อชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4

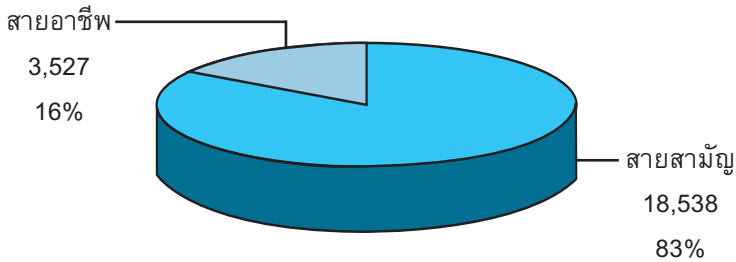
ภาพประกอบที่ 10 สัดส่วนอัตราการเรียนต่อภาครัฐและเอกชน
ปีการศึกษา 2550 ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
เรียนต่อชั้น ปวช. ปีที่ 1

ภาพประกอบที่ 11 สัดส่วนอัตราการเรียนต่อภาครัฐและเอกชน
ปีการศึกษา 2550 ใน 3 จังหวัดชายแดน
ภาคใต้เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 + ปวช.
ปีที่ 1

ภาพประกอบที่ 12 สัดส่วนอัตราการเรียนต่อเปรียบเทียบ สายสามัญและสายอาชีพ ปีการศึกษา 2550 ใน 3 จังหวัด ชายแดนภาคใต้

5.5 ผลการประเมินภายนอกสถานศึกษาระดับชั้น พื้นฐานรอบแรก

จากผลการประเมินภายนอกสถานศึกษาระดับชั้นพื้นฐานด้านผู้เรียนปฐมวัย พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับพอใช้ โดยเขตพื้นที่การศึกษายะลาเขต 3 มีผลการประเมินเฉลี่ยต่ำกว่าเขตพื้นที่อื่นๆ มาก และมีผลการประเมินเฉลี่ยในระดับปรับปรุงทุกมาตรฐาน ยกเว้นมาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ สำหรับผลการประเมินด้านผู้เรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับพอใช้ ยกเว้นใน

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร
 เขตพื้นที่การศึกษาส่วนใหญ่มีผลการประเมินเฉลี่ยในระดับ
 ปรับปรุง สำหรับผลการประเมินด้านผู้บริหาร และด้านครูผู้สอน
 ส่วนใหญ่มีผลการประเมินเฉลี่ยในระดับพอใช้

ตารางที่ 27 เกณฑ์การพิจารณาการประเมินในระดับมาตรฐาน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เกณฑ์การพิจารณา	ระดับคุณภาพ
ค่าเฉลี่ยของระดับคุณภาพตัวบ่งชี้ ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 1.74	ปรับปรุง
ค่าเฉลี่ยของระดับคุณภาพตัวบ่งชี้ ระหว่าง 1.74 - 2.74	พอใช้
ค่าเฉลี่ยของระดับคุณภาพตัวบ่งชี้ ระหว่าง 2.75 - 3.49	ดี
ค่าเฉลี่ยของระดับคุณภาพตัวบ่งชี้ ระหว่าง 3.50 - 4.00	ดีมาก

ตารางที่ 28 ผลการประเมินภายนอกสถานศึกษาระดับชั้น พื้นฐานด้านผู้เรียน : ปฐมวัย

สพท.	มฐ.1	มฐ.4	มฐ.5	มฐ.6	มฐ.9	มฐ.10	มฐ.12
ยะลา 1	2.62	2.35	2.07	2.24	2.69	2.69	2.69
ยะลา 2	2.80	2.40	2.03	2.14	2.63	2.83	2.69
ยะลา 3	2.67	0.92	0.88	0.88	1.09	1.09	1.00
ปัตตานี 1	2.65	2.22	2.01	2.27	2.52	2.75	2.75
ปัตตานี 2	2.50	2.29	2.05	2.07	2.48	2.69	2.52
ปัตตานี 3	2.53	2.22	2.06	2.31	2.69	2.72	2.78
นราธิวาส 1	1.82	1.65	1.54	1.61	1.92	1.98	1.97
นราธิวาส 2	2.51	2.23	1.77	1.83	2.44	2.68	2.51
นราธิวาส 3	2.31	2.08	1.94	2.03	2.34	2.54	2.60
สงขลา 3	2.58	2.35	2.11	2.32	2.70	2.79	2.79
สตูล	2.52	2.44	2.04	2.28	2.72	2.88	2.80

ที่มา : สำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้.
(2551). **การพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ
จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีงบประมาณ 2551**. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.

- มฐ.1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์
- มฐ.4 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะเบื้องต้น
- มฐ.5 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- มฐ.6 ผู้เรียนรักการเรียนรู้ มีทักษะในการแสวงหาความรู้
- มฐ.9 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
- มฐ.10 ผู้เรียนมีสุขภาพกาย สุขภาพจิต และสุนทรีย์ที่ดี
- มฐ.12 ผู้เรียนมีสุนทรีย์ภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

ตารางที่ 29 ผลการประเมินภายนอกสถานศึกษาระดับชั้น พื้นฐานด้านผู้เรียน : ประถมศึกษา - มัธยมศึกษา

สพท.	มฐ.1	มฐ.4	มฐ.5	มฐ.6	มฐ.9	มฐ.10	มฐ.12
ยะลา 1	2.84	1.92	1.59	2.03	2.43	2.92	2.62
ยะลา 2	2.71	1.73	1.67	1.87	2.47	2.93	2.47
ยะลา 3	2.94	1.91	1.78	2.13	2.62	2.94	2.65
ปัตตานี 1	2.70	1.97	1.79	2.03	2.56	2.85	2.58
ปัตตานี 2	2.78	1.89	1.57	2.05	2.60	2.92	2.66
ปัตตานี 3	2.70	1.96	1.72	1.99	2.59	2.87	2.48
นราธิวาส 1	2.72	1.97	1.26	2.01	2.38	2.83	2.67
นราธิวาส 2	2.70	2.02	1.44	2.10	2.36	2.17	2.51
นราธิวาส 3	2.74	2.05	1.32	2.08	2.32	2.74	2.69
สงขลา 3	2.79	1.86	1.63	2.02	2.48	2.88	2.57
สตูล	2.71	1.73	1.67	1.87	2.47	2.93	2.47

ที่มา : สำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้.
(2551). **การพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ
จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีงบประมาณ 2551.** กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.

มฐ.1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์

มฐ.4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์
มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์

มฐ.5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

มฐ.6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้
และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

มฐ.9 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับ
ผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

มฐ.10 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี

มฐ.12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

ตารางที่ 30 ผลการประเมินภายนอกสถานศึกษาระดับชั้น พื้นฐานด้านผู้บริหาร

สพท.	มฐ.13	มฐ.14	มฐ.18	มฐ.20	มฐ.25
ยะลา 1	2.56	2.51	2.28	2.80	2.27
ยะลา 2	2.59	2.56	2.22	2.81	2.17
ยะลา 3	2.46	2.61	2.33	2.84	2.33
ปัตตานี 1	2.39	2.51	2.24	2.65	2.19
ปัตตานี 2	2.55	2.51	2.33	2.64	2.16
ปัตตานี 3	2.55	2.59	2.32	2.63	2.30
นราธิวาส 1	2.57	2.52	2.24	2.68	2.19
นราธิวาส 2	2.48	2.50	2.33	2.60	2.26
นราธิวาส 3	2.66	2.61	2.45	2.80	2.26
สงขลา 3	2.61	2.68	2.31	2.73	2.26
สตูล	2.42	2.39	2.18	2.49	1.86

ที่มา : สำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้.
(2551). **การพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ
จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีงบประมาณ 2551**. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.

มฐ.13 สถานศึกษามีการจัดองค์กร/โครงสร้างการบริหารอย่างเป็นระบบ
ครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา

มฐ.14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนใน
การพัฒนาการศึกษา

มฐ.18 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียน
เป็นสำคัญ

มฐ.20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ

มฐ.25 สถานศึกษามีหลักสูตรเหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่นมีสื่อ
การเรียน การสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ตารางที่ 31 ผลการประเมินภายนอกสถานศึกษาระดับชั้น พื้นฐานด้านครูผู้สอน

สพท.	มฐ.22	มฐ.24
ยะลา 1	2.19	2.33
ยะลา 2	2.17	2.27
ยะลา 3	2.17	2.58
ปัตตานี 1	2.24	2.50
ปัตตานี 2	2.31	2.36
ปัตตานี 3	2.25	2.46
นราธิวาส 1	2.16	2.24
นราธิวาส 2	2.22	2.19
นราธิวาส 3	2.26	2.24
สงขลา 3	2.24	2.50
สตูล	2.09	2.30

ที่มา : สำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้.
(2551). การพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ
จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีงบประมาณ 2551. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.

มฐ.22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ
และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

มฐ.24 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมี
ครูเพียงพอ

5.6 สรุป

โดยสรุปสภาพการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีการจัดการศึกษาจากหน่วยงานหลายสังกัด โดยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน่วยงานหลักที่จัดการศึกษาในพื้นที่ประกอบด้วย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักบริหารงานคณะกรรมการการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หากพิจารณาสัดส่วนการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างภาครัฐและเอกชน พบว่า ในระดับประถมศึกษา สัดส่วนการจัดการศึกษาของรัฐบาล\เอกชน พบว่า ร้อยละ 80 จะเป็นการจัดการศึกษาของภาครัฐ แต่เมื่อถึงระดับมัธยมศึกษาถือเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญเพราะสัดส่วนการจัดการศึกษาของรัฐบาลต่อเอกชนในระดับมัธยมศึกษาอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ คือประมาณร้อยละ 30 : 70

สำหรับการจัดการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา หน่วยงานที่จัดการศึกษาประกอบด้วยสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) สำนักบริหารงานคณะกรรมการการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) และกระทรวงสาธารณสุข โดยสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีสัดส่วนการจัดการศึกษามากที่สุด คือ มากกว่าร้อยละ 70 และการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเกือบทั้งหมดเป็นการจัด

การศึกษาโดยภาครัฐ เนื่องจากมีสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเพียง
หนึ่งแห่ง คือมหาวิทยาลัยอิสลามยะลา และแม้ว่าจะมีสถาบัน
อุดมศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ทุกจังหวัด แต่สาขาที่เด็ก
จะเรียนและเป็นความต้องการของพื้นที่ยังไม่ครบถ้วน จึงต้อง
หาโอกาสไปเรียนนอกพื้นที่หรือนอกประเทศ สิ่งเหล่านี้บ่งชี้ให้
เห็นว่าการจัดการศึกษาในพื้นที่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ
ของชุมชนและท้องถิ่น

ประเด็นที่น่าสนใจคือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทั้งนี้จาก
ข้อมูลของสำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ พบว่าผล
การประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพ
การศึกษา (NT) ปีการศึกษา 2550 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 3 ทั้งวิชาภาษาไทยและคณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า
ค่าเฉลี่ยของประเทศมาก ส่วนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
พบว่านักเรียนมีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยใน
ระดับประเทศค่อนข้างมากในวิชาภาษาไทยและสังคม ส่วนวิชา
ภาษาอังกฤษมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศ และวิชา
คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์มีคะแนนใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ยระดับ
ประเทศ

อย่างไรก็ตามในส่วนของผลการสอบ O-NET ปีการศึกษา
2550 ของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดชายแดน
ภาคใต้นั้น พบว่าในภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย
ระดับชาติมากในทุกวิชา ถึงแม้ในปีการศึกษานี้ยังไม่พบการศึกษา

เปรียบเทียบผลการสอบ O-NET ระหว่างนักเรียนในสถานศึกษาภาครัฐและเอกชน แต่ข้อมูลจากการศึกษาเปรียบเทียบผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ในปี 2548 และ 2549 ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานของสถานศึกษาภาครัฐและเอกชนปี 2549 และปี 2548 ต่ำกว่าค่าคะแนนเฉลี่ยระดับชาติ โดยคะแนนเฉลี่ยของภาคเอกชนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยภาครัฐและคะแนนเฉลี่ยระดับชาติมาก สิ่งที่น่าห่วงคือผลการสอบ O-NET ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนต่อระดับอุดมศึกษา ยังคงอยู่ในระดับต่ำ และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ส่วนใหญ่อยู่ในภาคเอกชนซึ่งจากผลการประเมิน พบว่า ในภาพรวมยังมีคุณภาพต่ำกว่าโรงเรียนของภาครัฐ

Unit 6

ปัญหา และผลกระทบ

สาระในบทนี้เป็น การนำเสนอปัญหาการจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นข้อมูลจากเอกสาร และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ รายละเอียดของแต่ละประเด็นมีดังนี้

6.1 ปัญหา

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับปัญหาการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ สามารถแบ่งข้อมูลออกได้เป็น 2 ส่วน ส่วนที่หนึ่งเป็นข้อมูลที่มาจากงานวิจัย ส่วนที่สองเป็นข้อมูลจากการสรุปภาพปัญหาในการจัดทำแผนพัฒนา/กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษา ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของหน่วยงานต่างๆ ดังนี้

6.1.1 ข้อมูลจากงานวิจัย

1) งานวิจัยเรื่องปัญหาการจัดการศึกษาใน

มณฑลปัตตานี (พ.ศ. 2449 - 2474) พบว่า นโยบายที่สำคัญในการจัดการศึกษาในมณฑลปัตตานีคือต้องการให้ประชาชนส่วนใหญ่ในมณฑลนี้ซึ่งนับถือศาสนาอิสลามและใช้ภาษามลายูถิ่นในชีวิตประจำวันให้สามารถพูดภาษาไทยได้ แต่โรงเรียนที่รัฐบาลได้จัดตั้งขึ้นในระยะเวลาแรกๆ นั้นอยู่ในวัดทั้งสิ้น ซึ่งบิดามารดาชาวมุสลิมมีความรังเกียจที่จะส่งบุตรหลานให้เข้าเรียนในโรงเรียนเหล่านั้น ในปี พ.ศ. 2453 ทางรัฐบาลดำริที่จะให้แทรกการสอนพูดภาษาไทยในโรงเรียนสุเหร่า ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ประชาชนจัดตั้งขึ้นเพื่อสอนภาษามลายูและหลักธรรมทางศาสนาอิสลามแต่ไม่ได้ผลในระยะต่อมา รัฐบาลได้จัดตั้งโรงเรียนเพิ่มมากขึ้น และทางเจ้าหน้าที่ของรัฐก็พยายามดำเนินการโดยวิธีการต่างๆ เพื่อให้ประชาชนส่วนใหญ่ในมณฑลนี้ยินยอมส่งบุตรหลานของตนเข้าเรียนหนังสือภาษาไทยในโรงเรียนที่รัฐบาลจัดตั้งขึ้น แต่ไม่ประสบผลสำเร็จเช่นเดียวกัน ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่ยินยอมส่งบุตรหลานให้เข้าเรียนหนังสือภาษาไทย ในปี พ.ศ. 2464 จึงได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาขึ้น ทำให้สามารถเกณฑ์บังคับให้เด็กเข้าศึกษาในโรงเรียนได้ในหมู่คนที่นับถือศาสนาพุทธนั้นสามารถเกณฑ์บังคับให้เข้าเรียนโดยไม่มีปัญหามากนัก แต่ในหมู่คนที่นับถือศาสนาอิสลามพยายามหลีกเลี่ยงเพื่อที่จะไม่ให้บุตรหลานเข้าเรียน การจัดการศึกษาในมณฑลปัตตานีมีปัญหา

อุปสรรคต่างๆ นอกจากปัญหาการขาดแคลนครู การขาดแคลนงบประมาณ ยังมีปัญหาอุปสรรคอันเกี่ยวข้องกับภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมของประชาชนส่วนใหญ่ด้วย หลังจากปี 2465 รัฐบาลจึงต้องยอมผ่อนผันเกี่ยวกับการเกณฑ์บังคับให้เด็กเข้าเรียนได้สมควร แม้ว่าทางรัฐบาลได้จัดให้มีการสอนภาษามลายูในโรงเรียนด้วยแล้วก็ตาม แต่ผู้ปกครองชาวมุสลิมส่วนใหญ่ก็ยังไม่ยินยอมที่จะส่งบุตรหลานให้เข้าเรียนหนังสือภาษาไทยในโรงเรียน ประชาชนส่วนใหญ่มักนิยมส่งบุตรหลานให้เข้าเรียนภาษามลายู และหลักธรรมทางศาสนาอิสลามในปอเนาะ โรงเรียนตามสุเหร่า และศึกษาตามบ้านของผู้รู้ทางศาสนาอิสลามซึ่งมีอยู่มากมายในมณฑลปัตตานี (นพดล โรจนอุดมศาสตร์. 2523)

2 รายงานวิจัยเรื่องพัฒนาการทางการศึกษาในภาคใต้ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ถึง พ.ศ. 2503 พบปัญหาอุปสรรคของการจัดการศึกษาในภาคใต้หลายประการ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ (ปก แก้วกาญจน์. 2531 : 388 - 389)

ประการแรก เป็นปัญหาทางการบริหาร การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างของการศึกษาไทยจากการศึกษาที่ไม่มีระบบมาเป็นการศึกษาในระบบโรงเรียน ได้ถูกกำหนดสั่งการโดยผู้นำทางการเมืองจากศูนย์อำนาจในส่วนกลาง ให้ตัวแทนจากส่วนกลางนำไปปฏิบัติในท้องถิ่นซึ่งมักจะเป็นไปอย่างรวบรัด รีบร้อนเกินไป ขาดความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมของท้องถิ่น จนบาง

อย่างท้องถิ่นไม่สามารถจะรับได้ จึงทำให้เกิดความล้มเหลว

ประการที่สอง เป็นปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยการบริหาร คือ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์และการจัดการเกี่ยวกับคน ในช่วงเวลาของงานวิจัยนี้ เรายังขาดครูทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ (ระดับของความรู้และเทคนิคการสอน) ยังขาดเงินงบประมาณที่สนับสนุนงานการศึกษา ขาดวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ที่เหมาะสมมีคุณภาพ และยังขาดประสิทธิภาพในการบริหารการศึกษา เพราะท้องถิ่นไม่ได้มีส่วนร่วมในการกำหนด ดำเนินการและตัดสินใจอะไรเลย

ประการที่สาม เป็นปัญหาเกี่ยวกับค่านิยมของประชาชน ที่มองไม่ค่อยเห็นคุณค่าของการศึกษา ยังนิยมเรียนทางสายสามัญ เพื่อออกไปรับราชการ ไม่นิยมเรียนสายอาชีพ แม้จะเรียนทางสายอาชีพก็หวังจะออกไปรับราชการจึงก่อให้เกิดปัญหาตามมา คือ ปัญหาการว่างงานเพราะไม่มีตำแหน่งราชการรองรับอย่างเพียงพอ

ประการสุดท้าย เป็นปัญหาการคุกคามของจักรวรรดินิยมตะวันตก ปัญหาสงครามโลกครั้งที่ 2 และปัญหาการเผยแพร่อุดมการณ์ทางการเมืองของ ดร.ซุน ยัต เซ็น โดยผ่านทางโรงเรียนจีน ซึ่งเป็นสาเหตุของการออกพระราชบัญญัติควบคุมโรงเรียนราษฎร์

3 งานวิจัยเรื่องการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ตาม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1-8 (พ.ศ.2504 - 2544) พบปัญหา อุปสรรคในการพัฒนาชายแดนใต้

ในส่วนของการศึกษา กล่าวคือ พบว่า จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่ที่มีชาวไทยมุสลิมกว่าร้อยละ 80 อาศัยอยู่ ทำให้การจัดการศึกษาในพื้นที่ดังกล่าวยังไม่บรรลุเป้าหมาย อันเนื่องมาจากความแตกต่างในเรื่องของภาษาและวัฒนธรรม ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้พยายามดำเนินการแก้ไข และผลจากการแก้ไขปัญหาดังกล่าวนั้น ได้ทำให้จังหวัดสงขลาและยะลาเป็นศูนย์กลางการศึกษา ในการทำหน้าที่พัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายภาคใต้ รวมทั้งการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่เด็กกำพร้าและเด็กยากจนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้มีโอกาสได้เรียนหนังสือโดยการตั้งโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ขึ้นที่อำเภอแคว้ง จังหวัดนราธิวาส และโรงเรียนสอนคนหูหนวก ที่อำเภอเมือง จังหวัดสงขลาเพื่อให้คนพิการได้มีโอกาสเรียนหนังสือเช่นเดียวกับคนปกติ นอกจากนี้ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ยังขาดสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา จึงทำให้มีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และวิทยาเขตหาดใหญ่ และปรับปรุงสถาบันราชภัฏสงขลา สถาบันราชภัฏยะลาและมหาวิทยาลัยทักษิณ รวมทั้งตั้งศูนย์การศึกษาศาสนาอิสลามในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี เพื่อให้สถาบันดังกล่าวข้างต้นให้บริการด้านการศึกษาด้านศาสนาในระดับอุดมศึกษา (นาตอณรงค์ ภูวงษ์. 2548 : 122)

4 การศึกษาวิจัยตามโครงการพัฒนาคุณภาพ
การศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามของมหาวิทยาลัย
ราชภัฏยะลา พบปัญหาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้ (มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. 2549
: 1)

1. ปัญหาด้านการบริหารจัดการโรงเรียน
 - 1.1 ขาดองค์กรในการบริหารระบบโรงเรียน
เอกชนสอนศาสนาอิสลาม
 - 1.2 ผู้บริหารขาดทักษะในการเป็นนักบริหาร
 - 1.3 ขาดความพร้อมด้านสภาพแวดล้อม อาคาร
สถานที่
 - 1.4 รั้วสนับสนุนงบประมาณเฉพาะการสอน
วิชาสามัญ
 - 1.5 ครูลาออกบ่อยขาดความต่อเนื่องในการ
ปฏิบัติงาน
2. ปัญหาด้านหลักสูตร
 - 2.1 มีหลักสูตรที่แตกต่างกันระหว่างโรงเรียน
 - 2.2 หลักสูตรขาดความต่อเนื่องเชื่อมโยงกัน
ตั้งแต่ชั้นตาดีกาถึงชั้นสูงสุด
 - 2.3 ขาดการนำวิชาสามัญและวิชาศาสนา
บูรณาการเข้าด้วยกัน

3. ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน
 - 3.1 แผนการเรียนการสอนระหว่างโรงเรียน
จัดไม่เหมือนกัน
 - 3.2 ครูสอนไม่ตรงสาขาวิชาที่ตนถนัด
 - 3.3 สื่อการสอน ห้องปฏิบัติการ ห้องเรียนไม่
สมดุลกับจำนวนนักเรียน
 - 3.4 ครูขาดความรู้ใหม่ๆ และทักษะกระบวนการ
การสอน

6.1.2 ข้อมูลจากการจัดทำแผนพัฒนาและกรอบ ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

1) การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัด
ชายแดนภาคใต้ของกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการสรุปสภาพ
ปัญหาการจัดการศึกษาในพื้นที่ดังกล่าว ที่ยังไม่สามารถดำเนินการ
ได้อย่างมีประสิทธิภาพไว้ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2536 : 2,
5)

1. การขาดแคลนบุคลากรทางการศึกษามี
ความขาดแคลนสูงมากไม่ครบตามเกณฑ์ที่ กค. กำหนด เพราะ
ข้าราชการเกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับชุมชนได้ ขาดขวัญและกำลังใจใน
การปฏิบัติหน้าที่ ด้วยเหตุดังกล่าว ทำให้ข้าราชการขอโอนย้าย
ออกจากพื้นที่เป็นจำนวนมาก รวมทั้งไม่สมัครใจที่จะไปบรรจุใน

พื้นที่ดังกล่าว

2. หลักสูตร และสื่อการสอน องค์กรประกอบ เนื้อหาของหลักสูตรไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมและความต้องการของประชาชน ทำให้ชุมชนบางส่วนไม่ยอมรับระบบการศึกษาที่รัฐจัดให้ หลักสูตรแต่ละระดับการศึกษาขาดเอกภาพและขาดความต่อเนื่อง ยุ่งยากต่อการบริหารจัดการ สื่อการสอน คู่มือครู เอกสารหลักสูตร เหล่านี้ขาดแคลนมาก การศึกษาจึงด้อยทั้งคุณภาพและประสิทธิภาพ

3. ขาดเครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัยในการติดต่อประสานงาน การรายงานเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นกรณีที่เกิดเหตุการณ์ฉุกเฉิน ทำให้การแจ้งข่าวสารข้อมูลล่าช้าไม่ทันเวลา ตลอดจนความไม่สะดวกในการเดินทางไปปฏิบัติงานในพื้นที่เสี่ยงภัย อันเนื่องมาจากขาดแคลนยานพาหนะ

4. เรื่องสวัสดิการ ที่อยู่อาศัยเป็นความจำเป็นพื้นฐาน บุคลากรที่ทำงานมีความประสงค์จะมีที่อยู่อาศัยเป็นหลักฐาน แต่บุคลากรส่วนมากต้องเช่าบ้านต้องอยู่บ้านราชการหรืออาศัยอยู่กับคนอื่น ชีวิตครอบครัวขาดความเป็นปึกแผ่น ทั้งสวัสดิการด้านอื่นๆ เช่น เบี้ยเลี้ยงภัย เบี้ยกันดาร การประกันชีวิตหรือการพิจารณาความดีความชอบหรือสิทธิพิเศษอื่นๆ ของครูไม่ทัดเทียมกับข้าราชการของหน่วยงานอื่นๆ ที่ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่เดียวกัน

๒ การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัด

ชายแดนภาคใต้ ได้มีการสรุปปัญหาการจัดการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ไว้ว่าสืบเนื่องจากรูปแบบการจัดการศึกษาที่หลากหลายทำให้การจัดการศึกษาหลายด้านมีความซ้ำซ้อน กระบวนการจัดการศึกษาบางด้านขาดประสิทธิภาพ มีการออกกลางคัน ขาดความยืดหยุ่น ขาดความเชื่อมโยง และไม่สามารถเทียบโอนระหว่างกันได้ เช่น หลักสูตรอิสลามศึกษา ซึ่งทำให้ผู้เรียนต้องเรียนซ้ำ เสียเวลาบางส่วนไม่ได้เรียนด้านวิชาที่เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ รูปแบบการจัดการศึกษาในโรงเรียนของรัฐไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและความต้องการของประชาชน ทำให้โรงเรียนของรัฐไม่เป็นที่นิยมของประชาชนในท้องถิ่น และยังส่งผลให้เด็กไทยพุทธและมุสลิมบางส่วนขาดการเรียนรู้ร่วมกัน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2548 : 8)

๓ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษา

สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างสันติสุขปี 2548 - 2551 ได้มีการสรุปสภาพปัญหาการจัดการศึกษาชายแดนภาคใต้ไว้ ดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2548 : 1-3)

1. เยาวชนมักไม่มีโอกาสเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษา หรือได้เรียนต่อเฉพาะในสถาบันทางศาสนา เยาวชนในวัยเรียนกว่า 200,000 คนอยู่นอกระบบโรงเรียนและประชากรในวัยแรงงานกว่าร้อยละ 45 มีการศึกษาเพียงระดับประถมศึกษาหรือ

ต่ำกว่า ทำให้ขาดความรู้ในการพัฒนาอาชีพและเป็นฐานของการเพิ่มรายได้ต่อไป

2. คุณภาพการศึกษาในพื้นที่ที่ได้รับการประเมินว่าอยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับการศึกษาในส่วนอื่นของประเทศ ทั้งนี้ด้วยสาเหตุหลายประการ นักเรียนที่มาจากครอบครัวไทยมุสลิมจำนวนไม่น้อยยังขาดโอกาสที่จะได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา ทำให้เสียเปรียบโดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านภาษา ความยากจนและความจำเป็นที่ต้องย้ายถิ่นเพื่อหางานทำกับครอบครัว ทำให้มีอัตราขาดเรียนสูง นักเรียนมีภาระหนักที่จะต้องเรียนสายสามัญ และเรียนทางศาสนาคู่ขนานและแยกส่วนจากกันตั้งแต่วัยเด็ก ทั้งยังได้รับผลกระทบจากความไม่สงบทำให้ต้องปิดเรียนเป็นระยะๆ และครูจำนวนไม่น้อยขอย้ายจากพื้นที่

3. ทรัพยากรทางการศึกษาที่มีอยู่จำนวนมากกระจุกกระจายอยู่ตามท้องที่ต่างๆ ตามสังกัดทั้งของรัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถาบันศาสนาโดยไม่มีการนำมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ ยังคงขาดการบูรณาการและใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างมีเอกภาพ

4. การจัดการศึกษากำลังแยกออกเป็น 2 ระบบอย่างชัดเจน เด็กไทยพุทธจะไปเรียนในโรงเรียนรัฐบาล ในขณะที่เด็กไทยมุสลิมจะนิยมไปเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว หรือสถาบันศึกษาปอเนาะ ทั้งยังมี

แนวโน้มโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจะขยายลงไปถึงระดับปฐมวัยและประถมศึกษา ซึ่งจะส่งผลให้เด็กและเยาวชนจากครอบครัวที่มีพื้นฐานต่างกันขาดโอกาสที่จะปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และขาดโอกาสที่จะสร้างความสัมพันธ์เป็นเพื่อนฝูงกัน ซึ่งจะทำให้เกิดการแบ่งแยกทางความคิด ขาดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

**4 การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษา
ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
ประจำปี 2551 - 2554** ได้มีการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดประเด็นเชิงยุทธศาสตร์พบสภาพปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยสรุปมีดังนี้ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. มปป. : 5-10)

1. ปัญหาความไม่ปลอดภัยของคณะครูและบุคลากรทางการศึกษา ความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ทำให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

2. ปัญหาการขาดแคลนครูที่มีคุณภาพมีอยู่ในทุกพื้นที่ โดยเฉพาะในวิชาหลัก 4 วิชา ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ปัญหาความไม่สงบส่งผลให้ครูที่มีประสบการณ์สอนสูงๆ ขอย้ายออกนอกพื้นที่โดยเฉพาะครูไทยพุทธ ครูที่บรรจุใหม่เข้าไปเป็นพนักงานราชการก็มีประสบการณ์

น้อย ครูที่มีขีดความสามารถจากภูมิภาคอื่นๆ ก็หวาดกลัวไม่กล้าสมัครเข้าไปสอนในพื้นที่ และเหตุการณ์ความไม่สงบยังทำให้ความสัมพันธ์กับชุมชนและการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจการต่างๆ ของโรงเรียนอ่อนแอลง

3. ปัญหาด้านสถานศึกษา การจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้อยู่ในความรับผิดชอบของสถานศึกษาหลายประเภทรวมกว่า 3,000 แห่ง ซึ่งสถานศึกษาในแต่ละประเภทจะมีสภาพการจัดการเรียนการสอนและคุณภาพของสถานศึกษาที่แตกต่างกันออกไป โดยเฉพาะสถานศึกษาของรัฐขณะนี้ได้รับผลกระทบค่อนข้างมากจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ นอกจากนี้สถานศึกษาชั้นพื้นฐานของรัฐก็มีไม่ถึง 1 ใน 3 หรือกว่า 300 โรงเรียนที่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนไม่ถึง 120 คนและส่วนใหญ่ล้วนมีปัญหาในเรื่องครูผู้สอน สื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอน ส่วนสถานศึกษาของรัฐที่เคยมีชื่อเสียงในอดีตมีจำนวนนักเรียนลดลงอย่างต่อเนื่อง

4. ปัญหาด้านคุณภาพการศึกษาซึ่งเป็นจุดอ่อนสำคัญที่ต้องเร่งแก้ไข ทั้งนี้จากข้อมูลของสำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) พบว่า นักเรียนยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำในทุกวิชา ยกเว้นภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ จากข้อมูลคะแนน National Test ของเด็กในจังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส มีคะแนนผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา เฉลี่ยอยู่ในอันดับท้ายสุดคือ 74-76 ของประเทศ

และต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของจังหวัดอื่นๆ ในภาคใต้และค่าเฉลี่ยของประเทศมาก ซึ่งเกิดจากหลายสาเหตุ ได้แก่ การขาดแคลนครู การขาดแคลนสื่อและเทคโนโลยี ที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ การมีเวลาในการจัดการเรียนการสอนน้อยกว่าภูมิภาคอื่น การมีฐานะยากจน เป็นต้น นอกจากนี้ปัญหาคุณภาพการศึกษาเข้าขั้นวิกฤตในโรงเรียนขนาดเล็กประมาณ 200 แห่งที่ไม่ผ่านการรับรองของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

5. ปัญหาการจัดการสอนด้านอิสลามศึกษา เนื่องจากโรงเรียนสอนศาสนามีความหลากหลาย ซึ่งปัจจุบันมีทั้งโรงเรียนเอกชนที่สอนศาสนา รวมถึงสถาบันศึกษาปอเนาะ ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ที่แม้จะมีการสอนศาสนาอิสลามแต่ก็ยังคงมีความหลากหลายด้านคุณภาพและมาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตร ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างโรงเรียนที่สอนศาสนาด้วยกัน เด็กจำนวนมากจบในโรงเรียนสอนศาสนาแห่งหนึ่งแต่ไม่สามารถเทียบวุฒิผลสัมฤทธิ์กับอีกโรงเรียนได้ ทำให้ต้องไปเรียนซ้ำ ขณะที่ตัวหลักสูตรแม้จะมีการพยายามปรับปรุงหลักสูตรอิสลามศึกษาให้มีหลักสูตรกลางที่ทันสมัย แต่ก็ยังมีปัญหาในช่องว่างของการถ่ายโอนหลักสูตรอิสลามศึกษา 2546 สู่การนำไปใช้ในโรงเรียนและการจัดระบบเวลาเรียนที่พอเพียงท่ามกลางสถานการณ์โรงเรียนเปิดๆ ปิดๆ นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับความไม่ชัดเจนในแนวทางการจัดการศึกษาโดยเฉพาะในกลุ่มสถาบันศึกษาปอเนาะ ซึ่งที่ผ่านมาแม้จะมีการจัดระเบียบและ

ขึ้นทะเบียนสถาบันศึกษาปอเนาะอย่างเป็นทางการ แต่ก็มี การประมาณการว่ามีปอเนาะอีกจำนวนไม่น้อยที่ไม่ได้มีการขึ้นทะเบียน และไม่สามารถตรวจสอบแนวทางการจัดการศึกษาและรับรอง คุณภาพการศึกษาได้ ซึ่งมีความเสี่ยงต่อการจัดการศึกษาที่ไม่ เหมาะสม

6. ปัญหาการออกกลางคันที่มีสูงทั้งในระดับมัธยม ศึกษาและอาชีวศึกษา ปัญหาอัตราการเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ และปัญหาความเหลื่อมล้ำของโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษา เด็กมุสลิมมีโอกาสดูเรียนต่อ ระดับสูงค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับภูมิภาคอื่นๆ

7. ปัญหาภาวะการไม่มีงานทำของเยาวชน ทำให้ เยาวชนส่วนหนึ่งถูกชักจูงได้ง่าย หรือมีโอกาเสี่ยงต่อการมี พฤติกรรมไม่เหมาะสม สภาวะการว่างงานดังกล่าวยังปรากฏชัด ในระดับปริญญา

8. ลักษณะการกระจายตัวของโรงเรียนในจังหวัด ชายแดนภาคใต้โดยเฉพาะโรงเรียนของรัฐในสังกัด สพฐ. ซึ่งมี ประมาณ 900 โรง กว่า 1 ใน 3 เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียน ไม่ถึง 120 คน มีการกระจายตัวอยู่สูงตามชุมชนหมู่บ้านต่างๆ ซึ่งอยู่ในพื้นที่ห่างกัน และมีโรงเรียนจำนวนมากที่ยังขาดความ พร้อมและปัจจัยพื้นฐาน เมื่อประกอบกับสถานการณ์ความรุนแรง ที่เกิดขึ้น จึงทำให้เกิดปัญหาในเชิงบริหารจัดการที่สำคัญหลาย

ประการ เช่น การเดินทางเข้าไปนิเทศ ติดตาม ประเมินผลทำได้น้อยมาก แม้แต่การประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. ยังตกค้างถึง 200 โรงเรียน การที่หน่วยบริหารไม่สามารถเข้าถึงโรงเรียนจึงนำมาสู่ผลกระทบที่รุนแรงทั้งในด้านความมั่นคงและประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา

5 การจัดทำกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551 - พ.ศ. 2565) ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) มีการกำหนดสาระหลักของกรอบแผนฯไว้ 2 ส่วน ส่วนแรกคือ ภาพอนาคตที่จะมีผลกระทบต่อโลก ประเทศ และอุดมศึกษา ส่วนที่ 2 คือประเด็น ทิศทาง และนโยบายของกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว โดยในส่วนของภาพอนาคตที่จะมีผลกระทบต่อโลก ประเทศและอุดมศึกษาไทย ได้มีการนำเสนอประเด็นของการจัดการความขัดแย้งและความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ไว้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2551 : 17-19)

5.1) ณ ปี พ.ศ. 2550 ประชากรโลกประสบปัญหาความขัดแย้งและความรุนแรง ที่มีความแตกต่างจากความขัดแย้งและความรุนแรงในอดีตในลักษณะต่างๆ บางส่วนก็กระจายมากระทบประเทศไทยมากบ้างน้อยบ้าง แต่ในปีเดียวกันนี้ประเทศไทยเองก็ประสบปัญหาที่มีการใช้กำลังรุนแรงนำมาซึ่งการเสียชีวิตเนื้อจำนวนมากในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดน

ภาคใต้ ซึ่งครอบคลุมจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาสและบางอำเภอ
ในจังหวัดสงขลา

5.2) มูลเหตุพื้นฐานมาจากการศึกษาซึ่งมีสองระบบ
ควบคู่กัน คือ การศึกษาสามัญสำหรับนักเรียนพุทธและมุสลิม
และการศึกษาศาสนาสำหรับนักเรียนมุสลิมในระดับประถมนั้น
นักเรียนพุทธ นักเรียนพุทธ/มุสลิม (มิติศาสนา) นักเรียนไทย/มลายู
(มิตีชาติพันธุ์) เรียนร่วมกันในวิชาสามัญในโรงเรียน สพฐ. นักเรียน
มุสลิมเรียนศาสนาเพิ่มเติมในสถานศึกษาของมัสยิด ปอเนาะ
ระดับมัธยม ส่วนมากเรียนแยกกัน นักเรียนพุทธและมุสลิมบาง
ส่วนเรียนในโรงเรียนรัฐ นักเรียนมุสลิมจำนวนมากเรียนใน
โรงเรียนเอกชนและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา เพราะโรงเรียนรัฐ
ไม่สอนศาสนา เริ่มสร้างความแปลกแยกเชิงเผ่าพันธุ์ วัฒนธรรม
ศาสนา ตั้งแต่มัธยมจนตลอดชีวิต การเรียนในสถานศึกษา
ของมัสยิด ปอเนาะ โรงเรียนเอกชน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา
เปิดโอกาสให้ครูสอนศาสนาบางคนบิดเบือนหลักการศาสนา
ประวัติศาสตร์ตอกย้ำการถูกทอดทิ้ง การขาดโอกาส ประเด็นที่มี
การใช้กระตุนคือ ศาสนา ประวัติศาสตร์ ชาติพันธุ์ ในขณะที่ครู
ในโรงเรียนเอกชนและเอกชนสอนศาสนา มีฐานทางวิชาการอ่อน
ทำให้นักเรียนพื้นฐานอ่อนทางวิชาการ ไม่สามารถหางานนอก
พื้นที่ได้ ไม่สามารถเรียนต่อในอุดมศึกษาไทยได้ นักเรียนที่ไป
เรียนต่างประเทศส่วนมากเรียนทางด้านศาสนาและวัฒนธรรม

อันสืบเนื่องกับอิสลาม จนกลับมาเป็นครูสอนศาสนาเป็นวงจร ต่อเนื่อง นักเรียนที่ได้โควตามาเรียนนอกพื้นที่มีปัญหาเรื่อง ภาษาไทย ความรู้วิชาการ

5.3) เป็นที่ประจักษ์ชัดว่า การแก้ปัญหาในพื้นที่ ดังกล่าว คงไม่สามารถกระทำได้ด้วยมาตรการด้านความมั่นคง เพียงอย่างเดียว แต่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาจะเป็นกลไก สำคัญต่อการแก้ปัญหาที่ยั่งยืน ทั้งนี้อาจต้องใช้เวลาค่อนข้างยาว ตลอดทั้งช่วงเวลาของแผนอุดมศึกษาจึงจะเห็นความสงบและ พัฒนาที่ยั่งยืนได้

แนวทางการพัฒนา

การจัดการความขัดแย้ง ความรุนแรง และภัยยะต่อ อุดมศึกษา

1. ความขัดแย้งในโลกปัจจุบันส่งต่อกันหมดและ รวดเร็ว ด้วยกลไกโลกาภิวัตน์ ความทันทีของการถ่ายทอด ข้อมูลข่าวสาร ความรุนแรงในสามจังหวัดภาคใต้ระเบิดขึ้นในปี 2547 หลังจากมีเหตุการณ์รุนแรงต่อเนื่องในระดับเล็กมานับสิบปี ด้วยปัจจัยสะสมหลายร้อยปี ปัญหาสามจังหวัดภาคใต้แก้ได้ด้วย ความเด็ดขาดในเบื้องต้น การสร้างความเข้าใจและโอกาสทาง การศึกษาและอาชีพในปัจจุบัน และการสร้างความเข้าใจและ โอกาสอย่างถาวรในอนาคตด้วยการศึกษา ทั้งนี้อุดมศึกษาจะ

เป็นปัจจัยชี้ขาดในระยะกลางและยาว ต้องใช้เวลาหนึ่งถึงสอง
อายุคนถ้าวิเคราะห์และดำเนินการถูกต้อง

2. เนื่องจากสังคมไทยทั้งประเทศ สังคมในสามจังหวัด
ภาคใต้ ชาติความเข้าใจ ได้รับข้อมูลและการแสดงความเห็นบน
ฐานของความเขลา ความไม่รู้ อคติ ภัยาคติ อุดมศึกษาต้องสร้าง
องค์ความรู้ ความเข้าใจสำหรับสังคมไทยโดยรวมและในสาม
จังหวัดภาคใต้ ในประเด็น

: สังคมพหุลักษณะ พหุวัฒนธรรม ทั้งเผ่าพันธุ์ ภาษา
ศาสนา วัฒนธรรม ความเชื่อ ในประเทศไทยโดยรวม และใน
พื้นที่สามจังหวัดภาคใต้ คนในประเทศต้องตระหนักว่าประเทศ
ไทยประกอบด้วยชนหลากหลายเผ่าพันธุ์ หลากภาษาท้องถิ่น หลาก
ศาสนา หลากวัฒนธรรม และหลากหลายเชื่อ พื้นที่สามจังหวัด
ภาคใต้มีประชากรส่วนใหญ่เชื้อสายมาเลย์ ไม่ใช่ไทยสยาม
ไทยลาวหรือไทยโยนก ภาษาหลักไม่ใช่ภาษาไทย มีอิสลามเป็น
ศาสนาหลักซึ่งมีวัฒนธรรมต่างจากประชาชนส่วนใหญ่ของ
ประเทศ นอกจากวัฒนธรรมอันเกี่ยวเนื่องกับอิสลามแล้วยังมี
วัฒนธรรมมลายู ความเชื่อของมลายู

การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุลักษณะ พหุวัฒนธรรม
ประชากรต้องมีความเข้าใจความแตกต่าง ยอมรับความแตกต่าง
จัดการความขัดแย้งโดยสันติวิธี โดยมีตัวอย่างชุมชน พหุลักษณะ
พหุวัฒนธรรมจำนวนมากทั่วประเทศที่เป็นต้นแบบได้

: [มีการศึกษาคู่ขนานในสามจังหวัดภาคใต้ด้านวิชาโลก และศาสนาอิสลาม](#) เพื่อรักษาความเป็นมลายูและอิสลาม

: [ความซับซ้อนประวัติศาสตร์ในพื้นที่และผลต่อเนื่อง](#) นับตั้งแต่ก่อนอาณาจักรปัตตานีประมาณเกือบพันปีที่เป็นสังคม ฮินดูและพุทธ อาณาจักรปัตตานีที่ประชาชนนับถือฮินดู พุทธใน ลำดับต่อมาและอิสลามเมื่อประมาณห้าร้อยปีที่ผ่านมา เข้าใจว่า อาณาจักรปัตตานีกับความขัดแย้ง ความกระด้าง กระเดื่อง เป็น ขบถกับสยามอยุธยา สยามรัตนโกสินทร์ และการปราบปราม

: [ประวัติศาสตร์การถูกทอดทิ้งและการขาดโอกาส](#)

3. เนื่องจากครูที่สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอ่อน ทางวิชาการ ขาดการเตรียมตัวการใช้ชีวิตเพื่อสร้างสังคม พหุลักษณะ พหุวัฒนธรรม [อุดมศึกษาจึงต้องพัฒนาครูและผลิตครู](#) ทั้งระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษาและอุดมศึกษา [หลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ และสื่อ](#) สำหรับการสร้างและการ ดำรงสังคมพหุลักษณะพหุวัฒนธรรม

4. เนื่องจากเด็ก เยาวชนและประชาชนในสามจังหวัด ภาคใต้ขาดโอกาสและการพัฒนาทางวิชาการ การประกอบอาชีพ ในโลกที่กว้างขวาง การมีโลกทัศน์ที่หลากหลาย อุดมศึกษาต้อง เป็นกลไกหลักเพื่อ [การเพิ่ม Mobility ทางกายภาพ ความคิดและ โลกทัศน์](#) ให้เด็กและเยาวชนได้ออกนอกพื้นที่ทั้งทางกายภาพ และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (และการเข้าพื้นที่ของเด็กและ

เยาวชนจากภายนอก), ส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการเพื่ออาชีพในโลก, ช่วยสร้างอาชีพในพื้นที่สามจังหวัดภาคใต้ และเพิ่มโอกาสที่จะออกไปประกอบอาชีพในประชาคมอาเซียนและโลกอิสลาม

5. อุดมศึกษาส่งเสริมการสร้างประสบการณ์การจัดการความขัดแย้งโดยสันติวิธี ส่งเสริมสันติศึกษา ในสถานศึกษาทุกแห่ง โดยอาศัยการถอดบทเรียนจากต้นแบบชุมชนในประเทศ และเรียนรู้จากประเทศที่มีประสบการณ์

๑ การจัดทำร่างแผนพัฒนาการอุดมศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้มีการสรุปสถานการณ์ปัจจุบันซึ่งสะท้อนให้เห็นปัญหาการจัดการศึกษาในพื้นที่ สาระโดยสรุปมีดังนี้ (สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา. 2550 : 1-3)

1. ความหลากหลายในรูปแบบการจัดการศึกษาก่อให้เกิดความซ้ำซ้อน กระบวนการศึกษาบางด้านขาดประสิทธิภาพ มีการออกกลางคัน ขาดความยืดหยุ่น ขาดความเชื่อมโยง และไม่สามารถเทียบโอนระหว่างกันได้ และสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษทั้ง 5 จังหวัด ประมาณร้อยละ 60 เป็นสถานศึกษาที่สอนเฉพาะศาสนาอิสลาม ทำให้นักเรียนมีพื้นฐานด้านวิชาสามัญที่จะสามารถศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในประเทศค่อนข้างต่ำ

2. การแบ่งแยกของนักเรียนชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมในระหว่างการเรียน โดยเฉพาะการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา เนื่องจากเมื่อนักเรียนทั้งชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมจบการศึกษาในระดับประถมศึกษาจากโรงเรียนของรัฐบาลซึ่งนักเรียนไทยมุสลิมมักไปศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมากขึ้น ขณะที่นักเรียนไทยพุทธก็อาจไปศึกษาต่อในโรงเรียนของรัฐบาลและเอกชนประเภทสามัญที่มีใช้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ตามมาตรา 15 (2) เมื่อเป็นเช่นนี้นักเรียนชาวไทยพุทธและนักเรียนที่เป็นชาวไทยมุสลิมก็เริ่มที่จะแยกออกจากกันและอาจแยกออกจากกันอย่างสิ้นเชิงในที่สุด

3. คุณภาพการศึกษาในวิชาสามัญ เป็นปัญหาของระบบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาของนักเรียนในเขตพัฒนาพิเศษทั้ง 5 จังหวัด ผลลัพธ์ของปัญหาการด้อยคุณภาพในวิชาสามัญ ก็คือนักเรียนบางส่วนต้องออกจากระบบการศึกษาไป เนื่องจากไม่สามารถเรียนวิชาสามัญต่อไปได้ จนนำไปสู่ปัญหาการว่างงานผลสืบเนื่องจากปัญหาคุณภาพทักษะในวิชาสามัญที่ต่ำของนักเรียนที่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา คือนักเรียนเหล่านี้ไม่สามารถเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้ โดยเฉพาะที่จบจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในแต่ละปีนั้นมีเป็นจำนวนมากแต่โอกาสทางการศึกษาของนักเรียนเหล่านี้ที่จะศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของสถาบันการศึกษาในพื้นที่นั้นมีค่อนข้างจำกัด จึงต้องออกไปศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในสถาบันการศึกษานอกพื้นที่

ซึ่งส่วนใหญ่ไม่มีสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อนักศึกษามุสลิม เช่น มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มักมีคาบเรียนตอนเที่ยง นักศึกษาไม่สามารถไปละหมาดได้ตามเวลา นอกจากนั้นแล้วด้วยคุณภาพในวิชาสามัญของนักเรียนในพื้นที่อยู่ในระดับต่ำกว่าพื้นที่อื่น ๆ จึงทำให้นักเรียนเหล่านี้ไม่สามารถเข้าไปศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาที่มีคุณภาพทั้งของรัฐและเอกชนได้

4. ปัจจุบันมีนักศึกษาไทยมุสลิมเป็นจำนวนมากที่เดินทางไปศึกษาต่อในต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศต่าง ๆ ในแถบตะวันออกกลางเมื่อจบการศึกษามาแล้วมักมาประกอบอาชีพด้านการสอนศาสนา ในขณะที่ภาครัฐมีการดูแลนักศึกษาไทยมุสลิมและการดูแลจัดหางานภายหลังจบการศึกษาค่อนข้างน้อยและยังไม่เป็นระบบชัดเจน ส่งผลให้มีปัญหาเกิดขึ้นหลายปัญหา อาทิ นักศึกษาไทยมุสลิมไม่ได้รับการดูแลจากทางการไทยอย่างทั่วถึง ปัญหาการรับรองวุฒิการศึกษา หรือไม่สามารถหางานทำได้ภายในประเทศไทย เนื่องจากรัฐบาลไทยยังมีได้รับรองคุณวุฒิและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในประเทศเหล่านั้น

7) การจัดทำกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้สรุปสถานการณ์ทางสังคมไว้ประการหนึ่ง คือ คนมีระดับการศึกษาและการเรียนรู้สูงขึ้นแต่ยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ย

ของภาค รายละเอียดมี ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2551 : 6)

1. ประชาชนใน 5 จังหวัดได้รับการศึกษาดีขึ้น อัตราการเรียนรู้อัตราและจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเท่ากับร้อยละ 64.4 และ 8.42 ในปี 2549 โดยเฉพาะจังหวัดสงขลาและสตูลมีอัตราการเรียนรู้ สูงร้อยละ 69.53 และ 66.19 ตามลำดับ สูงกว่าค่าเฉลี่ยของภาคใต้ จากการที่สงขลาเป็นศูนย์กลางด้านการศึกษาของภาคใต้ตอนล่าง อย่างไรก็ดี ปัญหาทางการศึกษายังมีอยู่มากใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเฉพาะปัตตานี นราธิวาส และยะลา มีระดับอัตราการเรียนรู้เพียงร้อยละ 57.92 60.94 และ 61.17 ตามลำดับ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของภาคใต้เท่ากับร้อยละ 63.36

2. นอกจากนี้อัตราการเรียนต่อในชั้นมัธยมปลายได้ขยับเพิ่มขึ้นเล็กน้อย แต่ยังคงอยู่ในระดับเพียงครึ่งหนึ่งของค่าเฉลี่ยการเรียนต่อของภาคใต้ ทั้งนี้เนื่องจากมีค่านิยมที่จะให้บุตรหลานได้ศึกษาจากโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามมากกว่าโรงเรียนของรัฐตลอดจนค่านิยมในการใช้ภาษามลายูท้องถิ่นทำให้ความสามารถในการใช้ภาษาไทยมีจำกัด

6.2 ผลกระทบ

จากข้อมูลสถิติเหตุการณ์ความไม่สงบในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการและบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ตั้งแต่พ.ศ. 2540 ถึงเดือนมกราคม พ.ศ. 2550 พบว่า มีเหตุการณ์ไม่สงบจำนวนทั้งสิ้น 5,482 ครั้งและมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ส่งผลกระทบต่อบุคลากรทางการศึกษา และจากข้อมูลตั้งแต่วันที่ 4 มกราคม 2547 ถึงวันที่ 7 กรกฎาคม 2551 ของศูนย์สารสนเทศทางการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ สำนักผู้ตรวจราชการ ประจำเขตตรวจราชการที่ 12 พบว่า มีครู บุคลากรทางการศึกษา เสียชีวิต 99 ราย บาดเจ็บ 97 ราย และมีนักเรียน/นักศึกษาเสียชีวิต 29 ราย บาดเจ็บ 114 ราย รายละเอียดดังตารางที่ 32

ตารางที่ 32 ข้อมูลบุคลากรทางการศึกษาและนักเรียนที่ได้รับผลกระทบ

บุคลากร	ผลกระทบ	จ.นครราชสีมา	จ.ปัตตานี	จ.ยะลา	จ.สงขลา (สพท. 3)	รวม
ครู/อาจารย์	เสียชีวิต	21	30	28	1	80
	บาดเจ็บ	25	22	34	3	84
	ทรัพย์สินเสียหาย	16	3	10	1	30
รวม		62	55	72	5	194
บุคลากร ทางการศึกษา	เสียชีวิต	7	8	4	0	19
	บาดเจ็บ	2	6	5	0	13
	ทรัพย์สินเสียหาย	4	0	19	0	23
รวม		13	14	28	0	55
นักเรียน/นักศึกษา	เสียชีวิต	5	9	13	2	29
	บาดเจ็บ	55	17	42	0	114
รวม		60	26	55	2	143
รวมครู/บุคลากร	เสียชีวิต	28	38	32	1	99
	บาดเจ็บ	27	28	39	3	97
	ทรัพย์สินเสียหาย	20	3	29	1	53
รวม		75	69	100	5	249
รวมทั้งหมด		135	95	155	7	392
ร้อยละ		34.44	24.23	39.54	1.79	100

หมายเหตุ : ข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 4 มกราคม 2547 ถึงวันที่ 7 กรกฎาคม 2551

ที่มา : ศูนย์สารสนเทศทางการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้. (2551). **สรุปข้อมูลบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้**. ยะลา : ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้.

อย่างไรก็ตามข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลของภาครัฐ ยังมีข้อมูลของผู้ได้รับผลกระทบจากภาคเอกชน ซึ่งไม่ได้มีการจัดทำเป็นสถิติที่เป็นทางการ แต่จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตพื้นที่การศึกษายะลาเขต 1 พบว่า ณ วันที่ 25 กรกฎาคม 2551 มีครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสังกัด สพท.ยะลาเขต 1 เสียชีวิตจากเหตุการณ์ความไม่สงบ จำนวน 22 ราย ดังนี้

1. ร.ร.ธรรมวิทยามูลนิธิ ต.สะเตง อ.เมืองฯ จ.ยะลา
จำนวน 8 คน
2. ร.ร.พัฒนาวิทยา ต.สะเตง อ.เมืองฯ จ.ยะลา
จำนวน 1 คน
3. ร.ร.ประทีปวิทยา ต.ลิทล อ.เมืองฯ จ.ยะลา
จำนวน 1 คน
4. ร.ร.พัฒนาอิสลามวิทยา ต.ลำใหม่ อ.เมืองฯ จ.ยะลา
จำนวน 2 คน
5. ร.ร.ดาร์ลุคุดาห์วิทยา ต.วังพญา อ.รามัน จ.ยะลา
จำนวน 2 คน
6. ร.ร.มะฮัดดีอิสลามียะห์ ต.บาลอ อ.รามัน จ.ยะลา
จำนวน 8 คน

จากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า มีโรงเรียนของรัฐในจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส และสงขลา ถูกลอบวางเพลิง ซึ่งบางโรงเรียนถูกลอบวางเพลิงมากกว่า 1 ครั้ง จากข้อมูลของศูนย์สารสนเทศทางการศึกษา จังหวัดชายแดนภาคใต้ ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษา จังหวัดชายแดนภาคใต้ สำนักผู้ตรวจราชการ ประจำเขตตรวจราชการที่ 12 ตั้งแต่เดือนมกราคม 2547 ถึงวันที่ 17 มิถุนายน 2551 พบว่ามีโรงเรียนถูกลอบวางเพลิง 296 โรงเรียน โดยจังหวัดปัตตานีเป็นพื้นที่ที่มีโรงเรียนถูกลอบวางเพลิงมากที่สุด รองลงมาคือนราธิวาส ยะลา และสงขลา ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 33

ตารางที่ 33 จำนวนโรงเรียนที่ถูกลอบวางเพลิง

จังหวัด	เขต พื้นที่	จำนวนโรงเรียนที่ถูกลอบวางเพลิง										รวม	
		ปี 2547		ปี 2548		ปี 2549		ปี 2550		ปี 2551			
		1 ครั้ง	เผา ซ้ำ	1 ครั้ง	เผา ซ้ำ	1 ครั้ง	เผา ซ้ำ	1 ครั้ง	เผา ซ้ำ	1 ครั้ง	เผา ซ้ำ	1 ครั้ง	เผา ซ้ำ
ยะลา	1	5	0	2	0	1	0	19	4	0	0	27	4
	2	1	0	5	0	6	2	19	6	0	0	31	8
	3	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0
รวม		8	0	7	0	7	2	38	10	0	0	60	12
ปัตตานี	1	0	0	8	0	7	0	25	1	1	0	41	1
	2	0	0	9	0	11	0	18	4	2	0	40	4
	3	6	0	1	0	3	0	15	2	1	0	26	2
รวม		6	0	18	0	21	0	58	7	3	0	106	7
นราธิวาส	1	19	0	3	1	6	2	17	5	2	0	47	8
	2	14	0	0	0	0	0	5	0	0	0	19	0
	3	4	0	3	0	4	1	3	1	0	0	14	2
รวม		37	0	6	1	10	3	25	6	2	0	80	10
สงขลา	3	0	0	0	0	0	0	18	2	0	0	18	2
รวม (ร.ร.)		51	0	31	1	38	5	139	25	6	0	265	31
รวมปี		51		32		43		164		6		296	

หมายเหตุ : ข้อมูลตั้งแต่เดือนมกราคม 2547 ถึงวันที่ 17 มิถุนายน 2551

ที่มา : ศูนย์สารสนเทศทางการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้. (2551). **งบหน้า
ข้อมูลจำนวนโรงเรียนที่ถูกลอบวางเพลิง (สังกัดสพฐ.)**. ยะลา : ศูนย์
ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้.

ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ นอกจากเป็นการสูญเสียชีวิตของครู บุคลากรทางการศึกษาและนักเรียนและการสูญเสียทรัพย์สินทั้งของทางราชการและทรัพย์สินส่วนบุคคลแล้วยังส่งผลกระทบเป็นลูกโซ่ต่อคุณภาพการจัดการศึกษาในพื้นที่ หลายด้านดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในพื้นที่อยู่ในระดับต่ำ

1.1 ผู้เรียนมีเวลาเรียนน้อยกว่าในหลักสูตร ซึ่งปีหนึ่งๆ เวลาเรียนที่กำหนดไว้ในหลักสูตรคือประมาณ 200 วัน แต่จากเหตุการณ์ความรุนแรงในพื้นที่ทำให้นักเรียนมีเวลาเรียนเพียง 130-150 วัน ต้องปิดโรงเรียนบ่อยครั้งเพราะความไม่ปลอดภัยของครูผู้สอนซึ่งปีหนึ่งๆ นอกจากนี้ยังมีปิดช่วงวันหยุดต่าง ๆ เช่น วันฮารีรายอ รวมทั้งวันหยุดต่างๆ ของทางราชการ รวมทั้งในวันเปิดการเรียนการสอนครูเดินทางถึงโรงเรียนในเวลา 9.30 และต้องกลับที่พักในเวลา 14.30 น. ซึ่งเป็นเวลาที่หน่วยความปลอดภัยกำหนดให้ออกจากพื้นที่ ทำให้เวลาเรียนของเด็กลดลงเกินกว่าที่หลักสูตรกำหนดกว่าครึ่ง และการปิดเรียนบ่อยครั้งทำให้ความต่อเนื่องในการเรียนมีน้อย

1.2 นักเรียนไม่มีโอกาสเรียนเสริมหรือเรียนเพิ่มเติมได้ เหมือนกับนักเรียนในพื้นที่อื่นๆ

1.3 นักเรียนไม่สามารถออกไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในพื้นที่ได้อย่างเต็มที่

1.4 สถานที่เรียนขาดความพร้อม สื่อ อุปกรณ์การเรียน การสอนมีไม่เพียงพอ การสร้างห้องเรียนใหม่ขึ้นมาทดแทน โรงเรียนที่ถูกเผา รวมทั้งการซ่อมแซมโรงเรียนต่างๆ ภายใต้อุปกรณ์ความรุนแรงที่เป็นอยู่ เป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลาอีกยาวนาน เพราะการซ่อมแซมเป็นไปได้ด้วยความล่าช้าถึงแม้รัฐตั้งงบประมาณในการเข้าไปซ่อมโรงเรียนสำหรับสถานศึกษาที่ได้รับผลกระทบ แต่บางพื้นที่ที่ไม่มีใครกล้าไปซ่อม หาช่างเข้าไปซ่อมไม่ได้ แม้แต่ขอทหารเข้าไปซ่อมก็ลำบาก เนื่องจากโรงเรียนที่ถูกเผา จำนวนหนึ่งอยู่ในพื้นที่สีแดง

2. ครูและบุคลากรทางการศึกษา

2.1 เหตุการณ์ลอบทำร้ายครูถึงแม้เกิดขึ้นกับครูไม่กี่คนก็จริง แต่กระแสข่าวที่ออกไปทั่วประเทศกระทบต่อเป็นลูกโซ่ ทำให้ครูคนอื่นๆ ที่อยู่ในพื้นที่ได้รับผลกระทบด้านจิตใจไปด้วย ครูรู้สึกไม่มั่นใจ ไม่รู้ว่าไปสอนแล้วจะได้กลับบ้านหรือเปล่า ความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากความไม่สงบในพื้นที่ทำให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

2.2 ปัญหาความไม่สงบส่งผลให้ครูที่มีประสบการณ์สอนสูงๆ ขอย้ายออกนอกพื้นที่โดยเฉพาะครูไทยพุทธ ครูที่บรรจุใหม่เข้าไปเป็นพนักงานราชการก็มีประสบการณ์น้อย ครูที่มีขีดความสามารถจากภูมิภาคอื่นๆ ก็หวาดกลัวไม่กล้าสมัครเข้าไปสอนในพื้นที่

2.3 ครูมีค่าใช้จ่ายสูงและมีภาระหนี้สินมากขึ้น เพราะปัญหาด้านความปลอดภัยทำให้ครูในชนบทย้ายเข้ามาอาศัยในเมือง เพิ่มค่าเดินทางประจำวัน และครูส่วนหนึ่งย้ายลูกไปเรียนต่างจังหวัดที่ปลอดภัย ต้องมีภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น

2.4 ครูไม่สามารถหารายได้เสริมได้

3. การบริหารจัดการ

3.1 สถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นทำให้การเดินทางเข้าไปนิเทศ ติดตาม ประเมินผล ทำได้น้อยมาก การเข้าไปดูแลช่วยเหลือโรงเรียนต่างๆ ให้ทั่วถึงเป็นไปได้ยากลำบาก แม้แต่การประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. ยังมีโรงเรียนที่ตกค้างอยู่จำนวนไม่น้อย

3.2 ความสัมพันธ์กับชุมชนและการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจการต่างๆ ของโรงเรียนอ่อนแอลง

3.3 การที่หน่วยบริหารไม่สามารถเข้าถึงโรงเรียนจึงนำมาสู่ผลกระทบที่รุนแรงทั้งในด้านความมั่นคงและประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา

6.3 สรุป

เช่นเดียวกับพื้นที่อื่นๆ การจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ประสบปัญหา อุปสรรคหลายประการที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษา แต่ลักษณะของปัญหาหรือระดับของปัญหาอาจ

จะแตกต่างออกไป ข้อมูลจากการวิจัยแสดงให้เห็นว่าปัญหาหรืออุปสรรคสำคัญประการหนึ่งที่เกิดขึ้นในการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ตั้งแต่อดีตสมัยยังเป็นมณฑลปัตตานีจนถึงปัจจุบันคือปัญหาด้านภาษาและวัฒนธรรม ซึ่งส่งผลต่อทั้งด้านการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการโดยเฉพาะการนำนโยบายของรัฐไปสู่การปฏิบัติ อย่างไรก็ตามการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังประสบปัญหาอีกหลายประการ ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่ให้มีคุณภาพทัดเทียมกับพื้นที่อื่นๆ ของประเทศ ประเด็นปัญหาที่สอดคล้องกันจากแหล่งข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ประกอบด้วยปัญหาด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา เช่น การขาดแคลนครูทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของครูและบุคลากรทางการศึกษา ขวัญและกำลังใจในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา ปัญหาเกี่ยวกับมาตรฐานของสถานศึกษา (สถานที่เรียน) ซึ่งได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบปัญหาด้านคุณภาพการศึกษาได้รับการประเมินอยู่ในระดับต่ำ ปัญหาเกี่ยวกับความสามารถในการใช้ภาษาไทยของนักเรียนมีจำกัดเพราะนักเรียนส่วนใหญ่ใช้ภาษามลายูถิ่นในชีวิตประจำวัน ปัญหาการจัดการสอนด้านอิสลามศึกษามีความหลากหลายทั้งด้านคุณภาพและมาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตร หลักสูตรอิสลามศึกษาไม่มีความเป็นเอกภาพ ผู้เรียนหลักสูตรอิสลามศึกษาจาก

สถาบันแต่ละแห่งไม่สามารถเทียบโอนระหว่างกันได้ และปัญหาการแบ่งแยกของนักเรียนไทยพุทธและนักเรียนไทยมุสลิม ทำให้เด็กขาดโอกาสการเรียนรู้ร่วมกัน

ปัญหาดังกล่าวข้างต้นหลายประการ เป็นผลกระทบสืบเนื่องมาจากสถานการณ์ความไม่สงบ ซึ่งกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษาในพื้นที่ทั้งระบบ เช่น การสูญเสียชีวิต ทรัพย์สิน การสูญเสียโอกาสในการพัฒนาตนเองของครูและบุคลากรทางการศึกษา ส่งผลให้ครูเกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัย ขวัญกำลังใจในการทำงานอยู่ในระดับต่ำ ครูที่มีประสบการณ์สูงจำนวนมาก ขอย้ายออกจากพื้นที่ทำให้ขาดแคลนครู นอกจากนี้ยังมีปัญหาโรงเรียนถูกลอบวางเพลิง ปัญหาเรื่องเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนไม่ครบตามหลักสูตร ปัญหาการนิเทศ ติดตาม จากหน่วยงานบริหารไม่สามารถทำได้อย่างทั่วถึง ซึ่งล้วนเป็นปัญหาจากสถานการณ์ความไม่สงบที่กระทบต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาในพื้นที่

Unit 7

สภาพปัจจุบันและ ปัญหาจากแหล่งข้อมูลอื่น

สาระในบทนี้เป็นการนำเสนอข้อมูลจากการจัดกลุ่มสนทนา การสัมภาษณ์ และการสำรวจความคิดเห็น รายละเอียดของข้อมูลจากแต่ละแหล่งมีดังนี้

7.1 ข้อมูลจากการจัดกลุ่มสนทนา

1) การจัดกลุ่มสนทนาครั้งที่ 1 เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ วันที่ 13 มิถุนายน 2551 ณ โรงแรมบีพี สมิหลา บีช สงขลา

ความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วม กลุ่มสนทนาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ สรุปได้เป็น 4 ประเด็นคือ สภาพปัจจุบัน ข้อจำกัด/ปัญหา การแก้ปัญหา และการส่งเสริมพัฒนา ดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน

1.1 การจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความหลากหลายมากกว่าท้องถิ่นอื่นๆ ผู้ปกครองจึงสามารถส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสิ่งที่ผู้ปกครองต้องการได้ และหน่วยงานหรือสถาบันที่จัดการศึกษาในพื้นที่ได้เริ่มต้นช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่น กศน. ส่งครูอาสาสมัครเข้าไปช่วยจัดการเรียนการสอนในปอเนาะ ซึ่งในปีตาดานี้มีปอเนาะทั้งหมด 215 แห่ง กศน.ส่งครูเข้าไปช่วยจัดการศึกษา 103 แห่ง ยะลามีปอเนาะ 90 แห่ง กศน.ส่งครูเข้าไปช่วยจัดการศึกษา 25 แห่ง และนราธิวาสมีปอเนาะ 60 แห่ง กศน.ส่งครูเข้าไปช่วยจัดการศึกษา 45 แห่ง นอกจากนี้โรงเรียนของรัฐในสังกัด สพฐ. บางโรงเรียน เช่น โรงเรียนเทพาซึ่งเป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา มีการจัดการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษาในโรงเรียนโดยจัดให้มีชั่วโมงสอนเกือบเท่ากับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่วิชาสามัญ (โปรแกรมศาสนา) ถึงแม้ทำให้นักเรียนต้องเรียนหนักขึ้น แต่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองได้เป็นอย่างดี

1.2 เด็กในจังหวัดชายแดนใต้มีที่เรียน เนื่องจากในทุกพื้นที่ยกเว้นจังหวัดสตูลมีมหาวิทยาลัยทุกจังหวัด และมีโปรแกรมการศึกษาที่หลากหลาย

1.3 รัฐบาลให้การอุดหนุนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามแตกต่างกันตามประเภทของสถานศึกษา สำหรับโรงเรียน

เอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคุมวิชาสามัญ ประเภท 15 (1) รัฐบาลให้การสนับสนุนงบประมาณเป็นเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัว เฉพาะโปรแกรมสายสามัญเท่านั้น โดยให้การอุดหนุนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคุมวิชาสามัญที่มีมูลนิธิหรือมัสยิดเป็นผู้รับใบอนุญาตเต็มร้อยเปอร์เซ็นต์ แบ่งเป็นระดับ ม.ต้น คนละ 12,647 บาทต่อปี ระดับ ม.ปลาย คนละ 12,947 บาทต่อปี ส่วนโรงเรียนประเภท 15 (1) อื่นๆ ที่ไม่ใช่เป็นโรงเรียนที่มีมูลนิธิหรือมัสยิดเป็นผู้รับใบอนุญาต รัฐบาลให้การอุดหนุนโปรแกรมสายสามัญ ร้อยละ 60 ของเงินอุดหนุนรายหัว สำหรับในส่วนของโปรแกรมศาสนาของโรงเรียนเอกชนประเภท 15 (1) รัฐบาลให้การสนับสนุนเหมือนกับตาดีกาและปอเนาะ คือ ให้เงินอุดหนุนครู 4 คน คนละ 2,000 บาทต่อเดือน และให้ค่าบริหารจัดการโรงเรียนละ 1,000 บาทต่อเดือน สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาประเภท 15 (2) รัฐบาลให้การอุดหนุนร้อยละ 40 ของเงินอุดหนุนรายหัว

1.4 คุณภาพในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคุมวิชาสามัญ 15 (1) และโรงเรียนของรัฐ จากผลการสอบ NT และ O - NET ในภาพรวมโรงเรียนของรัฐได้คะแนนสูงกว่า

1.5 ประชากรวัยเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในโรงเรียนสังกัด สช. มากกว่าในโรงเรียนของรัฐ ประมาณร้อยละ 70 ซึ่งสะท้อนว่าภาคเอกชนรับภาระในการจัดการศึกษามากกว่า

ภาครัฐและการจัดการศึกษาของภาคเอกชนตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ดีกว่า

1.6 ศูนย์เด็กเล็กของกระทรวงมหาดไทย ปัจจุบันอยู่ในการควบคุมดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ

1.7 นักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนมากกว่าโรงเรียนของภาครัฐ เกิดจากหลายเหตุผล ดังนี้

1) ความเชื่อ ค่านิยมของผู้ปกครองที่ต้องการให้เด็กได้เล่าเรียนด้านอิสลามศึกษา

2) ความเชื่อและความศรัทธาในตัวของโตะครูซึ่งมีมาตั้งแต่ดั้งเดิม เช่น ปู่ก็เรียนที่โรงเรียนดังกล่าว พ่อก็จบจากโรงเรียนดังกล่าว

3) ความพยายามทำการตลาดทางการศึกษาหรือการประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนเอกชน เช่นการจัดหารถบริการรับส่งนักเรียน

4) ค่าใช้จ่ายในการศึกษาน้อยกว่าเมื่อเทียบกับโรงเรียนของรัฐบาล

5) โรงเรียนของรัฐบาลบางโรงเรียนมีการแข่งขันสูง สอบเข้ายาก

6) โรงเรียนมัธยมของรัฐโดยเฉพาะโรงเรียนมัธยมระดับอำเภอต่อยคุณภาพลง เนื่องจากไม่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อการแข่งขัน

7) ความเชื่อของผู้ปกครองที่ว่าหากเข้าโรงเรียนของรัฐซึ่งมีการจัดการเรียนการสอนโดยครูที่นับถือศาสนาพุทธ มีการจัดกิจกรรมที่เป็นวัฒนธรรมของชาวพุทธ มีการจัดอาหารโดยคนที่นับถือศาสนาพุทธ ไม่มีวัฒนธรรมองค์การที่เป็นมุสลิม จะกระทบต่อความเชื่อทางศาสนาอิสลาม

8) เป้าหมายการเรียนของชาวมุสลิมประการแรกคือ การเรียนรู้เพื่อศาสนา ส่วนการเรียนรู้เพื่อประกอบอาชีพนั้น เป็นประเด็นรอง เป้าหมายดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียน

9) การคมนาคมไม่สะดวก ประกอบกับนักเรียนในพื้นที่ส่วนใหญ่ยากจนจึงไม่สามารถเดินทางไปโรงเรียนของรัฐได้ และจากสถานการณ์ความไม่สงบในภาคใต้ทำให้รถประจำทางไม่มีกำหนดเวลาที่แน่นอน ในขณะที่โรงเรียนเอกชน มีบริการรถรับส่งครอบคลุมทุกพื้นที่

10) การทำการตลาดของโรงเรียนเอกชน ใช้ศรัทธาเป็นตัวนำ โดยใช้ผู้นำทางศาสนาในท้องถิ่นสร้างศรัทธาแก่ผู้ปกครองเพื่อหาผู้เรียน

11) การยุบกรมสามัญศึกษาและให้โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาส่งผลต่อการจัดสรรงบประมาณให้แก่โรงเรียนมัธยมฯ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษาในด้านต่างๆ

2 ข้อจำกัด/ปัญหา

2.1 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา เป็นสถานศึกษาในกำกับของสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) แต่ไม่มีหน่วยงานส่วนภูมิภาคที่ดูแลรับผิดชอบโดยตรง ทั้งๆที่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา รับผิดชอบนักเรียนในสัดส่วนที่มากกว่าโรงเรียนของภาครัฐ ในทางปฏิบัติเป็นภาระที่ฝากให้เขตพื้นที่การศึกษาดูแล ซึ่งในสภาพจริงมีข้าราชการหรือบุคลากรในเขตพื้นที่ในฝ่ายส่งเสริมโรงเรียนเอกชนประมาณเขตละ 3 - 4 คน จึงไม่สามารถดูแลโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา ในพื้นที่ซึ่งมีเป็นจำนวนมากได้อย่างทั่วถึง เพราะภาระงานมีมากประกอบกับในพื้นที่มีโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา ประเภท 15 (1) ที่เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่มาก ๆ จึงไม่สามารถนิเทศ กำกับติดตามได้อย่างทั่วถึงส่งผลให้เกิดปัญหา โดยเฉพาะเรื่องวิธีงบประมาณ ซึ่งหากเป็นโรงเรียนของรัฐจะมีระเบียบวิธีงบประมาณที่ชัดเจน ต่างจากโรงเรียนเอกชนทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างโรงเรียน

2.2 เนื่องจากรัฐให้การอุดหนุนตามรายหัวทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา 15 (1) ที่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งมีจำนวนนักเรียนน้อยกว่าโรงเรียนเอกชนที่เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ เนื่องจากโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาก ๆ ย่อมมีเงินสำหรับการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ดีกว่า ในขณะที่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา 15 (1) ขนาดเล็กแม้แต่เงินเดือนครูยังได้รับต่ำกว่าวุฒิ และหากโรงเรียน

ดังกล่าวไม่ใช่โรงเรียนที่มีมูลนิธิหรือมัสยิดเป็นผู้รับใบอนุญาตแล้ว ก็ยิ่งประสบปัญหาในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาเพราะได้รับการอุดหนุนเพียงร้อยละ 60 ของเงินอุดหนุน รายหัว

2.3 นักเรียนในจังหวัดชายแดนใต้มีเวลาเรียนน้อยกว่านักเรียนในท้องถิ่นอื่นๆ ในปีการศึกษาหนึ่งมีเวลาเรียนประมาณ 100 กว่าวันเพราะเหตุการณ์ความไม่สงบ ประกอบกับการไม่มีโอกาสเรียนเพิ่มเติม ทำให้คุณภาพด้อยกว่าการสอบเข้ามหาวิทยาลัยจึงเป็นสิ่งที่ยากมากที่จะแข่งขันกับนักเรียนในภูมิภาคอื่นๆ ซึ่งเรียนเต็มเวลาและได้มีโอกาสเรียนเพิ่มเติม และถึงแม้หากสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้แล้วก็มักถูกรีไทร์เพราะพื้นฐานความรู้ไม่ดี

2.4 การใช้ภาษาไทยเป็นมาตรฐานในการวัดคุณภาพของคน อาจไม่ได้ข้อมูลที่แท้จริงและทำให้คนในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ถูกมองว่าไม่มีคุณภาพ ไม่สามารถเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยในประเทศไทยได้ ทั้งๆ ที่มีความรู้ความสามารถแต่ใช้ภาษาไทยได้ไม่ดี และการประเมินประสบการณ์เพื่อเทียบวุฒิการศึกษาให้กับโต๊ะครูของ กศน. ไม่สามารถดำเนินการได้ถึงแม้โต๊ะครูบางคนจบการศึกษาระดับปริญญาตรีเพราะต้องสอบภาษาไทย

2.5 หลักสูตรสองภาษา (ภาษาไทยและภาษามลายูถิ่น) ซึ่งเป็นการสอนภาษามลายูถิ่นโดยใช้พยัญชนะภาษาไทยเขียนแทนภาษามลายูเพื่อให้นักเรียนเรียนภาษาไทยได้ดีขึ้น อาจเพิ่มภาระให้นักเรียนอย่างยิ่งเพราะการเรียนพยัญชนะ

ภาษาไทยธรรมดาที่มี 44 ตัวผู้เรียนยังไม่สามารถอ่าน เขียนได้
คล่อง ถ้าเพิ่มพยัญชนะไทยเขียนแทนมลายู เช่น ก และมีจุด
ข้างล่าง ยิ่งเพิ่มภาระให้กับผู้เรียน และที่สำคัญอาจถูกมองว่า
มีวาระซ่อนเร้นที่จะทำให้ภาษามลายูถิ่นหมดไปจากประเทศไทย

2.6 ปัญหาเกี่ยวกับครูและบุคลากรทางการศึกษา
ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังนี้

1) ข้าราชการครูขอย้ายออกนอกพื้นที่หรือขอไป
ช่วยราชการที่อื่นมาก ไม่มีครูสอน ซึ่งรัฐได้แก้ปัญหาโดยการ
ให้ครูอัตราจ้างซึ่งส่งผลต่อคุณภาพในการจัดการศึกษามาก
เพราะข้าราชการครูผ่านกระบวนการพัฒนาที่มีคุณภาพมากกว่า
ประกอบกับมีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนมากกว่า
ขณะเดียวกันครูอัตราจ้างก็ต้องใช้เวลาในการฝึกฝนระยะหนึ่ง
แต่ส่วนใหญ่เมื่อฝึกฝนจนมีประสบการณ์และสามารถจัดการเรียน
การสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว มักไปสอบบรรจุเป็น
ข้าราชการครูที่ทางเขตพื้นที่ๆ ที่เปิดสอบและย้ายไปพื้นที่อื่น

2) ครูมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทำให้เกิด
ช่องว่างในการจัดการเรียนการสอน เมื่อขาดครูก็ไม่ค่อยมีคน
มาสมัคร คนที่มาสมัครก็ขาดคุณภาพ คนรุ่นเก่าซึ่งมีองค์ความรู้
จากการทำงาน การพัฒนา และมีประสบการณ์มากมีน้อยมาก
เพราะย้ายออกจากพื้นที่

3) โรงเรียนเอกชนเปรียบเหมือนโรงเรียนสอนครู
เพราะเมื่อครูเก่ง มีคุณภาพก็ไปสอบบรรจุเป็นครูในโรงเรียนของ

รัฐหมด จำเป็นต้องสร้างคนใหม่เรื่อยๆ

4) ข้าราชการไปอยู่ในพื้นที่เพื่อเอาตำแหน่ง อยู่ไม่
เกินหนึ่งปี ขอย้ายทำให้ไม่สามารถพัฒนาการศึกษาได้

5) ขวัญ กำลังใจของข้าราชการครูเนื่องจากปัญหา
ความไม่สงบในพื้นที่ ส่งผลต่อความไม่ปลอดภัยในชีวิตของครู
("ทหารตายได้ยศ ครูตายได้อะไร")

6) ไม่มีเจ้าหน้าที่/อัตรากำลังที่จะช่วยแบ่งเบา
ภาระงานของครู ส่งผลต่อคุณภาพในการจัดการเรียนการสอน
เพราะจำนวนครูที่มีน้อยอยู่แล้วมีภาระงานอื่นนอกเหนือภาระงาน
สอนเป็นจำนวนมาก ไม่สามารถทุ่มเทเวลาเพื่อการเรียนการสอน
ได้อย่างเต็มที่

7) ขวัญ กำลังใจของครูอัตราจ้างไม่มีเพราะการต่อ
สัญญาทำเป็นปีต่อปี ครูรู้สึกไม่มั่นคงในอาชีพเพราะเป็นห่วงกังวล
ว่าจะมีการจ้างต่อสัญญาหรือไม่ และเมื่อมีการต่อสัญญาจ้างแล้ว
ต้องรอประมาณ 2-3 เดือนกว่าจะได้รับเงินเดือน

8) ครูสอนศาสนาโรงเรียนเอกชนบางคนจบจาก
ต่างประเทศ แต่วิธีการสอนไม่ค่อยมีคุณภาพ

9) ครูสอนศาสนาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา
ที่เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ได้รับเงินเดือนเต็มตามวุฒิและมีการขึ้น
เงินเดือนตามความเหมาะสม แต่ครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา
ขนาดเล็กได้รับเงินเดือนไม่เต็มตามวุฒิ

10) บางสถานศึกษาบุคลากรไม่มีอัตราข้าราชการเลย มีแต่พนักงานของรัฐและลูกจ้างเมื่อส่งไปเข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานต่างๆ มักไม่ค่อยได้รับการยอมรับ

11) บุคลากรไม่มั่นคง ไม่ได้ทำงานด้วยจิตใจมุ่งมั่นทำงานเพื่อรับเงินเดือนไปวันๆ สอบได้อะไรใหม่ๆ ก็ไป คุณภาพจึงเกิดยาก

2.7 ปัญหาเกี่ยวกับมาตรฐานของสถานศึกษา ดังนี้

1) ความพร้อมของสถานศึกษาไม่เท่าเทียมกัน ผู้บริหารบางโรงเรียนต้องใช้วิธีการต่างๆ เพื่อสร้างสถานศึกษาที่ดีดึงดูดให้เด็กมาเข้าเรียน

2) โรงเรียนไม่ค่อยมีคอมพิวเตอร์

3) สถานที่เรียนไม่เหมาะสม นักเรียนต้องเรียนในเต็นท์มาประมาณ 3 ปีการศึกษา เนื่องจากเท่าที่ผ่านมามีโรงเรียนถูกเผาประมาณ 200 กว่าโรง และการสร้างอาคารใหม่ไม่สามารถดำเนินการได้เพราะปัญหาความไม่สงบในพื้นที่และงบประมาณในการก่อสร้างอาคารที่จำกัดไม่สามารถหาผู้รับเหมาก่อสร้างได้

2.8 การประเมินต่างๆ ของรัฐใช้มาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศ ก่อให้เกิดปัญหาเพราะบริบทต่างกัน

2.9 การจัดสรรงบประมาณตามรายหัวทำให้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคู่วิชาสามัญ 15 (1) ต้องเร่งให้มีจำนวนนักเรียนมากขึ้น ส่งผลต่อคุณภาพในการจัดการศึกษา

2.10 พ.ร.บ.โรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 เกี่ยวกับสวัสดิการสังคมสำหรับลูกจ้างของโรงเรียนเอกชนถูกยกเลิกตามมาตรา 80 ทำให้บุคลากรของโรงเรียนเอกชนไม่สามารถทำประกันสังคมได้

2.11 ความไว้วางใจ ความเชื่อใจกันของคนในพื้นที่ยังคงมีไม่เต็มร้อยเปอร์เซ็นต์

2.12 การศึกษาแบ่งเป็นหลายหน่วยงาน หลายสังกัด การบูรณาการร่วมกัน การทำงานด้วยกันในพื้นที่มีน้อยมาก

2.13 การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและนำไปสู่การปฏิบัติมีน้อย

2.14 ประชากรวัยเรียนที่ยังไม่จบการศึกษาภาคบังคับ (ม.3) มีจำนวนมาก ส่วนใหญ่เมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วเข้าศึกษาต่อที่ปอเนาะ

2.15 การตัดสินใจยังคงอยู่ในส่วนกลางซึ่งใช้เวลามาก เช่น การตัดสินใจเกี่ยวกับวิทยาการสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งขณะนี้ยังไม่เสร็จ

2.16 รัฐให้งบประมาณตามยุทธศาสตร์เท่านั้น การแก้ไขปัญหาตามเหตุการณ์ ตามความจำเป็นไม่สามารถทำได้ ประกอบกับงบที่ได้มาส่วนใหญ่อยู่ที่ ศอ.บต. การดำเนินงานต่างๆ ไม่สามารถกระทำได้หากโครงการไม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์

2.17 การจัดการศึกษาของภาครัฐที่ผ่านมาไม่สนองตอบต่อความต้องการของชุมชน เมื่อนักเรียนจบชั้นประถมศึกษา

ปีที่ 6 แล้วจึงมักเข้าเรียนต่อที่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

2.18 หลักสูตรอิสลามศึกษามีหลายหลักสูตร ไม่มี
ความเป็นเอกภาพ เช่น หลักสูตรของตาดีกา หลักสูตรของ
โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

2.19 นักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โปรแกรม
ศาสนา ไม่มีที่รองรับในประเทศไทย เมื่อเรียนจบแล้วจึงมักไปเรียน
ต่อต่างประเทศ

2.20 ความไม่ต่อเนื่องของนโยบาย ทำให้ผู้ปฏิบัติ
สับสน นโยบายของแต่ละรัฐบาล ผู้ปฏิบัติตามไม่ทัน รัฐบาลใหม่
ไม่ยอมต่อยอดนโยบายที่ดีๆ ของรัฐบาลก่อนหน้านั้น

2.21 การนิเทศ ติดตามผล ไม่ต่อเนื่อง ไม่จริงจัง
ไม่ชัดเจน

2.22 การให้ทุนสำหรับการศึกษาระดับ ป.บัณฑิต ให้
เฉพาะครูโรงเรียนเอกชนที่สอนอิสลามศึกษา ไม่ครอบคลุมครู
ในสังกัด สพฐ. หรืออาชีวะ

2.23 นโยบายส่วนใหญ่เป็นนโยบายของรัฐไม่ค่อย
เกี่ยวกับภาคเอกชน

2.24 การส่งเด็กนักเรียนจังหวัดชายแดนภาคใต้ไป
ฝึกงานที่สถานประกอบการต่างๆ ถูกปฏิบัติเสมอหมด สร้างความ
กระทบกระเทือนใจต่อเด็กเป็นอย่างมาก

2.25 การให้ทุนต่างๆ ไม่ถึงคนที่ควรได้รับจริงๆ

2.26 ชาวบ้านในพื้นที่ขาดความกระตือรือร้น รอรับ

ความช่วยเหลือจากทางภาครัฐอย่างเดียว

2.27 การศึกษาแยกเป็นสองฝ่าย เด็กไทยพุทธไปเรียนในโรงเรียนของรัฐบาล ในขณะที่เด็กไทยมุสลิม ผู้ปกครองนิยมส่งไปเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม หรือสถาบันศึกษาพอเหมาะ ทำให้เด็กทั้งสองกลุ่มขาดโอกาสการปฏิสัมพันธ์กัน ขาดโอกาสการเรียนรู้ร่วมกัน

2.28 ความเชื่อ /ค่านิยมบางประการก่อให้เกิดปัญหา และเป็นอุปสรรคในการพัฒนา

3. การแก้ปัญหา

3.1 อยากให้มีหน่วยงานระดับสำนัก หรือศูนย์ที่ดูแลการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยตรงอยู่ที่จังหวัดยะลาเพื่อเอกภาพในการบริหารจัดการ ซึ่งหน่วยงานดังกล่าวควรดูแลทั้งโรงเรียนเอกชนและโรงเรียนของภาครัฐในพื้นที่ได้ทั้งหมด

3.2 ควรมีการปรับหลักสูตรการศึกษาของรัฐให้เป็นหลักสูตรที่สร้างความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทยร่วมกันเพราะสังคมไทยไม่ใช่มีเฉพาะคนที่พูดภาษาไทยอย่างเดียว หลักสูตรจึงควรสะท้อนความเป็นสังคมหลากหลายวัฒนธรรม เช่น ชื่อคนในแบบเรียนควรบ่งบอกความหลากหลายของเชื้อชาติ

3.3 อยากให้วัดและมัสยิดเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ที่สำคัญให้แก่ประชาชนในพื้นที่

3.4 อยากให้มีหน่วยงานรับผิดชอบการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนโดยตรง ในระดับจังหวัด เช่น สข. จังหวัด

3.5 ตาดีกาและปอเนาะเป็นการศึกษาตามอัธยาศัย ควรอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ กศน. หรือถ้ารัฐไม่ระวางควรให้ ท้องถิ่นกำกับดูแล

3.6 หลักสูตร 2 ภาษา ควรมีรูปแบบให้เลือก ไม่ใช่ บังคับให้เลือกรูปแบบที่รัฐกำหนดให้

3.7 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อหาวิทยาการหรือเทคนิค การสอนภาษาไทยให้กับคนที่ไม่ได้พูดภาษาไทยเป็นภาษาที่หนึ่ง

3.8 ไม่ควรให้ศึกษานิเทศก์สังกัดเขตพื้นที่ใดเขต พื้นที่หนึ่ง เพราะแต่ละเขตพื้นที่มีความแตกต่างกันมาก เช่น บางเขตมีศึกษานิเทศก์ซึ่งมาจาก สปอ. เดิมทั้งหมด บางเขตมี คศึกษานิเทศก์ซึ่งมาจาก สปจ. เดิมทั้งหมด หากมีการรวมกันทั้ง จังหวัดและช่วยกันกระจายการทำงาน น่าจะทำให้โอกาสการไป นิเทศโรงเรียนมีมากขึ้น

3.9 อยากให้รัฐดูแลโรงเรียนในพื้นที่ให้ทั่วถึง ดูแลคน ให้ทั่วถึงไม่ใช่สนใจเฉพาะโรงเรียนที่ได้รับผลกระทบ เช่น โรงเรียน ที่ถูกเผา เพราะโรงเรียนอื่นๆ ที่ดูแลช่วยเหลือตนเองได้ทำให้ โรงเรียนไม่ถูกเผา ส่วนหนึ่งยังขาดแคลนแต่รัฐไม่เหลียวแล

3.10 การให้ทุนควรระวังเรื่องปริมาณ และต้องไม่มี ดอกเบี้ย

3.11 การให้ทุนนักศึกษาควรให้ทุกคนไม่ใช่ให้เฉพาะ กับนักเรียนในบางสาขา และการให้ทุนควรครอบคลุมจังหวัด สงขลาด้วย โดยเฉพาะทุนการศึกษาระดับ ป.บัณฑิต ควรให้

ครอบคลุมมหาวิทยาลัยเอกชนด้วย

3.12 การประเมินในบริบทที่แตกต่างควรใช้วิธีการที่แตกต่างและควรจะนำผลการประเมินไปสู่การพัฒนา และการประเมินต่างๆ ควรมีเกณฑ์ส่วนกลาง และเกณฑ์สำหรับแต่ละบริบทตามความเหมาะสม

3.13 หลักสูตรอิสลามศึกษาควรมีเอกภาพและมี ส่วนกลางควบคุม

3.14 นโยบายเกี่ยวกับการศึกษาต้องชัดเจนและต่อเนื่อง

3.15 อยากให้มีข้าราชการเข้าไปช่วยประสานงานใน ปอเนาะทุกแห่ง

3.16 ควรหาระบบตรวจสอบหรือมาตรการให้ครูรับผิดชอบกับความเป็นวิชาชีพให้เหมาะสมกับเงินเดือนหรือรางวัลที่ได้รับ

3.17 การเปลี่ยนแปลงค่านิยม ความเชื่อที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาหรือการอยู่ร่วมกันสามารถทำได้ถ้ามี 2 เรื่อง คือ เป็นประโยชน์และเห็นประโยชน์

3.18 ควรใช้การจัดการความรู้ หาความรู้ในสิ่งที่คิดจะทำ

3.19 ควรสร้างปัจจัยเสริมเพื่อพัฒนานักเรียน เช่น ห้องสมุด ศูนย์วิทยาศาสตร์ พิพิธภัณฑ์ สื่อโทรทัศน์ทางการศึกษา

หรือการหาทางใช้สื่อช่วยสอนอื่นๆ เพราะนักเรียนในชายแดนใต้
มีเวลาเรียนน้อย

3.20 ควรส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้าใจ
บทบาทหน้าที่ของตนเอง สนับสนุนให้มีการศึกษาดูงาน การสร้าง
เครือข่ายจัดตั้งเพื่อการเป็นผู้นำชุมชนโดยแท้

3.21 การแก้ปัญหาชายแดนภาคใต้ควรให้ความสำคัญ
สำคัญกับสังคมหลากหลายวัฒนธรรม การบริหารจัดการที่มีทาง
เลือกและความครอบคลุมทุกระบบการศึกษา

4. การส่งเสริมพัฒนา

4.1 ให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่เรียนใน 3 จังหวัด
ชายแดนภาคใต้จนจบระดับปริญญาตรีเพื่อตั้งให้คนเก่งอยู่ในพื้นที่

4.2 ให้มีโรงเรียนประจำเพื่อพัฒนาเด็กในพื้นที่
อย่างน้อยจังหวัดละ 1 โรง รวมทั้งจังหวัดสตูลด้วย

4.3 ขออัตราข้าราชการเพื่อให้บุคลากรมีความมั่นคง
ในชีวิต และเพื่อความสะดวกในการบริหารจัดการ

4.4 การพัฒนาครูและผู้บริหารเป็นเรื่องจำเป็น และ
มีความสำคัญไม่ว่าจะเป็นครูและผู้บริหารในภาครัฐหรือเอกชน

4.5 การเลื่อนวิทยฐานะครูควรมีรูปแบบที่แปลก
และแตกต่างจากบริบทอื่น แทนที่การทำผลงานทางวิชาการ เช่น
การเข้าคอร์สเรียนเพิ่มเติมเพื่อเสริมประสบการณ์ในช่วงปิดภาคเรียน
และสะสมหน่วย ประกอบกับการทำงานวิจัยเกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติ
ประกอบการเรียน เมื่อถึงจุดที่เหมาะสมก็ให้เลื่อนตำแหน่ง

4.6 ควรมีการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ

๒ การจัดกลุ่มสนทนา ครั้งที่ 2 เรื่อง สภาพการพัฒนาศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนในห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย วันที่ 17 กรกฎาคม 2551 ณ ห้องประชุมบีช เล้าจันท์ โรงแรมบีพี สมิหลา บีช สงขลา

ในการจัดกลุ่มสนทนาได้มีการระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการพัฒนาศึกษาและปัญหาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม 15 (1) ซึ่งสาระโดยสรุปจากการประชุมมีดังนี้

1. คุณภาพของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม 15(1) อาจด้อยกว่าโรงเรียนของรัฐ เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามส่วนใหญ่เป็นการสืบทอดอำนาจจากผู้ก่อตั้ง ต่างจากผู้บริหารโรงเรียนของรัฐซึ่งผ่านกระบวนการคัดเลือก การสอบแข่งขัน แต่ถ้าหากมองในแง่ของความตั้งใจในการทำงาน จะพบว่าผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีความตั้งใจในเรื่องการศึกษาสูงมาก

2. งบประมาณที่ได้รับไม่สมดุลระหว่างโรงเรียนของรัฐและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ประเภท 15 (1) เนื่องจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ประเภท 15 (1) เป็น 1 โรงเรียน 2 ระบบทั้งภาคสามัญและภาคศาสนา จำนวนครูผู้สอนเพิ่มจากโรงเรียนของรัฐบาลเป็น 2 เท่า งบประมาณที่ได้ส่วนใหญ่ได้

จากเงินอุดหนุนรายหัว แต่ได้มาแล้วต้องนำไปบริหารจัดการ
ทุกอย่าง และโรงเรียนไม่สามารถเก็บค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ได้
ถึงแม้โรงเรียนที่ได้รับการสนับสนุน ร้อยละ 60 จะสามารถเก็บ
ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ได้แต่ในทางปฏิบัติไม่สามารถทำได้เพราะ
ส่วนใหญ่ผู้ปกครองของนักเรียนมีฐานะยากจนมาก ในขณะที่
โรงเรียนของรัฐถึงแม้จะได้เงินอุดหนุนรายหัวที่ต่ำกว่า แต่ขณะ
เดียวกันก็มีอาคาร เงินเดือนครูมาให้เรียบร้อยแล้ว เงินรายหัวที่
ได้จึงนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนเพียงอย่างเดียว

3. คุณภาพครูผู้สอนมีความแตกต่างระหว่างครูผู้สอน
สายสามัญและครูสอนศาสนา โดยครูที่สอนสายสามัญในโรงเรียน
เอกชนสอนศาสนา ไม่ค่อยประสบปัญหาเรื่องคุณภาพเพราะมี
กฎหมายบังคับว่าต้องมีใบประกอบวิชาชีพครู ส่วนครูที่สอน
ศาสนาส่วนใหญ่ไม่จบวิชาชีพครู และไม่มีใบประกอบวิชาชีพครู
และปัญหาที่หนักกว่าคือ ครูที่จบจากต่างประเทศมานั้นไม่เป็นที่
ทราบแน่ชัดว่าไปเรียนอะไรมา แต่คนอื่นรับรู้ว่ามีความรู้ด้าน
ศาสนาจึงกลับมาเป็นครูสอนศาสนา ซึ่งอาจเสี่ยงในการจัด
การศึกษาที่ผิดหลักการของศาสนา อีกประเด็นหนึ่งคือปัญหา
คุณภาพของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก ครู 1 คนสอนหลายวิชา
บางครั้งไม่ตรงสาขาวิชาที่จบมา ซึ่งประเด็นดังกล่าวโรงเรียน
ขนาดใหญ่มีความได้เปรียบเพราะครู 1 คนสอนวิชาเดียว

4. การเปิดสอบบรรจุครูไม่เป็นฤดูกาล เมื่อมีอัตราเมื่อไหร่
ก็เปิดสอบ ทำให้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา มีความยากลำบากใน

การจัดหาครูผู้สอนให้ทันเวลาเพื่อไม่ให้ผู้เรียนเกิดช่องว่างในการเรียนจนมีคำกล่าวว่า "เราสร้าง ท่านดู"

5. ข้าราชการครูในโรงเรียนของรัฐบาลมีเงินเสียงภัย ในขณะที่ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่เสียงภัยเช่นเดียวกัน และสอนเด็กไทยเช่นเดียวกันกลับไม่มีเงินเสียงภัย

6. การอกระเบียบต่างๆ มีความเหลื่อมล้ำระหว่างภาครัฐและเอกชน ทำให้ภาคเอกชนมีความรู้สึกน้อยใจ อีกประการหนึ่งที่คนทำโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีความน้อยใจภาครัฐคือผู้บริหารมีความตั้งใจจริงในการทำงาน แต่ส่วนใหญ่ไม่รู้วิธีการจัดการเพราะไม่ได้จบบริหารการศึกษา รัฐยื่นมือเข้ามาช่วยได้ไม่กี่ปี โรงเรียนเพิ่งตื่นตัวได้ไม่กี่ปี ทางรัฐก็ให้ สมศ. เข้ามาประเมินและปัญหาที่หนักกว่าคือเป็นการประเมินโดยใช้เกณฑ์เดียวกันทั่วประเทศ

7. ภาครัฐอยากให้ output ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีคุณภาพเท่ากับโรงเรียนของรัฐแต่ไม่ดูว่า input ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นใคร ซึ่งโดยทั่วไปโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามไม่สามารถเลือกผู้เรียนได้ไม่สามารถปฏิเสธผู้เรียนได้ ถึงแม้โดยกฎหมายสามารถทำได้ เพราะเป็นโรงเรียนการกุศล และนักเรียนส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่ยากจน

8. รัฐให้ความช่วยเหลือไม่เท่ากันแต่อยากให้ผลผลิตออกมาคุณภาพเท่าเทียมกัน เช่น รัฐให้การอุดหนุนโรงเรียนเอกชน

สอนศาสนาอิสลามร้อยละ 40, 60 และ 100 แต่อยากให้ได้คุณภาพของการจัดการศึกษาเท่ากัน ซึ่งจริงๆ รัฐควรจะให้ความยุติธรรมโดยกำหนดว่าโรงเรียนที่รัฐให้การอุดหนุนร้อยละ 40 คุณภาพควรทำให้ได้เท่าไร ส่วนโรงเรียนที่รัฐให้การอุดหนุนร้อยละ 60 หรือร้อยเปอร์เซ็นต์ คุณภาพควรทำให้ได้เท่าไร ไม่ใช่ต้องการคุณภาพให้เท่ากันแต่อุดหนุนไม่เท่ากัน

9. ควรมีการสำรวจผู้บริหารของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามว่าที่ยังไม่จบปริญญาตรีมีจำนวนเท่าไร และควรดำเนินการให้ผู้บริหารเรียนจบระดับปริญญาตรีก่อนเพื่อให้สามารถบริหารจัดการโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

10. ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ส่วนใหญ่ไม่มีความรู้เรื่องการบริหารจัดการ การจัดทำบัญชี ซึ่งบางโรงเรียนได้แก้ปัญหาโดยการจ้างบริษัทภายนอกมาจัดทำบัญชีให้

11. ปัญหาความไม่เข้าใจซึ่งกันและกันโดยภาครัฐมักมองโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในแง่ลบเสมอๆ เช่น มองว่าเป็นแหล่งช่องสุ่มคน เป็นแหล่งบ่มเพาะผู้ก่อการร้าย มองว่างบประมาณที่รัฐจัดสรรให้ถูกนำไปจัดซื้อปืนหรือให้การสนับสนุนผู้ก่อการร้าย

12. การฝากให้เขตพื้นที่การศึกษาดูแลโรงเรียนเอกชนนั้นมีปัญหามาก เพราะเขตพื้นที่ที่ไม่สามารถใช้งบประมาณไปดูแลส่งเสริม หรือพัฒนาโรงเรียนเอกชนได้เนื่องจากเป็นการใช้งบประมาณผิดประเภท เขตพื้นที่การศึกษามีหน้าที่ดูแลโรงเรียน

ของรัฐ ฉะนั้น งบที่ได้มาจึงต้องนำไปใช้ดูแลเฉพาะโรงเรียนของรัฐ ไม่ได้ดูแลโรงเรียนเอกชนโดยตรง ไม่เหมือนระบบเดิมที่มีศึกษาธิการจังหวัดดูแลการศึกษาของจังหวัดและโรงเรียนเอกชนโดยตรง จึงอยากให้ สช.จังหวัด ซึ่งหากมีหน่วยงานดังกล่าวก็จะมียบประมาณจัดสรรลงมาเพื่อพัฒนาโรงเรียนเอกชนโดยตรง

13. อยากให้รัฐเห็นความสำคัญของการให้เงินอุดหนุนรายหัว ซึ่งตามระเบียบจะให้ในปี แต่ในทางปฏิบัติงบประมาณไม่พอ จึงจัดสรรให้มาเป็นงวดๆ ประมาณ 2 งวด งวดแรก 7 เดือน หากภาคเรียนที่สองจำนวนนักเรียนลดลง งบที่จะได้ในงวดที่สองก็ลดลง บางครั้งเงินอุดหนุนไม่มาติดต่อกัน 3 เดือน ทำให้ประสบความยากลำบากในการบริหารจัดการมากโดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนที่ได้รับการสนับสนุนเพียงร้อยละ 60

14. โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่มีมูลนิธิเป็นผู้รับใบอนุญาต ได้รับการสนับสนุนเป็นเงินอุดหนุนรายหัวเต็ม 100 เปอร์เซ็นต์ โดยโรงเรียนประเภทดังกล่าวไม่สามารถเก็บค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมจากผู้ปกครองและนักเรียนได้ แต่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม 15 (1) อื่นๆ ได้รับการสนับสนุนเป็นเงินอุดหนุนรายหัวร้อยละ 60 โดยโรงเรียนสามารถเก็บค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมจากผู้ปกครองและนักเรียนได้ แต่ในสภาพจริงเนื่องจากโรงเรียนในลักษณะดังกล่าวถึงแม้จะไม่มีมูลนิธิหรือมัสยิดเป็นผู้รับใบอนุญาตก็ตาม แต่เป็นโรงเรียนที่มุ่งเน้นการกุศล ประกอบกับผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่มีฐานะยากจนจึงไม่ได้เก็บเงินจากผู้ปกครอง

เพิ่มเติม งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากทางรัฐบาลจึงไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการ เพราะต้องดูแลทั้งครูสายสามัญและครูสายศาสนาเช่นเดียวกันกับโรงเรียนที่มีมูลนิธิเป็นผู้รับใบอนุญาต ซึ่งขณะนี้หลายโรงเรียนที่อยากเปลี่ยนให้มูลนิธิเป็นผู้รับใบอนุญาต แต่ติดขัดปัญหาบางประการทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้

15. เงินอุดหนุนรายหัวสามารถนำไปใช้ได้ 2 ลักษณะ คือ สวัสดิการบุคลากร และค่าใช้จ่ายในการพัฒนาการศึกษาเล่าเรียน ใช้สร้างอาคารเรียนไม่ได้ แต่นำไปซ่อม ปรับปรุงอาคารสถานที่ได้ การกำกับติดตามการใช้จ่ายงบประมาณรายหัวในโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลามดังกล่าว มีการกำกับติดตามจาก สตง. เฉพาะกับโรงเรียนที่ได้รับการอุดหนุนเต็ม 100 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น

16. แนวโน้มของนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม 15 (1) บางโรงเรียนนักเรียนเพิ่มขึ้น ในขณะที่บางโรงเรียนมีจำนวนนักเรียนลดลง อาจเป็นเพราะอัตราการเกิดและคุณภาพของโรงเรียนแต่ละแห่ง โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ที่สุด คือ ธรรมวิद्याมูลนิธิ จังหวัดยะลา มีนักเรียนทั้งหมดประมาณ 5,200 คน เป็นนักเรียนสายสามัญประมาณ 4,600 คน ทำให้ได้งบอุดหนุนรายหัวประมาณ 57 ล้านบาทต่อปี ซึ่งเป็นที่จับตามองของหลาย ๆ ฝ่าย

17. นักเรียนที่จบสายศาสนาระดับ 10 แล้วไม่มีที่ไป เนื่องจากในเมืองไทยมีที่รองรับเฉพาะที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี และมหาวิทยาลัยอิสลามยะลาซึ่งมีจำนวนที่นั่งไม่มาก ขณะนี้สถานศึกษาในพื้นที่ได้เริ่มแก้ปัญหาโดยไม่เป็นทางการคือ

คือโรงเรียนธรรมวิทย์มูลนิธิ จังหวัดยะลา ได้เปิดสอนระดับ Diploma สำหรับนักเรียนที่จบสายศาสนา ซึ่งเมื่อเรียนจบจากที่นี่สามารถไปศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยอัล-อัศฮ์ร ของประเทศ อียิปต์อีก 2 ปี ก็จบระดับปริญญาตรี ขณะนี้โปรแกรมดังกล่าวได้รับการรับรองจากมหาวิทยาลัยอัล-อัศฮ์ร แต่ไม่ได้การรับรองในเมืองไทยและมีผู้เรียนสนใจเรียนมาก ขณะนี้มีนักเรียนประมาณ 300 คน แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นคือเจ้าหน้าที่ทหารมองว่าเป็นแหล่งบ่มเพาะผู้ก่อการร้าย

18. ข้อมูลจากภาครัฐที่ระบุร้อยละของนักเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่จบ ม.6 และสามารถสอบเอ็นทรานซ์ได้นั้นไม่ตรงสภาพจริง เพราะรัฐคำนวณนักเรียนที่สอบได้กับจำนวนนักเรียนทั้งหมด ไม่ได้คำนวณจากจำนวนนักเรียนที่สมัครสอบเอ็นทรานซ์ ทั้งนี้เนื่องจากมีนักเรียนในพื้นที่จำนวนมากที่เมื่อจบ ม. 6 แล้วไม่ได้สมัครสอบเอ็นทรานซ์

19. แนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียนประจำซึ่งเป็นโรงเรียนของรัฐที่จัดให้มีที่พัก และให้เงินอุดหนุนเพื่อช่วยแก้ปัญหาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นมีทั้งกลุ่มที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย กลุ่มที่เห็นด้วย ให้ข้อเสนอแนะว่าโรงเรียนประจำดังกล่าวควรเปิดสอนศาสนาควบคู่สายสามัญด้วย ส่วนกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยนั้นเกรงว่าอาจจะเหมือนกับ อบต.ที่สร้างถนนให้กับคนที่ไม่เดิน และให้ข้อเสนอแนะว่าควรส่งเสริมสิ่งที่มีอยู่แล้ว คือน่าจะสร้าง

หอพักดีๆ ให้กับปอเนาะดีกว่า สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนมากกว่า

20. รัฐบาลจะมีนโยบายพิเศษสำหรับจังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น มีการบรรจุวันฮารีรายอให้เป็นวันหยุดราชการ มีการกำหนดให้โรงเรียนในพื้นที่เล็กเรียนตอนบ่าย 2 ในทุกวันศุกร์ ฯลฯ

21. รัฐบาลจะแก้ปัญหาค่าการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้โดยส่งเสริมหรือใช้ประโยชน์จากสิ่งที่มีอยู่แล้ว เช่น ใช้โรงเรียนของ สพฐ. เป็นสถานที่เปิดสอนตาดีกาในตอนเย็น ส่วนการเปิดมหาวิทยาลัยในพื้นที่ควรรองรับคนในพื้นที่ก่อน

22. โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม 15 (1) มีที่พักประจำเกือบทุกโรงแต่ไม่สามารถรองรับนักเรียนได้ทั้งหมด สำหรับที่พักรันั้นบางโรงเรียนสามารถจัดได้ดีและมีการเก็บเงินจากผู้ปกครอง บางโรงเรียนก็ไม่เก็บ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมและการบริหารจัดการของแต่ละโรงเรียน

23. ในมุมมองของคนทำงานอยากให้มีการจ่ายเงินเดือนตามวุฒิ และจ่ายตรงผ่านบัญชีธนาคาร ไม่ต้องผ่านผู้รับใบอนุญาต เพราะมีปัญหามากเนื่องจากผู้รับใบอนุญาตไม่มีความรู้เรื่องบัญชี และมักนำเงินไปใช้ในการบริหารจัดการเรื่องอื่นๆ ที่ไม่ใช่การพัฒนาการเรียนการสอนโดยตรง ซึ่งส่วนใหญ่มักนำไปใช้ผ่านอาคาร ทำให้ไม่สามารถให้เงินเดือนครูได้ตรงตามวุฒิและ

งบประมาณที่ใช้เพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนหรืองบที่ถึงผู้เรียนมีเพียงประมาณร้อยละ 10 อย่างไรก็ตามอีกมุมมองหนึ่งมองว่าการให้เงินเดือนครูโดยตรงในโรงเรียนขนาดเล็กอาจเป็นดาบ 2 คม เพราะโรงเรียนต้องใช้เงินบริหารจัดการเรื่องอื่นๆ ด้วย

24. ในสภาพจริงโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามอยากให้สวัสดิการแก่ครู การขึ้นเงินเดือนก็เช่นกัน แต่รู้สึกลังเลเพราะครูส่วนใหญ่ไม่จริงจังกี่จะอยู่ สอบได้เมื่อไหร่ก็ทิ้งเด็กไปกลางคัน อีกประเด็นหนึ่งคือโรงเรียนไม่แน่ใจว่าจำนวนเด็กนักเรียนจะเพิ่มขึ้นหรือไม่ ซึ่งจะส่งผลต่องบประมาณที่ได้รับ โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กที่เป็น 1 โรง 2 ระบบ

25. การให้เงินเดือนครูตามระเบียบต้องให้เงินเดือนตามวุฒิ แต่ในทางปฏิบัติขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการ โดยเฉพาะโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม 15 (1) ผู้บริหารโรงเรียนมักเอาใจครูสามัญ โดยให้เงินเดือนตรงตามวุฒิ แต่อุสตาซนั้นมักเป็นการขอความเห็นใจกันโดยใช้ศรัทธาในเรื่องศาสนาเป็นตัวนำ และเงินเดือนที่ได้ส่วนใหญ่ต่ำกว่าวุฒิ แต่อย่างไรก็ตามสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก เงินเดือนครูไม่ว่าจะสอนสามัญหรือสอนศาสนา มักได้ต่ำกว่าวุฒิ

26. เนื่องจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม 15 (1) มีเจตนารมณ์เพื่อศาสนา หรือเพื่อการกุศล วิธีการบริหารจัดการจึงต่างจากโรงเรียนเอกชนประเภทอื่นๆ ปัญหาเกิดขึ้นเพราะโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามอยู่ภายใต้ พ.ร.บ.เอกชน

เมื่อมีกฎระเบียบอะไรออกมาใช้บังคับ สำหรับโรงเรียนเอกชน
โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจึงต้องทำให้เหมือนกับโรงเรียน
เอกชนประเภทอื่นๆ ทั้งที่เจตนารมณ์ของโรงเรียนลักษณะดังกล่าว
ต่างจากโรงเรียนประเภทอื่นๆ

27. รัฐให้การสนับสนุนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
15 (1) ในส่วนของโปรแกรมศาสนาใน 2 ลักษณะคือให้การ
สนับสนุนเป็นค่าบริหารจัดการโรงเรียนละ 1,000 บาท ต่อเดือน
และให้ค่าตอบแทนครูผู้สอนตามจำนวนนักเรียนดังนี้

นักเรียนไม่เกิน 80 คน ให้ค่าตอบแทนครูจำนวน 2 คน
คนละ 2,000 บาท

นักเรียน 80-120 คน ให้ค่าตอบแทนครูจำนวน 3 คน
คนละ 2,000 บาท

นักเรียน 120 คนขึ้นไป ให้ค่าตอบแทนครูจำนวน 4 คน
คนละ 2,000 บาท

สำหรับวิธีการจ่ายค่าตอบแทนครูผู้สอนนั้น บางเขตจ่าย
โดยตรงให้ครูผู้สอน บางเขตจ่ายให้กับผู้รับใบอนุญาต

28. สช. ควรมี Software การบริหารจัดการสำหรับ
โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยเฉพาะ เพราะโรงเรียน
เอกชนสอนศาสนาอิสลามต่างจากโรงเรียนเอกชนอื่นๆ เนื่องจาก
เป็นโรงเรียน 1 โรง 2 ระบบ ซึ่งปัจจุบันมี Software เฉพาะนักเรียน
สายสามัญอย่างเดียว

29. หลักสูตรอิสลามศึกษามีปัญหาเนื่องจากเด็กนักเรียนต้องเรียนอาทิตย์ละ 50 กว่าคาบ และหลักสูตรเกิดจากการรวมกลุ่มกันทำ ซึ่งคุณภาพไม่เท่ากับส่วนกลางที่รวบรวมผู้เชี่ยวชาญทำ

30. นักเรียนที่จบม. 6 จากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา มีเพียงประมาณร้อยละ 10 ที่เรียนต่อระดับอุดมศึกษา นักเรียนที่เหลือเรียนต่อสายศาสนาร้อยละ 40 เป็นครูสอนตาดีกา ร้อยละ 5 และที่เหลืออยู่ตามอัยยาศัย

31. รัฐควรพยายามพัฒนาหลักสูตรตาดีกาเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนวิทยาศาสตร์ระดับ 5 ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาประเภท 15 (1) ได้เลย

32. โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา ควรจะตัดคำว่า "เอกชน" ออก

33. ในหลายๆ เรื่อง รัฐไม่เข้าใจว่าผู้บริหารโรงเรียนเอกชนไม่เข้าใจการบริหารจัดการจึงควรจะมีพี่เลี้ยงมาดูแล

34. อาจต้องมีองค์กรบริหารที่รับผิดชอบเฉพาะโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมาตั้งที่ยะลา เพื่อมาบริหารจัดการโรงเรียนเอกชนฯ โดยตรง

35. สิ่งที่เป็นปัญหาขณะนี้คือวิธีงบประมาณ และเกณฑ์มาตรฐานของสมศ. ซึ่งใช้เกณฑ์เดียวกันประเมินในทุกเรื่อง เช่น มาตรฐานเกี่ยวกับดนตรี นาฏศิลป์ ซึ่งประเมินอย่างไรนักเรียนไทยเชื้อสายมลายูก็ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

36. การมีข้าราชการครู สช. เข้าไปสอนในโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลาม 15 (1) ยังเป็นสิ่งที่โรงเรียนเอกชนฯ มีความต้องการอยู่ และการพัฒนาครูควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องต่อไป เพราะครูที่ได้รับการพัฒนา มีพฤติกรรมเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น

37. เพราะครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาทำงานตั้งแต่ เข้าถึงเย็น และเด็กต้องเรียน 2 หลักสูตร ฉะนั้นการสอบ A - NET หรือ O - NET จะให้ได้เท่ากับโรงเรียนที่เรียนหลักสูตรเดียวคง ลำบาก

7.2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ 4 ท่านในประเด็น สภาพปัจจุบัน ปัญหา สาเหตุของปัญหา และแนวทางการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ สรุปประเด็นสำคัญจากการสัมภาษณ์ดังนี้

สภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาในภาคใต้

1. ประชาชนในพื้นที่ตระหนักในความสำคัญและส่งลูก เข้าเรียนในอัตราสูงมาก โดยเด็กในวัยเรียนในพื้นที่ที่มีการเข้าเรียน สอดคล้องกับนโยบายของรัฐ ในระดับอนุบาล ก่อนประถมและ ประถมศึกษา มีการเข้าเรียนเกือบร้อยเปอร์เซ็นต์ โดยเฉพาะเด็ก ก่อนประถมอาจมีการเข้าเรียนมากกว่าที่อื่น

2. เด็กนักเรียนในระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่เข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐบาล ประมาณร้อยละ 90 แต่เมื่อถึงระดับชั้นมัธยมศึกษา เด็กส่วนใหญ่จะเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมากกว่าในโรงเรียนของรัฐ คิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 70: 30 ทั้งนี้เพราะผู้ปกครอง ซึ่งส่วนใหญ่ร้อยละ 80 เป็นชาวมุสลิม ต้องการให้บุตรหลานได้ความรู้วิชาสามัญและศาสนาควบคู่กันไป

3. เด็กนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาสูงมาก ประมาณร้อยละ 90 แต่โอกาสเรียนคณะดี ๆ มีน้อย

ปัญหาสำคัญของการจัดการศึกษาในภาคใต้

1. ปัญหาความปลอดภัยของครูและบุคลากรทางการศึกษา นับตั้งแต่ปี 2547 ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาสำคัญที่สุด ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนการสอนและความสำเร็จของการศึกษา

2. ปัญหาด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา

2.1 ขาดแคลนครูที่มีความรู้และประสบการณ์ตั้งแต่ปี 2547 ครูย้ายออกนอกพื้นที่มาก ซึ่งรัฐทดแทนด้วยครูอัตราจ้าง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นครูในพื้นที่ ถึงแม้จะมีความสามารถในการดูแลเด็กได้ แต่ยังขาดความรู้ ทักษะและประสบการณ์ บางส่วนไม่ได้เรียนวิชาการศึกษาหรือวิชาครูเลย จึงต้องใช้เวลาพัฒนา

2.2 ครูมีการโยกย้ายนอกฤดูกาลโดยเฉพาะในโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลาม

2.3 ครูมีค่าใช้จ่ายสูงขึ้นและเป็นหนี้มากขึ้น ทั้งนี้เพราะ ปัญหาด้านความปลอดภัยทำให้ครูในชนบทย้ายเข้ามาอาศัยในเมือง เพิ่มค่าเดินทางประจำวัน และส่วนหนึ่งย้ายลูกไปเรียนต่างจังหวัด ที่ปลอดภัย มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ต้องไปกู้หนี้ยืมสินก็ยอม ในขณะที่ เดียวกันครูไม่สามารถหารายได้เสริมได้เลย

2.4 ขวัญ กำลังใจของครูและบุคลากรทางการศึกษามี ต่ำมากเมื่อจิตใจต้องมีความวิตกกังวลหลายด้าน ทั้งความปลอดภัย ชีวิตทรัพย์สิน ทั้งเรื่องคุณภาพการเรียนการสอน ความกังวลเรื่อง ชีวิตของตัวเอง และความเป็นอยู่ของครอบครัว ย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพการปฏิบัติงาน

3. ปัญหาด้านนักเรียน เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่ฐานะ ยากจน ทำให้ได้เรียนรู้อย่างจำกัด ไม่ได้เรียนต่อในระดับสูง นักเรียนบางส่วน (ส่วนใหญ่ในชนบท) ไม่ได้รับประทานอาหารเช้า เพราะผู้ปกครองต้องออกไปประกอบอาชีพ และการเตรียมความพร้อมเด็กก่อนวัยเรียนยังทำได้น้อย

4. ปัญหาด้านสถานที่เรียน เนื่องจากโรงเรียนถูกกลบ วางเพลิงมากกว่า 200 แห่ง และการก่อสร้างทดแทนทำได้ล่าช้า มาก หรือบางแห่งทำไม่ได้เลย เนื่องจากราคาสูงกว่าที่ราชการ กำหนด และบางพื้นที่ไม่ปลอดภัย นักเรียนขาดที่เรียนหรือมีที่ เรียนไม่เหมาะสมกับการเรียนการสอน

5. ปัญหาด้านหลักสูตรอิสลามศึกษาซึ่งไม่เป็นเอกภาพ
หลักสูตรมีความซ้ำซ้อน

6. ปัญหาด้านคุณภาพการศึกษา

6.1 ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาหลัก
ยังต่ำกว่าร้อยละ 50 ทุกรายวิชา

6.2 นักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
ควบคู่วิชาสามัญค่อนข้างอ่อนในวิชาสามัญ กระทั่งต่อการเข้าเรียน
ต่อในระดับมหาวิทยาลัยเพราะเมื่อสอบได้คะแนน O - NET ต่ำ จะมี
โอกาสที่จะได้เรียนต่อในคณะดี ๆ ได้ยากหรือไม่มีเลย เมื่อเด็ก
เรียนต่อในคณะดี ๆ ไม่ได้ จบมาแล้วส่วนใหญ่ไม่มีงานทำ

6.3 นักเรียนชั้นประถมและมัธยมศึกษาตอนต้นอ่าน
หนังสือภาษาไทยไม่ออก แม้กระทั่งนักเรียนที่นับถือศาสนาพุทธ
ที่เรียนตามหมู่บ้านต่าง ๆ

6.4 ผู้เรียนด้านอิสลามศึกษาซึ่งมีเป็นจำนวนมากจบ
แล้วไม่มีงานรองรับในประเทศ

6.5 นักเรียนที่เรียนต่อในระดับอุดมศึกษา เรียนอ่อน
และออกกลางคันกันมาก

6.6 คุณภาพของนักเรียน ม. ปลายที่เข้ามาเรียนลดลง
อัตราการตกของนักศึกษา ปี 1 ก็เพิ่มขึ้น ถึงแม้จะมีการจัดกลุ่มติว
ให้ระหว่างพี่กับน้อง แต่คุณภาพก็ยังลดลง และนักเรียนที่มีคุณภาพ
ในต่างพื้นที่จะเลือกเรียนในสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่น้อยลง
นักเรียนในพื้นที่ที่มีคุณภาพจะไปเลือกสอบในส่วนกลางมากกว่า

ซึ่งสาเหตุของปัญหาโดยตรง คือปัญหาเรื่องความปลอดภัย ถ้าเลือกได้ผู้ปกครองอยากเลือกให้ลูกตัวเองอยู่ในที่ที่ปลอดภัย สูงสุด

7. ปัญหาด้านการเรียนรู้อาษาไทย เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่ใช้ภาษามลายูท้องถิ่นในชีวิตประจำวัน ใช้ภาษาไทย น้อยมาก ส่งผลต่อทักษะการใช้ภาษาไทย ทั้งทักษะการพูด การอ่าน การเขียน และการฟัง ซึ่งเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้วิชาสามัญ

8. ปัญหาด้านการเรียนการสอน การเรียนการสอนไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย เนื่องจากเวลาที่โรงเรียนเปิดแทนที่จะเป็น 8.30 - 16.00 น. เหมือนโรงเรียนอื่น ๆ คือโรงเรียนก็ต้องเปิดสายขึ้น ช่วงเวลาทำการของครูกับนักเรียน ในภาระเรื่องการเรียนการสอน ก็จะลดน้อยลงกว่าปกติ และบางช่วงมีเหตุการณ์ที่ทำให้ต้องปิดโรงเรียนบ่อยครั้ง

9 ปัญหาด้านการบริหารจัดการ

9.1 การติดต่อประสานงานของสถานศึกษาเอกชนกับหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงล่าช้า เนื่องจากโรงเรียนเอกชน ไม่ได้สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง

9.2 ระบบการตรวจสอบโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา ทำได้ค่อนข้างลำบาก เข้าไม่ถึง เพราะโรงเรียนมีเป็นจำนวนมาก

9.3 โครงสร้างในการแก้ปัญหาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้มีลักษณะการทำงานเป็นแบบต่างคนต่างทำ มีการแยก

ส่วนการทำงานโดยเฉพาะเรื่องโรงเรียนเอกชน ซึ่ง สช. ดูแลเรื่องนโยบายส่วนการเชื่อมโยงไปสู่การปฏิบัติเป็นภาระฝากให้เขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งสังกัด สพฐ. เป็นผู้ปฏิบัติแทน สพฐ. เองก็มีภาระงานมาก และไม่มีบุคลากรเพียงพอในการดูแลโรงเรียนเอกชนทำให้การดูแลไม่ทั่วถึง

10. ปัญหาอื่นๆ

10.1 เศรษฐกิจหรือการทำมาหากินได้รับผลกระทบมาก

10.2 การย้ายถิ่นของประชาชนมีอัตราสูง

สาเหตุของปัญหา

1. เนื่องจากเด็กใช้ภาษามลายูถิ่นในชีวิตประจำวัน ทำให้องค์ความรู้ภาษาไทยมีน้อยส่งผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนรู้ซึ่งใช้ภาษาไทยเป็นหลัก

2. การจัดการศึกษาที่ผ่านมาไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน เช่น การมีตาดีกา ซึ่งเด็กนักเรียนในระดับประถมของรัฐไปเรียนศาสนาที่ตาดีกาในวันเสาร์ อาทิตย์ การมีสถาบันปอเนาะ และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งมีเด็กเข้าเรียนเป็นจำนวนมากสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการศึกษาของรัฐไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

3. แต่ละหน่วยงานมีหลักสูตรอิสลามศึกษาของตนเอง เช่น ตาดีกา สช. สพฐ. ทำให้หลักสูตรอิสลามศึกษาไม่เป็นเอกภาพ

4. ครูยังขาดสื่อ เทคนิคการสอนภาษาไทยที่ดี บางส่วนสอนไม่ตรงตามความถนัด

5. การฝากภาระให้ สพท. ดูแลโรงเรียนเอกชน ทำให้การติดต่อประสานงาน การดูแลโรงเรียนเอกชนไม่ทั่วถึง

6. ชาวบ้านถูกปิดกั้น ขีดกรอบการรับรู้เรื่องราวต่างๆ โดยความเชื่อของคนบางกลุ่มที่นำเอาศาสนามาบิดเบือน

แนวทางแก้ปัญหา/ส่งเสริมพัฒนา

1. ทุกหน่วยงานควรใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาหลักสูตรเดียวกัน โดยใช้มาตรฐานการเรียนรู้เดียวกัน หากหน่วยงานอื่นต้องการใช้สามารถปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม ความต้องการของท้องถิ่นหรือของหน่วยงาน

2. ควรเร่งแก้ปัญหาเรื่องภาษาไทย เช่น มีการให้รางวัลสำหรับผู้สอนที่มีความสามารถในการทำให้นักเรียนอ่าน เขียน ฟัง ภาษาไทยได้ดีขึ้น

3. ผู้รับผิดชอบจากหน่วยงานของรัฐควรอนุมัติการโยกย้ายบุคลากรครุตามฤดูกาล เช่น ช่วงปิดภาคเรียนฤดูร้อน

4. ควรใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนครูชั่วคราว

5. หน่วยงานของรัฐควรมีการจัดหางานรองรับผู้เรียนที่จบด้านอิสลามศึกษา เช่น เจ้าหน้าที่ศาสนจิตบำบัดในโรงพยาบาล พนักงานหรือเจ้าหน้าที่ในโรงงานอุตสาหกรรมฮาลาล ข้าราชการ

ที่ปรึกษาด้านกิจการศาสนาอิสลาม วิทยาการอิสลามศึกษาใน
โรงเรียน ฯลฯ

6. รัฐควรมีนโยบายส่งเสริม ประสานความเข้าใจ สร้าง
การยอมรับและความเข้าใจในการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความ
หลากหลาย

7. การจัดทำตำราเรียนหรือหลักสูตรที่แสดงถึงการอยู่
ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างสันติสุข

8. ควรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบโรงเรียนเอกชนในพื้นที่
โดยตรง โดยให้มีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ และเข้าใจสภาพ
ความเป็นอยู่ของโรงเรียนเอกชนอย่างแท้จริง

9. ควรสร้างความมั่นใจ ความปลอดภัยในชีวิตและ
ทรัพย์สินของครูให้มากขึ้น

10. การจัดการศึกษาควรให้สอดคล้องกับความต้องการ
ของชุมชน เช่น รัฐควรเข้าไปสนับสนุนการศึกษาของพ่อแม่
ให้มีการเรียนอาชีพ เรียนวิชาสามัญ และเข้าไปดูแลการจัดหลักสูตร
ของดาดีกา

11. การให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนในพื้นที่ช่วยแก้ปัญหา
ในพื้นที่ได้ดี

12. การบริหารเขตพื้นที่ต้องใช้มืออาชีพทุกระดับรวมทั้ง
คณะกรรมการการบริหารสถานศึกษาก็เช่นเดียวกัน นอกจากนี้
ควรกำหนดบุคลากรให้ครบทุกภารกิจ

13. การแก้ปัญหาต่างๆ ควรเร่งแก้ที่ความปลอดภัย

14. ต้องดูแลครูอย่างดีที่สุด ให้ครูรู้สึกมีความมั่นใจในชีวิตและทรัพย์สิน เรื่องการทำความเข้าใจของประชาชนกับนักการเมืองก็ต้องทำไปพร้อมกัน ในหมู่บ้าน ชุมชน ว่าการศึกษาคือเรื่องที่คุณต้องการที่สุด เพราะฉะนั้นใครก็ตามที่มาทำร้ายคนที่ให้การศึกษาแก่ลูกคุณ คุณต้องช่วยดูแล ไม่ใช่ต่อต้าน เพราะถ้าลูกคุณมีการศึกษาทุกอย่างก็จะดีขึ้น ต้องร่วมกับฝ่ายรัฐบาลเพื่อดูแลคนที่จะทำให้การศึกษาลูกคุณอย่างเต็มที่ และควรบอกคนที่รู้จักหรือไม่รู้จักก็ตามว่าจะทำอะไรในเรื่องของอุดมการณ์ก็ทำไป แต่ไม่ใช่ว่ามาทำร้ายครู

15. ดูเหมือนว่ารัฐบาลที่ผ่าน ๆ มาดูแลแต่เรื่องของตนเองมาก ให้หน่วยงานต่าง ๆ ช่วยเหลือตัวเองไปตามความสามารถ เมื่อทำเต็มความสามารถแล้วไม่มีผลขึ้นก็มีสิทธิที่จะท้อ เพราะมีแต่คนพูดไม่มีคนทำ และในช่วงหลังแม้แต่คนที่ออกมาพูดก็ดูจะน้อยลง อย่างว่าแต่จะทำเลย คิดแล้วจะพูดออกมาก็น้อยลงไป และในภาพกลางของรัฐบาลที่จะเอาใจใส่ในเรื่องนี้ก็ดูจะเข้าไป สิ่งที่สำคัญคือต้องเห็นใจบุคลากรทุกฝ่ายที่รับผิดชอบเรื่องการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้

7.3 ข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็น

การศึกษาในส่วนนี้เป็นการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของคุณภาพชีวิตการ

ทำงานของครู ผู้ให้ข้อมูลเป็นครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจำนวน 218 คน จาก 11 โรงเรียน ครอบคลุมทั้งจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสงขลา (เขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3) แบบสอบถามมี 2 ฉบับ คือฉบับภาษาไทยสำหรับครูสอนสายสามัญและแบบสอบถามฉบับภาษามลายูสำหรับครูสอนสายศาสนา แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะแบบเลือกตอบและเติมคำในช่องว่าง ส่วนที่ 2 เป็นระดับความพึงพอใจและระดับการปฏิบัติในประเด็นต่างๆ มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ส่วนที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับภาระงานและข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีลักษณะแบบเติมคำ และปลายเปิด

จากการสอบถามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม พบว่า มากกว่าร้อยละ 80 สอนด้วยใจรัก ส่วนใหญ่เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งว่างานของครูเป็นงานกุศล ครูมากกว่าครึ่งหนึ่งไม่มีรายได้อื่นนอกเหนือจากเงินเดือน อย่างไรก็ตามครูมีความพอใจกับรายได้ที่ได้รับจากการสอนสวัสดิการที่ได้รับ คุณภาพการจัดการศึกษา ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต ความประพฤติของนักเรียน และโอกาสที่ได้รับในการพัฒนาตนเองในระดับปานกลาง แต่ยังมีโอกาสใช้ความรู้ความสามารถทำงานและมีโอกาสสอนในวิชาที่ตนถนัดในระดับมาก ดังมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (N=218)	ร้อยละ
1. เป็นครูสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา		
- สายสามัญ	109	50
- สายศาสนา	109	50
2. ประสบการณ์การสอนโดยเฉลี่ย 8.6 ปี (S.D. = 7.72)		
3. รายได้อื่นนอกเหนือจากเงินเดือน		
- มี	90	41.3
- ไม่มี	128	58.7
4. ความคิดเห็นว่างานครูเป็นงานกุศล		
- เห็นด้วยอย่างยิ่ง	96	44.0
- เห็นด้วย	92	42.2
- ไม่แน่ใจ	21	9.6
- ไม่เห็นด้วย	9	4.1
5. การสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม		
- สอนด้วยใจรัก	183	83.9
- สอนเพื่อการดำรงชีพ	25	11.5
- สอนด้วยใจรักและเพื่อการดำรงชีพ	10	4.6

ส่วนที่ 2 ระดับความพึงพอใจและระดับการปฏิบัติ

ข้อมูลทั่วไป	\bar{X}	SD	ระดับความพึงพอใจ
1. รายได้ที่ได้รับจากการสอนในโรงเรียน	2.91	0.87	ปานกลาง
2. สวัสดิการที่ได้รับ	2.70	0.91	ปานกลาง
3. คุณภาพการศึกษาที่จัด	3.17	0.71	ปานกลาง
4. ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต	2.80	0.92	ปานกลาง
5. งานที่ทำ	3.66	0.76	มาก
6. ความประพฤติของนักเรียน	2.92	0.74	ปานกลาง
7. โอกาสที่ได้รับในการพัฒนาตนเอง	3.15	0.88	ปานกลาง
			ระดับการปฏิบัติ
8. ผู้ปกครองให้ความสนใจ เอาใจใส่ ด้านการเรียนของนักเรียน	2.97	0.77	ปานกลาง
9. นักเรียนเอาใจใส่ สนใจการเรียน	2.99	0.67	ปานกลาง
10. การมีโอกาใช้ความรู้ ความสามารถ ในการทำงาน	3.70	0.76	มาก
11. การมีโอกาสสอนในวิชาที่ตนเองถนัด	3.95	0.86	มาก

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้จากแบบสอบถามปลายเปิด แบ่งได้เป็น 6 ด้านดังนี้

ด้านนโยบายและการบริหารจัดการ

1. ทุกฝ่ายควรมีความจริงจังในการเข้ามาร่วมกันพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. ควรสนับสนุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาทุกด้านให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและประเพณี วัฒนธรรมของท้องถิ่น
3. รัฐควรจัดให้มีนโยบายการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่แตกต่างจากนโยบายการศึกษาทั่วไป
4. ควรมีสำนักงานรับผิดชอบโรงเรียนเอกชนศาสนาอิสลามโดยตรงในพื้นที่ ซึ่งจะส่งผลให้มีงบประมาณพัฒนางานในแต่ละด้านของโรงเรียนเอกชน
5. ควรพัฒนาผู้บริหารให้ได้วุฒิทางด้านการบริหารการศึกษา และผ่านการอบรมผู้บริหาร และควรพัฒนาผู้บริหารโดยการอบรม สัมมนาตามหลักการบริหารตามแบบฉบับของอิสลาม

6. ควรจัดอบรมผู้รับใบอนุญาต และเจ้าของโรงเรียนให้บ่อยครั้ง เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การบริการ การสร้างความเข้าใจร่วมกันในการจัดการศึกษา

7. ผู้บริหารโรงเรียนแต่ละโรงเรียนควรมีการระดมความคิดเห็นกันบ่อยๆ เพื่อมาวิเคราะห์ร่วมกันเกี่ยวกับการพัฒนาด้านการศึกษา หรือปัญหาที่เกิดขึ้นว่าอะไร เป็นอุปสรรคในการพัฒนาการศึกษา จัดทำโครงการแลกเปลี่ยน ครู นักเรียน ระหว่างโรงเรียน

8. ควรสนับสนุนการสร้างเครือข่ายระหว่างโรงเรียน เพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารต่อกันและสร้างความสัมพันธ์อันดี

9. ควรพัฒนาด้านเศรษฐกิจควบคู่กับการพัฒนาด้านการศึกษา

10. ควรส่งเสริมด้านการประชาสัมพันธ์ที่ดี เพื่อนำเสนอข้อมูล 2 ทาง เสริมสร้างความเชื่อและภาพลักษณ์ที่ถูกต้องต่อโรงเรียนเอกชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ด้านงบประมาณ

1. ควรสนับสนุนงบประมาณเพิ่มให้กับโรงเรียนเอกชน รวมทั้งควรเพิ่มสวัสดิการ รวมถึงปรับเงินเดือนให้ทัดเทียมกับข้าราชการทั่วไป เพื่อที่จะสร้างความมั่นคงทางด้านรายได้ให้กับครู

2. ควรออกระเบียบควบคุมเรื่องการใช้จ่ายเงินอุดหนุนให้มีความกระชับชัดเจน และลงสู่การจัดการศึกษาให้มาก และระบบเงินเดือนครูควรใช้วิธีการจ่ายตรงไม่ต้องผ่านบัญชีโรงเรียน

3. รัฐบาลควรที่จะสนับสนุน เพิ่มงบประมาณด้านอาคารสถานที่ งบประมาณสำหรับสื่อการเรียนการสอน การเยี่ยมชมโรงเรียนที่ได้รับมาตรฐาน หรือทัศนศึกษาดูงานให้กับโรงเรียน

4. โรงเรียนเอกชนที่มีสถานที่พักของนักเรียน (สถาบันศึกษาปอเนาะ) ควรได้รับการสนับสนุนงบประมาณ เพื่อใช้เป็นค่าอาหารในแต่ละวันของนักเรียน ค่าอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวัน และครุภัณฑ์ที่จำเป็นต่างๆ

5. รัฐบาลควรที่จะจัดให้มีงบประมาณสำหรับการอบรมวิชาการต่างๆ ให้กับครูสามัญ และครูศาสนา และควรจัดสรรงบประมาณด้านทุนการศึกษาต่อระดับปริญญาโท ปริญญาเอกให้กับครู

6. อยากให้ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณ เพิ่มเติมสำหรับพัฒนาในด้านการเรียนการสอนโดยเฉพาะ และส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณสำหรับพัฒนาเด็กนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในด้านการเรียนหรือกีฬา เป็นต้น

7. ให้ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมและสนับสนุนปัจจัยขั้นพื้นฐานที่เด็กนักเรียนควรได้รับให้เพียงพอ นอกเหนือจากงบประมาณอุดหนุนรายหัว เช่นกองทุนอาหารกลางวันสำหรับนักเรียนที่ยากจน กำพร้า

8. ควรสนับสนุนงบประมาณในการปรับปรุงทัศนสถานประกอบศาสนกิจ เพื่ออำนวยความสะดวกในการประกอบศาสนกิจ

ด้านบุคลากรทางการศึกษา

1. ควรจัดให้มีการพัฒนาศักยภาพของครูผู้สอนทั้งครูสอนศาสนา และครูสอนสายสามัญทุกกลุ่มสาระ เพื่อให้สามารถนำความรู้ ทักษะไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน ศาสนา และการสอนวิชาสามัญได้มากขึ้นและจะได้ปฏิบัติไปในทางเดียวกัน
2. ควรพัฒนาคุณภาพชีวิตของครูผู้สอนโรงเรียนเอกชน เพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ เช่นการเลื่อนขั้นเงินเดือน ครู การจัดให้มีสวัสดิการต่างๆ เช่นค่าเลี้ยงชีพ ค่ารักษา พยาบาล
3. ควรมีการรับรองวุฒิของครูสอนศาสนาที่จบทั้งภายในและภายนอกประเทศ และให้ไปประกอบวิชาชีพสำหรับครูสอนศาสนา

ด้านผู้เรียน

1. ควรจะมีการพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ความสามารถทางวิชาการทัดเทียมกับนักเรียนในส่วนกลาง
2. ควรเร่งแก้ปัญหาให้นักเรียนอ่านหนังสือไม่ออก โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา
3. อยากให้นักเรียนได้มีโอกาสไปเรียนในสถานที่จริงๆ ในชุมชนบ้าง เช่น ในสภาตำบล เทศบาล กลุ่มงานหัตถกรรมของชุมชน
4. ควรมีการจัดค่ายเยาวชนที่หลากหลาย และมากพอที่นักเรียนหลายกลุ่มจะตัดสินใจเลือกเข้าค่ายได้

ด้านอาคารสถานที่และอุปกรณ์การเรียน

1. ควรสนับสนุนสื่อการสอนและครุภัณฑ์ทางการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นหนังสือเรียน โสตทัศนูปกรณ์ อุปกรณ์การเรียน การสอนต่างๆ อย่างเต็มที่และทั่วถึงรัฐบาล และควรสนับสนุนด้าน สาธารณูปโภคให้กับโรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม เช่น น้ำดื่ม ห้องน้ำ อุปกรณ์การกีฬา สนามกีฬา อุปกรณ์การเรียนต่างๆ เพื่อเป็นการยกระดับการเรียนของนักเรียน และเพื่อสนับสนุนให้นักเรียนเล่นกีฬาจะได้ห่างไกลจากยาเสพติด

2. ควรจัดหาระบบซอฟต์แวร์มาช่วยในการทำงาน ทะเบียน วัสดุ ผล ชุกรการ การเงิน สนับสนุนเทคโนโลยี และเครื่องมือต่างๆ ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

ข้อเสนอแนะด้านอื่น ๆ

1. การศึกษาถือเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในชีวิตของเรา เพราะการศึกษาช่วยให้เกิดการคิดการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ แต่ในความคิดของคนไทยเรา กลับมองว่าไม่สำคัญ กลับเห็นความสำคัญของอาชีพอื่นๆที่ไม่ใช่การศึกษาสำคัญกว่า เช่น หมอ, นักธุรกิจ, วิศวกร ฯลฯ จริงๆ แล้วอาชีพต่างๆ เหล่านี้ย่อมต้องมาจากการศึกษา โดยที่มีครูเป็นผู้สั่งสอน และให้ความรู้อย่างที่ทราบ กันดีว่าการเป็นครูเป็นอาชีพที่มีเกียรติ ถ้าหากลองเทียบอัตราเงิน เดือนของอาชีพครูกับอาชีพอื่นๆ ดูเหมือนว่าอาชีพครูจะได้รับ เงินเดือนค่อนข้างน้อย (น้อยมาก ๆ) และเป็นอาชีพที่ดูเหมือนจะ

เหนื่อยมากๆ โดยเฉพาะการเป็นครูโรงเรียนเอกชน ต้องทำงานหนักกว่าครูของรัฐ แต่ค่าตอบแทน เพื่อเลี้ยงครอบครัวน้อยกว่า ทำให้ต้องขวนขวายสอบแล้วสอบอีก เพื่อให้ได้เป็นครูของรัฐ ทำให้โรงเรียนเอกชนขาดครู การสานต่องานของโรงเรียนและการสอนเกิดปัญหา รัฐน่าจะคำนึงถึงจุดนี้

2. ในการพัฒนาทางด้านการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ อยากเสนอแนะในเรื่องบางเรื่องเพื่อเป็นบรรทัดฐานที่จะพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม คือ ในส่วนของโรงเรียนเอกชน โดยเฉพาะโรงเรียนเอกชนขนาดเล็กหรือกลาง อยากให้ทางรัฐบาลให้ความสำคัญเป็นพิเศษ เพื่อที่จะได้พัฒนาในระบบการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐานมากขึ้นกว่าเดิม ดังนั้นการที่จะปรับให้ได้ดังกล่าวนั้น มันก็มีปัจจัยที่สำคัญ อาทิ เช่น เงินเดือนของครูสอนในโรงเรียนเอกชน ไม่สามารถได้รับสิทธิเหมือนครูที่สอนในโรงเรียนของรัฐซึ่งส่วนนี้แล้ว เมื่อพิจารณาแล้วทางรัฐยังเอาเปรียบกันมาก ทั้งๆ โรงเรียนในแต่ละพื้นที่ที่เปิดออกมาล้วนแล้วเปิดมาเพื่อมารับใช้สังคมในประเทศไทยทั้งนั้น ไม่ใช่ไปสอนเด็กต่างประเทศ ดังนั้นอยากให้ทางรัฐบาลเห็นอกเห็นใจกับคุณครูที่สอนในโรงเรียนสอนเยาวชน ในครั้งนี้ผมในฐานะเป็นครูสอนในโรงเรียนเอกชนอยากให้ทางรัฐบาลคิดถึงรายได้ในส่วนนี้ด้วย

7.4 สรุป

จากการจัดกลุ่มสนทนาสองครั้ง การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง และการสอบถามความคิดเห็นจากครูผู้สอนในพื้นที่ ทำให้มองเห็นสภาพการจัดการศึกษาในหลายแง่มุม ซึ่งพอสรุปได้ว่าการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความหลากหลายมากกว่าท้องถิ่นอื่นๆ ผู้ปกครองจึงสามารถส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสิ่งที่ผู้ปกครองต้องการได้ นอกจากนี้ประชาชนในพื้นที่ยังตระหนักในความสำคัญและส่งลูกเข้าเรียนในอัตราสูงมาก โดยเด็กในวัยเรียนในพื้นที่ที่มีการเข้าเรียนสอดคล้องกับนโยบายของรัฐในระดับอนุบาล/ก่อนประถม และประถมศึกษา มีการเข้าเรียนเกือบร้อยเปอร์เซ็นต์ โดยเฉพาะเด็กก่อนประถมอาจมีการเข้าเรียนมากกว่าพื้นที่อื่นๆ สำหรับในระดับประถมศึกษา ทั้งนักเรียนชาวไทยพุทธและนักเรียนไทยมุสลิมส่วนใหญ่เข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐบาล แต่ด้วยวิถีชีวิตของชาวมุสลิมที่ต้องการให้บุตรหลานได้ความรู้วิชาสามัญและศาสนาควบคู่กันไป เมื่อถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาผู้ปกครองจึงนิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมากกว่าในโรงเรียนของรัฐเนื่องจากหลายเหตุผล เช่น โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีการเรียนการสอนวิชาศาสนาที่เข้มข้นกว่าเมื่อเทียบกับชั่วโมงสอนวิชาศาสนาต่อสัปดาห์ในโรงเรียนของรัฐ อีกทั้งความเชื่อและความศรัทธาในตัวของโต๊ะครูซึ่งมีมาตั้งแต่ดั้งเดิม และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

ดังกล่าวหลายแห่งอยู่ไม่ไกลจากชุมชนชาวไทยเชื้อสายมลายู และหลายแห่งมีบริการรถรับส่ง ประกอบกับโรงเรียนมัธยมของรัฐบาล บางโรงเรียนมีการแข่งขันสูง สอบเข้ายาก และโรงเรียนมัธยมของ รัฐระดับอำเภอส่วนหนึ่งด้อยคุณภาพลง ในขณะที่โรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลามในปัจจุบันได้พัฒนาทั้งด้านคุณภาพการศึกษา และการบริการมากกว่าในอดีต ส่วนการเรียนในระดับอุดมศึกษานั้น ในพื้นที่มีสถาบันอุดมศึกษาหลากหลายและมีสถานศึกษาระดับ อุดมศึกษาในทุกจังหวัด แต่ด้วยความต้องการด้านอิสลามศึกษา ค่อนข้างสูง ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาอิสลามในพื้นที่มีเพียง สองแห่ง ซึ่งมีที่หนึ่งไม่พอกับจำนวนนักเรียนที่จบสายศาสนา ทำให้ มีผู้เรียนส่วนหนึ่งไปเรียนต่อในต่างประเทศ อีกส่วนหนึ่งไม่ได้เรียน ต่อและไม่มีงานทำ

ปัจจุบันรัฐบาลให้การอุดหนุนสถาบันการศึกษาเอกชน ทุกประเภท แต่การให้การอุดหนุนจะแตกต่างกันตามประเภทของ สถานศึกษา และสถานศึกษาเอกชนทุกประเภทเป็นภาระที่ สข. ฝากให้เขตพื้นที่การศึกษาดูแลซึ่งก็ไม่ต่างจากพื้นที่อื่นๆ ของ ประเทศ แต่ด้วยลักษณะปัญหาเฉพาะของพื้นที่ ประกอบกับ โรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่ในพื้นที่เป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อิสลามและเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ทำให้การประสานงาน การดูแล ไม่ทั่วถึง

สำหรับปัญหาที่พบหลายประเด็นสอดคล้องกับข้อมูลจากเอกสาร แต่ปัญหาอื่นๆ ที่ไม่ปรากฏในข้อมูลจากเอกสาร คือ การมอบอำนาจให้เขตพื้นที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา โรงเรียนเอกชนในพื้นที่ก่อให้เกิดปัญหาหลายประการ ความเหลื่อมล้ำในการอุดหนุนโรงเรียนเอกชนประเภทเดียวกัน การเปิดสอบบรรจุครูไม่เป็นฤดูกาลส่งผลกระทบต่อโรงเรียนเอกชน การประเมินของรัฐใช้เกณฑ์การประเมินไม่เหมาะสมกับบริบทความไม่เข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างภาครัฐและเอกชน ปัญหาคุณภาพของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา ความไม่ต่อเนื่องของนโยบายของรัฐ การไม่มีตำแหน่งข้าราชการในโรงเรียนของรัฐ ทำให้ไม่ได้รับการยอมรับในการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ การส่งเสริมสนับสนุนครูในโรงเรียนของรัฐกับโรงเรียนเอกชนไม่เท่าเทียมกันนักเรียนที่จบสายศาสนาไม่มีที่รองรับในประเทศ ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนยังไม่ค่อยมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

บทที่ 8

ข้อเสนอแนะจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องพบข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พอสรุปได้ดังนี้

8.1 ข้อเสนอของคณะที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี

ในการประชุมร่วมกับสภานิติบัญญัติแห่งชาติและคณะกรรมการวิสามัญสอบสวนและศึกษาการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2549 ซึ่งนายกรัฐมนตรี พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ ได้เห็นชอบกับข้อเสนอดังกล่าวที่ได้เสนอการแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในส่วนของการศึกษา ดังนี้ (สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา. 2550 : 5)

1) พัฒนาปรับปรุงและยกระดับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ให้เป็นมหาวิทยาลัยเต็มรูปแบบที่

สามารถบริหารจัดการได้ด้วยตนเอง เพื่อให้เยาวชนในพื้นที่มีโอกาสเข้ารับการศึกษา และเมื่อจบการศึกษาก็จะอยู่พัฒนาในพื้นที่ต่อไป โดยเฉพาะการพัฒนาให้สามารถรับนักศึกษาแพทย์และพยาบาล ทั้งนี้เพื่อให้มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานสอดคล้องกับประเพณีและวัฒนธรรม

2) สนับสนุนให้มีการจัดตั้งสภาอิสลามใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

3) นำเยาวชน ผู้นำศาสนาและเจ้าหน้าที่ในมัสยิดต่างๆ เข้าร่วมกิจกรรมตละวะห์ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ปฏิบัติตามหลักการศาสนาอิสลามที่ถูกต้อง

4) แก้ไขปัญหาบัณฑิตใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่จบแล้วไม่สามารถหางานรองรับในพื้นที่ได้ โดยมีงานให้เหมาะสมกับความรู้อันที่จบมา

5) รัฐบาลควรสนับสนุนให้มีโควตาในการรับนักศึกษาแพทย์ พยาบาล ผู้ช่วยแพทย์ ผู้ช่วยพยาบาลจากเยาวชนในพื้นที่ภาคใต้โดยเฉพาะ

6) เน้นย้ำให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานในพื้นที่ได้ศึกษา ทำความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นตลอดจนประเพณีทางศาสนา

8.2 ข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้เสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งได้ประมวลมาจากผลงานด้านวิชาการ การศึกษาดูงาน การจัดสัมมนาในพื้นที่ต่างๆ และผลการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงเสนอแนะให้ภาครัฐดำเนินการในด้านการศึกษาดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2551 : 17-18)

1) ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาอิสลามในพื้นที่อย่างกว้างขวางและเป็นมาตรฐานเดียวกัน การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาปอเนาะ ตาดีกา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยให้โต๊ะครูและผู้นำทางศาสนาในชุมชนมาร่วมกันในการจัดทำหลักสูตรเพื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของคนในพื้นที่ โดยมีเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ

การจัดการเรียนการสอนไม่จำเป็นต้องเหมือนพื้นที่อื่น ๆ หรือครบทุกวิชา อาจจะทำให้มีการเรียนเฉพาะวิชาที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในอนาคต หรือสอดคล้องกับความต้องการของเด็กและชุมชน นอกจากนี้ต้องสร้างโอกาสให้กับเด็กนักเรียนใน

การเรียนในระดับชั้นที่สูงขึ้นไปด้วยการสอนเสริมวิชาหลัก รวมทั้ง อาจจะจัดให้มีการจูงใจให้เด็กนักเรียนไปเรียนหนังสือมากขึ้น อาทิ การจัดเลี้ยงอาหารกลางวัน การให้ทุนการศึกษา

2) ส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนในระบบ 2 ภาษา หรือ 3 ภาษาเพื่อประโยชน์ของผู้เรียนในการประกอบอาชีพในอนาคต โดยไม่นำประเด็นความมั่นคงเข้ามาเกี่ยวข้อง

3) พัฒนาบุคลากรผู้สอนให้มีความสามารถและมีความพร้อมในการสอนอย่างถูกต้องตามหลักศาสนาและให้เกิดคุณประโยชน์แก่เยาวชนในการศึกษาหาความรู้ตามระบบการศึกษา ภาคบังคับ ความรู้สายสามัญ สายอาชีพ ศาสนาและภูมิปัญญา ท้องถิ่น ตลอดจนศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา รวมทั้งเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนในตาติกา สถาบันศึกษาปอเนาะ และโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลามได้รับการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อให้มีวิถึฐานะและเป็นกรยกระดับความสามารถ ขวัญและกำลังใจแก่ครูผู้สอน

4) ควรมีการเสริมสร้างจริยธรรมให้กับผู้เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาได้ตระหนักรู้ถึงบทบาทของการพัฒนาการต่างๆ และร่วมรับผิดชอบในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นกลไกหนึ่งในการแก้ปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

5) ควรเพิ่มบทบาทและบุคลากรของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้สามารถส่งเสริมสถาบันการศึกษาปอเนาะทุกแห่งตามแนวทาง "เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา"

6) เร่งรัดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการเป็นกรณีเร่งด่วนในการวางระบบเทียบคุณวุฒิทางการศึกษา สำหรับผู้ที่จบการศึกษาจากสถานศึกษาในตะวันออกกลางและประเทศมุสลิมอื่นๆ ให้สามารถใช้เป็นพื้นฐานการศึกษาต่อในประเทศและหรือเป็นคุณวุฒิเพื่อสมัครเข้าทำงานได้

8.3 ข้อเสนอของคณะกรรมการศึกษาวิถีทางการพัฒนาเพื่อความมั่นคงของมนุษย์

คณะกรรมการศึกษาวิถีทางการพัฒนาเพื่อความมั่นคงของมนุษย์ ได้จัดทำรายงานการศึกษาแนวทางการพัฒนา และแนวนโยบายสำหรับจังหวัดชายแดนภาคใต้ในโอกาสเสนอต่อคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (2549 : 29-44) โดยได้สรุปปัญหาสำคัญของการจัดการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พร้อมนำเสนอทางออกสำหรับปัญหาดังกล่าวสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาจำนวนชั่วโมงเรียน (ทั้งในระบบและนอกระบบ) ที่ค่อนข้างมากสำหรับเด็กนักเรียนในวัยเรียนระดับประถมศึกษาจากการที่ต้องศึกษาทั้งวิชาสามัญในโรงเรียนของรัฐบาลในวันธรรมดา (จันทร์-ศุกร์) ต่อด้วยการเรียนทางด้านศาสนาในช่วงเย็นของวันธรรมดาและช่วงเวลากลางวันในวันหยุด (เสาร์- อาทิตย์) ทำให้ชีวิตส่วนใหญ่ของเด็กไทยเชื้อสายมลายูในสามจังหวัด

ชายแดนภาคใต้เหล่านี้เต็มไปด้วยการเรียน ทำให้เวลาว่างที่ใช้ในการพักผ่อนหรือเที่ยวเล่นตามประสาเด็กแทบจะหมดหายไป ซึ่งสิ่งเหล่านี้น่ากังวลว่าจะก่อให้เกิดความเครียดที่เกิดจากมีเวลาในการพักผ่อนที่น้อย อาจส่งผลกระทบต่อพฤติกรรม ซึ่งแนวทางการแก้ไขปัญหาของกระทรวงศึกษาธิการที่ได้ดำเนินการทดลองจับคู่ระหว่างตาติกากับโรงเรียนรัฐบาลในสังกัด สพฐ. ในการจัดการเรียนการสอนวิชาทางด้านศาสนาในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐบาลอาจจะช่วยลดปัญหาในประเด็นเรื่อง จำนวนชั่วโมงเรียนที่มากออกไปได้ อย่างไรก็ตามคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าการแก้ไขปัญหาจำนวนชั่วโมงเรียนที่ค่อนข้างมาก โดยการบูรณาการหลักสูตรวิชาสามัญศึกษาและอิสลามศึกษาเข้าด้วยกัน ซึ่งในช่วงที่ผ่านมาภาครัฐและเอกชนได้ร่วมกันพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนที่บูรณาการการศึกษาในด้านวิชาสามัญศึกษาและอิสลามศึกษาในทุกระดับชั้นทั้งในกรณีโรงเรียนของรัฐและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามนั้น รัฐบาลอาจต้องสนับสนุนเงินทุนอย่างเพียงพอและต่อเนื่องเพื่อให้การศึกษาแบบบูรณาการการศึกษาวิชาสามัญและอิสลามศึกษานี้เป็นรูปธรรมและสัมฤทธิ์ผลขึ้นมาได้ และในช่วงแรกๆ อาจมีปัญหาในเรื่องการไม่ยอมรับในคุณภาพและมาตรฐานจากชุมชนท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากชุมชนท้องถิ่นอาจจะแวงเจตนาของรัฐบาลในการแทรกแซงระบบการศึกษาของชุมชนท้องถิ่น ดังนั้นในการดำเนินงานต่างๆ ของรัฐบาลทั้งใน

ระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการต้องให้ผู้นำทางด้านการศึกษา และศาสนาของชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอนอย่างใกล้ชิดทุกขั้นตอน

2. ปัญหาคุณภาพการศึกษาที่ต่ำ คณะอนุกรรมการการศึกษา ได้เสนอแนะให้รัฐบาลควรต้องพิจารณาตรวจสอบและปรับปรุง คุณภาพในโรงเรียนต่างๆ ทั้งที่เป็นของรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลามเพื่อให้นักเรียนที่จบการศึกษาภาคบังคับ (ระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น) สามารถมีทางเลือกที่จะศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไป โดยไม่ติดขัดเรื่องคุณภาพหรือทักษะในวิชาสามัญ ขณะเดียวกันก็ได้เสนอแนวทางสำคัญสำหรับการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อให้มีความเป็นเลิศ คือรัฐบาลและมัศยิดกลางประจำจังหวัดอาจร่วมกันพัฒนาโรงเรียน ต้นแบบ (model school) เพื่อเป็นแบบอย่างในการบริหารจัดการ โรงเรียนที่บูรณาการการศึกษาวิชาสามัญศึกษาและอิสลามศึกษา ในการดำเนินงานรัฐไม่จำเป็นต้องสร้างโรงเรียนใหม่แต่อาจพิจารณา จากโรงเรียนของรัฐหรือเอกชนที่มีอยู่แล้วแต่ต้องมีคุณภาพทั้งใน วิชาสามัญและอิสลามศึกษา และศักยภาพเพียงพอเพื่อหลีกเลี่ยง ปัญหาการยอมรับในคุณภาพ แนวคิดหรือแนวทางดังกล่าวนี้เป็น ไปเพื่อต้องการสร้างโรงเรียนที่เป็นเลิศทางวิชาการ เช่นเดียวกับใน กรณีของโรงเรียนจุฬารักษ์ที่โรงเรียนเน้นทางการด้านวิทยาศาสตร์ เพื่อให้เป็นแบบอย่างในการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการ การศึกษาด้านสามัญศึกษาและอิสลามศึกษาให้แก่โรงเรียนอื่นๆ

รวมทั้งในอีก 73 จังหวัดที่เหลือ

3. ปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งคือการแบ่งแยกของนักเรียนชาวไทยพุทธและชาวไทยเชื้อสายมลายูในระหว่างการเรียนรู้ โดยเฉพาะการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา เนื่องจากเมื่อนักเรียนทั้งชาวไทยพุทธและชาวไทยเชื้อสายมลายูจบการศึกษาในระดับประถมศึกษาจากโรงเรียนของรัฐบาล (ในปัจจุบันมีโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจำนวนหกแห่งที่เปิดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาด้วย) นักเรียนไทยเชื้อสายมลายูมักไปศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมากขึ้น ขณะที่นักเรียนไทยพุทธก็อาจไปศึกษาต่อในโรงเรียนของรัฐบาลและเอกชนสามัญที่ไม่ใช่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งนักเรียนทั้งสองกลุ่มก็เริ่มแยกออกจากกันและอาจแยกออกจากกันอย่างสิ้นเชิงในที่สุด

ข้อเสนอหรือทางออกทางหนึ่งสำหรับปัญหาการแยกกันเรียนที่กำลังเกิดขึ้นระหว่างกลุ่มนักเรียนไทยพุทธและนักเรียนไทยเชื้อสายมลายู ก็คือให้โรงเรียนของรัฐบาลจัดการเรียนการสอนวิชาศาสนาให้เข้มข้นขึ้น คณะอนุกรรมการฯ มีความเห็นว่าน่าจะนำเอาแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น โดยการให้ตาดีกาช่วยจัดการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษาในระดับประถมศึกษา นำมาปรับใช้ในกรณีของโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลกระทรวงศึกษาธิการ น่าจะร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่นในการประสานงานกับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเพียง

อย่างเดียว หรือสถาบันศึกษาปอเนาะ มาช่วยจัดการเรียนการสอน อิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนของรัฐบาล ซึ่งโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลามดังกล่าวหรือสถาบันศึกษาปอเนาะมีอยู่ เป็นจำนวนมาก และกระจายอยู่ในพื้นที่ต่างๆ ของสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้ เมื่อการเรียนการสอนวิชาศาสนาหรืออิสลาม ศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลเข้มข้น นักเรียนไทย เชื่อสายมลายูบางส่วนจะคงอยู่ในโรงเรียนของรัฐบาลและเรียน หนังสือร่วมกับนักเรียนไทยพุทธต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน โรงเรียนของรัฐบาลที่เปิดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับก่อนประถม ศึกษาไปจนถึงระดับมัธยมศึกษา นักเรียนไทยเชื้อสายมลายูและ นักเรียนไทยพุทธจะมีโอกาสเรียนหนังสือร่วมกันได้

นอกจากนั้นแล้วเพื่อให้เด็กนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา ทั้งในโรงเรียนของรัฐและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้ เรียนรู้ร่วมกัน โรงเรียนของรัฐบาลและเอกชนควร 1) เพิ่มสาระ การเรียนรู้ในเรื่องคุณค่าของความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความสมานฉันท์ และสันติวิธี และ 2) จัดให้มีศูนย์กิจกรรมเพื่อสร้าง ความเป็นเลิศทางด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และภาษา เช่น ภาษาอังกฤษ เป็นต้น ทางวัฒนธรรมและทางด้านการกีฬา

สิ่งสำคัญประการหนึ่งที่รัฐบาลไม่ควรละเลยคือการ ยอมรับในความสำเร็จของชุมชนท้องถิ่นในด้านการจัดการศึกษา ศาสนาอิสลาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาศาสนาในระบบ ปอเนาะแบบดั้งเดิม รัฐบาลควรต้องพิจารณาต่อไปว่าทำอย่างไร

จึงจะช่วยให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถรักษาวัฒนธรรมการศึกษา
ด้านศาสนาที่ประสบความสำเร็จนี้ต่อไปได้อย่างยั่งยืน

4. ปัญหาในการศึกษาระดับชั้นอุดมศึกษาส่วนใหญ่
เป็นปัญหาที่มาจากนักศึกษาที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศ เมื่อจบ
การศึกษากลับมาแล้วแต่ไม่สามารถหางานทำได้ในภายในประเทศ
เนื่องจากรัฐบาลไทยยังไม่รับรองคุณวุฒิจากสถาบันการศึกษา
ต่างๆ เหล่านั้น เมื่อไปทำงานเป็นครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา
อิสลามจะได้รับเงินเดือนในอัตราที่ต่ำกว่าและไม่เป็นไปตาม
คุณวุฒิที่ได้รับ และปัญหาอีกประการหนึ่งก็คือความเอาใจใส่หรือ
การดูแลนักศึกษาไทยที่ไปศึกษาต่อในต่างประเทศของรัฐบาลไทย
นักศึกษาไทยที่ไปศึกษาต่อทางด้านศาสนาในต่างประเทศโดย
เฉพาะประเทศในแถบตะวันออกกลางมักกล่าวตำหนิว่ารัฐบาลไทย
ไม่ดูแลเอาใจใส่นักศึกษาไทยเท่าที่ควร

ข้อเสนอต่อปัญหาของการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่
คณะอนุกรรมการฯ เห็นว่าอยู่ในวิสัยที่รัฐบาลสามารถทำได้คือ
การเพิ่มระดับการเอาใจใส่ดูแล และอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ
แก่นักศึกษาไทยที่ไปศึกษาต่อในต่างประเทศ ขณะที่ข้อเสนอต่อ
ปัญหาในเรื่องการเปรียบเทียบและรับรองวุฒิการศึกษานั้น รัฐบาล
ควรต้องพิจารณาอย่างรอบคอบเป็นพิเศษ เนื่องจากในแง่หนึ่งแม้ว่า
การรับรองคุณวุฒิจะเป็นผลดีที่สามารถทำให้นักศึกษาที่จบ
การศึกษาจากต่างประเทศสามารถกลับมาหางานทำในประเทศและ
ไม่เกิดปัญหาสมองไหล แต่ในอีกแง่หนึ่งปริญญาบัตรจากสถาบัน

การศึกษาต่างประเทศนั้นก็ไม่ได้เป็นสิ่งรับประกันว่าคุณภาพการศึกษาที่ได้รับมานั้นจะมีคุณภาพดีเสมอไป การเปรียบเทียบและรับรองคุณวุฒิการศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญแก่คุณภาพการศึกษาที่ได้รับเป็นอันดับแรก อย่างน้อยที่สุดหากสถาบันการศึกษาใดที่ประเทศของตนยังไม่รับรองคุณวุฒิ รัฐบาลไทยก็ต้องไม่รับรองคุณวุฒิของสถาบันการศึกษานั้นเช่นเดียวกัน

สำหรับปัญหาการไปศึกษาต่อนอกพื้นที่ (ทั้งในประเทศและต่างประเทศ) ของนักศึกษาไทยเชื้อสายมลายูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่รัฐบาลควรดำเนินการคือ ต้องพัฒนาและผลิตบุคลากรท้องถิ่นด้านการศึกษา เพื่อให้มีบุคลากรที่เชี่ยวชาญเฉพาะหรือมีภาระหน้าที่ทางด้านการศึกษาโดยตรงในทุกสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง รัฐบาลอาจดำเนินการผ่านสถาบันการศึกษาของรัฐในพื้นที่ที่มีอยู่แล้วและที่จะจัดตั้งขึ้นมาใหม่ เช่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ เป็นต้น

5. การที่รัฐบาลโดยกระทรวงศึกษาธิการ มีนโยบายและแนวทางจัดการกับปัญหาต่างๆ ที่ลำดับมาถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีแล้ว สิ่งที่รัฐบาลควรตระหนักให้มากคือทำอย่างไรให้นโยบายและแนวทางการแก้ไขปัญหาจะเป็นไปอย่างยั่งยืน ตลอดเวลาที่ผ่านมานโยบายและแนวทางการแก้ไขปัญหาถูกยึดไว้กับตัวบุคคล

และเปลี่ยนแปลงตามการโยกย้ายเปลี่ยนแปลงของบุคคลเหล่านี้ หากการแก้ไขปัญหาระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้จะประสบความสำเร็จแล้ว นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ควรจะมีความยั่งยืนกว่านี้และมีแนวทางการปฏิบัติงานที่ชัดเจน นอกจากนั้นแล้วในการดำเนินนโยบายต่าง ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการต้องดำเนินการผ่านองค์กรของผู้นำทางด้านการศึกษา และศาสนาของชุมชนท้องถิ่น เช่น คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด เป็นต้น หรืออย่างน้อยที่สุดต้องให้องค์กรเหล่านี้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือดำเนินงานของกระทรวงศึกษาธิการอย่างใกล้ชิด

8.4 ข้อเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามของมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาได้ดำเนินการตามโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้ประมวลปัญหา วิเคราะห์เชิงเหตุผลและเสนอยุทธศาสตร์ หลักในการแก้ปัญหาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามไว้ 6 ยุทธศาสตร์ ดังนี้ (มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. 2549 : 2)

1. ยุทธศาสตร์ปรับระบบบริหารองค์กร เป็นการสร้างองค์กรบริหารระบบกลางขึ้นมาเพื่อเป็นหน่วยประสานงานและดำเนินงาน ตลอดถึงการเชื่อมโยงโรงเรียนทั้งระบบ

2. ยุทธศาสตร์ระบบฐานข้อมูล เป็นการจัดการระบบฐานข้อมูลในลักษณะเครือข่ายและการเชื่อมโยงข้อมูลด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

3. ยุทธศาสตร์ระบบสวัสดิการครู เป็นการสร้างระบบการสรรหาและบรรจุครูเพื่อให้โรงเรียนเกิดความมั่นใจที่จะมีครูผู้สอนอย่างต่อเนื่องและครูมีความมั่นใจในเรื่องเงินค่าตอบแทนที่เป็นธรรม

4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาผู้บริหาร เป็นการพัฒนาทักษะการเป็นผู้บริหารที่ดี รวมทั้งการกำหนดมาตรฐานหรือเกณฑ์การเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารในอนาคต

5. ยุทธศาสตร์การจัดทำแผนแม่บทพัฒนาโรงเรียน เป็นการจัดการให้เกิดการวางแผนการพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับศักยภาพที่โรงเรียนมีอันจะนำสู่การพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน

6. ยุทธศาสตร์ระบบงบประมาณ เป็นการปรับระบบให้เกิดการสนับสนุนโรงเรียนบนพื้นฐานภารกิจ และผลผลิตของโรงเรียน

8.5 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

1) ข้อเสนอแนะของอัครชชะกูร์ บิน ซาฟีอีย์ ดินอะผู้ช่วยผู้จัดการโรงเรียนจริยธรรมศึกษามูลนิธิ อ.จะนะ จ.สงขลา ได้ให้ข้อเสนอแนะการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อชุมชนอย่างยั่งยืน ซึ่งสาระโดยสรุปมีดังนี้

1.1) การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนและคุณภาพการศึกษา

การศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งพุทธ มุสลิมควรคำนึงองค์ประกอบ 4 ส่วน ได้แก่ การศึกษาศาสนา วัฒนธรรม วิชาการด้านสามัญ และภาษาแต่จะต้องสามารถนำมาบูรณาการได้และส่งเสริมให้ทุกโรงเรียนเปิดสอนหลักสูตรอิสลามศึกษาและพุทธศึกษา พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนอิสลามศึกษาที่สามารถบูรณาการกับยุคโลกาภิวัตน์ทั้งระบบ (ในระบบและนอกระบบ) ให้สามารถเทียบโอนได้ระหว่างสถานศึกษาทุกประเภท ทั้งโรงเรียนของรัฐ โรงเรียนเอกชน สถาบันศึกษาปอเนาะ และตาดีกา รวมทั้งให้บูรณาการกับวิชาสามัญและอาชีพ และควรเทียบคุณวุฒิผู้สำเร็จการศึกษาต่างประเทศเพื่อศึกษาต่อยอดเยี่ยมในประเทศ หรือทำงานในประเทศในสาขาที่ตนเองถนัดเพราะมีผู้มีความรู้สาขาต่างๆ มากมายแต่ขาดโอกาสทำงานในประเทศอันเนื่องมาจากขาดคุณวุฒิ

มีการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งในสถานศึกษาของรัฐและเอกชน โดยปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาไทย ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อความสมานฉันท์และภาษาต่างประเทศที่สำคัญ ๆ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาอาหรับ ภาษาจีนกลาง ภาษามลายูกลางและท้องถิ่น รวมทั้งการรักษาและพัฒนาระบบการเรียนร่วมกันของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ในระดับการศึกษาภาคบังคับ

1.2) การพัฒนาสถานศึกษาของรัฐ

ควรทำให้โรงเรียนของรัฐเป็นเสมือนโรงเรียนของชุมชนและเป็นฐานการฟื้นฟูระบบโรงเรียนแบบพหุศาสนิกให้มีความพร้อมด้วยคุณภาพทางการศึกษาทุกด้าน โดยเฉพาะด้านวิชาการ แต่สามารถนำหลักศาสนามาบูรณาการกับวิถีชีวิตและอยู่ร่วมกับต่างศาสนิกได้ อันเนื่องมาจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยเฉพาะระดับมัธยมศึกษา ซึ่งนักเรียนทั้งหมดเป็นมุสลิมทำให้เกิดการแยกตัวของสังคมมากขึ้น ในขณะที่โรงเรียนของรัฐมิได้สนองการเรียนรู้ตามวิถีที่ชุมชนต้องการ ดังนั้นโรงเรียนของรัฐจะต้องปรับหลักสูตรการเรียนให้สนองความต้องการของชุมชนด้วย เพราะในด้านวิชาการของโรงเรียนเอกชนปัจจุบันสามารถเทียบเท่าโรงเรียนของรัฐถึงแม้งบประมาณการจัดการศึกษาของรัฐจะมากกว่า ในขณะที่เดียวกันควรส่งเสริมให้มีความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาของรัฐกับชุมชน มัสยิด เช่น ชุมชนใดต้องการจัดการเรียนศาสนาในระดับตาดึกา เรียนอัล-กุรอาน ซึ่งมีสถานที่ไม่พอสามารถใช้อาคารเรียนของโรงเรียนที่ว่างในตอนเย็นและเสาร์-อาทิตย์จัดการศึกษา และสามารถนำความรู้ดังกล่าวมาเทียบโอนในวิชาศาสนาของโรงเรียนได้ จะเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีและสามารถประหยัดงบประมาณของรัฐและชุมชนได้มาก

1.3) การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนทั้งระบบ

ด้วยความหลากหลายในรูปแบบการศึกษาเอกชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้และความหลากหลายในมาตรฐานการสนับสนุนที่ต่างกัน ทำให้ดูว่ารัฐไม่มีความเสมอภาคในการสนับสนุนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่เปิดสอนทั้งศาสนาและสามัญแม้ว่าโรงเรียนจะได้รับการสนับสนุนมากที่สุดแต่การสนับสนุนการศึกษาดังกล่าวตั้งอยู่บนพื้นฐานการสอนวิชาสามัญ ในขณะที่โรงเรียนต้องรับภาระบุคลากรครูด้านศาสนาด้วยเช่นกัน (จำนวนเท่ากับครูสามัญ) ดังนั้น จึงเกิดสภาพการบริหารจัดการภายในของผู้บริหารที่ต้องเกลี้ยค่าตอบแทน

ส่วนสถาบันปอเนาะที่สอนศาสนาอย่างเดียวหรือวัดที่สอนศาสนาอย่างเดียวก็อยู่ในสภาพที่ถูกทอดทิ้ง ทั้งๆ ที่จัดการศึกษาเช่นกัน มหาวิทยาลัยอิสลามศึกษานานาชาติปัตตานีถึงแม้จะให้บริการการศึกษาเพื่อสาธารณกุศลแต่ต้องอยู่ในสภาพของกลุ่มธุรกิจการศึกษา และรัฐไม่สามารถให้การอุดหนุนอย่างเต็มที่ ซึ่งทำให้ผู้บริหารต้องขอรับการสนับสนุนด้านการจัดการศึกษาส่วนใหญ่จากต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศตะวันออกกลาง ในขณะที่เดียวกันควรจัดระบบส่งเสริมสนับสนุน ตรวจสอบติดตามโรงเรียน สถาบันเอกชนทุกประเภท โดยเฉพาะในเรื่องครูผู้สอน นักเรียนและการดำเนินงานของมูลนิธิ (กรณีที่เป็นโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาของมูลนิธิ)

ในสภาพปัญหาอุปสรรคดังกล่าวจำเป็นอย่างยิ่งที่ภาครัฐโดยเฉพาะกระทรวงศึกษาธิการควรจัดทำวิจัย เพื่อกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ในการปฏิรูประบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนใหม่

1.4) การพัฒนาอาชีพและการศึกษานอกโรงเรียน

ควรต้องตระหนักว่าสภาพปัญหาสำคัญประการหนึ่งคือเด็กเรียนไปแล้วไม่มีงานทำ การเรียนสายอาชีพไม่เป็นที่นิยมอันเนื่องมาจากในวิทยาลัยอาชีพต่าง ๆ มีวิถีชีวิตที่ไม่สอดคล้องกับหลักการศาสนา ซึ่งเป็นวิถีชุมชนทำให้ผู้ปกครองไม่สนับสนุนส่งบุตรหลานเข้าเรียน ดังนั้นจะต้องปฏิรูปหลักสูตรการเรียนอาชีพให้สอดคล้องวิถีชีวิตชุมชน หรืออาจร่วมกับสถาบันปอเนาะ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อบต. และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น จัดอบรมอาชีพระยะสั้น ระยะยาว เพราะเป้าหมายการพัฒนาอาชีพให้ชุมชน คือหน้าที่ของวิทยาลัยอาชีพออยู่แล้วส่วนจะดำเนินการวิธีการใดนั้นขึ้นอยู่กับแต่ละสถานการณ์และสถานที่ ในขณะที่การศึกษานอกโรงเรียนยังมีสภาพการจัดการศึกษาที่เน้นทำอย่างไรให้นักเรียนและประชาชนได้วุฒิการศึกษา ควรจะมีหลักสูตรวิชาชีพด้วยจะเป็นการดี

สำหรับการศึกษานอกโรงเรียนที่ตอบสนองเยาวชนชนนอกระบบการศึกษา ควรขยายให้มีการจัดการศึกษาสายอาชีพและการศึกษานอกโรงเรียนแก่เด็กยากจน ด้อยโอกาส ให้มีความรู้วิชาสามัญและวิชาชีพให้ทั่วถึง รวมทั้งนักเรียนในสถาบันศึกษา

ปอเนาะ และหากเป็นไปได้ให้มีการเปิดหลักสูตรอิสลามศึกษา ระดับต้น ระดับกลางและระดับปลายในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน

1.5) ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย

ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย โดยจัดให้มีรายการสถานีโทรทัศน์ในท้องถิ่นเพื่อสื่อสาร ประชาสัมพันธ์เป็นภาษาไทย มลายูและจีนกลาง และควรร่วมมือสนับสนุนกับมัสยิดหรือวัดประจำจังหวัด อำเภอ และหมู่บ้านซึ่งจัดการศึกษาตามอัธยาศัยให้คนในชุมชนอยู่แล้ว โดยเฉพาะผู้สูงอายุซึ่งจะสอดคล้องหลักการศาสนาอิสลาม และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฯ เกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีพ

1.6) การพัฒนาอุดมศึกษา

หากพิจารณาจำนวนสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของรัฐน่าจะเพียงพอแต่เมื่อพิจารณาดูคณะต่างๆ ที่เปิดการสอนเน้นด้านสังคมศาสตร์ ส่วนด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ ยังไม่สามารถผลิตบุคลากรด้านนี้ให้เพียงพอต่อความต้องการของชุมชนโดยเฉพาะแพทย์ ในขณะที่เดียวกันสาขาอิสลามศึกษาด้านต่างๆ ยังให้บริการไม่เพียงพอกับนักเรียน ที่ปีหนึ่งๆ มีผู้จบด้านศาสนามากกว่าจำนวนที่รับ อีกทั้งคุณภาพการเรียนด้านอิสลามศึกษา ยังไม่ได้รับการยอมรับจากชุมชนเพียงพอ ประชาชนในพื้นที่มองว่าการจบอิสลามศึกษาที่ดีมีคุณภาพนั้นต้องจบจากประเทศตะวันออกกลาง ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่สำหรับวิทยาลัยอิสลาม

ศึกษาที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และสถาบัน
อิสลามและอาหรับศึกษาของมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์
ต้องพัฒนาให้เกิดการยอมรับในวงวิชาการโลกมุสลิมให้จงได้

สำหรับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
ยังไม่สามารถรองรับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของท้องถิ่น
มากนัก เพราะข้อจำกัดเรื่องการขยายคณะและสาขาวิชา การ
ขยายฐานของจำนวนนักศึกษา ตลอดจนการเชื่อมเรื่องการบริการ
วิชาการแก่ประชาชนยังอยู่ในวงจำกัด ทั้งกำลังคน งบประมาณ
และการบริหาร ในปัจจุบันมีผลกระทบมากยิ่งขึ้น เมื่อจำนวน
นักศึกษาของมหาวิทยาลัยไม่สามารถเพิ่มขึ้น เพราะข้อจำกัดเรื่อง
คณะสาขาวิชาที่จะศึกษาต่อทั้งระดับปริญญาตรีและปริญญาโท
ไม่สอดคล้องกับความต้องการและปริมาณเยาวชนที่สำเร็จการศึกษา
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งหากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี ไม่สามารถจะดำเนินการได้อย่างสะดวก
เนื่องจากข้อกำหนดเรื่อง พ.ร.บ.การบริหารมหาวิทยาลัย จึงเห็น
สมควรจะยกฐานะมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
เป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศ มีสภามหาวิทยาลัย และอธิการบดี
เพื่อให้สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่

๒ ข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาชายแดน ภาคใต้ในด้านการจัดการศึกษาของกาญจนา บุญยัง

การพัฒนาปรับปรุงและแก้ปัญหาด้านการศึกษา ควรนำ
ประสบการณ์ในอดีตมาศึกษาเพื่อเป็นตัวช่วยในการสร้างความ

เข้าใจสภาพแวดล้อมทางสังคมและวิถีชีวิตของชาวไทยมุสลิม และแนวทางการแก้ปัญหาทั้งหมดจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องตั้งอยู่บน การสร้างสายใยความสัมพันธ์ ความเข้าใจอันดีระหว่างเจ้าหน้าที่ ของรัฐ ครูสอนศาสนาในปอเนาะและประชาชนให้เกิดขึ้น เพื่อที่จะ ไม่ทำให้มีช่องว่างให้ผู้ที่คิดจะแบ่งแยกดินแดนมาแสวงประโยชน์ จากปอเนาะได้อีกต่อไป โดยข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาด้ว การจัดการศึกษา ดังนี้ (กาญจนา บุญย้ง. 2549 : 340-343)

1. พัฒนาระบบการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้สอดคล้องกับวัฒนธรรม วิถีชีวิต และสามารถตอบสนอง ความต้องการของชุมชนมุสลิมได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับ หลักสูตรอิสลามศึกษา การจัดทำหลักสูตรสถาบันศึกษาปอเนาะ การพัฒนาคุณภาพครูสอนศาสนาอิสลาม

2. จัดระเบียบปอเนาะทุกแห่งให้เข้าสู่ระบบที่ถูกต้องเพื่อ ความสะดวกในการควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด จัดการระบบ การศึกษาต้องให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมวิถีชีวิต และสามารถ ตอบสนองความต้องการของชุมชนมุสลิมได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การปรับหลักสูตรอิสลามศึกษา การจัดทำหลักสูตรสถาบันศึกษา ปอเนาะ การพัฒนาคุณภาพครูสอนศาสนาอิสลาม

3. ปอเนาะต้องการจะรักษารูปแบบเดิม คือ สอนศาสนา อย่างเดียว เช่น สถาบันปอเนาะ รัฐควรให้ดำเนินการต่อไปเพื่อ รักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและศาสนาอิสลามไว้ สำหรับ สถาบันปอเนาะนี้ รัฐควรสนับสนุนการเรียนวิชาสามัญและการฝึก

วิชาชีพ (หลักสูตร กศน.) ควบคู่กับศาสนาตามความสมัครใจของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพตามความสมัครใจ โดยรัฐควรช่วยเหลือสนับสนุนด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น เช่น ด้านอาคารสถานที่ โต๊ะ เก้าอี้นักเรียน และครุภัณฑ์ที่จำเป็น พร้อมทั้งห้องสมุด โดยสนับสนุนสื่อการสอนประเภทต่างๆ ทั้งที่เป็นภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาอาหรับ ตามสมควรเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของผู้เรียน

4. รัฐควรให้ความสำคัญต่อการอุดหนุนของปอเนาะ โดยให้การสนับสนุนทางการเงิน คือให้โรงเรียนสามารถจัดสภาพแวดล้อมและสาธารณูปโภคที่เหมาะสมต่อการเรียน เช่น ห้องสมุด คอมพิวเตอร์ สวนหย่อม เป็นต้น

5. สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม รัฐควรให้การสนับสนุนให้มีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรทางศาสนาและหลักสูตรสามัญ กล่าวคือ หากผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนทางด้านศาสนา ควรจัดให้เรียนทางด้านศาสนาโดยเฉพาะหรือในกรณีที่ผู้เรียนมีความสนใจทางสายสามัญหรือวิชาชีพ ก็สนับสนุนให้เรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่เน้นทางด้านการสอนสามัญหรือวิชาชีพควบคู่กับการสอนศาสนาในระดับพื้นฐานที่จำเป็น เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนในด้านที่ตนเองมีความสนใจ มีความเชี่ยวชาญ และสามารถรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเองไว้ได้ สำหรับโรงเรียนปอเนาะที่สมัครใจจะพัฒนาให้มีการเรียนวิชาสามัญหรือวิชาชีพควบคู่ไปให้ทางการ

เร่งดำเนินการสนับสนุนอย่างเต็มที่ เพื่อพัฒนาให้มีมาตรฐานใกล้เคียงกับโรงเรียนเอกชนที่สอนศาสนาควบคู่วิชาสามัญ

6. ควรสนับสนุนในเรื่องเงินดำรงชีพของโต๊ะครู และครูสอนศาสนาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยต้องได้รับสิทธิประโยชน์เช่นเดียวกับครูโรงเรียนสามัญ

7. ควรดำเนินการสนับสนุนให้นักเรียนที่จบจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามและจบจากสถาบันศึกษาปอเนาะ ได้มีโอกาสเรียนต่อระดับอุดมศึกษาภายในประเทศให้มากที่สุด โดยขยายขีดความสามารถในการรับนักศึกษาของวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (วิทยาเขตปัตตานี) และอิสลามวิทยาลัยของเอกชนที่จังหวัดยะลา รวมทั้งจัดตั้งขึ้นมาใหม่ให้สามารถสนองตอบความต้องการของนักเรียนมุสลิมได้อย่างพอเพียง

8. ควรให้การดูแลนักเรียนไทยที่ไปศึกษาในต่างประเทศ ทั้งทุนส่วนตัวหรือได้รับทุนจากประเทศนั้นๆ และควรจัดสรรทุนให้เยาวชนมุสลิมไปศึกษาต่อในประเทศมุสลิมเพื่อเป็นการเพิ่ม/กระจายโอกาสทางการศึกษา

9. ควรให้กระทรวงที่เกี่ยวข้องร่วมกันบูรณาการพัฒนาปอเนาะในด้านต่างๆ โดยกระทรวงศึกษาธิการ ดูแลด้านการศึกษาและงานอาชีพ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ให้การสงเคราะห์คนชราและผู้ยากไร้ กระทรวงสาธารณสุข ดูแลด้านสุขภาพอนามัย และกระทรวงการท่องเที่ยว

และกีฬา ส่งเสริมด้านการกีฬาและนันทนาการเพื่อให้เกิดการพัฒนาการศึกษาอย่างเป็นระบบและครอบคลุมในทุกด้าน

3) การนำเสนอรูปแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับท้องถิ่นใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของทีมนักวิจัย นำโดย ดร.อมรวิชัย นาคทรพรพ

ภายใต้ "โครงการวิจัยและพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับท้องถิ่นใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้" ทีมผู้วิจัยได้ค้นพบองค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3 รูปแบบหลัก ดังนี้ (รูปแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับท้องถิ่นใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้. 2551 : 8-9)

1. การจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษา ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ทั้งระบบ หรือการจัดหลักสูตรอิสลามศึกษาควบคู่หลักสูตรวิชาสามัญ การจัดหลักสูตรแบบบูรณาการเนื้อหาอิสลามศึกษากับวิชาสามัญ การจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษาที่เชื่อมต่อกับโรงเรียนตากีดาตามมัซยิดต่าง ๆ การจัดการเรียนรู้ พหุวัฒนธรรม และการจัดการเรียนรู้พหุภาษา เป็นต้น

2. การจัดการเรียนรู้ด้านอาชีพ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ในวิชาปกติที่เน้นการฝึกทักษะอาชีพพื้นฐานทั่วไป การฝึกเป็นผู้ประกอบการผ่านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนชมรมและกิจกรรมส่งเสริมทางเลือกต่าง ๆ รวมถึงการเรียนรู้อาชีพในลักษณะที่เชื่อมต่อไปสู่อชีพ ชุมชน โดยครอบครัวสถานประกอบการร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3. รูปแบบการจัดการเรียนรู้อัตนฐานระบบดูแลผู้เรียน ได้แก่ การจัดระบบ "บ้าน" ในโรงเรียน ให้นักเรียนต่างวัยดูแลกัน เหมือนพี่น้อง โดยมีครูเป็น "หัวหน้าครอบครัว" การจัดการเรียนรู้ ที่บูรณาการเรื่องครอบครัวศึกษากิจการการเรียนรู้อางเลือก เพื่อ ผู้เรียนในลักษณะชมรม กลุ่มเพื่อน ให้คำปรึกษา บ้านหลังเรียน

ที่มวิจัยได้ค้นพบรูปแบบการบริหารจัดการ การจัดป้จจัย และเงื่อนไขให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อ่างถิ่น คือ การส่งเสริมการทำงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง "ชุมชนศึกษา" การร่วมมือกับชุมชน คณะกรรมการโรงเรียนในการวิจัยและพัฒนาโครงการด้วยวิธีการร่วมพลังร่วมกันของโรงเรียนและชุมชน ส่วนป้จจัยของการบริหารจัดการ คือ "พลังครูเครือข่าย" ซึ่งเป็น ผู้ขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญรวมถึงป้จจัยเกี่ยวกับอ่างถิ่น และบทบาทของผู้นำชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาที่จะร่วมคิด ร่วมวางแผนร่วมติดตามตรวจสอบ และร่วมพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง

ตลอดจนป้จจัยเกี่ยวกับพลังจากภายนอกโดยเฉพาะ เครือข่ายวิจัยทั้งระดับพื้นที่และระดับประเทศที่มีส่วนขับเคลื่อน กระบวนการเรียนรู้อและเสริมการทำงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

4 ข้อเสนอของนายบุญสม ทองศรีพราย ประธาน สภาพันธ์ครูสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ใต้ให้แนวคิดวาระระบบ การศึกษาในปอนาะควรจะมีวิชาสามัญควบด้วย เพราะระบบต้อง เติบโต ไม่มีศาสนาไม่ได้ ชั้นอนุบาลต้องมีสองภาษา คือ มีภาษา มลายูเป็นภาษาหลัก ครูก็จะแปลภาษาไทยให้ฟังอีกทีหนึ่ง รัฐไม่

ควรตำหนิเด็กปอเนาะที่โตขึ้นมา เพราะเมื่ออดีตที่ผ่านมารัฐบาลไม่เคยเข้าไปดูแลเลย ปล่อยให้โรงเรียนเอกชนเหล่านี้ดูแลจัดการศึกษากันเอง วันนี้จึงอยากให้กำหนดหลักสูตรของโรงเรียนเอกชนปอเนาะให้มีมาตรฐานทางการศึกษาเช่นเดียวกับสายสามัญ ขณะเดียวกันจะต้องส่งเสริมครู และอุปกรณ์การศึกษาให้มีประสิทธิภาพที่ถาวร และจะต้องพัฒนาให้ครูมีความสามารถจัดอบรมให้ครูเพื่อให้สอดคล้องกับที่รัฐต้องการ ส่วนเด็กนักเรียนที่เรียนปอเนาะถ้ามีฐานะยากจนควรจะมีทุนการศึกษา และให้เด็กเหล่านี้ได้เรียนต่อในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง และเมื่อเด็กเหล่านี้จบการศึกษาจะต้องมีเงื่อนไขว่าต้องกลับมาปฏิบัติงานในพื้นที่ที่ตนเองอาศัยอยู่ เพราะฉะนั้นหลักสูตรต้องกำหนดในเรื่องของศาสนาทุกศาสนา ไม่เฉพาะศาสนาอิสลามและบูรณาการให้ได้ทุกกลุ่ม (เมื่อครูตกเป็นเป้าถูกทำร้าย...บทสัมภาษณ์ ประธานสมาพันธ์ครูสามจังหวัดชายแดนใต้ นายบุญสม ทองศรีพราย. 2550)

5) ข้อเสนอแนะของนายอดิพันธ์ ปากบารา ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษายะลาเขต 1 ซึ่งปัจจุบันเป็นผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาสตูล นายอดิพันธ์ ปากบาราได้เสนอทางออกของการแก้ปัญหาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไว้ 6 ประการ ดังนี้ (สรุปเสวนา "ปรัชญาการศึกษาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและชุมชน...อุดมการณ์และขีดจำกัด". 2549).

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนทุกระดับต้องมากขึ้น ที่ผ่านมาแม้ว่าเราจะมี กอ.สสส.จชต. แล้วก็ตาม เรามีผู้แทนส่วน

ราชการเข้าไปแล้ว ยังใช้ Top Down อยู่เลย มันต้อง Bottom Up ต้องเอาจากข้างล่าง คำตอบของประชาชนนั่นคือวิธีการแก้ปัญหา ในโรงเรียนก็มีกรรมการสถานศึกษาประจำโรงเรียน ถ้าเป็นโรงเรียนขนาดเล็กก็จะมีกรรมการ 9 คน โรงเรียนขนาดใหญ่ก็ 15 คน กลุ่มนี้คือสันติสุข ต้องเอากลุ่มนี้ก่อน ต้องให้เขามีบทบาท มีศักดิ์ศรี

2. เอกภาพในการบริหารการศึกษาและการกระจายอำนาจ เราไม่ต้องขึ้นผูกมัดกับกรุงเทพฯ มากนัก โดยเฉพาะหน่วยงานทางการศึกษา ผมไม่แน่ใจว่ามันจะเป็นการก่อเหตุที่ได้มานั่งประชุม ในหน่วยงานใหญ่ในกรุงเทพฯ แต่บรรดาครูบาอาจารย์ต้องมีหน่วยบริหารที่ยะลา ที่ปัตตานี ที่นราธิวาส เพื่อดูแลเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ไม่ว่าจะป็นอาชีวศึกษา ไม่ว่าจะป็นราชภัฏฯ เป็นอุดมศึกษา หรือการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือเอกชนต้องมาคิดตรงนั้นให้จบ โดยเร็ว ลดขั้นตอน

3. กิจกรรมสัมพันธ์ชุมชน ตรงนี้มันได้ห่างหายมากขึ้น ต้องเพิ่มกิจกรรมเยาวชน เมื่อคนนิยมไปเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามถึง 60 เปอร์เซ็นต์ และอยู่ในโรงเรียนของรัฐในระดับมัธยมถึง 40 เปอร์เซ็นต์ เยาวชนทั้ง 60 : 40 นี้ จะทำอย่างไรให้คนเหล่านี้มาเจอกันในรอบปีให้มากขึ้น ไม่อย่างนั้นแล้ว พวกเขาจะเริ่มหันเรียนทางสายศาสนาไปเลยไม่มีโอกาสมาเจอกัน

4. ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคือทุนทางสังคมของสามจังหวัดชายแดน แต่ไม่มีความชัดเจน เป็นประวัติศาสตร์ที่เขียนในด้าน

เดียว แต่ทว่าทางสังคมนี้เราจะต้องช่วยกันสร้าง ต้องสร้างคนดีของสังคมแม้ให้ปรากฏเป็นแบบอย่าง ภูมิปัญญาทั้งหลายต้องเอามาใช้

5. อิสลามศึกษา คือการศึกษาที่สอดคล้องกับวิถีของพี่น้องประชาชนอย่างแท้จริงเพราะฉะนั้นเราจะทำอย่างไรให้เขาได้รับอิสลามศึกษาที่ถูกต้องและเป็นที่น่าสนใจ

6. ความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน เพราะคนใน 3 จังหวัดชายแดนก็คือ ญาติพี่น้อง เกิดมาจากบรรพบุรุษเดียวกันกับคนมาเลเซีย สิงคโปร์และอินโดนีเซีย เพราะฉะนั้นจะทำอย่างไรที่จะให้เราไม่เป็นศัตรูกัน ตอนนี้อยู่เหมือนเรามีอะไรกันอยู่ในระหว่างญาติพี่น้อง หากเราสร้างความสัมพันธ์ตรงนี้ได้มากเท่าไร เด็กของเราจะมีโอกาสเพิ่มศักยภาพมากขึ้น ความสันติสุขก็จะมีเพิ่มมากขึ้น

8.6 สรุป

ข้อเสนอแนะจากเอกสารดังกล่าวข้างต้นสะท้อนมุมมองจากบุคคลหลายระดับและหลายฝ่าย ทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารระดับเขตพื้นที่การศึกษา ครู นักศึกษา สถาบันการศึกษาในพื้นที่ รวมทั้งคณะทำงานคณะต่างๆ ข้อเสนอส่วนใหญ่อยู่ในวิสัยที่รัฐบาลสามารถทำได้และข้อเสนอบางประการ ขณะนี้รัฐบาลโดยกระทรวงศึกษาธิการกำลังดำเนินการอยู่ เช่น การจัดการเรียนการสอนแบบคู่ขนานระหว่างโรงเรียนของรัฐและตาดีกา และการจัดหลักสูตรสองภาษา (ภาษาไทยและภาษามลายูถิ่น) สำหรับ

ข้อเสนอแนะอื่นๆ พอสรุปได้ดังนี้

ประเด็นแรก คือ การปรับระบบการสนับสนุนโรงเรียนให้อยู่บนพื้นฐานของภารกิจและผลผลิตของโรงเรียน โดยเฉพาะในภาคเอกชนควรปรับการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนใหม่ ในขณะเดียวกันควรจัดระบบส่งเสริม สนับสนุน ตรวจสอบ ติดตาม โรงเรียน สถาบันศึกษาเอกชนทุกประเภทโดยเฉพาะเรื่องครูผู้สอน นักเรียน และการดำเนินงานของมูลนิธิ ทั้งนี้เพราะสภาพปัจจุบันการบริหารจัดการสถานศึกษาเอกชนนั้นเป็นลักษณะของการบริหารแบบเกลี้ยค่าตอบแทน

ประเด็นที่สอง คือ การเรียนสายอาชีพยังไม่เป็นที่นิยม เนื่องจากวิถีชีวิตในสถาบันการศึกษาด้านอาชีวศึกษาไม่สอดคล้องกับหลักการศาสนาทำให้ผู้ปกครองไม่สนับสนุนส่งบุตรหลานไปเรียน การส่งเสริมให้เยาวชนในพื้นที่มีความรู้ทางวิชาชีพ อาจทำในรูปแบบของการจัดฝึกอบรมอาชีพพระยะสั้นระยะยาวโดยอาศัยความร่วมมือจากหลายๆ ฝ่ายและรัฐบาลควรเพิ่มบทบาทและบุคลากร รวมทั้งการสนับสนุนช่วยเหลือด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นให้กับศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้สามารถส่งเสริมสถาบันศึกษาปอเนาะทุกแห่งโดยการจัดการเรียนวิชาสามัญหลักสูตร กศน. และการฝึกอาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพตามความสมัครใจ นอกจากนี้แล้วควรให้กระทรวงที่เกี่ยวข้องร่วมกันบูรณาการพัฒนาปอเนาะใน

ด้านอื่นๆ เช่น กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ให้การสงเคราะห์คนชรา และผู้ยากไร้ กระทรวงสาธารณสุข ดูแลด้านสุขภาพอนามัย และกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ส่งเสริมด้านกีฬาและนันทนาการ

ประเด็นที่สาม การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษายังไม่เพียงพอต่อความต้องการของชุมชนถึงแม้หากพิจารณาจากจำนวนสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่แล้วน่าจะเพียงพอ แต่คณะหรือสาขาวิชาที่เปิดสอนนั้นเน้นด้านสังคมศาสตร์ ส่วนวิทยาศาสตร์ และการแพทย์นั้น ยังไม่สามารถผลิตบุคลากรด้านนี้ให้เพียงพอต่อความต้องการของชุมชน ในขณะที่เดียวกันสาขาเกี่ยวกับอิสลามศึกษาต่างๆ ยังให้บริการไม่เพียงพอแก่นักเรียนที่ปีหนึ่งๆ จบด้านศาสนามากกว่าจำนวนที่รับได้ อีกทั้งคุณภาพด้านอิสลามศึกษายังไม่ค่อยได้รับการยอมรับจากชุมชนเพียงพอ ด้วยเหตุนี้จึงมีนักเรียนในพื้นที่จำนวนไม่น้อยที่ไปเรียนต่อในต่างประเทศ หรือต่างประเทศ ฉะนั้นสิ่งที่รัฐควรเร่งดำเนินการแก้ไขคือการพัฒนาปรับปรุง ยกกระดับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี ให้เป็นมหาวิทยาลัยเต็มรูปแบบที่สามารถบริหารจัดการได้ด้วยตนเอง เพื่อให้เยาวชนในพื้นที่มีโอกาสเข้ารับการศึกษา และอยู่พัฒนาในพื้นที่ต่อไป โดยเฉพาะพัฒนาให้สามารถรับนักศึกษาแพทย์และพยาบาล ทั้งนี้เพื่อให้มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับประเพณี และวัฒนธรรม ส่วนสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนด้านอิสลามศึกษา เช่นวิทยาลัยอิสลามศึกษา ที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

วิทยาเขตปัตตานี

มหาวิทยาลัยอิสลามศึกษา และสถาบันอิสลามและอาหรับศึกษาของมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ต้องเร่งพัฒนาคุณภาพให้ไปสู่การยอมรับในวงวิชาการของโลกมุสลิมให้ได้

ประเด็นที่สี่ คือ ปัญหาคุณภาพการศึกษาซึ่งถูกประเมินว่าอยู่ในระดับต่ำ นักเรียนในพื้นที่ค่อนข้างอ่อนทางวิชาสามัญ อันเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ เช่น องค์กรความรู้ด้านภาษาไทยของผู้เรียนไม่เข้มข้น เวลาเรียนมีน้อยกว่า ประกอบกับการไม่มีโอกาสเรียนพิเศษเพิ่มเติมเหมือนเด็กในพื้นที่อื่นๆ นอกจากนี้ผู้เรียนชาวไทยเชื้อสายมลายูยังมีชั่วโมงเรียนค่อนข้างมาก ทั้งในระดับประถมศึกษาที่ต้องเรียนศาสนาเพิ่มเติมตอนเย็นที่ตาดีกา และการเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่ต้องเรียนศาสนาแบบเข้มข้น ทำให้ไม่มีเวลาในการพักผ่อนและทบทวนบทเรียน ประกอบกับปัญหาการขาดแคลนครูที่มีประสบการณ์และมีคุณภาพ ผลการสอบ O - NET ที่ได้จึงค่อนข้างต่ำ ทำให้ไม่สามารถสอบเข้าเรียนต่อในคณะใดๆ ได้ เมื่อจบออกมาจึงไม่มีงานทำ ปัจจุบันกระทรวงศึกษาได้เริ่มดำเนินการแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในพื้นที่ไปแล้วบางส่วน เช่น การจัดหลักสูตรสองภาษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อาษาไทยให้ดีขึ้น และแก้ปัญหาจำนวนชั่วโมงเรียนที่ค่อนข้างมากโดยการจัดการเรียนการสอนคู่ขนานระหว่างโรงเรียนของรัฐและตาดีกา การบูรณาการหลักสูตรวิชาสามัญศึกษาและอิสลามศึกษาเข้าด้วยกัน ซึ่งในช่วงที่ผ่านมา

ภาครัฐ และเอกชนได้ร่วมกันพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน ที่บูรณาการการศึกษาในด้านสามัญและอิสลามศึกษาในทุกระดับ ชั้นทั้งในกรณีโรงเรียนของรัฐและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อิสลาม อย่างไรก็ตามรัฐบาลอาจต้องสนับสนุนเงินทุนอย่าง เพียงพอและต่อเนื่องเพื่อให้การศึกษาแบบบูรณาการการศึกษา วิชาสามัญและอิสลามศึกษาเป็นรูปธรรมและสัมฤทธิ์ผลขึ้นมาได้ และเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการไม่ยอมรับในคุณภาพและมาตรฐาน จากชุมชน รัฐบาลและมีสยิดกลางประจำจังหวัดอาจร่วมกันพัฒนา โรงเรียนต้นแบบ (Model School) ด้านการบูรณาการการศึกษาสามัญ และอิสลามศึกษาโดยพิจารณาจากโรงเรียนของรัฐหรือเอกชน ที่มีคุณภาพทั้งในวิชาสามัญและอิสลามศึกษาและศักยภาพเพียงพอ และในการดำเนินงานต่าง ๆ ของรัฐบาลทั้งในระดับนโยบายและ ระดับปฏิบัติการต้องให้ผู้นำทางด้านการศึกษาและศาสนาของ ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน อย่างใกล้ชิดทุกขั้นตอน และสิ่งสำคัญประการหนึ่งคือการดำเนินการ ต่าง ๆ ควรต้องมีการศึกษาวิจัยเพื่อประเมินผลการดำเนินการ อย่างต่อเนื่องและนำข้อมูลที่ได้มาปรับเปลี่ยนรูปแบบหรือแนวทาง ปฏิบัติให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

ประเด็นที่ห้า คือ การแบ่งแยกของนักเรียนชาวไทยพุทธ และชาวไทยเชื้อสายมลายูในระหว่างการเรียนรู้ โดยเฉพาะ การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาทำให้เด็กขาดการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งรัฐบาลควรรหาแนวทางสนับสนุน ส่งเสริมให้โรงเรียนของรัฐบาล

สามารถจัดการเรียนการสอนวิชาศาสนาให้เข้มข้นขึ้น ซึ่งแนวทางหนึ่งคือนำจะนำเอาแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่นในการให้ตาดีกาช่วยจัดการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษาในระดับประถมศึกษามาใช้โดยร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่นในการประสานงานกับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเพียงอย่างเดียว หรือสถาบันศึกษาปอเนาะ มาช่วยจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนของรัฐบาล

บทที่ 9

บทสรุปและข้อเสนอแนะ เชิงนโยบาย

หากการจัดการศึกษาเป็นไปเพื่อพัฒนาสมาชิกในสังคมให้เป็นคนดี มีทักษะ ความรู้อันจำเป็นในการดำรงชีวิตในสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ก็ไม่ต่างจากพื้นที่อื่นๆ และหากพิจารณาจากชั่วโมงเรียนของนักเรียนในพื้นที่ พบว่ามีการให้ความสำคัญกับการศึกษามากกว่าพื้นที่อื่นๆ เพราะประชาชนในพื้นที่ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิมให้ความสำคัญกับการศึกษาทั้งในด้านวิชาสามัญและการศึกษาด้านอิสลาม ทั้งนี้เพราะหลักการทางศาสนาอิสลามนั้นให้ความสำคัญกับการศึกษาหาความรู้เป็นอย่างยิ่ง เราจึงพบการจัดการศึกษาที่หลากหลายในสังคมมุสลิมโดยเฉพาะการจัดการศึกษาด้านอิสลามศึกษา

เช่นเดียวกับพื้นที่อื่นๆ การจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เริ่มต้นจากการศึกษาระดับอนุบาลหรือก่อน

ประถมศึกษาซึ่งทั้งเด็กไทยพุทธและเด็กไทยมุสลิมส่วนใหญ่เข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐบาลเป็นหลักซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากและกระจายอยู่ตามพื้นที่ต่างๆ หากคิดเป็นสัดส่วนการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของรัฐบาลต่อเอกชนอยู่ในระดับสูงมาก คือมากกว่าร้อยละ 80 อย่างไรก็ตามหากในพื้นที่หรือชุมชนของตนมียุทธศาสตร์เด็กก่อนเกณฑ์ประจำมัสยิด (เรอาฎาะฮ์) เด็กนักเรียนไทยมุสลิมจะไปเรียนที่ศูนย์แห่งนี้ เมื่อเรียนต่อในระดับประถมศึกษา นักเรียนไทยมุสลิมส่วนมากยังคงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐบาล แต่เนื่องจากการเรียนวิชาที่เกี่ยวกับศาสนาในโรงเรียนของรัฐนั้นคือ สัปดาห์ละประมาณ 2 ชั่วโมง ประกอบกับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นทางเลือกหนึ่งในการเรียนวิชาศาสนาที่เข้มข้นกว่าที่เปิดสอนในระดับประถมศึกษาด้วยนั้นก็มีจำกัด จึงทำให้ผู้ปกครองส่งบุตรหลานไปเรียนศาสนาขั้นต้นหรือขั้นพื้นฐานเพิ่มเติมในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ซึ่งส่วนใหญ่มักอยู่ในช่วงเย็นของวันจันทร์ - พุธ สบตี และในวันเสาร์ - อาทิตย์

การจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของนักเรียนไทยมุสลิม กล่าวคือในขณะที่นักเรียนไทยพุทธเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาของรัฐหรือโรงเรียนเอกชนทั่วไปนักเรียนไทยมุสลิมส่วนใหญ่จะย้ายไปเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาที่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เนื่องจากการเรียนการสอนวิชาศาสนาที่เข้มข้นกว่าเมื่อเทียบกับชั่วโมงสอนวิชา

ศาสนาต่อสัปดาห์ในโรงเรียนของรัฐ อีกทั้งความเชื่อและความศรัทธาในตัวของโต๊ะครูซึ่งมีมาตั้งแต่ดั้งเดิม และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามดังกล่าวหลายแห่งอยู่ไม่ไกลจากชุมชนชาวไทยมุสลิมและหลายแห่งมีบริการรถรับส่ง ประกอบกับโรงเรียนมัธยมของรัฐบาลบางโรงเรียนมีการแข่งขันสูง สอบเข้ายาก และโรงเรียนมัธยมของรัฐระดับอำเภอส่วนหนึ่งด้อยคุณภาพลง ในขณะที่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในปัจจุบันได้พัฒนาทั้งด้านคุณภาพการศึกษาและการบริการมากกว่าในอดีต ผู้ปกครองชาวไทยมุสลิมจึงเลือกที่จะส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ได้ทั้งคุณภาพในวิชาสามัญและการเรียนศาสนาที่มากกว่า สัดส่วนการจัดการศึกษาของรัฐบาลต่อเอกชนในระดับมัธยมศึกษาจึงอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ คือประมาณร้อยละ 30 : 70

เมื่อถึงระดับอุดมศึกษา การเรียนศาสนาภาคบังคับตามหลักศาสนาอิสลามจะไม่มีสอน ขณะเดียวกันนักเรียนที่เรียนจบการศึกษาสายสามัญขั้นพื้นฐาน นักเรียนทั้งสองกลุ่มสามารถเลือกเรียนต่อในสิ่งที่ตนสนใจได้ ซึ่งนักเรียนไทยมุสลิมส่วนหนึ่งที่สนใจด้านอิสลามศึกษาจะเลือกไปศึกษาต่อในสาขาวิชานี้ในต่างประเทศที่ได้รับความนิยม ในขณะที่บางกลุ่มสามารถเลือกเรียนในสถาบันที่ทำให้ตนสามารถดำรงชีวิตตามวิถีทางศาสนาได้อย่างเคร่งครัด ซึ่งก็เป็นสถาบันอุดมศึกษาอิสลามในประเทศที่จดทะเบียนเป็นทางการมีอยู่เพียงสองแห่ง คือ วิทยาลัยอิสลามศึกษาของ

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่เป็นหน่วยงานของรัฐที่มีสถานภาพเทียบเท่ากับคณะปัจจุบัน และมหาวิทยาลัยอิสลามยะลาซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ส่วนนักเรียนไทยพุทธมีสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่กระจายอยู่ในพื้นที่ทุกจังหวัดให้เลือกรเรียน ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา วิทยาลัยชุมชนยะลา และวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส วิทยาลัยชุมชนสตูล วิทยาลัยชุมชนปัตตานี และสถาบันพลศึกษา วิทยาเขตยะลา แต่อาจด้วยข้อจำกัดด้านโปรแกรมหรือสาขาวิชาที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน และปัญหาด้านความปลอดภัยทำให้ผู้เรียนส่วนหนึ่งไปศึกษาต่อนอกพื้นที่

รัฐบาลพยายามแก้ปัญหาและพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้มาโดยตลอดนับแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ที่ทรงมีพระบรมราชโองบายขยายการจัดการศึกษาสู่หัวเมืองและมีการดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ความพยายามของรัฐในปัจจุบันปรากฏให้เห็นทั้งจากนโยบายของรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภา ซึ่งกำหนดให้การแก้ปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นนโยบายเร่งด่วนที่จะเริ่มดำเนินการในปีแรก นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดให้การพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นนโยบายสำคัญหนึ่งในหกนโยบายของกระทรวงฯ รวมทั้งการจัดตั้งหน่วยงานต่างๆ เพื่อสนับสนุน ส่งเสริมการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็น

การเฉพาะ เช่น ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัด
ชายแดนภาคใต้ (ศปบ.จชต.) สำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนา
พิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สพก.จชต.) ศูนย์ปฏิบัติ
การการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศปก.จชต.) สำนักงาน
โครงการความร่วมมือทางวิชาการ เพื่อพัฒนาการศึกษาในจังหวัด
ชายแดนภาคใต้ นอกจากนี้ยังมีการออกคำสั่ง ประกาศ ระเบียบ
ต่างๆ เพื่อเป็นกรอบทิศทางการดำเนินงานต่างๆ เกี่ยวกับการจัด
การศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตลอดจนการจัดทำแผน
พัฒนาการศึกษาและกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษา
ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ของ
หน่วยงานต่างๆ การที่รัฐบาลโดยกระทรวงศึกษาธิการ มีนโยบาย
และแนวทางจัดการกับปัญหาต่างๆ ที่ลำดับมาถือได้ว่าเป็นจุด
เริ่มต้นที่ดีแล้ว สิ่งที่รัฐบาลควรตระหนักให้มากก็คือทำอย่างไร
ให้นโยบายและแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆ เป็นไปอย่างยั่งยืน

แม้รัฐบาลได้ใช้ความพยายามในการแก้ปัญหการจัด
การศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้มาอย่างต่อเนื่อง แต่การจัด
การศึกษาในพื้นที่ยังคงมีปัญหา อุปสรรคหลายประการ จากการศึกษา
ที่ได้นำเสนอในบทที่ 1-8 สามารถสรุปประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้

9.1 อุปสรรคการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้

1. ความปลอดภัย

ปัญหาด้านความปลอดภัยส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์นักเรียน ทั้งทางตรงและทางอ้อมเนื่องจากผู้เรียนมีเวลาเรียนไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วยเพราะต้องปิดโรงเรียนบ่อยครั้งและถึงแม้ในช่วงเปิดเรียน เวลาในการจัดการเรียนการสอนก็น้อยกว่าปกติเพราะการเดินทางไป-กลับโรงเรียนของครูอยู่ในช่วงเวลาประมาณ 9.30-14.30 ตามที่หน่วยความปลอดภัยกำหนดให้เข้า-ออกจากพื้นที่ ประกอบกับนักเรียนไม่มีโอกาสเรียนเสริมหรือเรียนเพิ่มเติมได้เหมือนกับนักเรียนในพื้นที่อื่นๆ สถานที่เรียนขาดความพร้อม สื่อ อุปกรณ์ การเรียนการสอนมีไม่เพียงพอ ความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินทำให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน และทำให้ครูที่มีประสบการณ์สอนสูงๆ ขอย้ายออกนอกพื้นที่ ครูที่บรรจุใหม่เข้าไปเป็นพนักงานราชการมีประสบการณ์น้อย ครูที่มีขีดความสามารถจากภูมิภาคอื่นๆ มีความหวาดกลัวไม่กล้าสมัครเข้าไปสอนในพื้นที่ การเดินทางเข้าไปนิเทศติดตาม ประเมินผลทำได้น้อยมาก การที่หน่วยบริหารไม่สามารถเข้าถึงโรงเรียนจึงนำมาสู่ผลกระทบที่รุนแรงทั้งในด้านความมั่นคง และประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา

2. ความไม่เข้าใจตรงกัน

ความไม่เข้าใจตรงกันระหว่างภาครัฐกับชุมชนและสถาบันการศึกษาเอกชนในพื้นที่โดยฝ่ายรัฐมักมองโรงเรียนเอกชนในแง่ลบ ทำให้ประเด็นที่จะส่งเสริม สนับสนุนไม่ได้อยู่บนพื้นฐานของความไว้วางใจซึ่งกันและกัน บางครั้งรัฐบริหารด้วยความระแวงมากกว่าส่งเสริม ในส่วนของชุมชนและท้องถิ่นบางครั้งแปลความเจตนาของรัฐบาลไม่ตรงสภาพ มองว่าการดำเนินการของรัฐมักมีวาระซ่อนเร้น เช่น การกำหนดให้มีหลักสูตรสองภาษามีน้อยที่จะทำให้ภาษามลายูถิ่นหมดไปจากประเทศไทย และการเข้าไปสนับสนุนส่งเสริมสถาบันการศึกษาของท้องถิ่นเป็นการเข้าไปแทรกแซงการจัดการศึกษาโดยชุมชน

3. ความเชื่อ ค่านิยม

ความเชื่อ ค่านิยมตามวิถีชีวิตของมุสลิมในการเล่าเรียนศาสนา มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนของพื้นที่ในทุกๆ ด้าน รวมถึงด้านการศึกษา ซึ่งในทัศนะของอิสลาม มุสลิมที่ดีจะต้องเป็นผู้ที่ยึดมั่นกับหลักคำสอนของอิสลามเป็นวิถีในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องและการรู้จักศาสนาจะต้องผ่านกระบวนการศึกษา ซึ่งต้องเป็นการศึกษาด้านอิสลามที่มีความเข้มข้น มีคุณภาพและเป็นการศึกษาจากสถาบันการศึกษาที่ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตตามวิถีทางศาสนาได้อย่างเคร่งครัด ประกอบกับความเชื่อของผู้ปกครองที่ว่า เป็นการไม่สมควรหากส่งบุตรหลานเข้า

โรงเรียนของรัฐซึ่งมีการจัดการเรียนการสอนรวมกันระหว่างนักเรียนชายและหญิง มีการจัดกิจกรรมที่เป็นวัฒนธรรมของชาวพุทธ ไม่มีวัฒนธรรมองค์กรที่เป็นมุสลิมจะกระทบต่อความเชื่อทางศาสนาอิสลาม ด้วยเหตุนี้ผู้ปกครองจึงนิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของการแบ่งแยกระหว่างนักเรียนไทยพุทธและนักเรียนไทยมุสลิม

4. การกำหนดนโยบายและการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

ตลอดเวลาที่ผ่านมา นโยบายและแนวทางการแก้ไขปัญหา ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ถูกผูกไว้กับตัวบุคคล และมักจะเปลี่ยนแปลงตามการโยกย้ายเปลี่ยนแปลงของบุคคลเหล่านี้ และแนวทางการปฏิบัติงานไม่ชัดเจนเท่าที่ควร ความไม่ต่อเนื่องของนโยบาย ทำให้ผู้ปฏิบัติสับสน และเมื่อมีการนำนโยบาย แผนงาน มาตรการ ไปสู่การปฏิบัติเพียงแต่ประเมินว่าได้ทำแล้ว แต่ขาดการวิเคราะห์ ประเมินถึงสิ่งที่ทำว่ามีคุณภาพ หรือเกิดผลตามเป้าหมายหรือไม่

5. ความเหลื่อมล้ำระหว่างครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับโรงเรียนของรัฐ

การสนับสนุน ส่งเสริมครูในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งสอนในพื้นที่เสี่ยงภัยและสอนนักเรียนไทยเช่นเดียวกัน มีความเหลื่อมล้ำกันระหว่างครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับครูในโรงเรียนของรัฐ ทั้งในด้านเงินเดือน สวัสดิการ ค่าตอบแทน การพัฒนาตนเอง โดยครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

ส่วนใหญ่ได้รับเงินเดือนไม่ตรงตามวุฒิ ไม่ได้รับเงินวิทยฐานะและเงินค่าเลี้ยงภย

6. การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีสถาบันอุดมศึกษาอยู่ในทุกจังหวัด ซึ่งหากพิจารณาจากจำนวนสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่น่าจะเพียงพอ แต่ยังคงขาดโปรแกรมหรือหลักสูตรที่สนองต่อความต้องการของผู้เรียน จึงมีนักเรียนในพื้นที่จำนวนไม่น้อยที่ไปเรียนต่อในต่างพื้นที่หรือต่างประเทศ โดยเฉพาะคณะหรือสาขาเกี่ยวกับอิสลามศึกษาด้านต่าง ๆ ยังให้บริการไม่เพียงพอกับนักเรียนที่ปีหนึ่ง ๆ จบด้านศาสนา มากกว่าจำนวนที่รับได้ นักเรียนที่จบสายศาสนาจึงไม่มีที่เรียนต่อในสถาบันอุดมศึกษาอิสลามในประเทศเนื่องจากมีที่นั่งไม่เพียงพอ อีกทั้งคุณภาพด้านอิสลามศึกษายังอาจไม่ค่อยได้รับการยอมรับจากชุมชนเพียงพอ นอกจากนี้ยังมีอุปสรรคเรื่องการขาดครู อาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถในการสอนเนื่องจากปัญหาด้านความปลอดภัยและนักเรียนที่สอบเข้าเรียนต่อในสถาบันอุดมศึกษาได้มีพื้นฐานความรู้วิชาสามัญไม่เพียงพอจะศึกษาในระดับอุดมศึกษาอย่างมั่นใจ

7. การแบ่งแยกของนักเรียนชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิม

การจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษาเป็นช่วงที่นักเรียนไทย

มุสลิมส่วนมากเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐบาล ซึ่งถือเป็นช่วงเวลาที่นักเรียนไทยพุทธและนักเรียนไทยมุสลิมมีโอกาสเรียนรู้ร่วมกันในโรงเรียน แต่เมื่อถึงระดับมัธยมศึกษาในขณะที่นักเรียนไทยพุทธเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนของรัฐหรือโรงเรียนเอกชนทั่วไป นักเรียนไทยมุสลิมส่วนใหญ่จะย้ายไปเรียนที่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเนื่องจากการเรียนการสอนวิชาศาสนาที่เข้มข้นกว่า ส่งผลให้เด็กนักเรียนทั้งสองกลุ่มเริ่มแยกออกจากกันและอาจแยกจากกันอย่างสิ้นเชิงในที่สุดเมื่อถึงระดับอุดมศึกษาเมื่อนักเรียนไทยมุสลิมเลือกเรียนในสถาบันอุดมศึกษาอิสลามที่มีในประเทศหรือต่างประเทศ ส่วนนักเรียนไทยพุทธเลือกเรียนในสถาบันอุดมศึกษาทั่วไปที่มีอยู่หลากหลายทั้งในและต่างพื้นที่

8. การขาดหน่วยงานบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนเอกชนโดยตรงในพื้นที่

การมอบอำนาจให้เขตพื้นที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาโรงเรียนเอกชนในพื้นที่ ตามคำสั่งสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ที่ 7/2551 เรื่อง มอบอำนาจให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เจตนาเพื่อให้การปฏิบัติราชการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเกี่ยวกับโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาโรงเรียนเอกชนอย่างมีคุณภาพและสอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจ จึงมอบอำนาจให้

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกเขต ยกเว้น
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในกรุงเทพมหานคร
ปฏิบัติหน้าที่ผู้อนุญาตตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.
2550 และมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด สภาพการดำเนินการ
ตามคำสั่งดังกล่าว ก.ค.ศ.ได้กำหนดให้มีบุคลากรในกลุ่ม ส.ช.
แต่ละเขตพื้นที่การศึกษาเขตละ 5 คน แต่มีจำนวนผู้ปฏิบัติงานจริง
ดังนี้

- (1) สพท.ยะลา 1 มีจำนวน 4 คน
- (2) สพท.ยะลา 2 มีจำนวน 3 คน
- (3) สพท.ยะลา 3 มีจำนวน - คน
- (4) สพท.ปัตตานี 1 มีจำนวน 3 คน
- (5) สพท.ปัตตานี 2 มีจำนวน 4 คน
- (6) สพท.ปัตตานี 3 มีจำนวน 2 คน
- (7) สพท.นราธิวาส 1 มีจำนวน 4 คน
- (8) สพท.นราธิวาส 2 มีจำนวน 1 คน
- (9) สพท.นราธิวาส 3 มีจำนวน 3 คน
- (10) สพท.สงขลา 3 มีจำนวน 5 คน
- (11) สพท.สตูล มีจำนวน 3 คน

การฝากภาระการสนับสนุน ส่งเสริมโรงเรียนเอกชนให้เขต
พื้นที่การศึกษาช่วยดูแล อาจไม่เหมาะสมสำหรับบริบทพื้นที่
จังหวัดชายแดนภาคใต้เพราะลักษณะของโรงเรียนเอกชน
ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความหลากหลาย และส่วนใหญ่
เป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามและมีจำนวนค่อนข้าง

มากกว่าพื้นที่อื่น ๆ ประกอบกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในพื้นที่เองมีภาระงานมาก และก็มีบุคลากรในกลุ่ม สข. ไม่เพียงพอในการดูแลโรงเรียนเอกชน ถึงแม้ กคศ. กำหนดให้มีอัตรากำลังบุคลากรในกลุ่ม สข. แต่ละเขตพื้นที่การศึกษา เขตละ 5 คน แต่ส่วนใหญ่มีประมาณ 3 คนและบางเขตพื้นที่เช่น สพท.ยะลา เขต 3 ไม่มีบุคลากรในกลุ่มดังกล่าวเลย ทำให้การดูแลโรงเรียนเอกชนซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากในพื้นที่ และส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ไม่สามารถทำได้อย่างทั่วถึง

9. การประเมินโดยใช้มาตรฐานเดียว

การประเมินต่างๆ ของรัฐใช้มาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศก่อให้เกิดปัญหาเพราะบริบทต่างกัน การประเมินในบริบทที่แตกต่างกันควรใช้วิธีการที่แตกต่าง ควรมีเกณฑ์ส่วนกลางและเกณฑ์สำหรับแต่ละบริบทตามความเหมาะสม โดยเฉพาะในบริบทชายแดนภาคใต้ซึ่งประชาชนมากกว่าร้อยละ 80 นับถือศาสนาอิสลามและมีวิถีชีวิตแบบมุสลิม การใช้ชีวิตในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามนักเรียนก็มีวิถีชีวิตแบบมุสลิม เกณฑ์บางอย่างที่ใช้ประเมินจึงไม่มีความเหมาะสม อีกทั้งโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมาตรา 15(1) ส่วนใหญ่ยังขาดความพร้อม ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามส่วนใหญ่ยังไม่จบปริญญาตรี และส่วนใหญ่ขาดความรู้เรื่องการบริหารจัดการ ประกอบกับรัฐบาลยื่นมือเข้าไปช่วยสนับสนุนส่งเสริมได้ไม่กี่ปี โรงเรียนเพิ่งตื่นตัวได้ไม่กี่ปีก็ให้สมศ. เข้ามาประเมินโดยใช้เกณฑ์เดียวกันกับโรงเรียนอื่นๆ ที่ได้รับการส่งเสริมพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง

9.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ

1. ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการจัดการศึกษา
2. การมีเป้าหมายร่วมกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน
3. คุณภาพของผู้บริหาร ผู้สอน และผู้เรียน
4. การจัดการศึกษาที่สอดคล้องหรือสนองตอบต่อความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น
5. การดำเนินนโยบายต่างๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ ต้องดำเนินการผ่านองค์กรของผู้นำทางด้านการศึกษาและศาสนาของชุมชนท้องถิ่น หรืออย่างน้อยที่สุดต้องให้องค์กรเหล่านี้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หรือดำเนินงานของกระทรวงศึกษาธิการอย่างใกล้ชิด
6. เจตจำนงของภาครัฐ และบุคคลที่เกี่ยวข้องที่จะส่งเสริมสนับสนุนโดยมีนโยบาย แผนงาน มาตรการ ที่มีความยั่งยืนและมีแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน
7. ความเสียสละของครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนในการเสี่ยงภัย โอกาสการพัฒนาตนเองในการศึกษาต่อ ความก้าวหน้า

9.3 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การจัด/ ปรับองค์กรเพื่อการบริหารจัดการ

ควรกำหนดให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโรงเรียนเอกชนโดยตรง การดำเนินการอาจปรับโครงสร้างเดิมของเขตพื้นที่การศึกษาใหม่ หรือจัดตั้งหน่วยงานของ สช. ที่จังหวัดยะลา เพื่อให้เป็นองค์กรที่รับผิดชอบดูแลโรงเรียนเอกชนโดยตรง ซึ่งต้องวิจัยเพื่อหารูปแบบในการบริหารจัดการที่เหมาะสม

2. การปรับวิธีงบประมาณ

กระจายความเป็นธรรม เกี่ยวกับการอุดหนุนส่งเสริมโรงเรียนแต่ละขนาดในประเภทเดียวกัน ปรับระบบการตรวจสอบติดตามโรงเรียน สถาบันศึกษาของเอกชนทุกประเภท โดยเฉพาะเรื่องคุณสมบัติ/พฤติกรรมของผู้สอน นักเรียน การดำเนินงานของมูลนิธิ และการบริหารจัดการงบประมาณของโรงเรียนให้ไปอย่างสร้างสรรค์ และกัลยาณมิตร

3. การส่งเสริมพัฒนาครู

ดูแลครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ได้รับสิทธิประโยชน์เท่าเทียมกันเพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้กับบุคคลที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ การสนับสนุนงบประมาณอย่างเพียงพอในการพัฒนาศักยภาพของครูผู้สอนให้มีความรู้ และทักษะในการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องเพื่อแก้ปัญหาเรื่องคุณภาพของครู ทั้งนี้เพราะครูส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่ ขาดประสบการณ์และ

องค์ความรู้ และบางคนไม่ได้จบวิชาครู

4. การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย

เร่งแก้ปัญหาและพัฒนาการสอนภาษาไทยให้มีคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ได้ ตลอดจนการวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทยให้กับนักเรียนไทย มุสลิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะในการอ่านและเขียนภาษาไทย การเขียนและอ่านจากซ้ายไปขวา แต่ภาษามลายูนั้นเขียนและอ่าน จากขวาไปซ้าย

5. การพัฒนาด้านอิสลามศึกษา

เร่งพัฒนาการศึกษาด้านอิสลามศึกษาในพื้นที่ให้เป็น มาตรฐานเดียวกันทั้งในโรงเรียนของเอกชนและโรงเรียนของรัฐ โดยการพัฒนาหลักสูตรอิสลามศึกษาที่ใช้ในสถาบันศึกษาปอเนาะ ตาดีกา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และโรงเรียนของรัฐ ที่เปิดสอนหลักสูตรอิสลามศึกษาให้เป็นเอกภาพ เป็นมาตรฐาน เดียวกัน สามารถเทียบโอนระหว่างกันได้ ทำให้ผู้เรียนไม่ต้อง เสียเวลาในการเรียนซ้ำ และไม่ต้องสิ้นเปลืองทรัพยากรโดยไม่ จำเป็น รวมทั้งหาแนวทางสนับสนุน ส่งเสริมให้โรงเรียนของ รัฐบาลสามารถจัดการเรียนการสอนวิชาศาสนาให้เข้มข้นขึ้น โดยเฉพาะการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งแนวทางหนึ่งคือการ ประสานงานกับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเพียง อย่างเดียวตามมาตรา 15 (2) หรือสถาบันศึกษาปอเนาะ มาช่วย จัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียน

ของรัฐบาล เพื่อให้นักเรียนไทยมุสลิมบางส่วนยังคงอยู่ในโรงเรียน
ของรัฐบาล นักเรียนไทยมุสลิมและนักเรียนไทยพุทธจะได้มีโอกาส
เรียนหนังสือร่วมกันต่อไป

6. การพัฒนาด้านอุดมศึกษา

พัฒนาคุณภาพและขยายการรับนักศึกษาของสถาบัน
อุดมศึกษาที่เปิดสอนด้านอิสลามศึกษา เช่น วิทยาลัยอิสลามศึกษา
ที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มหาวิทยาลัย
อิสลามยะลา และสถาบันอิสลามและอาหรับศึกษาของมหาวิทยาลัย
นราธิวาสราชนครินทร์ ให้ไปสู่การยอมรับในวงวิชาการของโลก
มุสลิม รวมทั้งเร่งรัดการพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาที่มี
ประวัติความเป็นมายาวนานในการผลิตและพัฒนาครู ผู้บริหารทั้ง
ภาครัฐและเอกชน

7. การสนับสนุนส่งเสริมสถาบันศึกษาปอเนาะ

สนับสนุน ส่งเสริมการศึกษาของสถาบันศึกษาปอเนาะ
ให้มีการเรียนอาชีพและวิชาสามัญที่มีคุณภาพตามความต้องการ
ของสถาบันศึกษาปอเนาะ เช่น การสนับสนุน (เพิ่ม) บุคลากรของ
ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) ในพื้นที่ให้สามารถเข้าไปช่วย
จัดการศึกษาในสถาบันศึกษาปอเนาะได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

8. การส่งเสริม พัฒนาเยาวชน

เปิดโลกทัศน์ให้กับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
ได้เรียนรู้สังคมวัฒนธรรมในภูมิภาคอื่นๆ ของประเทศ การเพิ่ม
กิจกรรมเยาวชนเพื่อให้นักเรียนไทยพุทธและนักเรียนไทยมุสลิม

มีโอกาสดูเรียนรู้อาร่วมกัน ได้พบปะและทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและมีมิตรภาพความเป็นเพื่อน อันเป็นพื้นฐานของความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

9. วิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษา ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

เนื่องจากจังหวัดชายแดนภาคใต้มีบริบท ลักษณะ
เอกลักษณ์ของสถานศึกษาที่หลากหลายและแตกต่างจากภูมิภาค
อื่นของประเทศ จึงควรวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการ
ศึกษาที่เหมาะสม ลดปัญหา พัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพ
ตลอดจนมีความเป็นไปได้

บรรณานุกรม

- กาญจนา บุญยัง. (มกราคม 2549 - ธันวาคม 2549). "ปอเนาะ" รากเหง้าของปัญหาเยาวชน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้??? มุมมองของคนนอกพื้นที่. **วารสารอินโดจีนศึกษาระดับ** **วิกฤตการณ์ไฟใต้**. 7(1) : 308 - 343.
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2550). **สถิติข้อมูล การศึกษาท้องถิ่นโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นปีการศึกษา 2550**. กรุงเทพฯ : ส่วนแผน และงบประมาณทางการศึกษาท้องถิ่น สำนักประสานและ พัฒนาการศึกษาท้องถิ่น.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2536). **แผนพัฒนาการศึกษาชายแดน ภาคใต้ของกระทรวงศึกษาธิการ**. กรุงเทพฯ : ครูสภา.
- _____. (2548). **แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้**. กรุงเทพฯ : พริกหวาน กราฟฟิค.
- _____. (2548, 9 กันยายน). **ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องจัดตั้งศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษา จังหวัดชายแดนภาคใต้**.
- _____. (2549, 22 ธันวาคม). **ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการการศึกษาจังหวัดชาย แดนภาคใต้ กระทรวงศึกษาธิการ**.

_____. (2550, 5 กันยายน). **ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง จัดตั้งสำนักงาน โครงการความร่วมมือทางวิชาการ เพื่อพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระหว่างกระทรวงศึกษาธิการกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)**

คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2550, 4 มกราคม). **ประกาศ คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เรื่อง ตั้ง อ.ก.ค.ศ.วิสามัญ เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้.**

คณะกรรมการศึกษาวิถีทางการพัฒนาเพื่อความมั่นคงของมนุษย์. (2549, มีนาคม). **รายงานของคณะกรรมการศึกษาวิถีทางการพัฒนาเพื่อความมั่นคงของมนุษย์ เสนอต่อคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ.** กรุงเทพฯ : เอกสารประกอบการประชุมคณะกรรมการทำงานจัดทำกรอบแผนพัฒนาอุดมศึกษา ระยะยาวฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2550-2564).

คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ที่ 7/2551 เรื่อง มอบอำนาจให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. (2551, 28 มีนาคม). **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 125 ตอน พิเศษ 63 ง. หน้า 49.

นพดล โรจนอุดมศาสตร์. (2523). **ปัญหาการจัดการศึกษาใน
มณฑลปัตตานี (พ.ศ. 2449-2474)**. ปรินูฎยานิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

นาตองงค์ ภูวงษ์. (2548). **การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้
ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่
1-8 (พ.ศ. 2504- 2544)**. ปรินูฎยานิพนธ์ กศ.ม.
(ประวัติศาสตร์) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ปก แก้วกาญจน์. (2531). **รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์พัฒนา
การทางการศึกษาในภาคใต้ตั้งแต่ สมัยรัชกาลที่ 5 ถึง
พ.ศ. 2503**. สงขลา : สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ปรับปรุงแก้ไขการกำหนดเขต
พื้นที่การศึกษา และกำหนดเขตพื้นที่การศึกษาเพิ่มเติม
พ.ศ. 2550. (2550, 14 มีนาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**.
เล่ม 124 ตอนพิเศษ 29 ง. หน้า 22- 23.

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การเปลี่ยนประเภทวิทยาลัย
อิสลามยะลาเป็นมหาวิทยาลัย. (2550, 2 สิงหาคม).
ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124 ตอนที่ 64 ง. หน้า 23.

ประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา
เอกชน. (2541, 7 พฤษภาคม). **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม
115 ตอนที่ 37 ง. หน้า 11.

ประกาศสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการอุดหนุนและ
ส่งเสริมโรงเรียนเอกชนเป็นบัตรค่าเล่าเรียน พ.ศ. 2548.
(2548, 29 ธันวาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 122
ตอนที่ 125 ง. หน้า 57-62.

ประกาศสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอุดหนุนเป็นค่า
ตอบแทนครูสอน ศาสนาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา
อิสลาม มาตรา 15(1)(2) และการอุดหนุนเป็นค่าบริหาร
จัดการโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มาตรา 15(2)
แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 ในจังหวัด
ชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2550. . (2551, 18 กุมภาพันธ์).
ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 125 ตอนพิเศษ 35 ง.
หน้า 50- 52.

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข
ว่าด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนสถาบันศึกษาปอเนาะ
จังหวัดชายแดนภาคใต้. (2548, 11 กุมภาพันธ์).
ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม. 122 ตอนพิเศษ 12 ง. หน้า 9 - 11.

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข
ว่าด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนสถาบันศึกษาปอเนาะ
จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550. (2551, 18
กุมภาพันธ์). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 125 ตอนพิเศษ
35 ง. หน้า 37 - 39.

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข
การจัดสรรเงินอุดหนุน เพื่อเป็นค่าตอบแทนผู้สอนในศูนย์
การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) และค่าบริหารจัดการ
จัดการมัสยิด ปิงบประมาณพ.ศ. 2549 (2549, 11
มกราคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 123 ตอนพิเศษ 4 ง.
หน้า 4 - 6.

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข
การจัดสรรเงินอุดหนุน เพื่อเป็นค่าตอบแทนผู้สอนในศูนย์
การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) และค่าบริหารจัดการ
มัสยิด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550. (2551, 18 กุมภาพันธ์).
ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 125 ตอนพิเศษ 35 ง. หน้า 40-42.

พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งส่วนราชการในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่ทบวงมหาวิทยาลัย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2532. (2532,
31 ธันวาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 106 ตอนที่ 236
ฉบับพิเศษ. หน้า 8-11.

มณูญ ลาซโรจน์. (2521). **นโยบายการจัดการศึกษาศาสนัย
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2453-
พ.ศ. 2468)**. ปรินญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. (2549). **ข้อเสนอยุทธศาสตร์การ
พัฒนาคุณภาพโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม.**
ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

เมื่อครูตกเป็นเป้าถูกทำร้าย...บทสัมภาษณ์ ประธานสมาพันธ์
ครูสามจังหวัดชายแดนใต้ นายบุญสม ทองศรีพราย.
(2550, 12 พฤศจิกายน). สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2551
จาก <http://www.tjanews.org/cms/index.php?>

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยเงินทุนอุดหนุนการศึกษาแก่นัก
ศึกษาชาวไทยมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้เข้าศึกษา
ต่อในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2548. (2548, 14 กันยายน).
ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 122 ตอนพิเศษ 85 ง. หน้า 15-18.

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยสถาบันศึกษาปอเนาะ พ.ศ.
2547. (2547, 19 สิงหาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 121
ตอนที่ 67 ง. หน้า 4-7.

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำ
มัสยิด (ตาดีกา) ในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส พ.ศ.
2548. (2548, 23 ธันวาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 122
ตอนพิเศษ 147 ง. หน้า 5-12

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการส่งเสริมและสนับสนุน
โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดชายแดนภาคใต้
พ.ศ. 2547. (2548, 11 กุมภาพันธ์). **ราชกิจจานุเบกษา.**
เล่ม 122 ตอนพิเศษ 12 ง. หน้า 16- 17.

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการอุดหนุนเป็นค่าตอบแทน
ครูสอนศาสนาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
มาตรา 15(1) (2) และการอุดหนุนเป็นค่าบริหารจัดการ
โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มาตรา 15(2) ใน
จังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2550. (2551, 18 กุมภาพันธ์).
ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 125 ตอนพิเศษ 35 ง. หน้า 4- 5.

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยบำเหน็จความชอบสำหรับ
เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.
2550. (2550, 29 สิงหาคม). **ราชกิจจานุเบกษา.** เล่ม 124
ตอนพิเศษ 106 ง. หน้า 1- 8.

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยกองทุนสนับสนุนการให้
ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบสืบเนื่องจากสถานการณ์
ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2550. (2550,
18 ตุลาคม). **ราชกิจจานุเบกษา.** เล่ม 124 ตอนพิเศษ
158 ง. หน้า 1- 3.

รูปแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับท้องถิ่นใน 3 จังหวัดชายแดน
ภาคใต้. (มกราคม- กุมภาพันธ์ 2551)**ประชาคมวิจัย.** ปีที่
13 ฉบับที่ 77: หน้า 8-9.

วินิจฉัย สังขรัตน์. (2544). **อดีต ปัจจุบันและอนาคตของโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลาม (ปอเนาะ) ในจังหวัด ชัยแดนภาคใต้**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม (การบริหาร การศึกษา) เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เชียงใหม่.

วุฒิชัย มุลศิลป์. (2547). **การปฏิรูปการศึกษาในแผ่นดิน พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว**. กรุงเทพฯ: คุรุสภา.

ศูนย์สารสนเทศทางการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้. (2551). **งบหน้าข้อมูลจำนวนโรงเรียนที่ถูกลอบวางเพลิง (สังกัดสพฐ.)**. ยะลา: ศูนย์ประสานงานและบริหารการ ศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้.

_____. (2551). **จำนวนสถานศึกษาที่เปิดสอนระดับอาชีวศึกษา แยกตามสังกัด ปีการศึกษา 2550**. ยะลา: ศูนย์ประสาน งานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้.

_____. (2551). **สภาพการจัดการศึกษาจังหวัดชายแดน ภาคใต้ ปีการศึกษา 2550 จำแนกรายเขตพื้นที่** ยะลา: ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดน ภาคใต้.

_____. (2551). **สรุปข้อมูลบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับผล กระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัด**

ชายแดนภาคใต้. ยะลา: ศูนย์ประสานงานและบริหาร
การศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้.

_____. (2551). **สรุปจำนวนนักศึกษาระดับอาชีวศึกษา
ปีการศึกษา 2550.** ยะลา: ศูนย์ประสานงานและบริหาร
การศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้.

_____. (2551). **อัตราการเรียนต่อ ม. 1 ม. 4 และ ปวช.
ปีการศึกษา 2550 ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้.** ยะลา:
ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัด

ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้. (2551). **แผนพัฒนา
ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
พ.ศ. 2551- 2554.** สืบค้นเมื่อ 9 กรกฎาคม 2551 จาก
<http://www.sbpac.go.th>

สมพงษ์ ปานเกล้า. (2541). **นโยบายการจัดการการศึกษาของ
รัฐบาลในชุมชนชาวไทยมุสลิม จังหวัดชายแดนภาคใต้
(พ.ศ. 2475-2435).** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม (การบริหาร
การศึกษา) เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่.

สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2549). **พหุวัฒนธรรม
กับการศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้: กรณีศึกษา
ปอเนาะ.** กรุงเทพฯ: ศรีบูรณะคอมพิวเตอร์ การพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2551). **กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565).**

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2551, 20 มีนาคม).

ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง ทุนอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้.

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (ม.ป.ป.). **การศึกษาเพื่อความ**

ความอยู่เย็นเป็นสุข: แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

การศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัด

ชายแดนภาคใต้ ประจำปี 2551-2554 ของกระทรวง

ศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). **แผนยุทธศาสตร์**

ปฏิรูปการศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อ

สร้างสันติสุขปี 2548-2551. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดน

ภาคใต้. (2551). การพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานเขต

พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีงบประมาณ

2551. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

(2551). **กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้**. สืบค้นเมื่อ 9 กรกฎาคม 2551 จาก <http://www.sbpac.go.th>

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2551). **สถาบันอุดมศึกษาในสังกัด**. สืบค้นเมื่อ 2 กันยายน 2551 จาก <http://www.mua.go.th>

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2551). **เอกสารประกอบการพิจารณายุติ เรื่อง ขอให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาด้านการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ อ.พ. 29/2551 สมัยประชุมสามัญทั่วไป**. กรุงเทพฯ: กลุ่มงานบริการวิชาการ สำนักวิชาการ.

สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา. (2550). **ร่างแผนพัฒนาการอุดมศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้**. กรุงเทพฯ: ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการจัดทำ แผนพัฒนาการอุดมศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้.

สำนักนายกรัฐมนตรี. (2549, 30 ตุลาคม). **คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 206/2549 เรื่อง นโยบายเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้**.

สรุปเสวนา "ปรัชญาการศึกษาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและชุมชน... อุดมการณ์และขีดจำกัด". (2549). สืบค้นเมื่อ 13 กรกฎาคม 2551 จาก <http://www.coad3.org/php-coad3/print.php?>

- อรรถนพ เนียมคอง. (2538). **นโยบายการศึกษาของรัฐบาลต่อชาวไทยเชื้อสายมลายูในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (พ.ศ. 2500- 2516)**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต (ประวัติศาสตร์เอเซียตะวันออกเฉียงใต้). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อิบราเฮ็ม ณรงค์รักษาเขต. (มกราคม 2549 - ธันวาคม 2549). การศึกษาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้. **วารสารอินโดจีนศึกษาระดับวิถุการณไฟใต้**. ปีที่ 7(1): 55-86.
- Johnson, Burke and Christensen, Larry. (2008). **Educational Research**. 3rd ed. Los Angeles : SAGE Publications.
- McMillan, James H. and Schumacher, Sally. (2006). **Research in Education**. 6th ed. Boston : Pearson.
- Mertens, Donna M. (2005). **Research and Evaluation in Education and Psychology**. 2nd ed. Thousand Oaks, California : SAGE Publications.

ภาคผนวก

รายชื่อผู้เข้าร่วมการจัดกลุ่มสนทนาครั้งที่ 1
เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้
วันที่ 13 มิถุนายน 2551
ณ ห้องประชุมเฟื่องฟ้า โรงแรมบีพี สมิหลา บีช รีสอร์ท จ.สงขลา
จัดโดย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

1. ศ.ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์	ประธานกรรมการคุรุสภา
2. นางสาววัฒนา อาทิตย์เที่ยง	ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและ พัฒนาการศึกษา สกศ.
3. นางสาวยุพา วิริภิมย์กุล	หัวหน้ากลุ่มพัฒนาเครือข่าย สารสนเทศ สำนักวิจัยและ พัฒนาการศึกษา สกศ.
4. ผศ.จีระพันธ์ เตมะ	หัวหน้าภาควิชาเทคโนโลยี ทางการศึกษา มอ.ปัตตานี
5. รศ.กรรณิกา พันธุ์อำพล	คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
6. นายนิยม ชูชื่น	ผู้อำนวยการโรงเรียนเทพา
7. นายอดิพันธ์ ปากบารา	ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาสตูล
8. นายอดุลย์ พรหมแสง	ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา นราธิวาสเขต 3
9. นายจรัส หนูอ่อนนันต์	ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัด ปัตตานี

10. นายวอยารี หะยีมะเย็ง	ผู้อำนวยการโรงเรียนนราสิกขาลัย
11. นายสรรสรรค์ ดุลมนัส	ครูโรงเรียนดรุณารอหะมะ
12. นายรอชี เบ็ญสุหลง	ผู้อำนวยการโรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ
13. นายพงศ์รัช ปลอดปล้อง	รักษาการในตำแหน่ง ผอ.วิทยาลัยการ อาชีพสุโขทัย
14. นายอาร์ไชนี่นำ อับดุลเลาะห์	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านจะแนะ
15. นางสุชาฎา ประพรม	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแค
16. นายวรชัย ปานนิตยพงศ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านมูโนะ
17. นายวิทวัส ดิษยะศริน สัตยรักษ์	รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยหาดใหญ่
18. นางสาววรรณดี เกตแก้ว	นิสิตปริญญาเอกสาขาการบริหารการ ศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รายชื่อผู้เข้าร่วมการจัดกลุ่มสนทนาครั้งที่ 2
เรื่อง สภาพการพัฒนาการศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน
ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย
วันที่ 17 กรกฎาคม 2551
ณ ห้องประชุมบีช เล้าจน์ โรงแรมบีพี สมิหลา บีช รีสอร์ท จ.สงขลา
จัดโดย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

1. ศ.ดร.เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์	ประธานกรรมการคุรุสภา
2. นางสาววัฒนา อาทิตย์เที่ยง พัฒนาการศึกษา สกศ.	ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและ
3. นางสาวยุพา วิริภิรมย์กุล	หัวหน้ากลุ่มพัฒนาเครือข่ายสารสนเทศ สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สกศ.
4. นายอิสมาแอล หมินหวัง	ผู้จัดการโรงเรียนแสงธรรมวิद्याมูลนิธิ
5. นายสมมาตร ดาแลหมัน	ผู้อำนวยการโรงเรียนสามัคคีอิสลามวิทยา
6. นายมาหะมัด ยูนู	ผู้อำนวยการโรงเรียนส่งเสริมศาสนา
7. นายรอซี เบ็ญสุหลง	ผู้อำนวยการโรงเรียนธรรมวิद्याมูลนิธิ
8. นายวรชัย ปานนิตยพงษ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านมูโนะ
9. นายไชการ์นอร์ ฮาซานีย์	ผู้อำนวยการโรงเรียนนะห์ฏอฏูล
10. นายสกรี มะเร๊ะ	ผู้อำนวยการโรงเรียนนุรุลดีนมูลนิธิ
11. นางมัสนะห์ สารี	ครูโรงเรียนจงรักภักดีวิทยา
12. นางมาสกะ หะย็อบดุลเลาะ	ผู้อำนวยการโรงเรียนอิสลามบูรณะโต๊ะนะอ
13. นางฮาซามิ สาและ	ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนสมานมิตร
14. นายสรรสรรค์ ดุลมน์ส	ครูโรงเรียนดาร์ลอรอหะ
15. นายอับดุลเลาะห์ มะลี	ผู้จัดการโรงเรียนสุกัญศาสตร์
16. นายวิทวัส ดิษยะศริน สัตยารักษ์	รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยหาดใหญ่
17. นางสาววรรณดี เกตแก้ว	นิสิตปริญญาเอกสาขาการบริหารการศึกษา

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมมนา

1. นายประเสริฐ แก้วเพ็ชร ผู้อำนวยการศูนย์ประสานงานการบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. นายอำนาจ วิชาญวดี ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. รศ.ดร.สุวิมล เขี้ยวแก้ว ผู้ช่วยอธิการบดีเขตการศึกษาตรังและที่ปรึกษารองอธิการบดีเขตการศึกษาตรัง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง (อดีตคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี)
4. รศ.ดร.วัน เดชพิชัย อธิการบดี มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ (อดีตรองอธิการบดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี)
5. ผศ.ไกรสร ศรีไตรรัตน์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
6. นายอดิพันธ์ ปากบารา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามูลนิธิ
7. นายรอชี เบ็ญสุหลง ผู้อำนวยการโรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ

แบบสอบถาม
เพื่อประกอบการกำหนดนโยบายการพัฒนาการศึกษา
ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง

1. ท่านเป็นครู สอนสายสามัญ
 สอนศาสนา
2. ท่านเป็นครูสอนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมาแล้ว
เป็นเวลา ปี
3. ท่านมีรายได้อื่นใดนอกเหนือจากเงินเดือนหรือค่าสอนหรือไม่
 มี
 ไม่มี
4. ท่านเห็นว่างานครูเป็นงานกุศล
 เห็นด้วยอย่างยิ่ง
 เห็นด้วย
 ไม่แน่ใจ
 ไม่เห็นด้วย

5. การสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

- สอนด้วยใจรัก
- สอนเพื่อการดำรงชีวิต

ตอนที่ 1 กรณำทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของท่าน

ประเด็น	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ท่านพึงพอใจกับรายได้ที่ได้รับจากโรงเรียนเพียงใด					
2. ท่านพึงพอใจกับสวัสดิการที่ได้รับเพียงใด					
3. ท่านพึงพอใจกับคุณภาพการศึกษาที่จัดเพียงใด					
4. ท่านพึงพอใจกับความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตเพียงใด					
5. ท่านพึงพอใจกับงานที่ท่านทำเพียงใด					
6. ท่านพึงพอใจกับความประพฤติของนักเรียนเพียงใด					
7. ท่านพึงพอใจกับโอกาสที่ได้รับในการพัฒนาตนเองเพียงใด					

ตอนที่ 2 กรุณาทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงตามการรับรู้ของท่าน

ประเด็น	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
8. ผู้ปกครองให้ความสนใจ เอาใจใส่ด้านการเรียนของนักเรียน					
9. นักเรียนของท่านเอาใจใส่สนใจการเรียน					
10. ท่านมีโอกาสใช้ความรู้ความสามารถในการทำงาน					
11. ท่านมีโอกาสสอนในวิชาที่ตนเองถนัด					

ตอนที่ 3 กรุณาเติมข้อมูลลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

12. ชั่วโมงสอนของท่านต่อสัปดาห์

13. ภาระงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

.....

.....

14. ชั่วโมงเรียนของนักเรียนต่อสัปดาห์

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณท่านเป็นอย่างสูงที่กรุณาตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

فرتپان

فرکار 2 فنتیغ دالم رځکافمباغونن فلاجران دالم تیځاولایه بهاکین سلا تن تایلاند

تنداعلامه (/) دالم رواغن یغسدیاکن

- 1 . اندابرتوځس سپاڅي څورو () بهاکین سامن
() بهاکین اکام
- 2 . اتدا برتوځس دسکوله اکام سلاما.....تاهون
- 3 . اتدا ممقویای فنډافتن لاین دري مغاچر
() ادا
() تیدیق ادا
- 4 . اندا برفنډافه بهوا توځس مغاچر اداله خدمه
() ساغه ستوجو
() ستوجو
() کوراغ ستوجو
() تیدیق ستوجو
- 5 . اتدا برفنډافه بهوا مغاچر دسکوله اکام
() مغاچر دغن اخلاص هاتي
() مغاچر انتوق ممبوات سارا هیدوف سهاج

فرتيان

تتداكن علامة (/) كدالم رواغن يغب سدياكن مغيكوت كادان سينر
بهاكين فرتام (1)

فريغكة كفواسن					فركارا
سديكية سكالي	سديكية	فرتغاهن	بايق	بايق سكالي	
					1. اندابرفواس هاتي دغن تغتئا كلجي سكاراغ
					2. اندابرفواس هاتي دغن فرتولوغن د ري سكوله
					3. اندابرفواس هاتي موتوفلاجران سكوله
					4. اندابرفواس هاتي كسلاماتن سكاراغ
					5. اندابرفواس هاتي دغن توكنس يغبسرهكن كفداندئا
					6. اندابرفواس هاتي دغن تيغكه لاكوفلاجراندئا
					7. اندابرفواس هاتي دغن فلواغ بائي مغيغكة طرف ديري اندئا

بهاكين كدوا (2)

فريغكت فلقسنان					فركارا
سديكية سكالي	سديكية	فرتغاهن	بايق	بايق سكالي	
					8. فنجانكافلاجربكرجسام دغن فلاجران اتق 2 مريك
					9. فلاجربرتغو غجواب ترهادف فلاجران مريك
					10. اندابرفلواغ كونان علمودالم فكرجان اندئا
					11. اندامغارمغيكوت فلاجران يغب انداماهر

بهاکین کتیکا (3)

تولیسکن فرکارا 2 سینر دالم رواغن یغد سدیاکن

..... 12. جمله حصه یغ اندامغاچردالم ماس ساتومیغتو

..... 13. توخس 2 لاین یغسرهن کفداندان

..... 14. جمله حصه بلجریاتی فلاچردالم ساتومیغتو

فغشوران دالم رغا فمباغونن فلاچران دالم ولایه 2 سمفادن بهاکین سلاتن تایلاند

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

داتس کرجسام یغایک دردفیهق توان/ فوان
داوچفکن ریوان تریما کاسیه

คณะผู้วิจัย

นักวิจัยหัวหน้าโครงการ

ศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์

นักวิจัยผู้ช่วย

1. นางสาววรรณดี เกตแก้ว
2. นางสาวยุพา วิริภิรมย์กุล
3. นายวรชัย ปานนิตยพงศ์
4. นายวิทวัส ดิษยะศรินสัตยารักษ์
5. นางเพทาย บุญมี

คณะผู้จัดทำ

คณะที่ปรึกษา

รศ.ชงทอง จันทรางศุ	เลขาธิการสภาการศึกษา
นางสาวสุทธาสินี วัชรบูล	รองเลขาธิการสภาการศึกษา
นายนพพร สุวรรณรุจิ	รองเลขาธิการสภาการศึกษา
นางสาววัฒนา อาทิตย์เที่ยง	ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สกศ.

ผู้วิจัย

ศ.ดร.เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์	ราชบัณฑิต

คณะผู้พิจารณารายงาน

ผศ.ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รศ.ดร.วัน เดชพิชัย	อธิการบดี มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
ผศ.โกสกร ศรีไตรรัตน์	อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
รศ.ดร.สมพร ไชยะ	รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์
รศ.ดร.ชুমศักดิ์ อินทร์รักษ์	คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ผู้บรรณาธิการ

นางสาวยุพา วิริภิมย์กุล	หัวหน้ากลุ่มพัฒนาเครือข่ายสารสนเทศ
นางเพทาย บุญมี	นักวิชาการศึกษา 6 ว.

หัวหน้าโครงการและนักวิชาการประจำโครงการ

นางสาวยุพา วิริภิมย์กุล	นักวิชาการศึกษา 8 ว. หัวหน้าโครงการ
นางเพทาย บุญมี	นักวิชาการศึกษา 6 ว.
นายภาณุพงศ์ พนมวัน	นักวิชาการศึกษา 4

เจ้าหน้าที่ประจำโครงการ

นางสาวรัตนา สร้อยทอง	ผู้ช่วยนักวิชาการ
นางสาวปวีศา เขียนแก้ว	ผู้ช่วยนักวิชาการ

เพื่อเป็นการใช้ทรัพยากรของชาติให้คุ้มค่า
หากท่านไม่ใช้หนังสือเล่มนี้แล้ว
โปรดมอบให้ผู้อื่นใช้ในการศึกษาหาความรู้
เพื่อประโยชน์ต่อไป